

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

.....

II Προπαρασκευαστικές πράξεις

Επιτροπή των Περιφερειών

Σύνοδος του Νοεμβρίου 1999

2000/C 57/01	Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ» . . .	1
2000/C 57/02	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα τη “Σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και οι συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις: αποτελέσματα της διαβούλευσης γύρω από την πράσινη βίβλο”»	5
2000/C 57/03	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής “Πληροφορία στο δημόσιο τομέα: ένας βασικός πόρος για την Ευρώπη Πράσινη βίβλος για την πληροφορία στο δημόσιο τομέα στην κοινωνία των πληροφοριών”»	11
2000/C 57/04	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2000»	17
2000/C 57/05	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ενόψει της παγκοσμιοποίησης — Πώς να την ενισχύσουμε»	23

Τιμή: 24,50 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2000/C 57/06	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για: — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων», — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 95/18/ΕΚ σχετικά με τις άδειες σε σιδηροδρομικές επιχειρήσεις», — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την κατανομή μεταφορικής ικανότητας σιδηροδρομικής υποδομής και τις χρεώσεις για την χρήση της σιδηροδρομικής υποδομής και την πιστοποίηση ασφάλειας», και — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων»	40
2000/C 57/07	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	46
2000/C 57/08	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και ο συντονισμός τους με το Ταμείο Συνοχής Κατευθύνσεις για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006»	56
2000/C 57/09	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο αντίκτυπος της περιφερειακής πολιτικής στις δέσμες κινήτρων για επενδύσεις: μια διαφορετική προσέγγιση της χρησιμοποίησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων»	61
2000/C 57/10	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το έγγραφο «Μεταναστευτικά ρεύματα στην Ευρώπη»	67
2000/C 57/11	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θέσπισης του κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση της ένταξης των προσφύγων»	71
2000/C 57/12	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα “Σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 1999-2001”»	74
2000/C 57/13	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Προπαρασκευή της εφαρμογής του πρωτοκόλλου του Κυότο»	81
2000/C 57/14	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των ναρκωτικών (2000-2004)»	87
2000/C 57/15	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εγκληματικότητα και ασφάλεια στις πόλεις»	90
2000/C 57/16	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών για τη δασική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης»	96
2000/C 57/17	Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «προσεχή Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔκΔ)»	103

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ»

(2000/C 57/01)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη τις αποφάσεις που ελήφθησαν από τα διάφορα Ευρωπαϊκά Συμβούλια, από την Κοπεγχάγη (21/22 Ιουνίου 1993) έως την Κολωνία (3/4 Ιουνίου 1999),

έχοντας υπόψη τις αιτήσεις προσχώρησης στην ΕΕ που έχουν υποβάλει η Κύπρος, η Μάλτα και οι δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης,

έχοντας υπόψη τις γνώμες της Επιτροπής για τις αιτήσεις αυτές,

έχοντας υπόψη τη 2η τακτική έκθεση της Επιτροπής για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στις υποψήφιες προς ένταξη χώρες,

έχοντας υπόψη την έκθεση του ΕΚ για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Πρόγραμμα Δράσης 2000 — για μια ισχυρότερη και διευρυμένη Ευρώπη» (Α4-0368/97),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για τις θεσμικές πτυχές της διεύρυνσης (CDR 52/99 fin) (1),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές (CDR 51/99 fin) (2),

έχοντας υπόψη τις γνωμοδοτήσεις της και τα ψηφίσματά της για την αρχή της επικουρικότητας (CDR 302/98 fin (3), CDR 305/97 fin (4), CDR 136/95 (5)),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για τη διασυνωριακή συνεργασία με τις ΧΚΑΕ (CDR 207/96 fin (6)),

(2) ΕΕ C 374 της 23.12.1999, σ. 15.

(3) ΕΕ C 374 της 2.12.1999, σ. 25.

(4) ΕΕ C 198 της 14.7.1999, σ. 73.

(5) ΕΕ C 64 της 27.2.1998, σ. 98.

(6) ΕΕ C 100 της 2.4.1996, σ. 1.

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για τις επιπτώσεις της διεύρυνσης προς τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις πολιτικές της ΕΕ (CDR 280/97 fin ()),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για το μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών ISPA (CDR 241/98 fin ()),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία Sapard (CDR 273/98 fin ()),

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 20ής Οκτωβρίου 1999, να ορίσει τον κ. Roger Kaliff (SV, PSE) γενικό εισηγητή,

α) εκτιμώντας ότι οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου τα κοινοτικά θεσμικά όργανα να προσεγγίσουν τον ευρωπαϊό πολίτη έχουν πολλαπλασιαστεί κατά την τελευταία δεκαετία· ότι αναγνωρίστηκε η σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές στην οικοδόμηση της Ευρώπης και, κατά συνέπεια, λαμβάνεται περισσότερο υπόψη στην διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ· ότι πράγματι, η θέσπιση της αρχής της επικουρικότητας στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ίδρυση της Επιτροπής των Περιφερειών και η εφαρμογή της αρχής της σύμπραξης κατά την άσκηση της πολιτικής στον τομέα των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ένωσης αποτελούν απόδειξη της προόδου που επιτεύχθηκε προς την κατεύθυνση αυτή.

β) εκτιμώντας ότι πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες ώστε να ενισχυθεί η θέση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεδομένου ότι οι αρχές αυτές συχνά διαθέτουν τόσο νομοθετικές όσο και εκτελεστικές εξουσίες καθώς και σημαντικές αρμοδιότητες όσον αφορά την εφαρμογή την κοινοτικής νομοθεσίας· ότι συνεπώς, στο ψήφισμά της προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας της 3ης και 4ης Ιουνίου 1999, η Επιτροπή των Περιφερειών υπέβαλε προτάσεις για την τροποποίηση των Συνθηκών κατά την επόμενη Διακυβερνητική Διάσκεψη (CdR 54/99 fin ()).

γ) εκτιμώντας ότι όσον αφορά την τρέχουσα διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει την δέσμευσή της προς την διαδικασία αυτή την οποία θεωρεί ως επένδυση προς όφελος της ειρήνης, της πολιτικής σταθερότητας, της κοινωνικής συνοχής και της ευημερίας των Ευρωπαίων.

δ) εκτιμώντας ότι με βάση τα συμπεράσματα της δεύτερης έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο των υποψηφίων χωρών προς την ένταξη καθώς και με τα αποτελέσματα της έκτακτης συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε, η Επιτροπή και το Συμβούλιο οφείλουν να εμβαδύνουν σταθερά τον διάλογο με την Βουλγαρία, την Λετονία, τη Μάλτα, την Λιθουανία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη διεύρυνση της ΕΕ, με σκοπό την έναρξη το συντομότερο δυνατό των διαπραγματεύσεων με τις χώρες αυτές,

ε) εκτιμώντας ότι η διεύρυνση δεν πρέπει ωστόσο να θέσει σε κίνδυνο το επίπεδο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης το οποίο έχει ήδη επιτευχθεί αναφορικά με την εσωτερική αγορά και τις άλλες κοινοτικές πολιτικές,

στ) εκτιμώντας ότι οι βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως, για παράδειγμα, η αρχή της εγγύτητας προς τους πολίτες (άρθρο 1 της Συνθήκης ΕΕ), η αρχή της επικουρικότητας και η αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ) και το Πρωτόκολλο της Συνθήκης του Άμστερνταμ σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας αφορούν επίσημα κυρίως τις σχέσεις της Ένωσης και των κρατών μελών· ότι αφορούν, ωστόσο, στην πράξη την εθνική διαδικασία λήψης αποφάσεων και την ενσωμάτωση της κοινοτικής νομοθεσίας στο δίκαιο των κρατών μελών και την εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας σε εθνικό, περιφερειακό, και τοπικό επίπεδο,

ζ) εκτιμώντας ότι οι αρχές αυτές πρέπει κατά συνέπεια να καθοδηγούν, επίσης, τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες· ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, σεβόμενη τον εσωτερικό τρόπο οργάνωσης των εξουσιών των υποψηφίων χωρών, πρέπει να διασφαλίσει ότι η κοινοτική νομοθεσία θα εφαρμόζεται στα μελλοντικά κράτη μέλη όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα και όσο το δυνατόν εγγύτερα προς τους πολίτες,

(¹) ΕΕ C 34 της 3.2.1997, σ. 18.

(²) ΕΕ C 64 της 27.2.1998, σ. 48.

(³) ΕΕ C 51 της 22.2.1999, σ. 7.

(⁴) ΕΕ C 93 της 6.4.1999, σ. 1.

η) εκτιμώντας ότι από το 1997 η Επιτροπή των Περιφερειών διαδραματίζει ενεργό ρόλο στη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ διοργανώνοντας το διάλογο μεταξύ των μελών της και των πολιτικών εκπροσώπων των τοπικών και περιφερειακών αρχών στις υποψήφιες χώρες· ότι πράγματι, αφού τον Ιούνιο του 1997 προσκλήθηκαν στις Βρυξέλλες εκπρόσωποι των τοπικών και περιφερειακών αρχών όλων των υποψηφίων χωρών και διοργανώθηκαν στη συνέχεια με καθεμία από τις έξι πρώτες υποψήφιες χώρες διμερείς διασκέψεις, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, στις 16 Νοεμβρίου 1999, γενική διάσκεψη με τους εκπροσώπους των τοπικών και περιφερειακών αρχών των έξι αυτών χωρών· ότι κατά τη διάσκεψη αυτή έγινε απολογισμός των ανταλλαγών και συζητήθηκε το παρόν ψήφισμα,

θ) εκτιμώντας ότι στο πλαίσιο των διμερών αυτών διασκέψεων, κατέστη σαφές ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σε όλες τις υποψήφιες χώρες μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο για την περαιτέρω ανάπτυξη της σύγχρονης δημοκρατίας στις εν λόγω χώρες· ότι εξάλλου, ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών όσον αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και θα αυξηθεί λόγω της εφαρμοζόμενης διοικητικής αποκέντρωσης στις εν λόγω χώρες· ότι ωστόσο, η πληροφόρηση και η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών των υποψηφίων χωρών αναφορικά με την τρέχουσα διαδικασία διαπραγμάτευσης μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων τους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι επαρκώς αναπτυγμένη και, συνεπώς, πρέπει να προωθηθεί,

ι) εκτιμώντας ότι οι διασκέψεις συνέβαλαν στην εκκίνηση μίας διαδικασίας αμοιβαίας πληροφόρησης και διαβούλευσης και λαμβανομένων υπόψη των εμπειριών των περιφερειακών και τοπικών αρχών των 15 κρατών μελών της ΕΕ κατά τις προηγούμενες διαδικασίες διεύρυνσης της ΕΕ (1973, 1981, 1986 και 1995),

κ) εκτιμώντας τα συμπεράσματα της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις προόδους που έχουν συντελεσθεί στις υποψήφιες χώρες,

υιοθέτησε κατά την 31η σύνοδο ολομέλειάς της, της 17ης Δεκεμβρίου 1999, το ακόλουθο ψήφισμα ομόφωνα.

Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί

— το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

— τις τοπικές αυτοδιοικήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. να εγγράψουν την πτυχή της διεύρυνσης στα πλαίσια των διμερών συνεργασιών τους — ιδιαίτερα μέσω αδελφοποιήσεων ή μέσω διμερών συμφωνιών συνεργασίας — με τοπικές ή περιφερειακές αρχές των υποψηφίων χωρών, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει·
2. να προωθήσουν τις διασυνοριακές και διεθνικές συνεργασίες σε αποκεντρωμένο επίπεδο, στα πλαίσια των διμερών σχέσεων που έχουν οι ίδιες αναπτύξει ή των διμερών σχέσεων του κράτους τους με τις υποψήφιες χώρες·
3. να ενταχθούν, όσο τους το επιτρέπουν τα μέσα και οι αρμοδιότητές τους, στις διαδικασίες ανταλλαγών δημοσίων υπαλλήλων ή υποδοχής ασκούμενων υπαλλήλων που προέρχονται από τις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις των υποψηφίων χωρών, προκειμένου να συμμετάσχουν στην εξοικείωσή τους με τους θεσμούς, τις πολιτικές και τις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
4. να ενθαρρύνουν τους εκπροσώπους των τοπικών αυτοδιοικήσεων των υποψηφίων χωρών να εγκαταστήσουν γραφεία εκπροσώπησης στις Βρυξέλλες, κατά προτίμηση σε συνεργασία με τα ήδη υφιστάμενα περιφερειακά γραφεία·

5. να διεξαγάγουν χωρίς καθυστέρηση τις διαπραγματεύσεις διεύρυνσης της ΕΕ με την Κύπρο, την Εσθονία, Πολωνία, την Ουγγαρία, την Τσεχία και τη Σλοβενία, σύμφωνα με τις αρχές της εγγύτητας προς τους πολίτες, της επικουρικότητας, και της αναλογικότητας που θεσπίζονται στις Συνθήκες·
6. να εγκαινιάσουν τις διαπραγματεύσεις προς ένταξη με όλες τις υποψήφιες χώρες που έχουν σημειώσει επαρκείς προόδους για την πλήρωση των κριτηρίων ένταξης που θέσπισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης·
7. να διασφαλισθούν ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, στους τομείς της αρμοδιότητας τους ή σε σημαντικούς για αυτές τομείς, θα λαμβάνουν όλες τις χρήσιμες πληροφορίες ή θα συμμετέχουν σε ικανοποιητικές και έγκαιρες διαβουλεύσεις, πριν να εισέλθουν οι διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες σε αποφασιστική φάση·
8. να λάβουν υπόψη και να σεβαστούν τα δικαιώματα, τις εξουσίες και τις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών που απορρέουν από τη νομοθεσία των υποψηφίων χωρών και να προωθήσουν τη συμμετοχή των εν λόγω αρχών στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων, κυρίως μέσω της άμεσης επικοινωνίας των αρχών αυτών και των αντιπροσωπειών της Επιτροπής σε καθεμία από τις ενδιαφερόμενες χώρες·

9. να προωθήσουν άμεσα την προαναγγελθείσα πρόσβαση των περιφερειακών και τοπικών αρχών στο πρόγραμμα για την ανάπτυξη θεσμικής ικανότητας, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη συμμετοχή των εν λόγω διοικητικών αρχών — οι οποίες ενδιαφέρονται, στο επίπεδό τους, για την εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου — στην προετοιμασία της διεύρυνσης·
 10. να αναπτύξουν πρωτοποριακά μέσα ευαισθητοποίησης των λαών των υποψηφίων χωρών, προκειμένου να τους ευαισθητοποιήσουν σχετικά με την ευρωπαϊκή ενοποίηση, όχι μόνον ως προς τους τομείς της οικονομίας, αλλά και ως προς εκείνους που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη·
 11. να μεριμνήσουν ιδιαίτερα για τη συμβατότητα των κοινοτικών προγραμμάτων για την διασυνοριακή, διαπεριφερειακή και διακρατική συνεργασία με τα μέσα προενταξιακής στρατηγικής, ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος Phare·
 12. να λάβουν υπόψη τις γνωμοδοτήσεις που υιοθέτησε η Επιτροπή των Περιφερειών, κατά την διαπραγμάτευση των όρων ένταξης στην ΕΕ, σε κάθε τομέα στον οποίο η ΕΤΠ διαθέτει δικαιώματα υποχρεωτικής διαβούλευσης·
 13. να προωθήσουν ταχέως τη σύσταση μεικτών επιτροπών από μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών και εκπροσώπους των τοπικών και περιφερειακών αρχών των υποψηφίων χωρών, κατόπιν αιτήσεως των κυβερνήσεων των υποψηφίων χωρών και κατόπιν προτάσεως των εκπροσώπων των περιφερειών και των τοπικών αρχών·
 14. να προβλέψουν στην προσεχή Διακυβερνητική Διάσκεψη σχετικά με τη μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη συμπερίληψη διάταξης στις Συνθήκες η οποία θα επιτρέψει στις εθνικές κυβερνήσεις των υποψηφίων χωρών να διορίσουν παρατηρητές στην Επιτροπή των Περιφερειών κατά το διάστημα μεταξύ της υπογραφής και της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης προσχώρησής τους στην ΕΕ·
 15. να μεριμνήσουν ώστε να ληφθούν υπόψη τα δίκαια αιτήματα των σημερινών και μελλοντικών παραμεθόριων περιοχών της ΕΕ, όπου οι επιπτώσεις της διεύρυνσης θα είναι σημαντικά εντονότερες από ότι σε άλλες περιφέρειες· στα αιτήματα περιλαμβάνονται όχι μόνο ζητήματα που αφορούν οικονομικές, διαρθρωτικές και περιβαλλοντικές ανάγκες αλλά και όλα τα ζητήματα πυρηνικής ασφάλειας·
 16. να αναλάβουν τη δέσμευση να υλοποιήσουν τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις που είναι αναγκαίες για την καλύτερη λειτουργία των κοινοτικών οργάνων, χωρίς να επιβραδυνθεί η διαδικασία της διεύρυνσης·
- **το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα Κοινοβούλια των κρατών μελών**
17. να διασφαλίσουν ότι διεξάγονται χωρίς καθυστέρηση οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης και ότι διέπονται από τις αρχές της εγγύτητας προς τους πολίτες, την επικουρικότητα και την αναλογικότητα που θεσπίζονται από τις Συνθήκες·
 18. να διασφαλίσουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει και στηρίζει το ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στην περαιτέρω ανάπτυξη της δημοκρατίας, της ευημερίας, της κοινωνικής συνοχής και της πολιτικής σταθερότητας των υποψηφίων χωρών·
 19. να διασφαλίσουν επαρκείς πόρους ώστε οι αιρετοί αντιπρόσωποι των τοπικών και περιφερειακών αρχών των υποψηφίων χωρών οι οποίες προετοιμάζουν, στο επίπεδό τους, την ένταξη των χωρών τους στην ΕΕ, να λάβουν κατάλληλη πληροφόρηση και στήριξη όσο το δυνατόν νωρίτερα και, ειδικότερα, να είναι σε θέση να παρακολουθήσουν τις εργασίες τις Επιτροπής των
- Περιφερειών·
- τις εθνικές κυβερνήσεις των υποψηφίων χωρών**
20. να διασφαλίσουν ότι οι αντιπρόσωποι των τοπικών και περιφερειακών αρχών λαμβάνουν όλη τη συναφή πληροφόρηση σχετικά με τους τομείς αρμοδιότητάς τους κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης στην ΕΕ·
 21. να διαθέσουν επαρκείς οικονομικούς πόρους στις τοπικές και περιφερειακές αρχές και τις ενώσεις τους για να μπορέσουν να συμμετάσχουν ενεργότερα στη διαδικασία ένταξης στην ΕΕ·
 22. να διασφαλίσουν ότι θα ζητηθεί εγκαίρως η γνώμη των τοπικών και περιφερειακών αρχών στους τομείς αυτούς, προτού οι διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση εισέλθουν σε κρίσιμη φάση, και ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα μπορέσουν να παρουσιάσουν τις απόψεις τους άμεσα στους κυβερνητικούς διαπραγματευτές·
 23. να διασφαλίσουν ότι θα ζητηθεί υποχρεωτικά η γνώμη των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε κάθε τομέα στον οποίο θα υπάρξουν δημοσιονομικές και διοικητικές συνέπειες για τις εν λόγω αρχές·
 24. να διασφαλίσουν την άμεση πληροφόρηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών σχετικά με τις συνέπειες των λύσεων οι οποίες εξευρίσκονται κατά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων που αφορούν τις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών·
 25. να διασφαλίσουν και να διευκολύνουν τις επίσημες επαφές των τοπικών και περιφερειακών αρχών τους πέρα από τα εθνικά σύνορα, προκειμένου να μπορέσουν να προετοιμάσουν την προσχώρηση των χωρών τους στην ΕΕ στο επίπεδο των διοικήσεών τους και της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους·
 26. να προωθήσουν επειγόντως τη σύσταση μεικτών επιτροπών μεταξύ της Επιτροπής των Περιφερειών και των εκπροσώπων

των τοπικών και περιφερειακών αρχών των υποψηφίων χωρών· να λάβουν μέτρα ώστε να συμπεριληφθούν στον καθορισμό των προτεραιοτήτων των εθνικών προγραμμάτων Phare οι τοπικές και περιφερειακές αρχές των κρατών για τη λήψη ενίσχυσης με στόχο τη βελτίωση των θεσμών προκειμένου να μπορέσουν να προετοιμασθούν για την ολοκλήρωση στα

χωρών.

Βρυξέλλες, 17 Νοεμβρίου 1999.

πλαίσια της ΕΕ·

28. η Επιτροπή των Περιφερειών αναθέτει στον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Επιτροπή, στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, στα κοινοβούλια των κρατών μελών καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των υποψηφίων προς ένταξη

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Manfred DAMMEYER

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα τη “Σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και οι συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις: αποτελέσματα της διαβούλευσης γύρω από την πράσινη βίβλο”»

(2000/C 57/02)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα τη «σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών, καθώς και σχετικά με τις συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις: αποτελέσματα της διαβούλευσης γύρω από την πράσινη βίβλο (COM(97) 623 τελικό)» (COM(1998) 108 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 17ης Μαρτίου 1999, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ σχετικά με το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 198Γ, 1η παράγραφος, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 2ας Ιουνίου 1999, να αναθέσει την προετοιμασία της γνωμοδότησης στην επιτροπή 3 «Διευρωπαϊκά δίκτυα, μεταφορές, κοινωνία των πληροφοριών»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 191/99 γέν. 1) που υιοθέτησε η επιτροπή 3 στις 24 Σεπτεμβρίου 1999 (Εισηγητής: ο κ. Schiffmann (D, PSE)·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

Η διαβούλευση σχετικά με την πράσινη βίβλο με θέμα τη σύγκλιση

1.1. Αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι τα πορίσματα της δημόσιας συζήτησης σχετικά με την πράσινη βίβλο με θέμα «Η σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών και οι συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις». Η Επιτροπή εξέδωσε την πράσινη βίβλο στις 3.12.1997.

1.2. Ακολούθησε διαβούλευση με θέμα το περιεχόμενο της πράσινης βίβλου. Η Επιτροπή εξέδωσε τα αποτελέσματα της διαβούλευσης σε έγγραφο εργασίας() στις 29.07.1998. Στο εν λόγω έγγραφο η Επιτροπή έθετε, εκτός των άλλων, ερωτήματα για τρεις σημαντικές, κατά την άποψή της, κατηγορίες προβλημάτων ιδιαίτερης σημασίας κατά την πρώτη φάση της διαβούλευσης (πρόσβαση σε δίκτυα και ευκολίες πύλης, επενδύσεις, καινοτομία και παραγωγή περιεχομένου, εξισορρόπηση κανονιστικών ρυθμίσεων μεταξύ δημόσιων συμφερόντων και ανταγωνισμού).

1.3. Στην ανακοίνωσή της, στις 9.3.1999 η Επιτροπή παρουσίασε την άποψή της για το σύνολο των αποτελεσμάτων της διαβούλευσης σχετικά με την πράσινη βίβλο, συνοψίζοντας τα βασικά μηνύματα και σκιαγραφώντας τα προγραμματισμένα επόμενα βήματα.

1.4. Η πράσινη βίβλος σχετικά με τη «σύγκλιση στους κλάδους των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών και τις συνέπειες για τις κανονιστικές ρυθμίσεις» έδωσε βαρύτητα στη μεγάλη σημασία της εν λόγω τάσης για την οικονομική εξέλιξη, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ποικιλία των πολιτιστικών ταυτοτήτων στην Ευρώπη και ασχολήθηκε κυρίως με το ζήτημα του νομικού πλαισίου. Η πράσινη βίβλος ανέλυσε την έννοια της σύγκλισης, εξέτασε υπάρχοντες και ενδεχόμενους περιορισμούς, οι οποίοι μπορεί να εμποδίσουν τις εξελίξεις της αγοράς και της τεχνολογίας, και πραγματεύεται ζητήματα σχετικά με ισχύοντα και πιθανά μελλοντικά κανονιστικά πλαίσια και πρωτοβουλίες σε αυτόν τον τομέα. Τέλος παρουσίασε ιδέες σχετικά με τη μελλοντική πολιτική στους τομείς που θίγονται από τη σύγκλιση.

1.5. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης θεωρεί ως το σημαντικότερο συμπέρασμα της διαβούλευσης το γεγονός ότι η σύγκλιση ανάμεσα σε τεχνολογικές πλατφόρμες και δικτυακές υποδομές, αποτελεί ήδη πραγματικότητα και ότι, κατά συνέπεια, μπορούν να ισχύσουν παρόμοιες κανονιστικές συνθήκες για όλες τις αντίστοιχες υποδομές ανεξάρτητα από το είδος των υπηρεσιών που μεταφέρονται μέσω αυτών. Αυτή η αποκαλούμενη «οριζόντια» προσέγγιση της κανονιστικής ρύθμισης των υποδομών θα πρέπει να συμπληρωθεί από κάθετη προσέγγιση, σε ό,τι αφορά την κανονιστική ρύθμιση του περιεχομένου, η οποία θα συνεχίζει να καθορίζεται από τον ειδικό χαρακτήρα της εκάστοτε υπηρεσίας. Κατά τη δεύτερη φάση της διαβούλευσης εξετάστηκαν ειδικότερα τα τρία ερωτήματα σχετικά με την α) πρόσβαση σε δίκτυα και ευκολίες πύλης, β) επενδύσεις, καινοτομία και παραγωγή περιεχομένου, και γ) εξισορρόπηση των κανονιστικών ρυθμίσεων μεταξύ δημοσίου συμφέροντος και του ανταγωνισμού.

Η πρώτη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών

1.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών υιοθέτησε το Σεπτέμβριο του 1998 γνωμοδότηση σχετικά με την πράσινη βίβλο (), βάσει του σχεδίου γνωμοδότησης που επεξεργάστηκαν οι εισηγητές Koivisto και Nash. Η δεύτερη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών αφορά τα αποτελέσματα της δεύτερης φάσης της διαβούλευσης.

1.7. Στη γνωμοδότησή της σχετικά με την πράσινη βίβλο η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την έναρξη διαλόγου για τις κανονιστικές ρυθμίσεις ενόψει της σύγκλισης. Συμφωνεί, μεταξύ άλλων, με την άποψη της Επιτροπής ότι η ρύθμιση πρέπει να περιορίζεται στα αυστηρώς απαραίτητα. Εξάλλου η ΕΤΠ αμφισβητεί το γεγονός ότι η Επιτροπή έδωσε πολύ μεγάλη βαρύτητα στην ανάπτυξη των αγορών και αφίερωσε ελάχιστη προσοχή στους γενικούς κοινοτικούς στόχους. Συνιστά ως ιδανική λύση να διατηρηθούν τα υφιστάμενα κανονιστικά συστήματα και να γίνουν, βάσει αυτών, προσεκτικές προσαρμογές στα νέα δεδομένα, για παράδειγμα στις ποικίλες μορφές υπηρεσιών ανοικτής γραμμής και διαλογικών.

2. Παρατηρήσεις στα γενικά συμπεράσματα της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελέσματα της διαβούλευσης

Αξιολόγηση της σύγκλισης των κλάδων των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών

2.1. Με τον όρο σύγκλιση των τηλεπικοινωνιών, των μέσων επικοινωνίας και των τεχνολογιών εννοείται η από κοινού ανάπτυξη και η ανταλλαγή διαφορετικών τεχνολογικών δικτυακών πλατφορμών μετάδοσης, που χρησιμοποιούνται σε παρόμοιες εφαρμογές ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ή ο συνδυασμός συσκευών, όπως είναι το τηλέφωνο, η τηλεόραση και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής. Πρόκειται, κυρίως, τόσο για ένα τεχνολογικό όσο και οικονομικό φαινόμενο που οφείλεται στην εξέλιξη της κοινωνίας των πληροφοριών. Απουσιάζουν καταρχήν οι παράγοντες που θα επιτρέψουν την ταχεία σύγκλιση στον τομέα του ραδιοφώνου και των νέων υπηρεσιών.

2.2. Η Επιτροπή αποδίδει, όπως και παλαιότερα, έντονη σημασία στην τάση αυτή της σύγκλισης για τη μελλοντική οικονομική εξέλιξη και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Υπό το πνεύμα της αξιολόγησης της Επιτροπής των Περιφερειών τονίζει, επίσης, στην νέα ανακοίνωσή της ότι η εξέλιξη της σύγκλισης ενέχει υπό τη σημερινή κατάσταση κινδύνους και κινδύνους για τη διατήρηση των πολιτιστικών ταυτοτήτων καθώς και για την κοινωνική συνοχή.

2.3. Η ΕΤΠ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι οι νέες τεχνολογίες και οι δυνατότητες ευρείας χρήσης των νέων υπηρεσιών και εφαρμογών θα επηρεάσουν και θα αλλάξουν τη ζωή της κοινωνίας και των ατόμων σε πολλούς σημαντικούς τομείς.

2.4. Η ΕΤΠ συμμερίζεται την άποψη πολλών από τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση ότι η Επιτροπή υπερεκτιμά την ταχύτητα της ανάπτυξης και την προβλεπόμενη οικονομική σημασία της σύγκλισης. Η σύγκλιση προσφέρει στις περιοχές της Ευρώπης πολλές ευκαιρίες και δυνατότητες, συγχρόνως, όμως, ενέχει τον κίνδυνο αρνητικών επιπτώσεων, όπως ανέλυσε διεξοδικά στη γνωμοδότησή της σχετικά με την πράσινη βίβλο, όπου θίγεται το ζήτημα της ενδεχόμενης έντασης των ισχυουσών περιφερειακών διαφορών σε ό,τι αφορά τα δίκτυα υποδομών και τη χρησιμοποίηση των μέσων επικοινωνίας και των υπηρεσιών.

Κανονιστική προσέγγιση

2.5. Η ΕΤΠ επικροτεί την προτίμηση της Επιτροπής να τονίσει περισσότερο, ως συμπέρασμα της δημόσιας συζήτησης σχετικά με την πράσινη βίβλο, το γεγονός ότι η ρύθμιση πρέπει να προωθήσει όχι μόνον επενδύσεις, κυρίως σε νέες υπηρεσίες αλλά προπάντων να διασφαλίσει μια σειρά στόχων δημοσίου συμφέροντος. Η ΕΤΠ δεν θεωρεί ένα τέτοιο κανονιστικό πλαίσιο, προσαρμοσμένο στο δημόσιο συμφέρον, ως κανενός είδους περιορισμό πρόσβασης για νέα μέλη της αγοράς· αντιθέτως το αντιμετωπίζει ως μια σημαντική προϋπόθεση για την ύπαρξη νομικής ασφάλειας και ασφάλειας επενδύσεων.

2.6. Οι κανόνες πρέπει να είναι διαφανείς, σαφείς και αναλογικοί. Η Επιτροπή εντός των προτάσεων της λαμβάνει αποφάσεις για α) θετικές και αρνητικές υποχρεώσεις προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος β) κλαδικούς κανόνες που θα αντικαταστήσουν ή θα συμπληρώσουν το δίκαιο του ανταγωνισμού και γ) μέτρα προώθησης ανάλογα με ειδικούς πολιτικούς στόχους.

2.7. Σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής, για τα μέσα μεταφοράς και τα περιεχόμενα πρέπει να ισχύουν διαφορετικές ρυθμίσεις. Η προσέγγιση της κανονιστικής ρύθμισης είναι ανάγκη να συμπεριλαμβάνει την ομοιόμορφη μεταχείριση του συνόλου των δικτύων υποδομής και την κανονιστική ρύθμιση του περιεχομένου ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων υπηρεσιών περιεχομένου.

2.8. Βάσει των κανονιστικών ρυθμίσεων σχετικά με πολιτικούς στόχους που αφορούν το δημόσιο συμφέρον, η κανονιστική ρύθμιση του περιεχομένου πρέπει να γίνει μέσω μιας κάθετης προσέγγισης, που βασίζεται στις υφιστάμενες δομές, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας κατά τη ρύθμιση των νέων υπηρεσιών.

2.9. Τέλος, η ανάγκη για αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού και η ανάγκη για δράσεις που στοχεύουν στην προώθηση ποιοτικού ευρωπαϊκού περιεχομένου αποτελούν, κατά την άποψη της Επιτροπής, τους βασικούς μελλοντικούς στόχους που προέκυψαν από τη διαβούλευση.

Αποτελέσματα της δεύτερης φάσης της διαβούλευσης σχετικά με τις τρεις κατηγορίες ερωτημάτων

2.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών αξιολογεί θετικά το γεγονός ότι η δεύτερη φάση της διαβούλευσης ασχολείται διεξοδικά με τα πολύ καίρια ζητήματα της πρόσβασης σε δίκτυα και ψηφιακές πύλες μέσα σε συγκλίνον περιβάλλον, της δημιουργίας ευνοϊκότερου πλαισίου για επενδύσεις και καινοτομίες, της ενθάρρυνσης της παραγωγής, της διανομής και της διαθεσιμότητας ευρωπαϊκού περιεχομένου καθώς και της διασφάλισης ισορροπίας προσέγγισης σε θέματα κανονιστικής ρύθμισης.

2.11. Η πρόσβαση σε δίκτυα και ψηφιακές πύλες, που γίνεται χωρίς διακρίσεις, είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη το ανταγωνισμού, διότι εξασφαλίζει τη σύνδεση ανάμεσα σε φορείς εκμετάλλευσης δικτύων, σε παροχούς υπηρεσιών και σε τελικούς χρήστες.

2.12. Είναι ανάγκη να βρεθεί μια ισορροπη λύση για τις ρυθμίσεις ώστε να αποφευχθούν οι κίνδυνοι της υπερβολικής ρύθμισης και ταυτόχρονα να διασφαλιστεί το δημόσιο συμφέρον και να ενθαρρυνθεί η βιωσιμότητα του ανταγωνισμού. Η ΕΤΠ τονίζει στο σημείο αυτό την πεποίθησή της ότι η ενεργός συμβολή στην διατήρηση της προστασίας των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της αγοράς και του ανταγωνισμού.

2.13. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει, ως αποτέλεσμα της διαβούλευσης για την επίτευξη των καθορισμένων πολιτικών στόχων, την ανάγκη κλαδικών ρυθμίσεων για την πρόσβαση στις υποδομές. Σε αντίθεση με την άποψη της Επιτροπής, αυτές οι ρυθμίσεις δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να

αποτελέσουν δεύτερη προτεραιότητα σε σύγκριση με την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, διότι χωρίς αυτές δεν μπορούν να επιτευχθούν οι δημόσιοι στόχοι. Στην προκειμένη περίπτωση παραμένει ανοικτό το θέμα εάν πρόκειται για οριστικές ρυθμίσεις ή για μεταβατικές ρυθμίσεις, οι οποίες θα ισχύουν ώσπου να δημιουργηθεί μια ώριμη και ανταγωνιστική αγορά. Η απάντηση πρέπει να εξεταστεί την κατάλληλη χρονική στιγμή και να τεθεί υπό το φως περαιτέρω εξελίξεων.

2.14. Όπως ακριβώς τονίζεται στη γνωμοδότηση της ΕΤΠ, λόγω των διαφορετικών συνθηκών υποδομής και ανταγωνισμού, και βάσει της αρχής της επικουρικότητας, είναι ανάγκη η ευελιξία και τα εθνικά και περιφερειακά επίπεδα να αποτελέσουν βασικά στοιχεία της μελλοντικής κανονιστικής διαδικασίας.

Ενίσχυση των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών παραγωγών

2.15. Σε ό,τι αφορά τη διατήρηση της πολιτιστικής ποικιλίας των ευρωπαϊκών κρατών και περιφερειών και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην οπτικοακουστική δραστηριότητα, η ΕΤΠ επικροτεί τις προτάσεις για συνέχιση των μέτρων προώθησης της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής παραγωγής. Αναγνωρίζει, επίσης, την οικονομική σημασία των ελκυστικότερων οπτικοακουστικών περιεχομένων και στόχων.

2.16. Αξιολογεί καταρχήν θετικά τα αποτελέσματα της διαβούλευσης σχετικά με τα στοιχεία ενός περιβάλλοντος που προωθεί την παραγωγή ευρωπαϊκού περιεχομένου. Ως τέτοια στοιχεία θεωρεί τα εξής: ένα κανονιστικό πλαίσιο, κανονιστικές απαιτήσεις όσον αφορά την παραγωγή ευρωπαϊκού περιεχομένου, ισχυρή προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, φορολογικά και χρηματοοικονομικά κίνητρα καθώς και ανοικτά και διαλειτουργικά τεχνικά πρότυπα.

Διαπιστώσεις σχετικά με τη δημόσια ραδιοτηλεόραση

2.17. Η ΕΤΠ επικροτεί το γεγονός ότι η διαβούλευση κατέστησε σαφή την ανάγκη της ιδανικής ενσωμάτωσης της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στο νέο περιβάλλον για την επίτευξη δημόσιων στόχων, όπως είναι η στοιχειώδης πρόνοια και η πολυφωνία. Ιδιαίτερα καθώς τονίζει και απαιτεί — σύμφωνα με το πρωτόκολλο 9 που προσαρτάται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, και με τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ — την ευθύνη των κρατών μελών κατά τον ορισμό της αποστολής της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, προκειμένου να ενθαρρύνουν τους οργανισμούς, στους οποίους έχουν ανατεθεί υποχρεώσεις παροχής δημόσιας τηλεόρασης, να χρησιμοποιήσουν νέους τρόπους για να προσεγγίσουν το ακροατήριό τους.

2.18. Η Επιτροπή των Περιφερειών δίνει μεγάλη βαρύτητα στο σύνολο της αποστολής των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων ενόψει της αυξανόμενης διαφοροποίησης των προγραμμάτων που προσφέρονται στο συγκλίνον περιβάλλον των μέσων μαζικής επικοινωνίας.

2.19. Η ΕΤΠ τονίζει ιδιαίτερα τον κεντρικό ρόλο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης για την παραγωγή ευρωπαϊκού περιεχομένου και τον ορισμό ενός ποιοτικού προτύπου· ο ρόλος αυτός έγινε σαφής κατά τη διαβούλευση.

2.20. Η ΕΤΠ γνωρίζει ότι από τη διαβούλευση προέκυψε η πρόταση να ζητηθεί από αυτούς τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς να διακρίνουν σαφώς ανάμεσα σε καθορισμένες δραστηριότητες δημόσιας τηλεόρασης και σε δραστηριότητες του ανταγωνιστικού τομέα. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο 9 που προσαρτάται στη Συνθήκη του 'Αμστερνταμ, η ΕΤΠ προειδοποιεί ότι εάν η γνώμη αυτή ερμηνευθεί στο εξής με κανονιστικό τρόπο, μπορεί να ζημιώσει την ύπαρξη και την ανάπτυξη της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης. Σύμφωνα με το συμπληρωματικό πρωτόκολλο τα κράτη μέλη μεριμνούν για τη χρηματοδότηση της δημόσιας ραδιοτηλεοπτικής υπηρεσίας, εφόσον η χρηματοδότηση αυτή δεν επηρεάζει τις συνθήκες του εμπορίου και τον ανταγωνισμό εντός της Κοινότητας σε βαθμό αντιβαίνοντα στο δημόσιο συμφέρον. Παράλληλα, για τον καθορισμό των εν λόγω ορίων «πρέπει να ληφθεί υπόψη η πραγματοποίηση των στόχων αυτής της δημόσιας

υπηρεσίας».

3. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα της

διαβούλευσης από τη σκοπιά της ΕΤΠ

3.1. Η ΕΤΠ τονίζει ότι στη γνωμοδότησή της σχετικά με την Πράσινη Βίβλο επικρίνει το γεγονός ότι η Πράσινη Βίβλος δίνει ελάχιστη βαρύτητα στην επίτευξη γενικών κοινωνικών στόχων. Η ΕΤΠ είναι, όπως και παλαιότερα, της άποψης ότι οι κανόνες για τη διασφάλιση των δημόσιων συμφερόντων δεν αντιτίθενται αλλά συμβαδίζουν με το στόχο της ανάπτυξης των ανοιχτών αγορών. Μόνον ένα συνολικό κανονιστικό πλαίσιο καθιστά δυνατή την τακτική και σχεδιασμένη συνεργασία όλων των μελών της αγοράς και δημιουργεί, με τον τρόπο αυτό, τη σίγουρη βάση για την

ανάπτυξη και τη λειτουργία των αγορών του ανταγωνισμού.

3.2. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η άποψή της ενισχύθηκε από τα αποτελέσματα της διαβούλευσης και τάσσεται, κατά συνέπεια, υπέρ της εντατικότερης ενασχόλησης με τους γενικούς κοινωνικούς

στόχους.

3.3. Για το λόγο αυτό η ΕΤΠ επικροτεί τη διαπίστωση που περιέχεται στα συμπεράσματά του Συμβουλίου σχετικά με τα αποτελέσματα της δημόσιας ακρόασης: σύμφωνα με την εν λόγω διαπίστωση οι σαφώς καθορισμένοι πολιτικοί στόχοι πρέπει να αποτελέσουν τη βάση του κανονιστικού πολιτικού περιβάλλοντος, και μια ρύθμιση, βασισμένη σε αυτές τις αρχές, αποτελεί το απαραίτητο μέσο για την επίτευξη των στόχων προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος, όπως είναι η παροχή υπηρεσιών σε κάθε επίπεδο, η πολυφωνία, η πολιτιστική ποικιλία, η προστασία των ανηλικών και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Σε κάθε περίπτωση, η υπευθυνότητα της διάδοσης των πληροφοριών καθώς και η

αξιοπιστία των πληροφοριών αποτελούν στόχους προς επίτευξη.

3.4. Η ΕΤΠ επικροτεί και τη διατύπωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για σύνδεση της εφαρμογής της νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό, λαμβάνοντας υπόψη και διασφαλίζοντας πολιτικούς στόχους, όπως είναι η πολυφωνία, η προστασία των νέων ή η ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλίας. Η ΕΤΠ στηρίζει τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι η εξαφάνιση των ελλείψεων συχνότητων δεν πρέπει να επηρεάσει την εξασφάλιση των πολιτικών

στόχων.

Αναγκαιότητα κλαδικών κανονιστικών ρυθμίσεων

3.5. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι ως κανονιστικό πλαίσιο πρέπει να επιδιωχθεί ένας συνδυασμός των επιλογών 1 και 2, που προτείνει η Πράσινη Βίβλος, δηλαδή να διατηρηθούν τα υπάρχοντα συστήματα κανονιστικών ρυθμίσεων και συγχρόνως να γίνονται σταδιακές προσαρμογές στα μεταβαλλόμενα δεδομένα. Αυτό θα επιτρέψει τη δημιουργία ενός συστήματος κανονιστικών ρυθμίσεων στα κράτη μέλη, το οποίο, μέσω ενός ταξινομημένου αριθμού κανονιστικών ρυθμίσεων λαμβάνει υπόψη του τη διαφορετική σημασία και επίδραση των υπηρεσιών. Η ΕΤΠ επικροτεί το γεγονός ότι κατά τη

διαβούλευση αυτή η εκτίμηση εκφράστηκε σαφώς.

3.6. Η ΕΤΠ επικροτεί θερμά την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε ό,τι αφορά την επιθυμία δημιουργίας ενός ενιαίου κανονιστικού πλαισίου για τη δραστηριότητα μεταφοράς πληροφοριών από διάφορα δίκτυα και για το διαχωρισμό του εν λόγω πλαισίου από εκείνο που θα ισχύει για το μεταδιδόμενο

περιεχόμενο.

3.7. Η ΕΤΠ είναι της άποψης ότι η ανάγκη κλαδικών κανονιστικών ρυθμίσεων προκύπτει και για το ζήτημα της πρόσβασης στα δίκτυα. Στο εξής απαιτούνται κυρίως, και όχι μόνον σε μεμονωμένες περιπτώσεις, κανονιστικές ρυθμίσεις για τη ραδιοτηλεόραση συμπεριλαμβανομένων και των προδιαγραφών «must carry» για την παροχή δημόσιας ραδιοτηλεόρασης. Στην απόφαση σχετικά με την πρόσβαση στα δίκτυα έπρεπε να

συμμετάσχουν και οι περιφέρειες.

Πρώθηση της παραγωγής οπτικοακουστικού περιεχομένου

3.8. Η ΕΤΠ εκφράζει την άποψη ότι η ζήτηση ποιοτικού περιεχομένου, ιδιαίτερα στον οπτικοακουστικό τομέα, θα αυξηθεί και ότι είναι ανάγκη να εξεταστούν και να ληφθούν νέα μέτρα για

την πρώθηση της ευρωπαϊκής παραγωγής.

3.9. Η ΕΤΠ ενθαρρύνει την Επιτροπή, εν όψει των διαπραγματεύσεων της Γενικής Συμφωνίας Εμπορίου Υπηρεσιών (GATS), να φροντίσει ώστε να διατηρηθούν σε όλη τους την έκταση τα απαιτούμενα πλαίσια δράσης, ιδιαίτερα για μέτρα ενίσχυσης που απαιτούνται και αφορούν τις περιφέρειες. Οι αξιόλογες καταρχήν προσπάθειες για ελεύθερο παγκόσμιο εμπόριο πρέπει να θέσουν υπό εξέταση τόσο τα ευρωπαϊκά, εθνικά και περιφερειακά σχέδια ενίσχυσης όσο και τη χρηματοδότηση, την

ύπαρξη και την ανάπτυξη της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Ο ιδιαίτερος ρόλος της τηλεόρασης

3.10. Η ΕΤΠ συμμερίζεται την άποψη του Κοινοβουλίου ότι η τηλεόραση, ακόμη και στην εποχή της ψηφιακής παραγωγής και μετάδοσης, εξακολουθεί να αποτελεί το βασικό μέσο δημιουργίας και διάδοσης των πληροφοριών. Για το λόγο αυτό η τηλεόραση κατέχει αποφασιστικό ρόλο τόσο στη διαμόρφωση της γνώμης και των αποφάσεων στην κοινωνία και στη δημοκρατία όσο και στην πολιτιστική ποικιλία και τη διασφάλιση των κοινωνικών αξιών. Η ΕΤΠ συμφωνεί ιδιαίτερα με τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι η παραπάνω διατύπωση ισχύει ανεξάρτητα από

τη μορφή της χρηματοδότησης και τον τρόπο της μετάδοσης.

3.11. Η ΕΤΠ επιδοκμάζει θερμά τη δήλωση του Συμβουλίου, της 25ης Ιανουαρίου 1999 σχετικά με το ρόλο της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, την αρμοδιότητα των κρατών μελών να χρηματοδοτούν τη δημόσια ραδιοτηλεόραση, την εκπλήρωση της δημόσιας αποστολής και τη δυνατότητα των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών να προσφέρουν προγράμματα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, λαμβάνοντας υπόψη την ανάπτυξη

και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους στην ψηφιακή εποχή.

4. Συμπεράσματα της ΕΤΠ για τα επόμενα βήματα που

σχεδίασε η Επιτροπή

Τα συμφέροντα των περιφερειών στη διαδικασία σύγκλισης

3.2. Η ΕΤΠ τονίζει ότι η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που προσφέρει η κοινωνία των πληροφοριών, ιδιαίτερα για τις περιοχές της περιφέρειας, προσφέρει κυρίως οικονομικές δυνατότητες, πέρα από τους κινδύνους· η ΕΤΠ καλεί τις εν λόγω περιοχές να εκμεταλλευτούν αυτές τις δυνατότητες. Σχετικά, η ΕΤΠ επαναλαμβάνει την επισήμανσή της σχετικά με τις μεγάλες διαφορές μεταξύ των περιοχών στον τομέα των υποδομών, της πολιτιστικής προσφοράς και της χρήσης των μέσων μαζικής ενημέρωσης, και καλεί την Επιτροπή να συμβάλει στην άμβλυνση των διαφορών αυτών προς όφελος της συνοχής στην Ένωση. Αναφέρεται στο εν λόγω θέμα στη γνωμοδότησή της για την

ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Η συνοχή και η κοινωνία των πληροφοριών», (εισηγητής: ο κ. Koivisto ()).

4.2. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή, στα πλαίσια της αρμοδιότητάς της για τη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου και των μέτρων ενίσχυσης, να εργαστεί προκειμένου να διασφαλιστεί, σε ό,τι αφορά τη δικτυακή υποδομή, τη χρήση και την πολιτιστική προσφορά

των μέσων μαζικής ενημέρωσης, ο στοιχειώδης εξοπλισμός, η

πολιτιστική ποικιλία και η πολυφωνία σε όλες τις περιοχές της ΕΕ. Κανονιστικές ρυθμίσεις και δημόσιοι στόχοι

4.3. Η ΕΤΠ είναι της άποψης ότι το νομοθετικό πλαίσιο θα πρέπει να εξασφαλίζει την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, ιδιαίτερα την προστασία των νέων, την πολυφωνία και την πολιτιστική ποικιλία. Αυτοί οι στόχοι και κανόνες προστασίας

πρέπει να διατηρηθούν προπάντων κατά την επικείμενη αναθεώρηση της οδηγίας σχετικά με την τηλεόραση χωρίς σύνορα.

4.4. Η ΕΤΠ επιμένει στο αίτημά της για δημιουργία ενός κανονιστικού πλαισίου με τη μορφή του συνδυασμού των επιλογών 1 και 2 που πρότεινε η Επιτροπή (να διατηρηθούν καταρχήν τα υπάρχοντα συστήματα κανονιστικών ρυθμίσεων και συγχρόνως να γίνονται σταδιακές προσαρμογές στα μεταβαλλόμενα δεδομένα). Γι αυτό θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η αβέβαιη πορεία της

μελλοντικής εξέλιξης της σύγκλισης σε ό,τι αφορά την τεχνολογία, το περιεχόμενο και την οικονομία.

4.5. Η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ μιας ιδιαίτερης κανονιστικής ρύθμισης των υπηρεσιών και του περιεχομένου. Είναι της άποψης ότι η τεχνολογική σύγκλιση δεν προϋποθέτει τους ίδιους νομοθετικούς χειρισμούς για τα προϊόντα της ραδιοτηλεόρασης, των νέων υπηρεσιών και των τηλεπικοινωνιών. Η νομοθετική κατάταξη των υπηρεσιών θα έπρεπε να εφαρμοστεί μάλλον σε ό,τι αφορά τη φύση και τη σημασία των προϊόντων και των υπηρεσιών. Η ΕΤΠ πιστεύει επίσης ότι το νομοθετικό κανονιστικό πλαίσιο δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται καταρχήν ως εμπόδιο στην πρόσβαση αλλά προπάντων ως προϋπόθεση για την εγγύηση της νομοθετικής ασφάλειας. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει ότι τίθεται επίσης υπέρ των

κλαδικών κανονιστικών ρυθμίσεων σε ό,τι αφορά δικτυακή πρόσβαση.

4.6. Αναφορικά με το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, η ΕΤΠ εκφράζει την προτίμησή της για ένα διαβαθμισμένο πρότυπο κανονιστικών ρυθμίσεων — βασιζόμενο σε υπάρχοντες κανόνες και σεβόμενο τις αρχές της αλληλεγγύης και της αναλογικότητας — το οποίο θα μπορεί να εφαρμοστεί ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιούμενες υποδομές. Στο πρότυπο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά περιεχόμενα και να διασφαλιστεί ότι τα προσανατολισμένα προς το δημόσιο

περιεχόμενα θα εξακολουθήσουν να πληρούν τις ειδικές προϋποθέσεις που σχετίζονται με τις δημόσιες υπηρεσίες και τους κοινωνικούς στόχους.

4.7. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η κλαδική κανονιστική ρύθμιση μπορεί να συμπεριλάβει την επίβλεψη των εταιριών που δεσπόζουν στην

αγορά και τη δυνατότητα μιας ex ante κανονιστικής ρύθμισης για την επίτευξη ορισμένων στόχων ανταγωνισμού, όπως είναι η χωρίς διακρίσεις δικτυακή πρόσβαση.

4.8. Η ΕΤΠ εκφράζει τη γνώμη ότι κατά τη διαδικασία των περαιτέρω κανονιστικών ρυθμίσεων θα πρέπει να εξεταστεί η ανάγκη λήψης μέτρων για την προστασία των συμφερόντων του

καταναλωτή. Η νομική θέση του καταναλωτή δεν πρέπει να

διαφοροποιείται σημαντικά, ανάλογα με την πλατφόρμα δικτύου που χρησιμοποιεί.

Συμβολή στην ίδια κανονιστική ρύθμιση

4.9. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η ίδια κανονιστική ρύθμιση και ο αυτοέλεγχος, ιδιαίτερα στην περίπτωση των υπηρεσιών που απευθύνονται στο κοινό, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στη διασφάλιση των δημόσιων συμφερόντων, υπό τον όρο ότι

συμβαδίζουν με τις εθνικές και περιφερειακές πολιτιστικές και

νομοθετικές παραδόσεις και πρακτικές και ότι εξασφαλίζουν τον ενεργό ανταγωνισμό.

Δημόσια ραδιοτηλεόραση

4.10. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι θα εξακολουθήσει να διατηρείται ο κεντρικός ρόλος της τηλεόρασης στην κοινωνία και ότι, κατά συνέπεια, η επίτευξη των στόχων δημοσίου συμφέροντος, όπως

είναι η προστασία των νέων, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η πολιτιστική ποικιλία, θα εξακολουθήσει να είναι απαραίτητη σε αυτόν τον τομέα.

4.11. Η ΕΤΠ επικροτεί μια ισόρροπη λύση για την ιδανική ενσωμάτωση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στο νέο περιβάλλον.

Ειδικότερα, τίθεται υπέρ της άποψης οι ραδιοτηλεοπτικές αγορές να εξακολουθήσουν να οργανώνονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

4.12. Η ΕΤΠ επιμένει στην άποψη ότι εξακολουθεί να απαιτείται ένα ξεχωριστό νομοθετικό πλαίσιο για τη δημόσια

ραδιοτηλεόραση, προκειμένου η τελευταία να μπορέσει να διατηρήσει το σημαντικό ρόλο που της προσδίδεται στο πρωτόκολλο 9 που προσαρτάται στη Συνθήκη του 'Αμστερνταμ.

4.13. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η ραδιοτηλεόραση πρέπει να ενσωματωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλεισθεί η οποιαδήποτε

4.15. Η ΕΤΠ εκφράζει την πεποίθηση ότι ο συντονισμός και η

συνεχής ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των εθνικών κανονιστικών αρχών σε ευρωπαϊκό επίπεδο κρίνονται χρήσιμα και απαραίτητα.

Βρυξέλλες, 17 Νοεμβρίου 1999.

απειλή της ύπαρξης και της ανάπτυξής της. Ειδικότερα η ΕΤΠ είναι της γνώμης ότι η αποστολή των οργανισμών δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, η οποία αποτελεί και τη βάση της χρηματοδότησής τους, δεν πρέπει να τερματίσει στο όριο μεταξύ των δραστηριοτήτων δημόσιας τηλεόρασης και των δραστηριοτήτων τις ανταγωνιστικής τηλεόρασης ή των νέων δραστηριοτήτων. Η ΕΤΠ είναι υπέρ των εγγυήσεων της ύπαρξης

και της ανάπτυξης της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης, οι οποίες, στο πλαίσιο αυτής της αποστολής, συμπεριλαμβάνουν και το δικαίωμα διερεύνησης όλων των νέων τεχνολογιών και υπηρεσιών.

4.14. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι οι περιφέρειες, λόγω της εγγύτητας

και της άμεσης συμμετοχής τους, πρόκειται να διαδραματίσουν

σημαντικό ρόλο στην εξουσιοδότηση και τον έλεγχο των φορέων της ραδιοτηλεόρασης.

Συντονισμός των αρχών των κανονιστικών ρυθμίσεων

της Επιτροπής από τις περιφερειών

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής “Πληροφορία στο δημόσιο τομέα: ένας βασικός πόρος για την Ευρώπη Πράσινη βίβλος για την πληροφορία στο δημόσιο τομέα στην κοινωνία των πληροφοριών”»

(2000/C 57/03)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής με τίτλο «Η πληροφορία στο δημόσιο τομέα: ένας βασικός πόρος για την Ευρώπη. Πράσινη βίβλος για την πληροφορία στο δημόσιο τομέα στην κοινωνία των πληροφοριών» (COM(1998) 585 τελικό),

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιανουαρίου 1999, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ, πρώτη παράγραφος, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 15ης Ιουλίου 1998, να αναθέσει την κατάρτιση της γνωμοδότησης στην Επιτροπή 3 «Διευρωπαϊκά δίκτυα, μεταφορές, κοινωνία των πληροφοριών»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 190/99 ρέν. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 3 στις 24 Σεπτεμβρίου 1999 (Εισηγητής ο Λόρδος Hanningfield (HB, ΕΛΚ)·

υιοθέτησε κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 17ης Νοεμβρίου) την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων συλλογών, κατόχων και παρόχων υπηρεσιών. Πολλές από τις πληροφορίες αυτές παρέχονται από το κοινό και ένα μεγάλο μέρος τους είναι ήδη διαθέσιμο στο κοινό μέσω διάφορων μέσων επικοινωνίας. Κατά τα τελευταία χρόνια η ταχεία ανάπτυξη και επέκταση του 'Ιντερνετ είχε ως αποτέλεσμα να είναι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σε θέση να παράσχουν ακόμα μεγαλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες που κατέχουν.

1.2. Η ΕΤΠ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να εξετασθεί το θέμα των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, που αποτελεί χρήσιμη πηγή η οποία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί καλύτερα τόσο από το κοινό όσο και από άλλους. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις διάφορες πολιτιστικές και διοικητικές παραδόσεις που έχουν σχέση με τη συλλογή και την οργάνωση των πληροφοριών, υπάρχουν δε και άλλες διαφορές τόσο μεταξύ όσο και εντός των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Έχοντας υπόψη τις διαφορές αυτές, η ΕΤΠ κρίνει ότι θα έπρεπε κανείς να εξετάσει προσεκτικά το θέμα των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, ώστε οι τυχόν προτάσεις που θα υποβληθούν να αποβούν προς όφελος των πολιτών.

1.3. Η ΕΤΠ έχει την πεποίθηση ότι ένα μεγάλο μέρος των πληροφοριών του δημόσιου τομέα που παρέχονται από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές χρησιμοποιείται εντός της συγκεκριμένης περιφέρειας ή περιοχής, η δε Επιτροπή πιθανόν να επιθυμεί να εξετασθεί ποιοι είναι οι καταλληλότεροι πάροχοι των πληροφοριών αυτών και σε ποιους θα πρέπει να απευθύνονται οι εν λόγω

πληροφορίες. Ενώ υπάρχει τώρα η τεχνολογία για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες αυτές, τούτο δε σημαίνει ότι οι δημόσιοι οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες εάν δεν υπάρχει σαφής ζήτηση για παρόμοιες πληροφορίες. Πρέπει να υπάρξει ισορροπία ανάμεσα στις αρχές, αφενός, και τις πρακτικές λεπτομέρειες και την πραγματικότητα όσον αφορά τη ζήτηση, αφετέρου.

1.4. Πολλά από τα θέματα που θίγονται στη Βίβλο αφορούν τα επίπεδα διαφάνειας των διαδικασιών του δημόσιου τομέα και τη δυνατότητα πρόσβασης στις πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιοι οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η ΕΤΠ υποστηρίζει κατ' αρχήν το δικαίωμα των ευρωπαίων πολιτών να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες που χρειάζονται για την καθημερινή τους ζωή. Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι η νομοθεσία για την «ελευθερία πληροφόρησης» διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και θα πρέπει να επιδειχθεί προσοχή ώστε να γίνονται σεβαστές οι θέσεις των μεμονωμένων κρατών μελών.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Έχοντας υπόψη το είδος των πληροφοριών που συλλέγουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, το απόρρητο των ατομικών και προσωπικών δεδομένων έχει ύψιστη σημασία και πρέπει να συνεχίσει να έχει. Στις οποιεσδήποτε προσπάθειες αύξησης της πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα, ιδίως όταν ενέχονται οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, θα απαιτεί ένα εξισορροπημένο σύστημα.

2.2. Ορισμένες πληροφορίες του δημόσιου τομέα έχουν σημαντική εμπορική αξία και οποιαδήποτε επέκταση των παρεχόμενων πληροφοριών θα πρέπει να δίδει στις περιφερειακές και τοπικές αρχές τη δυνατότητα να ωφελούνται από την παροχή των εμπορικών αυτών πληροφοριών. Το εν λόγω είδος πληροφοριών είναι απίθανο να έχει αξία ή να παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους μεμονωμένους πολίτες, αλλά εάν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι σε θέση να τις εκμεταλλευτούν, αυτό θα συμβάλει στη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των

μεμονωμένων ατόμων.

3. Ερώτημα 1

Ποιος είναι ο πλέον ενδεδειγμένος ορισμός της έννοιας

«πληροφορία στο δημόσιο τομέα»;

3.1. Υπάρχουν τεράστιες δυσκολίες για τον ορισμό της έννοιας «πληροφορία στο δημόσιο τομέα». Αυτό οφείλεται εν μέρει στα προβλήματα οριοθέτησης του ίδιου του δημόσιου τομέα. Η ανάπτυξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών που συνεργάζονται με τον ιδιωτικό τομέα, οι ικανότητες και οι λειτουργίες των οιονεί μη κυβερνητικών οργανισμών κλπ είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί ασαφής η διαχωριστική γραμμή μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι υπηρεσίες ανατίθενται όλο και περισσότερο σε τρίτους και ο ρόλος ενός ιδιώτη αναδόχου σήμερα

θα εντασσόταν στα πλαίσια του δημόσιου τομέα στο παρελθόν.

3.2. Για το λόγο αυτό, η ΕΤΠ κρίνει ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην εξέταση των πληροφοριών που μπορούν να παρασχεθούν για δημόσια χρήση, δηλαδή των «δημόσιων

πληροφοριών». Μπορούν να ορισθούν ορισμένες κατηγορίες:

Πληροφορίες που έχουν σχέση με τους νόμους και τους κανονισμούς μίας περιοχής ή περιφέρειας, δηλαδή πληροφορίες που αφορούν τους «πολίτες» ή «δημοκρατικές διαδικασίες». Πρόκειται για βασικούς νόμους τους οποίους

— όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν το δικαίωμα να γνωρίζουν. Πληροφορίες που έχουν σχέση με την παροχή υπηρεσιών από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές στα πλαίσια του δημόσιου τομέα, π.χ. οι ώρες κατά τις οποίες το κοινό έχει πρόσβαση στις πισίνες. Η κατηγορία αυτή θα μπορούσε να οριστεί ως

— πληροφορίες για τους «καταναλωτές». Μία τελευταία κατηγορία θα μπορούσε να είναι οι «εμπορικές» πληροφορίες. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές κατέχουν

συχνά πληροφορίες με εμπορική αξία.

3.3. Οι πληροφορίες που συλλέγονται βάσει νόμων ή από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για έναν εναλλακτικό και περαιτέρω ορισμό της έννοιας «πληροφορία στο δημόσιο

τομέα». Μολονότι θα μπορούσε κανείς με δημιουργική φαντασία να δώσει περαιτέρω ορισμούς της έννοιας αυτής, το βασικό θέμα είναι ότι πρόκειται για πληροφορίες δημόσιας χρήσης. Στην περίπτωση των πληροφοριών για τις δημοκρατικές διαδικασίες, δεν πρόκειται για την ελευθερία όσον αφορά τα θέματα πληροφόρησης αλλά για «ζωτικής σημασίας» πληροφορίες του δημόσιου τομέα τις οποίες οι πολίτες θα πρέπει να γνωρίζουν, όπως π.χ. οι νόμοι

που ισχύουν σε μία χώρα, περιφέρεια ή περιοχή.

3.4. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές κατέχουν επίσης πληροφορίες που πιθανόν να έχουν συγκεντρωθεί από ένα τρίτο μέρος, πιθανόν από έναν εμπορικό οργανισμό. Το καθεστώς των πληροφοριών αυτών μπορεί να είναι διαφορετικό από εκείνο των πληροφοριών που συλλέγονται άμεσα από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και, ως εκ τούτου, πιθανόν να υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς για την έκδοση

αδειών εκμετάλλευσης.

3.5. Όταν προσδιορισθεί το περιεχόμενο των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, το επόμενο θέμα είναι να εξεταστεί η ισορροπία όσον αφορά το είδος των πληροφοριών που οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι πράγματι σε θέση να παράσχουν. Όσον αφορά την παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών στο δημόσιο

τομέα, χρειάζεται να υπάρχει ισορροπία μεταξύ:

του δικαιώματος πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες

— (π.χ., οι πληροφορίες για τις δημοκρατικές διαδικασίες)·

— του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής των πολιτών· της ανάγκης τήρησης του απορρήτου των πληροφοριών όταν

— η αποκάλυψή τους αντίκειται στο δημόσιο συμφέρον· της αναλογικότητας των δαπανών για την διάθεση των

πληροφοριών σε σχέση με την ανάγκη.

3.6. Η ισορροπία μεταξύ των τριών αυτών κριτηρίων διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και, για το λόγο αυτό, θα υπάρχουν ορισμένες δυσκολίες στην προσπάθεια εξέτασης του θέματος αυτού σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό που χρειάζεται είναι να προσδιοριστεί ποιες είναι οι πληροφορίες που χρειάζεται

το κοινό για την καθημερινή του ζωή.

3.7. Η ΕΤΠ κρίνει ότι είναι σημαντικό να διευκρινίσει η Επιτροπή ποια είδη πληροφοριών χρειάζεται πράγματι το κοινό και προτείνει να αναληφθούν το συντομότερο δυνατό σχετικές δράσεις εάν αυτό δεν έχει γίνει ακόμη. Η ΕΤΠ είναι διατεθειμένη να συνεργαστεί με τη Επιτροπή για την προώθηση του θέματος αυτού. Δεν είναι πρόσφορη η θέσπιση νομοθεσίας για τη μεγαλύτερη πρόσβαση του κοινού στις πληροφορίες στις περιπτώσεις που προκύπτει σημαντικό κόστος και όταν η ζήτηση του κοινού είναι

περιορισμένη.

4. Ερώτημα 2

Δημιουργούν φραγμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι διαφορές στις συνθήκες πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα στα

κράτη μέλη;

4.1. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία διάφορων νομικών διαρθρώσεων σε κάθε κράτος μέλος. Οι διαρθρώσεις αυτές θα επηρεάσουν τα επίπεδα πρόσβασης που θα είναι πιθανόν να επιτευχθούν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά το θέμα δεν θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα σημαντικό εντός ενός κράτους μέλους. Η εμπειρία των τοπικών και περιφερειακών αρχών δείχνει ότι οι περισσότερες πληροφορίες που οι εν λόγω αρχές παρέχουν χρησιμοποιούνται εντός μίας συγκεκριμένης περιφέρειας ή περιοχής και, ως εκ τούτου, η μεγάλη πλειοψηφία των εν λόγω «τοπικών» χρηστών

πληροφοριών θα υπόκειται στην ίδια νομοθεσία.

4.2. Υπάρχουν διαφορές όσον αφορά την πρακτική και την παροχή πληροφοριών μεταξύ και εντός των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Ωστόσο, για το θέμα αυτό η ΕΤΠ θα μπορούσε να συνεργαστεί με την Επιτροπή για την ανάπτυξη μίας βέλτιστης πρακτικής με στόχο την ενθάρρυνση υψηλών επιπέδων διάδοσης πληροφοριών του δημόσιου τομέα από τις τοπικές και

περιφερειακές αρχές.

4.3. Όσον αφορά τις πληροφορίες για τις αγορές του ιδιωτικού τομέα, όπου οι τοπικές και περιφερειακές αρχές συμμετέχουν στην εκμετάλλευση παρόμοιων πληροφοριών του δημόσιου τομέα, η εμπειρία μας δείχνει ότι οι εμπορικοί οργανισμοί είναι γενικά πρόθυμοι να καταβάλλουν τις τιμές της αγοράς οποιεσδήποτε κι αν αυτές είναι σε ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος, περιφέρεια ή

περιοχή.

4.4. Σημειωτέον ότι ορισμένες συγκεκριμένες πηγές πληροφοριών των τοπικών αρχών υπόκεινται σε οικείους νόμους όσον αφορά την πρόσβαση. Η φύση και το είδος των νόμων όσον αφορά την πρόσβαση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και από το ένα είδος τοπικής και περιφερειακής αρχής στο άλλο. Συνεπώς, στην πορεία προς τη δημιουργία κοινών καθεστώτων πρόσβασης, θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες για την εξέταση

των διάφορων καθεστώτων πρόσβασης στα διάφορα κράτη μέλη.

4.5. Επίσης, όσον αφορά την καθιέρωση κοινής πρόσβασης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στα κράτη μέλη συλλέγουν και παρουσιάζουν δεδομένα με διάφορες μορφές. Τυχόν προσπάθειες για την καθιέρωση ομοιόμορφων συνθηκών πρόσβασης στις πληροφορίες ενδέχεται να έχουν

σημαντικό κόστος για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

4.6. Όσον αφορά την εξεύρεση λύσεων, αν ληφθεί υπόψη η ποικιλομορφία των συστημάτων που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη, ο κοινός παρονομαστής θα είναι κατά πάσα πιθανότητα η ανάγκη εξασφάλισης της ισότητας πρόσβασης για όλους τους κατοίκους ενός κράτους μέλους, επειδή η επιβολή προτύπων

πανευρωπαϊκών διαρθρώσεων ενδέχεται να αποδειχθεί δαπανηρή.

5. Ερώτημα 3

Μπορεί η δημιουργία ευρωπαϊκών μεταδεδομένων (πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες πληροφορίες) να βοηθήσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης να βρίσκουν τον προσανατολισμό τους στις πληροφορίες στο δημόσιο τομέα σε

όλη την Ευρώπη;

5.1. Η αυξημένη διαθεσιμότητα των μεταδεδομένων θα συμβάλει στην εξεύρεση πληροφοριών από το δημόσιο τομέα. Συχνά υπάρχουν πληροφορίες, αλλά το κοινό δεν γνωρίζει πού να συλλέξει τις πληροφορίες αυτές. Η Επιτροπή των Περιφερειών ελπίζει ότι θα είναι δυνατό να συνεργαστεί με την Επιτροπή για την ανάπτυξη ενός συστήματος στα πλαίσια του οποίου να θεσπιστούν ορισμένα κοινά πρότυπα για τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, ώστε να διευκολυνθεί η αναζήτηση συγκεκριμένων

πληροφοριών.

5.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει τον όλο και πιο περίπλοκο χαρακτήρα της τεχνολογίας καθώς επίσης και το γεγονός ότι οι μηχανισμοί αναζήτησης στο Ίντερνετ βελτιώνουν

την ικανότητα των πολιτών να εντοπίζουν πληροφορίες.

5.3. Οι προσπάθειες για την κατάρτιση καταλόγων πληροφοριών θα είναι χρήσιμη, αλλά ενδέχεται να προκύψουν δυσκολίες όσον αφορά την κατάρτιση των καταλόγων για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, επειδή τα διάφορα είδη τοπικών αρχών έχουν διαφορετικές αρμοδιότητες και, ως εκ τούτου, διαθέτουν διαφορετικά είδη πληροφοριών. Δεν υπάρχει πρότυπη μονάδα τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευελιξία και οι βέλτιστες πρακτικές θα αποτελούν το βασικό παράγοντα για την αποδέσμευση των δημόσιων πληροφοριών που διαθέτουν οι

τοπικές και περιφερειακές αρχές.

6. Ερώτημα 4

Ποια είναι η επίδραση των διαφορετικών πολιτικών τιμολόγησης στην πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα και την

εκμετάλλευσή τους;

6.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει την αρχή να διατίθενται δωρεάν ορισμένα είδη πληροφοριών του δημόσιου τομέα, π.χ. οι πληροφορίες που αφορούν τους πολίτες ή τις δημοκρατικές διαδικασίες. Η παροχή οποιασδήποτε πληροφορίας από μία τοπική ή περιφερειακή αρχή θα έχει ασφαλώς λειτουργικό κόστος και, ανάλογα με τη μέθοδο παροχής των πληροφοριών, ενδέχεται να επιβληθούν ορισμένες ονομαστικές επιβαρύνσεις στον τελικό χρήστη για την κάλυψη του κόστους παροχής των

πληροφοριών αυτών.

6.2. Το κόστος παροχής πληροφοριών ενδέχεται να είναι σημαντικό, τα δε επίπεδα ανάπτυξης της τεχνολογίας των πληροφοριών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών και

από την μία τοπική και περιφερειακή αρχή στην άλλη.

6.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής που δεν θα παρεμβάλουν εμπόδια στις τοπικές και περιφερειακές αρχές που είναι ικανές να παράσχουν πληροφορίες σε ιδιωτικούς φορείς εμπορικών συμφερόντων. Τα κεφάλαια που συλλέγονται από την εκμετάλλευση των πληροφοριών αυτών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση της φορολογικής

επιβάρυνσης των πολιτών.

6.4. Θα χρειασθεί ευελιξία σε οποιαδήποτε μελλοντική νομοθεσία, επειδή η αξία των διαφόρων ειδών πληροφοριών θα

διαφέρει μεταξύ και εντός των κρατών μελών.

6.5. Ωστόσο, σε οποιαδήποτε παροχή πληροφοριών από μια τοπική ή περιφερειακή αρχή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων και η ανάγκη προστασίας της ιδιωτικής ζωής των πολιτών. Αν ληφθεί υπόψη η απαίτηση αυτή, πιθανόν να προκύψουν περαιτέρω έξοδα κατά την

παροχή πληροφοριών τα οποία θα πρέπει να συνεκτιμηθούν.

6.6. Όσον αφορά τις έννοιες της τιμολόγησης γενικότερα, είναι απίθανο να προκύψουν διαφορές είτε για τους πολίτες είτε για τις επιχειρήσεις· δεδομένου ότι τα συστήματα τιμολόγησης ισχύουν σε ισότιμη βάση εντός ενός κράτους μέλους, η Επιτροπή των

Περιφερειών κρίνει ότι αυτό δεν αποτελεί πρόβλημα.

6.7. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά την ικανότητα των τοπικών και περιφερειακών αρχών να αναλαμβάνουν το είδος αυτό εκμετάλλευσης των πληροφοριών. Συνεπώς, θα ανέμενε κανείς να υπάρχουν διαφορές ευκαιριών για τους πολίτες και για τις επιχειρήσεις από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αλλά κοινές προσεγγίσεις εντός των

κρατών μελών.

6.8. Ωστόσο, το βασικό θέμα είναι ότι, στο μέτρο που η εθνική, περιφερειακή ή τοπική νομοθεσία εφαρμόζεται σε ισότιμη βάση για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, δεν θα πρέπει να υπάρχουν προβλήματα για την τιμολόγηση των πληροφοριών. Δεν είναι ρεαλιστικό να εξεταστεί το ενδεχόμενο θέσπισης ενός συστήματος

κοινής τιμολόγησης στην ΕΕ τη στιγμή αυτή.

7. Ερώτημα 5

Σε ποιο βαθμό και υπό ποιες συνθήκες μπορούν οι δραστηριότητες των φορέων του δημόσιου τομέα στην αγορά των πληροφοριών

να προκαλέσουν αθέμιτο ανταγωνισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

7.1. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των διάφορων κρατών μελών όσον αφορά τις δυνατότητες εμπορικής αξιοποίησης των πληροφοριών από τις τοπικές ή περιφερειακές αρχές. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οποιαδήποτε μορφή «πώλησης» πληροφοριών πραγματοποιείται κυρίως από έναν ενδιάμεσο φορέα. Υπάρχουν βέβαια ανησυχίες ότι, αν ληφθούν υπόψη η φύση και οι αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον τομέα της συλλογής πληροφοριών, θα αναπτυχθούν ιδιωτικά μονοπώλια σε μικρό αριθμό τομέων σε περίπτωση που οι τοπικές και

περιφερειακές αρχές συνεργαστούν με τον ιδιωτικό τομέα.

7.2. Όταν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να εκμεταλλευτούν τις πληροφορίες που διαθέτουν, πρέπει να

αποφεύγουν τον αθέμιτο ανταγωνισμό, επειδή είναι δυνατό μία τοπική ή περιφερειακή αρχή να αποκτήσει μονοπωλιακή θέση. Η δυνατότητα παροχής ορισμένων συγκεκριμένων ειδών πληροφοριών στις τιμές της αγοράς θα ενθαρρύνει την εισαγωγή

καινοτομιών από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

7.3. Σε περίπτωση που θεσπισθεί ένα σύστημα χρέωσης, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές οφείλουν να διερευνήσουν την επίδραση του στον ιδιωτικό τομέα. Το θέμα της χρέωσης θα αποτελέσει ιδιαίτερο σημείο του πρότυπου σχεδίου που

προτείνεται στις συστάσεις της παρούσας γνωμοδότησης.

8. Ερώτημα 6

Αποτελούν φραγμό για την εκμετάλλευση πληροφοριών του δημόσιου τομέα τα διαφορετικά καθεστώτα στην Ευρωπαϊκή

Ένωση όσον αφορά τα πνευματικά δικαιώματα;

8.1. Η νομοθεσία για τα πνευματικά δικαιώματα διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και θα χρειασθεί να μελετηθεί προσεκτικά κατά την εξέταση του ενδεχόμενου ανοίγματος της παροχής πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Ωστόσο, ορισμένες πρωτοβουλίες της ΕΕ συνέβαλαν στην εναρμόνιση των προτύπων. Τα ίδια τα πνευματικά δικαιώματα δεν αποτελούν άμεσο εμπόδιο στην εκμετάλλευση πληροφοριών και στη χορήγηση αδειών εκμετάλλευσης, ενώ άλλες παρόμοιες μορφές νομοθεσίας

επιτρέπουν τη διάθεση πληροφοριών σε ευρύτερη βάση.

9. Ερώτημα 7

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα συστήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής όσον αφορά την εκμετάλλευση των

πληροφοριών του δημόσιου τομέα;

9.1. Η γνώμη των κρατών μελών της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και σε γενικές γραμμές ισχύουν για τις πληροφορίες που διαθέτει ο δημόσιος τομέας συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες για την προστασία των δεδομένων και την προστασία των πληροφοριών για το άτομο, ιδίως λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα ορισμένων πληροφοριών τις οποίες οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι υποχρεωμένες να συλλέγουν. Το 1998 θεσπίστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο οκτώ βασικές αρχές για την καθιέρωση προτύπων όσον αφορά την αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων. Παρόμοιες αρχές θα πρέπει επίσης να αναπτυχθούν στην υπόλοιπη Ευρώπη ώστε να έχουν οι πολίτες εμπιστοσύνη όσον αφορά τον τρόπο

χρησιμοποίησης των πληροφοριών.

9.2. Όταν πρέπει να παρακάμπτονται οι αρχές όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε περίπτωση που ένας δημόσιος οργανισμός είναι υποχρεωμένος να δράσει προς το κοινό συμφέρον, αυτό θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και σύμφωνα με αυστηρές διαδικασίες για την αποκάλυψη προσωπικών

πληροφοριών.

10. Ερώτημα 8

Σε ποιο βαθμό ενδέχεται να αποτελέσουν εμπόδιο για την πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα ή την εκμετάλλευσή τους τα διαφορετικά καθεστώτα στα κράτη μέλη

όσον αφορά τη νομική ευθύνη;

10.1. Υπάρχουν διαφορές όσον αφορά τα καθεστώτα νομικής ευθύνης, αλλά η Επιτροπή των Περιφερειών δεν θεωρεί τις διαφορές αυτές σοβαρό εμπόδιο για την εξασφάλιση πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα από όσους το επιθυμούν. Τα πρότυπα ποιότητας των πληροφοριών είναι σημαντικά, αλλά, αν ληφθεί υπόψη ότι υπάρχει ήδη νομοθεσία για τη νομική ευθύνη στα κράτη μέλη, αυτό δεν θα πρέπει να δημιουργήσει καμία

σοβαρή δυσκολία σε ένα κράτος μέλος.

10.2. Ωστόσο, ενδέχεται να προκύψουν ορισμένες δυσκολίες όσον αφορά τη διασυνοριακή νομική ευθύνη, επειδή τα συστήματα για τη νομική ευθύνη διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, πράγμα που μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για την πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα, δεδομένου ότι οι κανόνες για τη νομική ευθύνη δεν μπορούν να εφαρμοσθούν στη χώρα προέλευσης του παραβάτη. Αυτό, μπορεί να ενθαρρύνει τις εταιρίες που έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες να εδρεύουν σε χώρες όπου η νομοθεσία περί νομικής ευθύνης είναι πιο χαλαρή. Συνεπώς, θα ήταν λογικό να απαιτηθεί μεγαλύτερος συντονισμός της νομοθεσίας των κρατών μελών όσον αφορά τις κυρώσεις για την κατάχρηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα από

τρίτους.

11. Ερώτημα 9

Σε ποιο βαθμό είναι επαρκείς οι πολιτικές που ακολουθούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ στον τομέα της πρόσβασης στις

πληροφορίες και της διάδοσής τους;

11.1. Οι πολιτικές των οργάνων της ΕΕ είναι γενικά χρήσιμες και κινούνται σαφώς προς τη σωστή κατεύθυνση όσον αφορά την παροχή και τη διάδοση πληροφοριών. Ωστόσο, δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των δράσεων της ΕΕ, των κρατών μελών και, ειδικότερα, των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η ανάπτυξη ενός πιο ολοκληρωμένου συστήματος πληροφοριών είναι ευπρόσδεκτη και αποτελεί φιλοδοξία η οποία, χάρη στην τεχνολογία, είναι στόχος που καθίσταται όλο και πιο δυνατό να επιτευχθεί. Είναι επίσης πιθανό να μπορέσουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στην παροχή πληροφοριών στο κοινό σχετικά με την ΕΕ, επειδή αποτελούν το επίπεδο διοίκησης που βρίσκεται πλησιέστερα στο μεμονωμένο πολίτη, ενώ πρέπει επίσης να ενθαρρυνθούν οι βέλτιστες πρακτικές κατά τη

διάδοση πληροφοριών.

11.2. Οι δυνατότητες διερεύνησης και αναζήτησης μπορούν πάντα να βελτιωθούν. Πολλές από τις διαδικασίες εσωτερικής αναζήτησης βασίζονται σε ελεύθερη αναζήτηση κειμένου παρά σε ευρετήρια, πράγμα το οποίο μπορεί συχνά να έχει ως αποτέλεσμα διαφορετική ποιότητα από άποψη αποτελεσμάτων αναζήτησης σε

διάφορα επίπεδα ποιότητας.

12. Συμπεράσματα

12.1. Υπάρχουν πολλές αρχές όσον αφορά την πρόσβαση και την παροχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα τις οποίες η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει. Ωστόσο, υπάρχουν επίσης πρακτικά θέματα όσον αφορά την παροχή πληροφοριών και το σχετικό κόστος, θέματα σημαντικά που πρέπει να αντιμετωπισθούν κατά την υποβολή προτάσεων για την επέκταση της πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα. Η αρχή της αύξησης της πρόσβασης του κοινού δεν θα πρέπει να οδηγήσει στην επιβολή υπερβολικών διοικητικών ή οικονομικών βαρών στις τοπικές και

περιφερειακές αρχές.

12.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών ανησυχεί επίσης μήπως στον τομέα αυτό οι ενέργειες για την καθιέρωση δεσμευτικής νομοθεσίας είναι αναποτελεσματικές και προκαλέσουν δυσκολίες στις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Αυτό ενδέχεται επίσης να αποβεί εις βάρος της αρχής της επικουρικότητας, οι δε τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν πληροφορίες στους κατοίκους της περιφέρειας ή της περιοχής

τους που το επιθυμούν.

12.3. Κατά την εξέταση της πρόσβασης στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα πρέπει να αρχίσουμε να εξετάζουμε τις απαιτήσεις των καταναλωτών/πολιτών όσον αφορά τις πληροφορίες. Δεν είναι σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα δύσκαμπτο και γραφειοκρατικό σύστημα εάν υπάρχει περιορισμένη ζήτηση για πρόσβαση σε

πληροφορίες.

12.4. Θα ήταν δυνατό να θεσπιστεί νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τα θέματα που συζητούνται στην Πράσινη Βίβλο, αλλά υπάρχουν άλλοι τρόποι να επιτευχθεί μεγαλύτερη πρόσβαση στις πληροφορίες του δημόσιου τομέα με τις οποίους ενδέχεται να επιτευχθούν υψηλότερα επίπεδα πρόσβασης από εκείνα που μπορούν να επιτευχθούν μόνο με τη νομοθεσία, κατ' ανάγκη σε επίπεδο «χαμηλότερου κοινού παρανομαστή». Ειδικότερα, η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει τις ενέργειες για τη δημιουργία ενός ευρύτερου μηχανισμού ανάπτυξης των βέλτιστων πρακτικών κατά την παροχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δυνατότητα συνεργασίας με την Επιτροπή ώστε να εξεταστούν

τρόποι για την υλοποίηση του στόχου αυτού.

12.5. Η πρόσβαση στις πληροφορίες βελτιώνεται συνεχώς, με αυξημένα επίπεδα ιδιωτικής πρόσβασης στο Ίντερνετ, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά εκείνους που δεν έχουν παρόμοια πρόσβαση και τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες του δημόσιου τομέα θα μπορούν να καταστούν

διαθέσιμες στα άτομα που δεν διαθέτουν ηλεκτρονικά μέσα.

12.6. Η ταχύτητα των αλλαγών που συντελούνται στον τομέα της πληροφόρησης και των επικοινωνιών σημαίνει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να επανεξετάζει τακτικά το θέμα της πληροφόρησης του κοινού, ώστε να συμβαδίζει η ενημέρωση αυτή με τη νομοθετική και τεχνολογική πρόοδο. Η Επιτροπή των Περιφερειών αδημονεί να διαδραματίσει πλήρη και θετικό ρόλο στις μελλοντικές αυτές

συζητήσεις.

13. Συστάσεις

13.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να διαβουλευεται άμεσα στο μέλλον μέσω της ΕΤΠ με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές για τη συζήτηση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά την παροχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα. Η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει να επιλεγούν από όλα τα κράτη μέλη ορισμένες «πρότυπες» τοπικές και περιφερειακές αρχές, ώστε να δημιουργηθεί μία ειδική ομάδα που να εξετάζει και να υποβάλλει εκθέσεις στην Επιτροπή τόσο για τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές όσον αφορά την πρόσβαση μπορούν να καταστούν πραγματικότητα, όσο και για το εάν θα είναι δυνατό να επιτευχθεί μεγαλύτερος συντονισμός όσον αφορά

την παροχή πληροφοριών.

13.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι, αν ληφθεί υπόψη ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές όσον αφορά την παροχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα, οι τυχόν προτάσεις που η Επιτροπή προτιμά να υποβάλει για την προώθηση της πρόσβασης του κοινού στις δημόσιες πληροφορίες, θα πρέπει να προβλέπουν την όσο το δυνατό ενωρίτερη συμμετοχή της ΕΤΠ στον εν λόγω νομοθετικό

πρόγραμμα.

13.3. Η διάδοση των βέλτιστων πρακτικών για την παροχή πληροφοριών του δημόσιου τομέα έχει ζωτική σημασία. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί οποιοδήποτε περαιτέρω πρωτοβουλίες της Επιτροπής που θα παράσχουν στις τοπικές και περιφερειακές αρχές τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν την καλύτερη

ενημέρωση των πολιτών.

Ψά. 4η δημοσίευση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα

πληροφορίες και ενισχύει σε τελική ανάλυση τη θέση του πολίτη.

των κρατών μελών, ώστε να υπάρχει καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των τοπικών, των περιφερειακών και των εθνικών αρχών. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να ενθαρρυνθούν τα συστήματα στα οποία οι κάτοχοι ιστοσελίδων στα τοπικά διαδίκτυα είναι σε θέση να παράσχουν πληροφορίες, ώστε να διασφαλισθεί ότι οι πληροφορίες που παρέχονται από τον δημόσιο τομέα σε οποιοδήποτε επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης θα είναι συνεχείς

και σημαντικές.

13.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών ελπίζει ότι μετά την υποβολή εκθέσεων από τις πρότυπες αρχές, η Επιτροπή θα καταρτίσει ορισμένες γενικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με

την παροχή πληροφοριών του δημοσίου τομέα.

13.6. Η Επιτροπή οφείλει, επίσης, να καταβάλει προσπάθειες προκειμένου να στηρίξει την αποτελεσματικότερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων διοικητικών επιπέδων,

συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

13.7. Έχοντας υπόψη την αυξανόμενη παροχή πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικών μέσων, είναι όλο και πιο αναγκαίο να διασφαλιστεί η εκπαίδευση και η κατάρτιση του κοινού ώστε να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την καθημερινή του ζωή. Η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει να συνεχίσει η Επιτροπή να τονίζει στις κυβερνήσεις των κρατών μελών τη σημασία της εκπαίδευσης του κοινού όσον αφορά τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας που επιτρέπει την πρόσβαση στις

Βρυξέλλες, 17 Νοεμβρίου 1999.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Manfred DAMMEYER

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2000»

(2000/C 57/04)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «Πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2000» (COM(1999) 441 τελικό),

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο στις 6 Οκτωβρίου 1999, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 265 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το ανωτέρω θέμα·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο της στις 2 Ιουνίου 1999 να καταρτισθεί γνωμοδότηση για αυτό το θέμα και να ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 6 — Απασχόληση, Οικονομική Πολιτική, Ενιαία Αγορά, Βιομηχανία, ΜΜΕ·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε ο Πρόεδρος της στις 14 Οκτωβρίου 1999 να ορίσει τον κ. Bodfish, UK, PES, και την κα Lund, DK, PES, γενικούς εισηγητές για την κατάρτιση αυτής της γνωμοδότησης, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Εσωτερικού Κανονισμού της Επιτροπής των Περιφερειών·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 360/99 rev. 1) που κατήρτισαν οι γενικοί εισηγητές κ. Bodfish, UK, PES, και κα Lund, DK, PES·

εκτιμώντας ότι η ΕΤΠ έχει επανειλημμένα υπογραμμίσει τη σημασία των τοπικών και περιφερειακών πτυχών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση (ψήφισμα για το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο Απασχόλησης (), εισηγητής ο κ. Jensen, DK, PES, γνωμοδότηση για τις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση (), εισηγητής ο κ. Bodfish, UK, PES και γνωμοδότηση για τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης (), εισηγητές ο κ. Ευσταθιάδης, GR, PES, και ο κ. Virtanen, FIN, PES),

υιοθέτησε κατά την 31η σύνοδο ολομέλειάς της της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό και εισαγωγή

1.1. Μετά την υιοθέτηση της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ, η οποία εισήγαγε έναν νέο τίτλο περί απασχόλησης, συμφωνήθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου για την Απασχόληση τον Νοέμβριο 1997 ότι η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση θα πρέπει να στηριχθεί σε τέσσερις κύριους πυλώνες: την απασχολησιμότητα, το επιχειρηματικό πνεύμα, την προσαρμοστικότητα και τις ίσες ευκαιρίες. Κάθε χρόνο υιοθετείται για καθέναν από αυτούς τους πυλώνες μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες θέτουν συγκεκριμένους στόχους που πρέπει να επιτύχουν τα κράτη μέλη στις πολιτικές τους για την απασχόληση. Τα κράτη μέλη ανταποκρίνονται σ' αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές σε ετήσια βάση, καταρτίζοντας ένα Ετήσιο Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για την Απασχόληση.

1.2. Στις 8 Σεπτεμβρίου, η Επιτροπή υιοθέτησε μία «δέσμη μέτρων για την απασχόληση», η οποία θέτει τους βασικούς προσανατολισμούς της ΕΕ για την πολιτική της απασχόλησης και τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση των αγορών εργασίας. Η «δέσμη» αυτή απαρτίζεται από τα εξής:

— το σχέδιο έκθεσης για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών ()·

— την πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2000 () και

— τη σύσταση της Επιτροπής για συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών ().

1.3. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα συζητήσει και θα ολοκληρώσει τις συζητήσεις του σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι, που θα πραγματοποιηθεί στις 11 και 12 Δεκεμβρίου.

1.4. Η παρούσα γνωμοδότηση έχει σκοπό να διατυπώσει σαφώς την άποψη της ΕΤΠ όσον αφορά τη σημασία του ρόλου του τοπικού και περιφερειακού επιπέδου στην απασχόληση, να επισημάνει, στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών, τρόπους με τους οποίους μπορεί να αξιοποιηθεί στην πράξη αυτός ο ρόλος, να συστήσει την καθιέρωση της συμμετοχής των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον σχεδιασμό της ανταπόκρισης κάθε κράτους μέλους και να κάνει έκκληση για μεγαλύτερη αναγνώριση του ρόλου της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι της 11ης και 12ης Δεκεμβρίου.

(2) CDR 156/99 fin — EE C 293 της 13.10.1999, σ. 70.

(3) CDR 279/98 fin — EE C 51 της 22.2.1999, σ. 59.

(4) CDR 91/99 fin — EE C 293 της 13.10.1999, σ. 1.

(5) SEC(1999) 1386 τελικό.

(6) COM(1999) 441 τελικό.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση

2.1.1. Η ΕΤΠ έχει συμμετάσχει ενεργά στη διαδικασία ανάπτυξης της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και έχει υπογράμμισει σε πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της τη σημασία των τοπικών και περιφερειακών πτυχών αυτής της στρατηγικής. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση απαιτεί ενεργό ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Είναι, εξάλλου, για την απασχόληση σημαντικό να έχει κανείς κατά νου ότι οι εμπειρίες στο τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για το εθνικό και το ευρωπαϊκό.

2.1.2. Κατά συνέπεια, η ΕΤΠ, σε συνεργασία με το ΣΕΔΠ, πρότεινε να διοργανωθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια εκστρατεία με τίτλο «Τοπική δράση για την απασχόληση», για να ενισχυθούν οι προσπάθειες των τοπικών και περιφερειακών αρχών να μεταφράσουν τις κατευθυντήριες γραμμές σε δράση στις πολιτικές τους. Η ΕΤΠ επικροτεί το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστήριξε αυτήν την πρωτοβουλία και ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή έχει επίσης εντάξει αυτήν την πρωτοβουλία στην ημερήσια διάταξή του.

2.1.3. Ωστόσο, η ΕΤΠ πιστεύει ότι εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο για καλύτερη αναγνώριση του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και στην εφαρμογή τους από τα κράτη μέλη. Στην παρούσα γνωμοδότηση η ΕΤΠ θα επικεντρωθεί στην πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για το 2000. Αργότερα η ΕΤΠ θα ήθελε να συνεχίσει τη συζήτηση σχετικά με την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών με τα κράτη μέλη.

2.2. Το σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση για το 1999

2.2.1. Το σχέδιο κοινής έκθεσης για την απασχόληση βασίζεται σε μια ανάλυση των εκθέσεων εφαρμογής που υπέβαλαν τα κράτη μέλη για τα Εθνικά Σχέδια Δράσης (ΕΣΔ) του 1998 και για τα μέτρα που ελήφθησαν σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση του 1999. Υπάρχουν γενικά ενδείξεις ότι τα κράτη μέλη εφάρμοσαν μια πιο προληπτική προσέγγιση της καταπολέμησης της ανεργίας με την υιοθέτηση νέων πρωτοβουλιών, γι' αυτό στην έκθεση αναφέρεται ότι «οι βασικοί τομείς πολιτικής πρέπει να αντιμετωπιστούν με περισσότερο δυναμισμό, κυρίως με τον καθορισμό εθνικών στόχων».

2.3. Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των ΕΣΔ

2.3.1. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν πολύτιμο ρόλο στην επιτυχή έκβαση των ΕΣΔ στα κράτη μέλη. Σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ αναλύονται λεπτομερώς τα οφέλη που μπορεί να έχει η συμμετοχή των τοπικών

και περιφερειακών αρχών στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο.

2.3.2. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι οι μόνες που έχουν το διττό ρόλο του παρόχου υπηρεσιών και, σε πολλές περιπτώσεις, του σημαντικού εργοδότη, με συνέπεια ο ρόλος τους στη δημιουργία απασχόλησης να είναι ζωτικός. Συνεργαζόμενες με τοπικούς εταίρους και ομάδες εμπειρογνομόνων, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές συμβάλλουν στη δημιουργία ενός κλίματος που προωθεί τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενώ, μέσω των τοπικών οικονομικών στρατηγικών, προωθούν ενεργά την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

2.3.3. Επίσης, ως δημοκρατικά εκλεγμένα σώματα που βρίσκονται κοντά στους πολίτες, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν την πρόσθετη, μη καταστατική ευθύνη να βελτιώνουν την ποιότητα ζωής όλων των πολιτών τους. Γι' αυτό οι τοπικές αρχές προωθούν ενεργά πολιτικές υπέρ της ισότητας ευκαιριών για τους ηλικιωμένους και τις ομάδες με ειδικές ανάγκες.

2.3.4. Η κοινή έκθεση του 1999 δείχνει ότι λίγες μόνο χώρες έχουν αποκεντρώσει τις ενεργούς πολιτικές τους για την αγορά εργασίας προς το περιφερειακό ή το τοπικό επίπεδο. Όπου έχει συντελεσθεί αυτή η αποκέντρωση, τα θετικά αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι θα πρέπει να μελετηθεί η εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη. Σε μια οικονομία όλο και πιο διαφοροποιημένη και παγκόσμια, οι πρωτοβουλίες που είναι προσαρμοσμένες σε συγκεκριμένες ανάγκες — με βάση μια πλήρη γνώση των περιφερειακών και τοπικών επιχειρηματικών συνθηκών — είναι καθοριστικές για την επιτυχία. Έτσι, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν περισσότερο υπόψη την «τοπική διάσταση του παγκόσμιου» κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των ΕΣΔ. Όπως δείχνουν τα παραδείγματα του Παραρτήματος Α, ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών είναι σημαντικός και στους τέσσερις πυλώνες.

2.3.5. Μπορεί να μάθει κανείς πολλά από τη μελέτη των διδαγμάτων των «Βιομηχανικών Περιοχών» της Ευρώπης, όπως η Emiglia Romana της Ιταλίας, η Βάδη-Βυρτεμβέργη της Γερμανίας ή συμπλέγματα μικρής κλίμακας σαν το Vale do Ave της Πορτογαλίας ή το Herning/Ikast της Δανίας. Σε όλες αυτές τις περιφέρειες, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές ένωσαν τις δυνάμεις και τις αρμοδιότητές τους με τις επιχειρήσεις, την τοπική κοινότητα και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις υπέρ ενός κοινού συμφέροντος, που ήταν η ανάπτυξη περιφερειακών ή τοπικών κέντρων ανάπτυξης και απασχόλησης, αξιοποιώντας τα «παράθυρα ευκαιριών» που διαθέτει κάθε περιφέρεια στην παγκόσμια οικονομία.

2.3.6. Ιδιαίτερα σημαντικές αποδείχθηκαν οι πρωτοβουλίες υπέρ της απασχόλησης που έχουν τεθεί σε εφαρμογή στα 15 κράτη μέλη ως τμήμα των τοπικών συμφώνων για την απασχόληση, τα οποία προωθεί η Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έχει προωθήσει ιδιαίτερα τον ρόλο της διαβούλευσης και της διαμεσολάβησης μεταξύ των τοπικών αρχών και των οικονομικών παραγόντων, των κοινωνικών ομάδων συμφερόντων και των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν θετικό αντίκτυπο τόσο από οικονομική άποψη όσο και στο μέτωπο της απασχόλησης.

2.3.7. Μια προφανής αρχή για τη διαδικασία υποστήριξης των τοπικών πρωτοβουλιών θα ήταν η ενσωμάτωση της περιφερειακής και τοπικής διάστασης στις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές, ούτως ώστε οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να λαμβάνονται υπόψη από τα ΕΣΔ και, επομένως, και από τους πολιτικούς. Γι' αυτό, η ΕΤΠ καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν τη συμμετοχή εκπροσώπων των περιφερειακών και των τοπικών αρχών στις εθνικές επιτροπές που θα είναι αρμόδιες για την κατάρτιση και την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων για την απασχόληση.

2.4. Συστάσεις για την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών

2.4.1. Για πρώτη φορά η Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο Υπουργών συγκεκριμένες συστάσεις, τις οποίες θα μπορούσε να διατυπώσει στα μεμονωμένα κράτη μέλη σχετικά με τις πολιτικές απασχόλησης. Οι συστάσεις αυτές καταρτίστηκαν βάσει μιας συγκριτικής ανάλυσης των επιδόσεων των κρατών μελών και των κυριότερων παραλείψεων τους κατά την υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών του 1998 και τη θέση σε εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών του 1999.

2.4.2. Η ΕΤΠ δέχεται την αρχή του να διατυπώνει το Συμβούλιο συστάσεις προς τα μεμονωμένα κράτη μέλη για τις επιδόσεις τους. Ωστόσο, το Συμβούλιο θα πρέπει να αφήνει στα κράτη μέλη περιθώρια δημιουργικής δράσης κατά τη χάραξη των πολιτικών απασχόλησης και να μην τα πιέζει προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Η ΕΤΠ ζητεί α) να υπάρχει επαρκής ελευθερία για τη λήψη ενδεχόμενων περιφερειακών μέτρων ενίσχυσης και β) να ενθαρρύνονται οι περιφερειακές και τοπικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην παροχή κατάλληλης απασχόλησης για όλες τις περιθωριοποιημένες ομάδες.

2.5. Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση για το 2000

2.5.1. Η Επιτροπή έχει προτείνει ορισμένες ήσσονες τροποποιήσεις στο κείμενο των κατευθυντήριων γραμμών σε τομείς που πιστεύει ότι θα πρέπει να αντιμετωπισθούν με μεγαλύτερο δυναμισμό από τα κράτη μέλη.

2.5.2. Η ΕΤΠ επικροτεί αυτές τις ήσσονες αλλαγές, επειδή συμβάλλουν στην ένταξη των δυνητικά μειονεκτικών ομάδων και προωθούν την εκπαίδευση και την επιμόρφωση στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως παρόχων υπηρεσιών και εργοδοτών παρέχει σ' αυτόν τον τομέα μια μοναδική δυνατότητα εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών.

2.5.3. Η δραστηριότητα αυτή σε σχέση με την κατευθυντήρια γραμμή 4 καταδεικνύεται όπου οι τοπικές αρχές αναπτύσσουν ενεργό δράση στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των ηλικιωμένων ιδίως στη διά βίου μάθηση. Μια παλαιότερη γνωμοδότηση της ΕΤΠ⁽¹⁾ εκφράζει καθαρά τον ρόλο που έχουν και που μπορούν να συνεχίσουν να διαδραματίζουν οι τοπικές αρχές υπέρ των ηλικιωμένων.

2.5.4. Τα θέματα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης που εξετάζονται στις κατευθυντήριες γραμμές 7 και 8 ανήκουν στις εκ του νόμου προβλεπόμενες αρμοδιότητες πολλών τοπικών και περιφερειακών αρχών σε διάφορα σημεία της Κοινότητας. Πολλές αρχές αντιμετωπίζουν σήμερα ενεργά το ζήτημα των νέων που εγκαταλείπουν νωρίς το σχολείο και έχουν επίσης υιοθετήσει μέτρα για τη διάδοση της Κοινωνίας των Πληροφοριών.

2.5.5. Η ΕΤΠ υποστηρίζει τις τροποποιήσεις που έγιναν στην κατευθυντήρια γραμμή 8 για το προσεχές έτος, αλλά έχει ορισμένες πρόσθετες ανησυχίες. Πρώτον, ότι η επίτευξη αυτού του στόχου από άποψη κατάρτισης των εκπαιδευτικών και εξοπλισμού θα απαιτήσει πρόσθετο κόστος και, δεύτερον, ότι θα επιβάλει πρόσθετα καθήκοντα στους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι μαθητές δεν έχουν πρόσβαση σε ακατάλληλες σελίδες του Ίντερνετ. Επομένως, παρόλο που αυτός ο στόχος επικροτείται θερμά, ενδέχεται να υπάρξουν εμποδία για την

επίτευξή του.

3. Ειδικές παρατηρήσεις: Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση για

το 2000

3.1. Αναγνώριση του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη στήριξη των ΜΜΕ — Κατευθυντήρια γραμμή

11

3.1.1. Ως προαγωγοί της δημιουργίας απασχόλησης, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές παρέχουν έναν αριθμό υπηρεσιών υποστήριξης στις ΜΜΕ. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλών και καθοδήγησης, τη διάθεση εγκαταστάσεων (μεταξύ των οποίων και διαμορφωμένων χώρων εργασίας για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις), τη χορήγηση επιδοτήσεων και τον συντονισμό της επιχειρηματικής πολιτικής με την ευρύτερη

οικονομική ανάπτυξη και της στρατηγικής κοινωνικής ένταξης.

3.1.2. Για να αντικατοπτριστεί στις κατευθυντήριες γραμμές αυτός ο ρόλος, η ΕΤΠ προτείνει να προστεθεί στο τέλος της

κατευθυντήριας γραμμής 11 το εξής κείμενο:

«Πρέπει να αναγνωρισθεί περισσότερο και να υποστηριχθεί ο ειδικός ρόλος και η ευθύνη της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης και των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά την κατάρτιση, τη στήριξη και την άρση κάθε εμποδίου της αυτοαπασχόλησης που εμπίπτει ή σχετίζεται με τα καθήκοντα

ή τις δραστηριότητές τους.»

3.2. Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην προαγωγή της δημιουργίας απασχόλησης —

Κατευθυντήρια γραμμή 12

3.2.1. Η διατύπωση της κατευθυντήριας οδηγίας 12 έχει τροποποιηθεί σημαντικά. Η ΕΤΠ φρονεί ότι η μοναδική θέση των τοπικών και περιφερειακών αρχών δεν αντικατοπτρίζεται επαρκώς

(1) COM(1999) 445 τελικό.

στο τρέχον κείμενο.

3.2.2. Η προτεινόμενη κατευθυντήρια γραμμή αναφέρει ότι: «προωθεί μέτρα για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο **και** στην κοινωνική οικονομία, **ιδίως** σε νέες δραστηριότητες που έχουν σχέση με τις ανάγκες που δεν έχουν ικανοποιηθεί ακόμη από την αγορά, και εξετάζει τα οποιαδήποτε εμπόδια που μπορούν να παρακωλύσουν τη λήψη των μέτρων αυτών, με στόχο των περιορισμών τους. Στο πλαίσιο αυτό, **ο ειδικός ρόλος και η ευθύνη των εταίρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και των κοινωνικών εταίρων, πρέπει να αναγνωριστεί περισσότερο και να υποστηριχθεί. Επίσης, ο ρόλος των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης στον εντοπισμό ευκαιριών απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο και η βελτίωση της λειτουργίας των τοπικών αγορών εργασίας πρέπει να**

αξιοποιηθεί πλήρως».

3.2.3. Το 1999 η κατευθυντήρια γραμμή 12 ανέφερε ρητώς ότι «θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο ειδικός ρόλος των τοπικών αρχών και των κοινωνικών εταίρων». Η ΕΤΠ θεωρεί αναγκαίο να μνημονευθεί ρητώς ο καίριος ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών, ο οποίος, λόγω των ιδιαίτερων καθηκόντων και γενικών πολιτικών αρμοδιοτήτων τους, διαφέρει ουσιαστικά από τους ρόλους των άλλων τοπικών και περιφερειακών παραγόντων. Συνεπώς, η ΕΤΠ θα μπορούσε να προτείνει το ακόλουθο

αναθεωρημένο κείμενο:

«προωθεί μέτρα για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο και στην κοινωνική οικονομία, ιδίως σε νέες δραστηριότητες που έχουν σχέση με τις ανάγκες που δεν έχουν ικανοποιηθεί ακόμη από την αγορά, και εξετάζει, τα οποιαδήποτε εμπόδια που μπορούν να παρακωλύσουν τη λήψη των μέτρων αυτών, με στόχο των περιορισμών τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο ειδικός ρόλος και η ευθύνη **των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των** εταίρων **τους** σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς επίσης και των κοινωνικών εταίρων, πρέπει να αναγνωριστεί περισσότερο και να υποστηριχθεί. Επίσης, ο ρόλος των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης **που συνεργάζονται με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές** στον εντοπισμό ευκαιριών απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο και η βελτίωση της λειτουργίας των τοπικών

αγορών εργασίας πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως».

3.2.4. Η σύμπραξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης είναι εξίσου σημαντική και όταν πρόκειται για την κατάρτιση μέτρων για την ενεργό ανάπτυξη της απασχόλησης ή για τον σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών

επαγγελματικού προσανατολισμού και υποστήριξης τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών που δίδουν προτεραιότητα στον

θετικό αντίκτυπο επί της απασχόλησης.

3.3. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές ως εργοδότες —

Κατευθυντήρια γραμμή 20

3.3.1. Ως εργοδότες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεγαλοεργοδότες, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν ευθύνη απέναντι σε όλους τους πολίτες τους να είναι εργοδότες που παρέχουν ίσες δυνατότητες απασχόλησης, διασφαλίζοντας έτσι ότι η σύνθεση της αρχής αντικατοπτρίζει την κοινότητα που υπηρετεί. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν πείρα στην εφαρμογή αυτής της αρχής της ισότητας ως σημαντικοί εργοδότες, γι' αυτό η ΕΤΠ θα ήθελε να προτείνει την ακόλουθη περαιτέρω διευκρίνιση

της κατευθυντήριας γραμμής 20.

3.3.2. Να προστεθεί στο τέλος της κατευθυντήριας γραμμής

20 το εξής κείμενο:

«Τα κράτη μέλη συνάπτουν κοινές συμφωνίες με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, βάσει της πείρας αμοιτέρων ως σημαντικών εργοδοτών, με στόχο την ανταπόκριση και την

εφαρμογή αυτής της κατευθυντήριας γραμμής.»

3.4. Άμεση συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών

στη χάραξη των ΕΣΔ — Πρόσθετη κατευθυντήρια γραμμή

3.4.1. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως σε σχέση με τις επιμέρους κατευθυντήριες γραμμές, τα κράτη μέλη πρέπει να αναγνωρίσουν και να υποστηρίξουν τον ειδικό ρόλο και την ευθύνη της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης, καθώς και των κοινωνικών εταίρων, στην πρακτική εφαρμογή ορισμένων από αυτές τις δραστηριότητες. Γι' αυτό η ΕΤΠ θα ήθελε να προτείνει

την εξής πρόσθετη κατευθυντήρια γραμμή:

«23. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσκαλέσουν την τοπική και περιφερειακή διοίκηση, καθώς και τους κοινωνικούς εταίρους, να προετοιμάσουν ή να συμβάλλουν άμεσα στη χάραξη και την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης για την

απασχόληση.»

4. Σύσταση για τη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι

4.1. Η ΕΤΠ μπορεί να καταδείξει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν συντελέσει και εξακολουθούν να συντελούν ενεργά στην επιτυχή έκβαση της ευρωπαϊκής

στρατηγικής για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο.

4.2. Ο μοναδικός ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών ως δημοκρατικά εκλεγμένων οργάνων που βρίσκονται κοντά στους πολίτες και ως εργοδοτών και παρόχων υπηρεσιών επιτρέπει στις αρχές αυτές να προωθούν και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες υπέρ της απασχόλησης των ηλικιωμένων και της ισότητας ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών και μειονεκτικών ομάδων,

(1) CDR 442/98 fin — ΕΕ C 374 της 23.12.1999, σ. 36.

(1) Οι έντονοι χαρακτήρες εδώ αφορούν τα νέα στοιχεία των κατευθυντήριων γραμμών που προτείνει η Επιτροπή.

(2) Οι έντονοι χαρακτήρες εδώ αφορούν τις αλλαγές που προτείνει η ΕΤΠ

προσδίδοντας στις δραστηριότητες αυτές αξιοπιστία και αξία.

4.3. Η ΕΤΠ επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς τις εθνικές κυβερνήσεις να αναγνωρίσουν τον ρόλο και να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των ΕΣΔ. Ζητεί από τη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι και από το Συμβούλιο να προσθέσουν αυτό το στοιχείο στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Ζητεί, επίσης, από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να υποστηρίξουν

αυτήν την έκκληση.

4.4. Η ΕΤΠ θα επικροτούσε την ευκαιρία να συζητήσει με την Επιτροπή το υπόβαθρο και τη συλλογιστική των συστάσεων που

διατύπωσε προς το Συμβούλιο Υπουργών.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΕΤΠ εξακολουθεί να ζητεί τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των ΕΣΔ. Η συμμετοχή αυτή είναι απαραίτητη, λόγω των σημαντικών

συγχρηματοδοτήσεων στις οποίες προβαίνουν αυτές οι αρχές.

5.2. Η ΕΤΠ γράφει ότι οι αρχές αυτές πρέπει να αναγνωρίσουν τον

περιφερειακών αρχών στα ΕΣΔ.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, μεταξύ άλλων, στην προώθηση των πολιτικών για την ανάπτυξη της απασχόλησης. Θεωρεί, επίσης, σημαντικό να συμπεριληφθούν στα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση και οι δράσεις που αναλαμβάνουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στον εν λόγω τομέα, ούτως ώστε να μην προβάλλονται μόνον οι προτεραιότητες των εθνικών

κυβερνήσεων.

5.3. Η ΕΤΠ προτείνει μια εκστρατεία με τίτλο «Τοπική δράση για την απασχόληση», η οποία θα ενισχύσει, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη δράση των τοπικών και περιφερειακών αρχών για την επιτυχή

έκβαση των ΕΣΔ.

5.4. Η ΕΤΠ δέχεται την αρχή της διατύπωσης συστάσεων προς

τα κράτη μέλη σε σχέση με τις πολιτικές τους για την απασχόληση.

5.5. Η ΕΤΠ ζητεί από τη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι να αναγνωρίσει τον ρόλο και τη συμμετοχή των τοπικών και

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Manfred DAMMEYER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

στη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών

Απασχολησιμότητα

Η δανική κυβέρνηση αποφάσισε (διά νόμου) ότι καθεμία από τις 275 τοπικές αρχές της χώρας υποχρεούται να συστήσει επιτροπή για την καταπολέμηση της ανεργίας και την αποτροπή του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι επιτροπές αυτές περιλαμβάνουν τις τοπικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους σημαντικούς παράγοντες της αγοράς εργασίας. Τούτο γίνεται σε μια προσπάθεια να αναλάβουν όλοι οι ενεχόμενοι φορείς τις ευθύνες τους στη δύσκολη αυτή πρόκληση.

Επιχειρηματικό πνεύμα

Το επιχειρηματικό πνεύμα είναι ένας τομέας όπου οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια από διάφορα διοικητικά επίπεδα. Οι τοπικές αρχές στην Ιταλία έλαβαν μέτρα για την ελάφρυνση ορισμένων από αυτά τα εμπόδια μέσω του προγράμματος της «Ενιαίας Θυρίδας», το οποίο προώθησε αρχικά ο Δήμος της Κατάνια και το οποίο κατόπιν θεσπίστηκε με εθνικό νόμο σε όλους τους δήμους. Η ιταλική κυβέρνηση ανέλαβε να απορρυθμίσει και να απλοποιήσει 122 διαδικασίες που προβλέπονται σε περισσότερες από 400 διοικητικές ρυθμίσεις. Μέσω του Προγράμματος «Investi a Catania» («Επενδύστε στην Κατάνια») υποβλήθηκαν 252 σχέδια, που είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία 1 700 νέων θέσεων εργασίας.

Προσαρμοστικότητα

Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι τοπικές αρχές δεν μπορούν να συμμετάσχουν άμεσα σε προγράμματα που παρέχουν σε έναν άνεργο την ευκαιρία να προσληφθεί σε δεδομένη θέση απασχόλησης. Η μητροπολιτική αρχή του Sandwell στην περιφέρεια West Midlands ανέπτυξε, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Προσλήψεων, ένα σύστημα προσδιορισμού των θέσεων εργασίας της, στις οποίες ένας άνεργος έχει καλές πιθανότητες να προσληφθεί αξιοκρατικά. Οι θέσεις αυτές διατίθενται σε εξαμηνιαία βάση. Διορίζεται ένας συντονιστής, για να παράσχει υποστήριξη στον κάτοχο της θέσης και στο υφιστάμενο προσωπικό. Η αρχή υπολογίζει ότι θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν άλλες 20 θέσεις με πόρους του ΕΚΤ εντός της επόμενης τριετίας.

Ώρες ευκαιρίας

Με τη νομική βάση για την ισότητα των φύλων στέρεα κατοχυρωμένη στη Συνθήκη, πολλές προτάσεις και πλαίσια για την παιδική μέριμνα ξεκινούν από την κεντρική κυβέρνηση, αλλά εφαρμόζονται από τις τοπικές αρχές. Στη Φινλανδία οι τοπικές αρχές αφιερώνουν για τον σκοπό αυτόν γύρω στο 1,3 δις. το χρόνο, με αποτέλεσμα όλα τα παιδιά κάτω των 7 ετών να έχουν θέση πλήρους ωραρίου στις δημοτικές εγκαταστάσεις παιδικής μέριμνας και τα παιδιά σχολικής ηλικίας να λαμβάνουν δωρεάν ένα ζεστό γεύμα στο σχολείο. Οι δραστηριότητες αυτές επιτρέπουν και στους δύο γονείς να έχουν επαγγελματική απασχόληση.

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ενόψει της παγκοσμιοποίησης — Πώς να την ενισχύσουμε»

(2000/C 57/05)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής «Η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων ενόψει της παγκοσμιοποίησης — Πώς να την ενισχύσουμε» (COM(1998) 718 τελικό),

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 25ης Ιανουαρίου 1999, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ, πρώτη παράγραφος, της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της στις 10 Μαρτίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτισθεί γνωμοδότηση για το θέμα αυτό και να ανατεθεί στην επιτροπή 6 «Απασχόληση, οικονομική πολιτική, ενιαία αγορά, βιομηχανία, ΜΜΕ» η προετοιμασία των σχετικών εργασιών·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 134/99) που υιοθετήθηκε από την επιτροπή 6 στις 27 Σεπτεμβρίου 1999 (εισηγητής ο κ. Joseph, F/PSE)·

υιοθέτησε ομόφωνα, κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Επιτροπής να επιχειρήσει, μέσω της ανακοίνωσης αυτής, να συγκεκριμενοποιήσει και να προσδιορίσει τα μέσα δράσης σχετικά με τα ζητήματα της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, στο σημερινό πλαίσιο της επιταχυνόμενης παγκοσμιοποίησης των οικονομιών. Είναι σημαντικό σήμερα να αρχίσει η συζήτηση όσον αφορά τα μέσα που θα πρέπει να ληφθούν για την μετάβαση από τη συζήτηση στη δράση και η Επιτροπή των Περιφερειών προτίθεται ακριβώς να προσφέρει τη συμβολή της σ' αυτό.

1.2. Το ευρωπαϊκό επίπεδο είναι χωρίς αμφιβολία το προσηκόντα επίπεδο για να καταρτιστούν οι πολιτικές και να προσδιοριστούν τα κατάλληλα εργαλεία, υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι θα επιτραπεί όποτε είναι αναγκαίο να λειτουργούν επίσης οι αρχές της επικουρικότητας στο εθνικό και στο τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, η έννοια της ανταγωνιστικότητας, μολονότι φαίνεται ότι έχει μια σαφή σημασία όταν πρόκειται για επιχειρήσεις, καθίσταται αρκετά δυσκολοπροσδιορίσιμη ακόμη και ασαφής έννοια, από τη στιγμή που επιδιώκεται να της δοθεί και εδαφική σημασία.

1.3. Η διεθνοποίηση των οικονομιών είναι χωρίς καμιά αντίρρηση αναπότρεπτη. Το ζήτημα αναμφιβόλως δεν είναι να διερωτηθεί κανείς αν πρόκειται για τον καλύτερο τρόπο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, αλλά να διερευνηθεί ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να ενσωματωθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο σύνολό της, στον κόσμο του αύριο. Ο στόχος αυτός δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στην απλή διάσταση μιας οικονομικής ενσωμάτωσης που καταμετράται μόνο από την άποψη των μεριδίων της αγοράς. Πρόκειται ευρύτερα για την απόκριση στις προσδοκίες των ευρωπαίων πολιτών από την άποψη του επιπέδου και της ποιότητας ζωής, για ενσωμάτωση της Ευρώπης σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης, για την προετοιμασία των μελλοντικών γενεών σε ένα βιοτικό πλαίσιο ευημερίας, για τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, για την ειρήνη και τις ανταλλαγές με το σύνολο των λαών του πλανήτη.

1.4. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή των Περιφερειών εκδηλώνει την έκπληξή της για την αρνητική κρίση που χαρακτηρίζει την ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τη θέση της Ευρώπης και των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων έναντι της παγκοσμιοποίησης. Ο χωρίς καμία παραχώρηση απολογισμός των δυνάμεων και των αδυναμιών της Ευρώπης αποτελεί αναμφιβόλως ένα αναγκαίο στοιχείο προκειμένου να συζητηθούν οι προσανατολισμοί και τα μέσα που θα πρέπει να τεθούν σε λειτουργία. Μολονότι η διάγνωση που προτείνεται από την Επιτροπή αναλύει ορθώς ορισμένες αδυναμίες της ευρωπαϊκής κατάστασης, παραμένει ασαφής όσον αφορά τις θετικές πτυχές του ευρωπαϊκού δυναμικού, και την επιτυχία του «ευρωπαϊκού προτύπου» που επέτρεψε την οικοδόμηση μιας ενιαίας και αλληλέγγυας Ευρώπης. Αντιθέτως, η συνεχής αναφορά στην επιτυχία του «αμερικανικού προτύπου» αποκρύπτει το γεγονός ότι το πρότυπο αυτό έχει τις δικές του αρνητικές πτυχές (αυξανόμενες ανισότητες και φτώχεια, βία, ...) και ότι από μόνο του ένα πρότυπο ανάπτυξης περιέχει ιδεολογικές, ιστορικές, πολιτιστικές, κλπ. αναφορές και δεν θα πρέπει να θεωρείται ως απόλυτα μεταφερόμενο. Προφανώς, δεν αποκλείεται να ευρεθούν στο πρότυπο αυτό, όπως και σε άλλα, πηγές έμπνευσης προκειμένου να προσδιορισθούν αποτελεσματικοί τρόποι δράσης. Έτσι, το ιαπωνικό πρότυπο συνέβαλε στην εποχή του στην κατάρτιση των μεγάλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργατικής έρευνας. Οποσδήποτε όμως αυτό που έχει σημασία είναι να προσδιοριστεί και να ενισχυθεί ένας ευρωπαϊκός τρόπος, προκειμένου να συνεχισθεί και να πετύχει η οικοδόμηση μιας δίκαιας και ισχυρής Ευρώπης, που θα μπορέσει να συμβάλει στην επιτυχία των επιχειρήσεων της στην παγκόσμια αγορά.

1.5. Έτσι, η οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, ακόμη και αν η ολοκλήρωσή της δεν είναι πραγματικότητα ακόμη (υπηρεσίες, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ...) αντιπροσωπεύει μια πρώτη επιτυχία. Συγκροτεί σήμερα την πιο μεγάλη εσωτερική αγορά του κόσμου, ενώ ταυτόχρονα γίνεται ομόφωνα δεκτό ότι το μέγεθος της αγοράς των Ηνωμένων Πολιτειών υπήρξε και παραμένει καθοριστικός παράγοντας της οικοδόμησης της αμερικανικής ανταγωνιστικότητας. Ο απολογισμός της ευρωπαϊκής συνεργατικής έρευνας από την πλευρά του, μολονότι περιλαμβάνει αδυναμίες, δεν είναι επίσης

αρνητικός. Το πρότυπο που βασίζεται στη διασύνδεση και τη συμπληρωματικότητα των προγραμμάτων δράσης και των Διαρθρωτικών Ταμείων πέτυχε να ενισχύσει τόσο την ανταγωνιστικότητα όσο και την ευρωπαϊκή οικονομική και

κοινωνική σύγκληση ().

1.6. Τέλος, έχει σημασία να σημειωθεί ότι κάθε ανάλυση θα πρέπει να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι βρισκόμαστε σε ένα πλαίσιο μιας ιστορικής διαδικασίας, τόσο σε ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή οικοδόμηση όσο και την παγκοσμιοποίηση. Τόσο η μία όσο και η άλλη, αυτές οι διαδικασίες δεν μπορούν να θεωρηθούν ολοκληρωμένες. Αυτό σημαίνει ειδικότερα ότι τα χαρακτηριστικά λειτουργίας της παγκόσμιας οικονομίας δεν είναι κάτι το οριστικά δεδομένο. Οι κανόνες του παιχνιδιού δεν έχουν καθοριστεί (ούτε ορισθεί, ούτε προσδιοριστεί). Στην Ευρώπη εναπόκειται να μάθει να συμμετέχει στην διάρθρωσή τους καθώς και να μάθει να τους επηρεάζει θετικά (). Η ανακοίνωση της Επιτροπής υπογραμμίζει τη σημασία των εν εξελίξει και των μελλοντικών διαπραγματεύσεων για το διεθνές εμπόριο και για τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Πράγματι, αποτελούν επιδίωξη πρώτης τάξεως, όμως η οικοδόμηση ενός παγκόσμιου οικονομικού συστήματος δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο στη διάσταση του διεθνούς εμπορίου, που αντιμετωπίζεται μέσω του δόγματος των ελεύθερων συναλλαγών. Θα πρέπει να υπάρξει ευρύτερος προβληματισμός για τα μέσα που θα επιτρέψουν στην Ευρώπη να αποκτήσει θέση ισχύος, διατηρώντας παράλληλα τις ιδιαιτερότητες και τις ποικιλίες. Για το λόγο αυτό η Ευρώπη των κοινοτήτων και των περιφερειών αποτελεί απαραίτητο δεδομένο για μια ευρωπαϊκή προσέγγιση της

ανταγωνιστικότητας.

2. Ανταγωνιστικότητα, ευρωπαϊκή οικοδόμηση, οικονομική

και κοινωνική συνοχή

2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών διαπιστώνει ότι η έννοια της ανταγωνιστικότητας δεν έχει την ίδια σημασία αν θεωρηθεί στην κλίμακα μιας επιχείρησης ή εάν θεωρηθεί στην κλίμακα μιας περιοχής (Ευρώπη, κράτη μέλη, περιφέρειες). Εάν στο επίπεδο της επιχείρησης η ανταγωνιστικότητα αντιστοιχεί στην ικανότητα που διαθέτει αυτή να αντιμετωπίζει τον ανταγωνισμό σε μια δεδομένη αγορά (τοπική, εθνική, ευρωπαϊκή, παγκόσμια), η έννοια καθίσταται πιο ασαφής, από τη στιγμή που πρόκειται να προσδιοριστεί όχι πλέον στην κλίμακα μιας επιχείρησης αλλά μιας περιοχής. Επιπλέον, σε ένα πλαίσιο παγκοσμιοποίησης, τα ζητήματα του μέτρου αποδεικνύονται ιδιαίτερα λεπτά, όπως πολύ ορθά επισημαίνει η Επιτροπή. Τρία επίπεδα ερωτημάτων θα πρέπει ειδικά

να εξεταστούν ως προς το θέμα αυτό.

2.2. Καταρχήν, η σύνδεση μεταξύ της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της εδαφικής ανταγωνιστικότητας αποδεικνύεται λεπτή. Όμως, η εγκυρότητα της σύνδεσης αυτής είναι απαραίτητη για να κατανοηθεί σε ποιο βαθμό η πολιτική οικοδόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετίζεται με την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων προκειμένου να καταρτιστεί μια πολιτική

κυρίως στη διευκόλυνση της αναζήτησης κοινοπραξίας και των τεχνολογικών συμπληρωματικότητων σε περιφερειακή βάση.

8.20. Τέλος, η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι πρέπει να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στο μη γενικό χαρακτήρα της προστασίας μέσω διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και στους κινδύνους που μπορούν να προκύψουν από τη συστηματική προσφυγή σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας στα θέματα της

ενθάρρυνσης της ανταγωνιστικότητάς τους. Η σύνδεση αυτή είναι ακόμα πιο πολύπλοκη στο βαθμό που πολλές επιχειρήσεις είναι πολυκλαδικές και, συνεπώς, καταλαμβάνουν έναν οικονομικό χώρο

που δεν συμπίπτει γενικά με τα όρια της ενδιαφερόμενης περιοχής.

2.3. Στη συνέχεια, ανάλογα με την ενδιαφερόμενη γεωγραφική κλίμακα (Ευρώπη, κράτη μέλη, τοπική, περιφερειακή κλίμακα) το περιεχόμενο και το νόημα της έννοιας της ανταγωνιστικότητας δεν εξομοιώνονται απολύτως ούτε είναι πάντα συμβατό με τη γεωγραφική και πολιτική διάρθρωση. Έτσι, μια περιοχή μπορεί να επιδιώκει να προσελκύσει ξένες επενδύσεις που δημιουργούν απασχόληση σε αντίθεση, ενδεχομένως, με το εθνικό ή και ευρωπαϊκό βιομηχανικό δυναμικό στον δεδομένο τομέα. Η παγκοσμιοποίηση υπερβαίνει το χώρο και τα κυκλώματα παραγωγικής συνοχής δεν ορίζονται πλέον στην κλίμακα των

πολιτικών καταταμίσεων.

2.4. Τέλος τίθεται το ζήτημα της εθνικότητας ή κυρίως του ευρωπαϊκού χαρακτήρα των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με ποιο κριτήριο μια επιχείρηση θα πρέπει να θεωρηθεί ευρωπαϊκή: εθνικότητα του κεφαλαίου, έδρα της γενικής διεύθυνσης, εθνικότητα των μελών της διοικητικής ομάδας, χωροθέτηση των εγκαταστάσεών της; ... Είναι σαφές ότι κανένα από τα κριτήρια αυτά δεν επιτρέπει να υπάρξει ικανοποιητική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Σε ποιο μέτρο θα πρέπει να θεωρηθεί ως λιγότερο ευρωπαϊκή μια επιχείρηση ξένης προέλευσης που δημιουργεί, μέσω των θυγατρικών της, απασχόληση, φορολογικά έσοδα και δευτερογενή αποτελέσματα στην Ευρώπη, απ' ό,τι μια επιχείρηση ευρωπαϊκής προέλευσης της οποίας η ανταγωνιστικότητα βασίζεται στην εγκατάσταση των θυγατρικών της στις Ηνωμένες Πολιτείες ή

την Ασία;

2.5. Εξάλλου, είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι τα ζητήματα του ανταγωνισμού και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε διευρωπαϊκή κλίμακα αποτελούν τμήματα της οικοδόμησης μιας εξωτερικής ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας. Εξάλλου οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που είναι ανταγωνιστές στην ευρωπαϊκή αγορά, μπορούν επίσης να υποχρεωθούν να

ανταγωνιστούν και στις εξωευρωπαϊκές αγορές.

2.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών αναγνωρίζει την ορθότητα πολλών ορισμών της ανταγωνιστικότητας που έχουν ως κοινό στοιχείο ότι θέτουν σε πρώτο επίπεδο το στόχο της διατήρησης και της βελτίωσης του επιπέδου ζωής και της ευημερίας των πολιτών. Έτσι ο ΟΟΣΑ προσδιορίζει την ανταγωνιστικότητα ως «τη δυνατότητα των επιχειρήσεων, των οικονομικών κλάδων, των περιφερειών, των κρατών και των υπερεθνικών περιφερειών να δημιουργούν ένα σχετικά υψηλό εισόδημα και να επιτυγχάνουν ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης μολονότι είναι εκτεθειμένες στον διεθνή ανταγωνισμό». Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει, ωστόσο, στην ιδέα ότι η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα θα πρέπει να έχει ως ουσιαστικό στόχο τη συμβολή στη δημιουργία απασχόλησης μακροπρόθεσμα καθώς και την ενίσχυση μιας βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Συμφωνεί με την άποψη των εμπειρογνομώνων της συμβουλευτικής ομάδας για την ανταγωνιστικότητα που υπενθυμίζουν ότι ορισμένοι πιο ειδικοί στόχοι, όπως είναι η αύξηση της αποδοτικότητας ή τα μερίδια στην παγκόσμια αγορά, θα πρέπει να θεωρούνται ως εξαρτώμενοι από το θεμελιώδη στόχο της δημιουργίας μιας οικονομίας με ισχυρή προστιθέμενη αξία που προσφέρει υψηλό επίπεδο

απασχόλησης. Έτσι, δεν θα πρέπει να γίνεται λόγος για επιλογή μεταξύ της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνοχής. Οι υφιστάμενες εντάσεις αφορούν τον τρόπο εφαρμογής των

απαιτούμενων προσαρμογών καθώς και το χρονοδιάγραμμά τους).

2.7. Οι παρατηρήσεις αυτές οδηγούν στην ανάγκη να εμμένει κανείς στη σημασία που έχει το γεγονός ότι δεν θα πρέπει να παραγνωρισθεί ότι αυτοί οι στόχοι ανταγωνιστικότητας θα λαμβάνονται υπόψη μόνο υπό την προϋπόθεση ότι επιδιώκεται η συγκρότηση, η εξέλιξη και η παγίωση παραγωγικών συστημάτων, στις διάφορες γεωγραφικές κλίμακες, τα οποία να είναι ταυτόχρονα

βιώσιμα και ικανά να δημιουργήσουν πλούτο και να αντλήσουν απ' αυτόν ένα σημαντικό μερίδιο.

2.8. Εξάλλου, οι αρχές επί των οποίων θεμελιώνεται η ευρωπαϊκή οικοδόμηση προϋποθέτουν ότι η επιδίωξη των στόχων αυτών θα γίνεται με τρόπο συμβατό προς την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Με άλλα λόγια ότι η επιτυχία των περιφερειών που κερδίζουν() δεν θα πρέπει να επιτυγχάνεται εις βάρος των «περιφερειών που χάνουν». Επιπλέον θα πρέπει να υπενθυμίσουμε εδώ ότι οι εσωτερικές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν εκφράζουν μόνο διαφορά επιπέδων και τρόπων ζωής, αλλά δημιουργούν

επίσης κίνδυνο διευρωπαϊκού ανταγωνισμού πέρα από τα επιθυμητά όρια, δηλαδή οικονομικού ντάμπινγκ.

2.9. Ευρύτερα, τέλος, το ευρωπαϊκό πρότυπο, κυρίως στην κοινωνική του διάσταση δεν πρέπει να θεωρείται ως μειονέκτημα, ή ως περιορισμός ο οποίος θα πρέπει να λαμβάνεται ως δεδομένο. Αφενός, είναι μια από τις αξίες της ευρωπαϊκής κοινωνίας και έχει σημασία από τη σκοπιά αυτή να μπορεί κανείς να το υποστηρίξει (δεν θα πρέπει να αντιπαραθέτει την οικονομία στην κοινωνία). Αφετέρου, η ανακοίνωση έχει απολύτως δίκαιο όταν θεωρεί το ευρωπαϊκό πρότυπο ως πηγή μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας: η κινητοποίηση ειδικευμένων, ευαισθητοποιημένων και δραστήριων εργαζομένων θα αποτελεί

όλο και περισσότερο την βάση μιας μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας που βασίζεται στην καινοτομία και στην ποιότητα.

2.10. Έτσι, σε ένα πλαίσιο όπου η παγκοσμιοποίηση αποτελεί αναπόφευκτη δυναμική, έχει σημασία να είναι κανείς ανταγωνιστικός για να μπορεί να διατηρήσει, ισχυροποιήσει και παγιώσει το ευρωπαϊκό πρότυπο. Έχει σημασία να είμαστε ανταγωνιστικοί προκειμένου να οικοδομηθεί μια παγιομένη και βιώσιμη Ευρώπη που θα έχει τη θέση της στον κόσμο του αύριο, στην οποία είναι ευχάριστο να ζει κανείς, όπου θα υπάρχει

ευημερία, κοινωνική συνοχή και όχι ανεργία, αποκλεισμός αυξανόμενες ανισότητες, φτώχεια και ανασφάλεια. Με τον τρόπο

αυτό η ανταγωνιστικότητα θα πρέπει να θεωρηθεί μέσο και όχι στόχος.

3. Διεθνοποίηση, ελεύθερες συναλλαγές, αύξηση και βιώσιμη ανάπτυξη

3.1. Η αύξηση του διεθνούς εμπορίου πρέπει να θεωρείται ουσιαστική πηγή της ανάπτυξης και της ευημερίας στην Ευρώπη. Είναι δύσκολο να γίνει αποδεκτή μια τέτοια εξίσωση. Ακόμη και αν η διασύνδεση είναι αναμφισβήτητη, οι πηγές της ανάπτυξης βρίσκονται σε άλλα επίπεδα: μακροοικονομική, πολιτική και νομισματική σταθερότητα, οικοδόμηση μιας μεγάλης εσωτερικής αγοράς, επιστημονική και τεχνική πρόοδος, εκπαίδευση και πολιτιστική ανάπτυξη, προστασία του περιβάλλοντος, βελτίωση των υποδομών και των οικονομικών, κοινωνικών, παραγωγικών

οργανώσεων ... Με την έννοια αυτή, η παγκοσμιοποίηση θα πρέπει να θεωρείται όχι πηγή αλλά τρόπος ανάπτυξης μέσω της διέυρυνσης των αγορών που επιτρέπει. Από τη σκοπιά αυτή πρέπει να γίνουν τρεις ουσιαστικές παρατηρήσεις.

3.2. Καταρχήν μπορεί να διαπιστώσει κανείς μια ισχυρή αύξηση του ενδοκλαδικού και όχι του διακλαδικού εμπορίου. Αυτό το στατιστικό δεδομένο σημαίνει ότι δεν υπάρχει εμβάθυνση της διεθνούς ειδίκευσης που βασίζεται σε μια λογική συγκριτικών πλεονεκτημάτων, αλλά διέυρυνση των αντίστοιχων χώρων. Η βιομηχανική οργάνωση οικοδομεί σήμερα τα συνεκτικά της κυκλώματα σε διεθνή κλίμακα, μέσω της επίδρασης του ανταγωνισμού και της συμπληρωματικότητας των επιχειρήσεων διαφόρων εθνικοτήτων. Οι βαθμοί και οι τρόποι αυτής της υπερεθνικής οργάνωσης των βιομηχανιών ποικίλλουν σημαντικά από τον ένα τομέα στον άλλο, από το ένα πεδίο δραστηριότητας στο άλλο. Η διεθνής οργάνωση εργασίας προκύπτει, συνεπώς, ως

το αποτέλεσμα πλεονεκτημάτων που επιτυγχάνονται από τη σύγκλιση στρατηγικών χωροθέτησης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων καθώς και από εδαφικές δυναμικές οικοδόμησης πόρων στις διάφορες κλίμακες (τοπική-περιφερειακή, εθνική, ευρωπαϊκή).

3.3. Κατά δεύτερο λόγο, ένα σημαντικό τμήμα του διεθνούς εμπορίου συγκροτείται από συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων. Το γεγονός αυτό υπογραμμίζει το ρόλο των πολυεθνικών επιχειρήσεων στην οικοδόμηση ενός συστήματος παγκόσμιας οικονομίας, έστω και αν οι πολιτικές αποφάσεις στα θέματα της φιλελευθεροποίησης και της ιδιωτικοποίησης, της μείωσης των τελωνειακών δασμών, του διεθνούς διακανονισμού του

ανταγωνισμού έχουν παίξει επίσης αποφασιστικό ρόλο. Αυτό το ζήτημα παραπέμπει αναπόφευκτα στο ζήτημα της διάρθρωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της εδαφικής ανταγωνιστικότητας καθώς και στο ζήτημα του ορισμού της «ευρωπαϊκής επιχείρησης».

3.4. Τέλος, εάν ορισμένα προϊόντα ή ορισμένοι κανόνες αποκτούν έναν αδιαμφισβήτητο παγκόσμιο χαρακτήρα, το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα συνεχίζει να οικοδομείται με διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τη διαφοροποίηση των προϊόντων σε συνάρτηση με το κόστος και τους κανόνες

πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα ζητήματα αυτά αφορούν κυρίως τις νέες τεχνολογίες και πάνω απ' όλα τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της βιολογίας, οι οποίες αποτελούν αντικείμενο πλούσιας και έντονης συζήτησης. Η σημερινή ασάφεια που χαρακτηρίζει το πεδίο του λογισμικού είναι αρκετά ενδεικτική για

κατανάλωσης, με συστήματα καινοτομίας που στηρίζονται σε ειδικά και διαφοροποιημένα εδαφικά δυναμικά ... Η παγκοσμιοποίηση δε σημαίνει ομογενοποίηση του κόσμου και αυτός είναι επίσης ο ρόλος της Ευρώπης, να προσφέρει δηλαδή τις ιδιαιτερότητές της και να διατηρήσει τις διαφορές της.

3.5. Έχοντας κάνει τις παρατηρήσεις αυτές, η Επιτροπή των Περιφερειών υπενθυμίζει ότι εάν η παγκοσμιοποίηση γενικώς αναγνωρίζεται ως «παιχνίδι θετικού αθροίσματος», η κατανομή των κερδών του παιχνιδιού αυτού είναι συχνά άνιση και, ενδεχομένως, κυμαινόμενη. «Σύμφωνα με τις πρόσφατες οικονομικές θεωρίες, η μακροπρόθεσμα βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη καθώς και η αύξηση των αποκλίσεων των εισοδημάτων μεταξύ των χωρών, συνδέονται με τα αποτελέσματα συσσωρευσης του κεφαλαίου, τόσο του φυσικού όσο και του ανθρώπινου, φαινόμενο που με τη σειρά του επηρεάζεται από το διεθνές εμπόριο()». Με άλλα λόγια, η ανταγωνιστικότητα θεμελιώνεται στην ύπαρξη και την ανάπτυξη ευνοϊκών, συνεπώς άνισων, όρων συναλλαγών και από τη φύση της

αποτελεί δηλαδή πηγή ασυμμετριών. Άλλωστε, είναι σημαντικό ότι εάν οι όροι των συναλλαγών μεταξύ της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας είναι συνολικά μειονεκτικές, αντιθέτως με τις τρίτες χώρες, δηλαδή ένα σημαντικό μέρος των χωρών μικρότερης ανάπτυξης αποδεικνύονται πλήρως θετικές.

3.6. Σε ευρωπαϊκή κλίμακα, σύμφωνα με την έκθεση 1998 με θέμα «Η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας» το ευρωπαϊκό βιοτικό επίπεδο μετρούμενο ως κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ εκφρασμένο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) είναι κατά 33 % κατώτερο του αντίστοιχου των Ηνωμένων Πολιτειών και 13 % κατώτερο του αντίστοιχου της Ιαπωνίας. Επιπλέον η κατανομή της αγοραστικής δύναμης στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζει μια σημαντική διαφοροποίηση με πολλαπλασιαστικό συντελεστή από 1 έως 2,6 μεταξύ των κρατών

μελών και 1 έως 4,5 μεταξύ της φτωχότερης και της πλουσιότερης ευρωπαϊκής περιοχής. Επιπλέον, η αντίθεση των περιφερειακών ανισοτήτων είναι χωρίς αμφιβολία πιο έντονη στις χώρες πάνω από το μέσο ευρωπαϊκό όρο και σε δύο που βρίσκονται κάτω από το μέσο αυτό όρο().

3.7. Στο ευρωπαϊκό επίπεδο πάντα, οι συνολικοί δείκτες αύξησης κρύβουν ισχυρές ασυμμετρίες. Η οικοδόμηση της ενιαίας αγοράς ενόησε την αύξηση του διακλαδικού εμπορίου, με ένα πιο ισχυρό μερίδιο των διαφοροποιημένων προϊόντων σε τιμές και ποιότητα, ενώ το μερίδιο παρόμοιων προϊόντων παρέμεινε σταθερό. Αυτή η εξέλιξη εκφράζει διαφοροποιημένους τρόπους εξέλιξης, που ευνοούν, αφενός, την υψηλή ποιότητα με σχεδιασμό, έρευνα και ανάπτυξη, διαφήμιση και, αφετέρου, το κατώτατο όριο με επιδίωξη μείωσης του κόστους παραγωγής. Βεβαίως, μία χώρα μπορεί να ακολουθεί δύο στρατηγικές σε διαφορετικούς τομείς: εάν όμως ληφθεί υπόψη η περίπτωση των τεσσάρων πλέον βιομηχανικών ευρωπαϊκών χωρών, διαφαίνεται μια σαφής τάση ειδικευσης σε προϊόντα υψηλής στάθμης στη Γερμανία, σε προϊόντα μέσης στάθμης και υψηλής στάθμης στη Γαλλία, σε προϊόντα μέσης στάθμης στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ η Ιταλία είναι η πιο ειδικευμένη από τις τέσσερις αυτές χώρες σε προϊόντα χαμηλής στάθμης και η λιγότερο ειδικευμένη σε προϊόντα υψηλής στάθμης. Αυτή η διαφοροποίηση μπορεί επίσης να διαπιστωθεί και σε ό,τι

αφορά τις ξένες επενδύσεις, με διαφοροποίηση με συντελεστή 4,5 για την Ιταλία (0,4 % του ΑΕγχΠ), στο Ηνωμένο Βασίλειο (1,8 % του ΑΕΠ με ισχυρό εξωκοινοτικό προσανατολισμό) σε ό,τι αφορά τις συγκεντρώσεις με υψηλή εθνική αλλά και τομεακή

μεταβλητότητα. Έτσι μπορεί να παρατηρηθεί πολύ μεγαλύτερη διασπορά στην εξέλιξη κατά την περίοδο 1985-1995, με μεγαλύτερη επίσης διακύμανση γύρω από τον μέσο όρο. Αυτό σημαίνει επίσης ότι «η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση φαίνεται να δημιουργείται με συνύπαρξη διαφορετικών προτύπων»()

3.8. Το ζήτημα της σύγκλισης των παραγωγικών διαρθρώσεων βρέθηκε στο κέντρο της διαδικασίας της νομισματικής ενοποίησης. Γενικότερα, η κοινωνική συνοχή και οι περιφερειακές ασυμμετρίες παραμένουν τα βασικά αιτήματα στην καρδιά της οικοδόμησης και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ο ρόλος της περιφερειακής πολιτικής και των διαρθρωτικών ταμείων είναι κυρίως η συμβολή στη μείωση των ασυμμετριών. Πέρα από τους πιο τρέχοντες μακροοικονομικούς δείκτες οι οποίοι αποκαλύπτουν μια συνεχή πρόοδο της σύγκλισης, πρόσφατη μελέτη() έφερε στο φως και άλλες λιγότερο ορατές ασυμμετρίες που μπορεί να έχουν σοβαρές συνέπειες μακροπρόθεσμα και οι οποίες από αυτή την άποψη είναι ανησυχητικές. Η ανάλυση των εθνικών θέσεων στο εμπόριο προϊόντων υψηλής τεχνολογίας αποκαλύπτει πολύ

διαφοροποιημένες τοποθετήσεις οι οποίες, μολονότι έχουν πολύ μικρό αντίκτυπο βραχυπρόθεσμα στο μακροοικονομικό επίπεδο, θα πρέπει ωστόσο να ληφθούν υπόψη πολύ σοβαρά σε μια δυναμική και μακροπρόθεσμη προοπτική της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης στην παγκόσμια οικονομία.

3.9. Έτσι η Ισπανία, που παρουσίασε όλα τα χαρακτηριστικά μιας παραδειγματικής πορείας σύγκλισης, παρουσιάζει αντιθέτως μια πολύ τρωτή θέση στα τεχνολογικά προϊόντα με ένα διεθνές, όπως επίσης ευρωπαϊκό, εμπορικό ισοζύγιο, που τη συγκαταλέγει μεταξύ των πιο ελλειμματικών χωρών, σε θέση ανάλογη με αυτή της Ελλάδας και της Πορτογαλίας. Το παράδειγμα αυτό επιτρέπει να κατανοήσουμε για ποιο λόγο, με ένα μερίδιο 10 % του διεθνούς εμπορίου, τα τεχνολογικά προϊόντα προσφέρουν στην ΕΕ ένα

συνολικό πλεονέκτημα (+1,7 %) που στην πραγματικότητα καλύπτει μια ελλειμματική κατάσταση όσον αφορά τα προϊόντα χαμηλής στάθμης (-2,7 %) που αντισταθμίζεται από θετικό ισοζύγιο στα προϊόντα μέσης ποιότητας (+1,2 %) και υψηλής στάθμης (+3,1 %).

3.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στον κίνδυνο που σχετίζεται με την προώθηση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων χωρίς να ληφθεί υπόψη αυτός ο τύπος ασυμμετριών οι οποίες, μολονότι είναι φανερές σε εθνικό επίπεδο, θα αποκαλύπτονταν ακόμη πιο έντονα αν είχε επιχειρηθεί παρόμοια μελέτη σε περιφερειακό επίπεδο. Αντιθέτως, μια πολιτική για την ανταγωνιστικότητα μπορεί να

την τάση αυτή, στην οποία δεν πρέπει να ενδώσουμε, διατηρώντας έτσι το πνεύμα σοφίας και ανταγωνισμού που χαρακτήριζε την ευρωπαϊκή οδμή του 1993.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

(3) Βλέπε, για παράδειγμα, M. Sharp, «Competitiveness and cohesion — are the two compatible?», Research Policy 27 (1998) 569-588.

(3) Αυτός είναι, κυρίως, ο ρόλος των μεγάλων στρατηγικών των βιομηχανικών συμμαχιών. Βλέπε, για παράδειγμα, M. Delapierre et L. K. Mytelka «The alliance strategies of european firms in the information technology industry and the role of Esprit», Journal of Common Market Studies, Volume XXVI, αριθ. 2, Δεκέμβριος 1987.
Ο Πρόεδρος

συμβάλλει στην ενίσχυση των ανισοτήτων αυτών. Όμως, μολονότι τα τεχνολογικά προϊόντα αντιπροσωπεύουν στατικά ένα χαμηλό τμήμα του διεθνούς εμπορίου, ο αθροιστικός και τοπικός χαρακτήρας τους, χαρακτήρας μιας οικονομίας που θεμελιώνεται στη γνώση, μπορεί να έχει ως συνέπεια τη δημιουργία πολύ πιο ουσιαστικών επιπτώσεων στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Είναι,

συνεπώς, σημαντικό να ληφθούν υπόψη πολύ πιο αποτελεσματικά απ' ό,τι έγινε ως τώρα μέσω των διαρθρωτικών ταμείων,

προκειμένου να αποφευχθεί μια προοδευτική διευρωπαϊκή ρήξη και μια υπερβολική αντιπαράθεση, θεμελιωμένη στην τεχνολογική ειδικευση.

4. Παγκοσμιοποίηση, ανταγωνιστικότητα και εδαφική ανάπτυξη

4.1. Η παγκοσμιοποίηση, όπως έχουμε πει, δεν σημαίνει ομοιογενοποίηση του κόσμου. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις το έχουν καταλάβει καλά και γι' αυτό προσδιορίζουν την εγκατάστασή τους στην παγκόσμια κλίμακα με τρόπο ώστε να

αντλούν κέρδος από τις διαφοροποιήσεις, τόσο όσον αφορά το κόστος των συντελεστών όσο και των ειδικών πόρων. Δεν υφίσταται ενιαίο πρότυπο και αυτό που ισχύει σε παγκόσμιο επίπεδο ισχύει επίσης και σε ευρωπαϊκό· η διαφοροποίηση αποτελεί θεμελιώδη πλούτο της Ευρώπης.

4.2. Η παγκοσμιοποίηση εντάσσεται σε μια δυναμική ανοίγματος και πολυσύνθεσης του κόσμου που προσδιορίζεται ορισμένες φορές με τον όρο της σφαιρικότητας και η οποία

καλύπτει ένα φαινόμενο αμοιβαίου ανοίγματος και αλληλοδιείσδυσης τόσο των γεωγραφικών χώρων όσο και των

παραγωγικών τομέων. Η παγκοσμιοποίηση από τη στιγμή που διεθνών συναλλαγών αποδεικνύονται ένα εκπληκτικό δυναμικό ανάπτυξης.

4.3. Αυτή η διπλή διάσταση της σφαιρικότητας εκφράζεται με εντυπωσιακό τρόπο στις στρατηγικές των επιχειρήσεων μέσω:

— της επιτάχυνσης της διεθνούς εγκατάστασής τους, που δεν αιτιολογείται απλώς από την γειτνίαση προς τις αγορές, αλλά επίσης και από την πρόσβαση σε ειδικούς τοπικούς πόρους,

κυρίως ικανότητες γειτνίαση με άλλες επιχειρήσεις, αποτελέσματα ιστού (clusters)·

— επιτάχυνση της τεχνολογικής τους ανάπτυξης: διείσδυση σε

4.4. Στα πλαίσια αυτής της δυναμικής, οι περιοχές (περιφερειακές ή υποπεριφερειακές) αποδεικνύονται πραγματικά

μιας ενδογενούς ανάπτυξης και αυτό σύμφωνα

από την άποψη του κόστους αποκλειστικά (φθηνότερη παραγωγή του ίδιου προϊόντος σε μια περιοχή απ' ό,τι σε μια άλλη)·

— από την άποψη της πρόσβασης σε ειδικούς πόρους (παραγωγή σε μια περιοχή ενός προϊόντος που δεν μπορεί να γίνει αλλού).

4.5. Αυτές οι δύο πτυχές καλύπτουν, στο επίπεδο της

επιχείρησης, δύο διαστάσεις της ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα με την παραδεκτή ευρύτητα, πλέον, διάκριση μεταξύ της ανταγωνιστικότητας κόστους και της ανταγωνιστικότητας εκτός κόστους. Αυτή η διάκριση αντιστοιχεί επίσης σε δύο πτυχές της

στρατηγικής μιας επιχείρησης μεταξύ δηλαδή μιας βραχυπρόθεσμης οπτικής που θεμελιώνεται στην παραγωγή τυποποιημένων αγαθών και μιας πιο μακροπρόθεσμης οπτικής που βασίζεται στη διαφοροποίηση και την καινοτομία. Αυτές οι δύο οπτικές δεν είναι προφανώς ανταγωνιστικές και μπορούν απολύτως να υπεισέλθουν σε ένα παιχνίδι συμπληρωματικότητας.

4.6. Σε εδαφικό επίπεδο, αυτή η διάκριση καλύπτει δύο διαφορετικές προσεγγίσεις, δύο εναλλακτικές επιδιώξεις. Η πρώτη έγκειται στην επιδίωξη πάνω απ' όλα των πτυχών εκείνων που συνδέονται με την τιμή των συντελεστών ενός τόπου. Στην οπτική αυτή οι δημόσιες πολιτικές ενίσχυσης στην εγκατάσταση αποβλέπουν στην αντιστάθμιση της διαφοροποίησης του κόστους, σε σύγκριση με ένα διαφορετικό τόπο που είναι πιο ελκυστικός. Στα πλαίσια του εδαφικού ανταγωνισμού που βασίζεται μόνο στο κόστος των συντελεστών παραγωγής, η συνέπεια είναι συχνά αποτέλεσμα ανταγωνισμού προσφοράς στις σχέσεις επιχειρήσεων-περιοχών που οδηγεί στη διάθεση δημόσιων ενισχύσεων, τα ποσά των οποίων ξεπερνούν τα εύλογα επίπεδα. 'Η κάτι χειρότερο

ακόμα, αυτή η φυγή προς τα εμπρός αιτιολογεί στρατηγικές φορολογικού και κοινωνικού ντάμπινγκ που αποτελούν για τις περιοχές ένα «παιχνίδι επικίνδυνα αρνητικού αθροίσματος». Αυτή η τάση των επιχειρήσεων δυστυχώς συνεχίζεται και ευνοεί πάντα συμπεριφορές εύκολης μετεγκατάστασης και αναζήτησης επιδοτήσεων.

4.7. Η δεύτερη προσέγγιση, αντιθέτως, δίνει έμφαση σε μια διαδικασία εδαφικής οικοδόμησης των πόρων. Μια τέτοια αυτοσυσσωρευτική διαδικασία είναι το αποτέλεσμα ισχυρών αλληλεπιδράσεων των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην ίδια περιοχή με το σύνολο των άλλων παραγόντων του άμεσου περιβάλλοντος: δημόσιοι και ημιδημόσιοι οργανισμοί, οργανισμοί έρευνας και κατάρτισης ... Μια τέτοια διαδικασία όμως σπάνια είναι αυθόρμητη. Εντάσσεται ορισμένες φορές σε μια μακρόχρονη ιστορική διαδικασία, ή προκύπτει από την παρουσία επιστημονικού και τεχνικού πόλου υψηλού επιπέδου (το Stanford για τη Silicon Valley, το MIT για την Βοστώνη και η λεωφόρος 128, το Orsay και η CEA για το Νότιο Παρίσι ...) ή ορισμένες φορές είναι το

αποτέλεσμα μιας ενεργού πολιτικής ενός ισχυρού δημόσιου ή ιδιωτικού παράγοντα (η CNES στην Τουλούζη, η IBM στο Montpellier, ...), ή επίσης μπορεί να αποτελεί το αποτέλεσμα σκόπιμης δημόσιας βούλησης (Sophia Antipolis, Silicon Glen, ...) (Παραδείγματα που θα πρέπει να διαφοροποιηθούν στην κλίμακα της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

4.8. Στην οπτική αυτή η τοπική ανάπτυξη δεν στηρίζεται μόνο στη διάσταση της προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων που αναζητούν χώρο εγκατάστασης αλλά είναι το αποτέλεσμα αμοιβαίας υποστήριξης εξωτερικών παραγωγικών επενδύσεων (εξωγενής ανάπτυξης) με εδαφικές δυνάμεις ανάπτυξης και

καινοτομίας (ενδογενής ανάπτυξη). Όσον αφορά τις επιχειρήσεις, εάν ο «νομαδισμός» τους (Στα αγγλικά: nomadism) είναι ολόενα και περισσότερο συνδεδεμένος με την αναγκαιότητα να καταστούν σφαιρικές, ωθούν στην συνεχώς αυξανόμενη συμμετοχή τους στα δρώμενα των περιοχών και στην υιοθέτηση συμπεριφορών εδαφικής αγκύρωσης (Στα αγγλικά: territorial anchoring).

4.9. Επίσης ο περιορισμός της έννοιας της ανταγωνιστικότητας μιας περιοχής στην ικανότητά της να προσελκύει τις παραγωγικές επενδύσεις, όπως γίνεται συχνά, φαίνεται ν' αποτελεί μία άκρως

περιοριστική προσέγγιση. Είναι εξίσου σημαντικό να διατηρηθούν τόσο οι εντόπιες όσο και οι πρόσφατα εγκατασταθείσες επιχειρήσεις και να παρασχεθούν οι συνθήκες οι οποίες είναι απαραίτητες για την ανάπτυξή τους. Θα πρέπει συνεπώς να θεμελιωθεί η ανταγωνιστικότητα στην αξιοποίηση των διαφορών σε έναν κόσμο συναλλαγών και αλληλεπιδράσεων παρά στην αναφορά σε ένα ενιαίο πρότυπο που μεταφέρεται και υλοποιείται. Επιπλέον το πρόβλημα της διάρθρωσης μεταξύ της

ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της ανταγωνιστικότητας των περιοχών μπορεί να έχει τότε διέξοδο, λόγω της σύγκλισης των συμφερόντων των επιχειρήσεων και των περιοχών. Έτσι το ζήτημα της «εθνικότητας» της επιχείρησης καταρρίπτεται από μόνο του δεδομένου ότι το πραγματικό ζήτημα καθίσταται πλέον το ζήτημα της «εγκατάστασής της».

4.10. Σε ένα πλαίσιο ανάπτυξης που θεμελιώνεται σε μια ισχυρή δυναμική της καινοτομίας είναι σκόπιμο να τεθεί σε πρώτο επίπεδο ο ρόλος των περιοχών (περιοχές καινοτομίας()). Καινοτομία είναι μια αγκυρωμένη διαδικασία, που συχνά στηρίζεται σε ένα πλήθος διαρθρωμένων αγκυρώσεων σε διεθνή κλίμακα.

Ο αμερικανός οικονομολόγος Michael Porter επισημαίνει το παράδοξο της σύγχρονης οικονομίας: «τα μόνιμα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, σε μια ολοένα και περισσότερο σφαιρική οικονομία, συνδέονται με τοπικά δεδομένα — γνώσεις, σχέσεις, κίνητρα — που οι απομακρυσμένοι ανταγωνιστές δεν μπορούν να συναγωνισθούν»().

4.11. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών έχει ήδη τονίσει τη σημασία της συγκρότησης και της παγίωσης περιφερειακών δυναμικών Ε&ΤΑ (Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης) και καινοτομίας(). Η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται ταυτόχρονα από το αποτέλεσμα «κρίσιμης μάζας» και την δικτύωση των κυριότερων παραγόντων, σε ένα πλαίσιο «κλίματος καινοτομίας και αρμοδιοτήτων». Είναι σημαντικό οι τοπικές και περιφερειακές αρχές να «προσφέρουν την δυνατότητα εντοπισμού του καινοτόμου δυναμικού με στόχο την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης». Επίσης, είναι επιθυμητό η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης να επιδιώξει ρητά την υποστήριξη των δράσεων που αποβλέπουν στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας σε περιφερειακή και τοπική κλίμακα. Ειδικότερα είναι επιθυμητό η Ευρωπαϊκή Ένωση να μπορέσει να προσφέρει την υποστήριξή της σε πρωτοβουλίες δικτύωσης παραγόντων και πρωτοβουλιών έρευνας και καινοτομίας που

βασίζονται στην αξιοποίηση ικανοτήτων και συμπληρωματικότητας των βιομηχανικών και τεχνολογικών παραγόντων, σε εδαφική βάση(). Επιπλέον, θα πρέπει να

μπορέσουν οι κρατικές αγορές να διαδραματίσουν έναντι των σχεδίων αυτών αποφασιστικό ρόλο πειραματικού χρήστη (ορισμός προδιαγραφών, δοκιμές, ...) και εγγύησης για τη συγκρότηση του αρχικού κεφαλαίου.

4.12. Έτσι, το ξεκίνημα και η επιτυχία του Gemplus και του πόλου «carte à puce» (έξυπνες κάρτες) στην περιφέρεια Προβηγκίας — Κυανής Ακτής, στη Γαλλία, διευκολύνθηκε ευρύτατα από το «κεφάλαιο εμπιστοσύνης» πολλών δημόσιων παραγόντων. Η France Télécom καταρχάς παρήγγειλε πάνω από ένα εκατομμύριο τηλεκάρτες σε μια θυγατρική της SGS-Thomson η οποία ιδρύθηκε το 1988. Οι τοπικές αρχές, στη συνέχεια, όπως

το Conseil Général des Bouches-du-Rhône, διαδραμάτισαν ρόλο πελάτη και πειραματικού χρήστη για την ανάπτυξη νέων εφαρμογών (εστιατόρια, υγεία, ...). Σε 8 έτη, η Gemplus, παγκόσμιος ηγέτης με 43 % της αγοράς, έχει καταστεί κερδοφόρα επιχείρηση με κύκλο εργασιών πάνω από 3 δισ. φράγκα και δημιούργησε πάνω από 3 000 θέσεις απασχόλησης το ήμισυ εκ των οποίων στις εγκαταστάσεις της στην Προβηγκία.

4.13. Σε αυτές τις συνθήκες, τα αποτελέσματα της γεωγραφικής πόλωσης δεν μπορούν να διαχωριστούν από την κίνηση για εξειδίκευση των περιοχών. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπογράμμισε τη σημασία της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των «κέντρων αριστείας» που θεμελιώνονται στην τομεακή και γεωγραφική συγκέντρωση «γνώσεων, ειδικευμένης κατάρτισης, τεχνικής και διοικητικής υποδομής σε υψηλό επίπεδο σε ένα οικονομικό τομέα που προσανατολίζεται στο μέλλον και πληροί τις προϋποθέσεις βιωσιμότητας»(). Θα πρέπει επίσης να επιδειχθεί προσοχή έναντι των κινδύνων που συνεπάγεται η υπερβολική εδαφική συγκέντρωση. Αφενός, γιατί αυτές οι συγκεντρώσεις τείνουν να δημιουργούν «θυλάκες σφαιρικής οικονομίας» που είναι αποκομμένες από το οικονομικό και νομικό πλαίσιο και των οποίων τα μόνα καθοριστικά στοιχεία προκύπτουν από τη σύνδεσή

τους με το σφαιρικό επίπεδο. Από την άλλη μεριά γιατί αυτή η υπερβολική πόλωση υπάρχει κίνδυνος να ενισχύσει τα αποτελέσματα ασυμμετρίας (στην παραγωγή και την κατανομή του πλούτου) πέρα από τον επιθυμητό βαθμό(), μεταξύ «θυλάκων εκσυγχρονισμού», που συλλέγουν την προστιθέμενη αξία και ενδιάμεσων χώρων, που προορίζονται μόνο για διαμονή και κατανάλωση.

4.14. Αυτά τα κέντρα αριστείας δεν προϋποθέτουν στενή και κλειστή περίμετρο και μπορούν να λάβουν πολύ διαφορετοποιημένες μορφές σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες και το εδαφικό πλαίσιο στο οποίο στηρίζονται. Το περιορισμένο αυτό κλείσιμο συμβάλλει επιπλέον στην ενίσχυση της διάρθρωσής τους με τον οικονομικό και κοινωνικό ιστό και ενισχύει επίσης την αγκύρωση και την

(1) A. Jacquemin et L.R. Pench (Eds.), «Pour une compétitivité européenne — Rapports du Groupe Consultatif sur la Compétitivité», De Boeck Université, 1997, σ. 9.

(2) G. Benko et A. Lipietz, «Les régions qui gagnent». Presses Universitaires de France, 1992.

(3) A. Jacquemin et L.R. Pench Op. Cit. σ. 8

(4) M. Hannoun et C. Lelong «Une comparaison des PIB régionaux de l'Union Européenne», INSEE Première, αριθ. 602, Αύγουστος 1998, που περιέχεται και στο Problèmes Economiques, αριθ. 2585, 7 Οκτωβρίου 1998.

(5) P.A. Buiques et A. Sapir, «L'impact du marché unique sur les grands pays européens — The Impact of the Single Market on Large European Countries», Revue d'Economie Politique 109 (2), Μάρτιος-Απρίλιος 1999. Η μελέτη αυτή στηρίζεται στην εργασία οικονομικής αξιολόγησης των συνεπειών της εφαρμογής του νομοθετικού προγράμματος ενιαίας αγοράς, που πραγματοποιήθηκε

από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το 1993 και δημοσιεύθηκε το 1996 σε ειδικό τεύχος της Economie européenne, με τίτλο «Economic Evaluation of the Internal Market».

(6) L. Fontagné, M. Freudenberg et D. Ünal-Kesenci, «Haute technologie et échelles de qualité: de fortes asymétries en Europe», Document de Travail CEPII, 1999 — 08, Ιούνιος, Παρίσι.

(6) Βλέπε κυρίως την πρόσφατη μελέτη «Boosting Innovation — the Cluster Approach», OECD Proceedings, Παρίσι 1999.

(7) M.E. Porter, «Clusters and the new economics of competition», Harvard Business Review, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1998.

(7) Σχέδιο γνωμοδότησης της επιτροπής 1 «περιφερειακή πολιτική,

αξιοπιστία τους. Ας σημειώσουμε, τέλος, ότι αυτά τα κέντρα

αριστείας δεν αφορούν μόνο τις δραστηριότητες υψηλής τεχνολογίας. Ο Michael Porter αναφέρει παραδείγματα «clusters»

στην αμπελουργία, τον τομέα του δέρματος ή των ξενοδοχείων και εστιατορίων» μπορεί, επίσης, στην Ευρώπη να αναφερθούν τα ιταλικά «districts» ενδυμάτων ή επίπλων ή τα ισπανικά «districts» υποδημάτων στο Elche (Valencia) ().

5. MME, υποδομές και χρηματοδότηση

5.1. Ο ρόλος των MME στην ευρωπαϊκή οικονομία και η σημασία της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς τους

5.1.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών, στη γνωμοδότησή της της 3ης Ιουνίου 1999 (CDR 387/98 τελικό), σχετικά με την έκθεση BEST και την απάντησή της Επιτροπής(), υπογράμμισε πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος των MME στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες διασφαλίζουν το 60 % της συνολικής αξίας της παραγωγής και το 66 % της απασχόλησης. Η ΕΤΠ υπενθύμισε επίσης πόσο έντονα ενδιαφέρεται για τις προσπάθειες ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των MME, των οποίων οι οικονομικός χώρος ανοίγει ολοένα και περισσότερο στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας. Επιπλέον οι επιχειρήσεις αυτές συχνά συγκροτούν το

κλειδί της τοπικής ανάπτυξης και επίσης συχνά υπεισέρχονται σε σχέση πάνω απ' όλα με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Τέλος, συμβάλλουν συχνά με αποφασιστικό τρόπο στην εδαφική ανκύρωση των μεγάλων επιχειρήσεων, στο μέτρο που συγκροτούν ένα περιβάλλον υπηρεσιών και ικανοτήτων βάσει του οποίου οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να εξεύρουν υλικό για μια ισχυρή αλληλεπίδραση με την περιοχή.

5.1.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί αξιόλογη την πορεία των MME υψηλής τεχνολογίας που σε λίγα χρόνια έχουν αποκτήσει ηγετική θέση στην παγκόσμια οικονομία στον τομέα τους. Κρίνει, ωστόσο, ότι θα πρέπει να υπενθυμισθεί ότι αν και αυτός ο τύπος επιχειρήσεων πρέπει να αποτελέσει το αντικείμενο ειδικής προσοχής, λόγω της συμβολής του στη μακροπρόθεσμη δυναμική της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, σήμερα οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν ένα πολύ περιορισμένο τμήμα των επιχειρήσεων

και των θέσεων απασχόλησης. Μολονότι είναι σαφές ότι θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ενίσχυσής τους προκειμένου να εξασφαλίσουν τις ανταγωνιστικές του θέσεις, με κανένα τρόπο όμως αυτό δεν θα πρέπει να γίνει εις βάρος των μέτρων που είναι αναγκαία για να διευκολυνθεί η ανταγωνιστικότητα της μάζας των MME που ανταποκρίνονται σε λιγότερο υψηλά τεχνολογικά επίπεδα και σε πολύ πιο περιορισμένες γεωγραφικές αγορές.

5.1.3. Η συμβολή στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των MME σχετίζεται, στο επίπεδο της δημόσιας πολιτικής με την πραγματική βελτίωση του περιβάλλοντός τους, τόσο από

γραφειοκρατική άποψη και από την άποψη των διατυπώσεων(), όσο και από την άποψη της πρόσβασης στις πηγές χρηματοδότησης, πληροφόρησης και συνθηκών ανάπτυξης στην διεθνή αγορά (εξαγωγές, διασυννοιακές συνεργασίες, διεθνείς κοινές επιχειρήσεις ...). Η ΕΤΠ υποστηρίζει σαφώς τις προτάσεις στα θέματα αυτά που έγιναν από την έκθεση BEST και την Επιτροπή. Εξάλλου, φαίνεται απαραίτητο να τεθούν στη διάθεση

των MME μέσα πληροφόρησης, νομική συνδρομή και υποστήριξη της διαχείρισης προκειμένου να διορθώνονται οι ασυμμετρίες τις οποίες αντιμετωπίζουν ανταγωνιζόμενες τις μεγάλες επιχειρήσεις. Τέλος, πρέπει να τονισθεί η σημασία που έχει να λαμβάνουν υπόψη προσεκτικά οι δημόσιες αρχές, ιδίως οι περιφερειακές και τοπικές, κατά την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, τις προσφορές των

MME και την επίδρασή τους στην τοπική ανάπτυξη.

5.1.4. Λόγω της θέσης των MME στο οικονομικό και πολιτιστικό πρότυπο της Ευρώπης και του ρόλου που διαδραματίζουν για την απασχόληση, θα ήταν σκόπιμο να αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής και να έχουν, ορισμένες φορές, τη δυνατότητα πρόσβασης σε ειδικούς χρηματοδοτικούς πόρους ή να απολαμβάνουν φορολογικών ελαφρύνσεων.

5.1.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιμένει ειδικότερα στη σημασία που έχει η ενθάρρυνση και η διευκόλυνση της πρόσβασης των MME στα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης χάρη κυρίως στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και των υποδομών που συνδέονται με αυτές. Οι διευκολύνσεις αυτές μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των MME λόγω της δυνατότητας που τους προσφέρουν προκειμένου να διαθέτουν πληροφόρηση υψηλής ποιότητας: τόσο για τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα τους όσο και για τις αγορές και τις τεχνολογικές κοινοπραξίες στις οποίες θα μπορούσαν να συμμετάσχουν (συμπληρωματικές ικανότητες). Η αποτελεσματικότητα όμως αυτού του άξονα δράσης προϋποθέτει δύο συνθήκες. Η πρώτη είναι ότι η πρόσβαση στις υποδομές πληροφόρησης θα πρέπει να συνοδεύεται από ελκυστική και όχι δαπανηρή προσφορά κατάρτισης προς την κατεύθυνση των ενδεχόμενων χρηστών. Η δεύτερη σχετίζεται με την προσφορά ενημέρωσης για τη συγκρότηση ή καλύτερα για τη βελτίωση της οποίας θα ήταν επιθυμητό να υπάρξει συμβολή στην κλίμακα ολόκληρης της Ευρώπης: μόνη καταγραφή των διαθέσιμων βάσεων πληροφοριών και σύνταξη καταλόγου των φορέων ειδικευμένης έρευνας προκειμένου να επιτραπεί η αναζήτηση στο Διαδίκτυο, δημιουργία

ευρωπαϊκών βάσεων τεχνολογικής νομικής και φορολογικής ενημέρωσης, σύσταση, σε συνεργασία με τις περιφέρειες, περιφερειακών μητρώων τεχνολογικών και βιομηχανικών ικανοτήτων, βάσεις ενημέρωσης για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων Η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά πριν από οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια να διενεργείται καταγραφή των μελετών σχετικά με το θέμα αυτό (ρόλος υποδομών πληροφόρησης στην ανάπτυξη των MME) καθώς και των πηγών πληροφόρησης που είναι ήδη διαθέσιμες.

5.1.6. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, η Επιτροπή των Περιφερειών υπενθύμισε ότι η με κάθε δυνατό μέσο επιδίωξη της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των MME δεν θα πρέπει με κανένα τρόπο να γίνει εις βάρος του κοινωνικού διαλόγου, του σεβασμού των συνθηκών εργασίας και των συλλογικών συμβάσεων, του σεβασμού του περιβάλλοντος ή, τέλος, του συμφέροντος και των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Η αποδοχή εξαιρέσεων στους

διαρθρωτικά ταμεία, οικονομική και κοινωνική σύγκλιση, διασυννοιακή και περιφερειακή συνεργασία» για τις «Πρωτοβουλίες κοινοτήτων και περιφερειών ως μέσο δράσης της περιφερειακής πολιτικής στα πλαίσια του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού» CDR 108/99 révn. D-CC/LA/ct της 21 Μαΐου 1999.

- (2) Η κατάρτιση τέτοιων συνεργατικών σχεδίων καινοτομίας δεν θα πρέπει προφανώς να αποκλείει εξωτερικές συνεργασίες, εκτός δηλαδή της περιοχής. Η δυνατότητα διασφάλισης αποτελεσματικών εξωτερικών συνεργασιών αποτελεί επίσης τμήμα των τοπικών πόρων δεδομένου ότι εντάσσεται στο «κοινωνικό κεφάλαιο» των σχέσεων που διατηρούν οι παράγοντες αυτοί.

κανόνες αυτούς, προκειμένου να διευκολυνθεί η με οποιεσδήποτε συνθήκες απασχόληση, θα οδηγήσει τις ευρωπαϊκές περιφέρειες σε ξέφρενο ανταγωνισμό περιβαλλοντικού και κοινωνικού ντάμπινγκ, οι συνέπειες του οποίου μακροπρόθεσμα θα είναι καταστρεπτικές. Η οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας θα πρέπει,

αντιθέτως, να εννοηθεί μακροπρόθεσμα και πρέπει να στηριχθεί

στη σταθερή βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και της ειδίκευσης των εργαζομένων, καθώς και μια ποιοτική και καινοτόμο δυναμική. Οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς να υπάρξει κινητοποίηση και ικανοποίηση των εργαζομένων οι οποίοι θα πρέπει να υπολογίζονται ταυτόχρονα ως παράγοντες και αποδέκτες της συλλογικής προσπάθειας. Μόνο έτσι το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο μπορεί να αποτελέσει μακροπρόθεσμα παράγοντα ανταγωνιστικότητας.

5.2. Αναγκαιότητα ενίσχυσης των πανευρωπαϊκών υποδομών
5.2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με την ιδέα ότι δεν μπορεί να οικοδομηθεί μια ανταγωνιστική Ευρώπη χωρίς σοβαρή ενίσχυση των πανευρωπαϊκών υποδομών (τεχνολογίες πληροφορικής, μεταφορές και επικοινωνίες ...). Καταρχήν, οι υποδομές αυτές πολύ συχνά είναι το αποτέλεσμα των πολιτικών και των προγραμμάτων εξοπλισμού που προωθούνται στα εθνικά

πλαίσια των κρατών μελών και από την άποψη αυτή παραμένουν υπέρμετρα δεσμευμένες από την αναφορά στο εθνικό γεωγραφικό πλαίσιο. Στη συνέχεια, σε πολλές περιπτώσεις θα πρέπει να αποτελέσουν το αντικείμενο εκσυγχρονισμού και ενδυνάμωσης από την άποψη της πυκνότητας. Και αυτό φυσικά για τον πρόσθετο λόγο ότι η πυκνότητα των υποδομών είναι άνιση μεταξύ των χωρών και των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνεργασία των κρατών μελών αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα προκειμένου να δημιουργηθεί μια διευρωπαϊκή υποδομή.

5.2.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει πόσο σημαντική μπορεί να είναι η ενίσχυση των πανευρωπαϊκών υποδομών όχι μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά επίσης για τις ΜΜΕ στις οποίες θα επιτρέψει να βελτιώσουν και να επιταχύνουν την ενσωμάτωσή τους σε ένα ανταγωνιστικό

ευρωπαϊκό ιστό. Έτσι, μια μικρή υπεργολαβική επιχείρηση που ειδικεύεται στην μικροηλεκτρονική βιομηχανία ορισμένες φορές υποχρεώνεται, σε έναν ειδικό τομέα, να αποκτήσει κλίμακα παραγωγής τέτοια που θα της επιτρέψει να αντιμετωπίσει την προσφορά μεγάλου αριθμού πελατών που βρίσκονται κατανεμημένοι σε μεγάλο αριθμό τόπων (Μόναχο, Νιουκάσλ, Κορμπιέγ, Κατάνια ...). Η ανταγωνιστικότητά της θα εξαρτηθεί συνεπώς στενά από τις προθεσμίες αποστολής ενός δέματος μεταξύ του τόπου εγκατάστασής της και του τόπου εγκατάστασης των πελατών της.

5.2.3. Η ανάπτυξη ευρωπαϊκών γραμμών τρένων υψηλής ταχύτητας θα πρέπει να συνεχιστεί και να διευρυνθεί. Οι αεροπορικές μεταφορές θα πρέπει επίσης να αναθεωρηθούν σε ευρωπαϊκή κλίμακα και να αυξηθούν οι υπέρμετρα πολλοί και κορεσμένοι υπάρχοντες κόμβοι με συμπληρωματικές γεωγραφικές θέσεις και προορισμούς. Οι κόμβοι συνδυασμένων μεταφορών θα πρέπει να πολλαπλασιαστούν κυρίως με τη διάθρωση αεροπορικών-χερσαίων μεταφορών, τόσο αναφορικά με τις

εμπορευματικές όσο και τις επιβατικές μεταφορές. Οι εγκάρσιες και πανευρωπαϊκές διασυνδέσεις θα πρέπει να αναθεωρηθούν σε βάθος σε μια μελλοντική συνολική οπτική δεδομένου ότι επηρεάζουν μακροπρόθεσμα το μέλλον της Ευρώπης και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεών της. Στα ζητήματα διαιτησίας μεταξύ οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών είναι επιθυμητό να υπάρξει προβληματισμός και να αρχίσουν σοβαρές διαπραγματεύσεις μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να υπάρξει ένταση του συντονισμού των αποφάσεων και των πολιτικών που εφαρμόζονται σε περίπτωση που δεν μπορεί να επιτευχθεί η σύγκλιση σε ένα κοινό δόγμα.

5.2.4. Στο επίπεδο των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής και της επικοινωνίας, είναι επιθυμητό η Ευρωπαϊκή Ένωση να δεσμευτεί σε μια πραγματική προσπάθεια βελτίωσης τόσο από άποψη ποσότητας και πυκνότητας όσο και από ποιοτική άποψη. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει κυρίως στην αναγκαιότητα να μην διαχωριστεί η προσπάθεια για το περιεχόμενο από την προσπάθεια για το περιέχον. Θα πρέπει επίσης να εγκαθιδρυθούν αποδοτικά και ευκολοπρόσιτα δίκτυα. Είναι κυρίως επιθυμητή η

εγκαθίδρυση Διαδικτύου 2 νέας γενιάς, υψηλής απόδοσης, το οποίο συχνά αποκαλείται Διαδίκτυο 2, που πολύ σύντομα πρόκειται να γίνει πραγματικότητα στις ΗΠΑ, να επιταχυνθεί και στην Ευρώπη σε μια οπτική γενικευμένης πρόσβασης στο σύνολο των οικονομικών παραγόντων. Όσον αφορά τα περιεχόμενα, είναι σαφές ότι οι ευθύνες κατανέμονται μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών παραγόντων και θα πρέπει να επιχειρηθεί ουσιαστικός προβληματισμός προκειμένου να καταρτιστεί μια δημόσια πολιτική ως προς αυτό που θα καταναίμει αρμονικά τις αρμοδιότητες προσφοράς πληροφοριών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών και των περιφερειών.

5.2.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στην αναγκαιότητα να υπάρξει ισχυρός συντονισμός σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μολονότι

θα πρέπει να διατηρηθεί η αποτελεσματική κυριαρχία και η

συμμετοχή των τοπικών αρχών στα διάφορα ενδιαφερόμενα γεωγραφικά επίπεδα. Η χάραξη μιας σιδηροδρομικής γραμμής μεγάλης ταχύτητας ή η αναδιοργάνωση της εναέριας κυκλοφορίας επιβάλλουν στις ενδιαφερόμενες περιοχές περιορισμούς και προβλήματα που δεν μπορούν να αποφασίζονται χωρίς συμμετοχή των ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών και χωρίς πραγματική προσπάθεια κοινωνικού διαλόγου. Η εμπειρία της Γαλλίας όσον αφορά την διαδρομή του δικτύου των τρένων μεγάλης ταχύτητας, κυρίως προς την κατεύθυνση της Νοτιοανατολικής Γαλλίας, είναι ως προς αυτό αρκετά διδακτική.

5.3. Πρόσβαση στις πηγές χρηματοδότησης

5.3.1. Το πρόγραμμα της πρόσβασης στις πηγές

χρηματοδότησης είναι ζήτημα μεγάλης σημασίας για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών ΜΜΕ και κυρίως των καινοτόμων ΜΜΕ. Είναι σαφές ότι το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν προσφέρει ένα επαρκές επίπεδο πρόσβασης και ότι το πνεύμα του κινδύνου λείπει αρκετά στα θέματα αυτά από τις τραπεζικές πρακτικές που αντιθέτως επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ένα υψηλό επίπεδο εγγυήσεων. Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι υπέρ των πρωτοβουλιών που αποβλέπουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στις πηγές χρηματοδότησης και του αρχικού κεφαλαίου: «τοπικά δίκτυα ιδιωτών επενδυτών», κεφαλαίου επιχειρηματικού κινδύνου, ευρωπαϊκά χρηματιστήρια

(¹) CDR 108/99 Op. Cit.

(¹) Ο γάλλος οικονομολόγος Francois Perroux απέδειξε μέσω της

5.3.2. Η εγκαθίδρυση ενός αποδοτικού συστήματος κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου είναι ζωτικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι η πρόσβαση δεν περιορίζεται μόνο στα μεγάλα χρηματοπιστωτικά κέντρα αλλά είναι πραγματική και στις περιφέρειες. Ωστόσο, η Επιτροπή των Περιφερειών πρέπει να υπενθυμίσει ότι τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου δεν αποτελεί από μόνο του πλήρη επίλυση των προβλημάτων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Μια πρόσφατη μελέτη στις ΗΠΑ () αποδεικνύει ότι τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου πολύ λίγο εξυπηρετούν τη χρηματοδότηση των πρώτων σταδίων καινοτομίας. Επί 10 δισ. δολαρίων που επενδύθηκαν στις ΗΠΑ το 1997, μόλις το 6 % διατέθηκε για τη χρηματοδότηση της εκκίνησης. Η χρηματοδότηση των τελευταίων αυτών περιπτώσεων υπήρξε το αποτέλεσμα του δημοσίου (63 δισ. δολάρια) και των μεγάλων επιχειρήσεων (133 δισ. δολάρια). Το ουσιαστικό τμήμα των επενδύσεων κεφαλαίου κινδύνου διοχετεύτηκε στο επόμενο στάδιο του κύκλου ζωής της καινοτομίας κατά την οποία η

επιχείρηση θα πρέπει να καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια αύξησης των επενδύσεων, ενώ δεν είναι σε θέση να προσφέρει ακόμη τις απαραίτητες για την τραπεζική αγορά εγγυήσεις, βάσει των περιουσιακών της στοιχείων ή της κεκτημένης εμπορικής θέσεως. Σ' αυτή τη φάση επιτάχυνσης της περιφημής καμπύλης S της βιομηχανικής ανάπτυξης παρεμβαίνει το κεφάλαιο κινδύνου επενδύσιμο περισσότερο στους τομείς ή τα πεδία με ισχυρό δυναμικό ανάπτυξης παρά στους ανθρώπους ή τις ιδέες. Θα πρέπει να σημειωθεί, τέλος, ότι στο στάδιο αυτό είναι δύσκολο να διακριθούν όσοι πρόκειται τελικά να κερδίσουν από όσους πρόκειται να χάσουν και έτσι γενικό κριτήριο παραμένει το κριτήριο της ποιότητας της διαχείρισης.

5.3.3. Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, η Επιτροπή των Περιφερειών, υπενθυμίζει ότι οι ΜΜΕ που είναι οι πρώτοι δημιουργοί απασχόλησης αποτελούν ωστόσο και την πηγή ενός σημαντικού τμήματος απώλειας θέσεων εργασίας (μόνο το ήμισυ

των ΜΜΕ επιβιώνει μετά από πέντε χρόνια), θεωρεί λοιπόν ότι πρέπει να επιμείνει στη σημασία που έχει η ενίσχυση στη διαχείριση των ΜΜΕ και κυρίως των ΜΜΕ που δημιουργήθηκαν πρόσφατα και βρίσκονται σε φάση ανάπτυξης. Η διαχείριση σε μεγάλο βαθμό συνδέεται με ένα πεδίο ικανοτήτων που διαφοροποιείται από το αντίστοιχο του δημιουργού της επιχείρησης. Έχουν ληφθεί πολλές διάσπαρτες πρωτοβουλίες, ειδικότερα στα πλαίσια της προετοιμασίας και της εκκίνησης των επιχειρήσεων. Η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά την διενέργεια απολογισμού των δράσεων αυτών καθώς και την κατάρτιση καταλόγου με τα πιο αποτελεσματικά μέτρα που έχουν ληφθεί στο πεδίο της ενίσχυσης της διαχείρισης.

5.3.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής να δημιουργηθούν τρία νέα χρηματοπιστωτικά μέσα υποστήριξης των καινοτόμων ΜΜΕ καθώς και των ΜΜΕ σε φάση ανάπτυξης (μηχανισμός κεφαλαίου κινδύνου, μηχανισμός υποστήριξης της δημιουργίας κοινών υπερεθνικών επιχειρήσεων, μηχανισμός εγγυήσεων)(). Επέμεινε, ωστόσο, στη σημασία «να αξιοποιηθεί δεόντως κατά την εφαρμογή και των τριών μηχανισμών

η εμπειρογνομοσύνη των τοπικών και περιφερειακών ενδιάμεσων φορέων. Επίσης σημαντικό είναι, όσον αφορά την ενημέρωση σχετικά με το πρόγραμμα, να ενημερώνονται επαρκώς οι αρχές που είναι αρμόδιες για την περιφερειακή ανάπτυξη και να γνωρίζουν τους χρηματοδοτικούς φορείς και τα ιδρύματα που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι σε κάθε περιοχή». Η σύσταση θυρίδας «ενίσχυσης στην εκκίνηση» του EMT ανταποκρίνεται ακριβώς στην

ανάγκη συγκρότησης κεφαλαίων έναρξης, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι θα ληφθούν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου οι επιχειρηματίες των απομακρυσμένων περιοχών να μπορούν επίσης, όπως και όλοι οι άλλοι, να έχουν πρόσβαση στους ευρωπαϊκούς φορείς που είναι σε θέση να επενδύσουν.

5.3.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράστηκε άλλωστε() υπέρ της δημιουργίας στις περιφέρειες «υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις» οι οποίες «θα λειτουργούν ως γραφείο συμψηφισμού μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών που χορηγούν ενισχύσεις, τραπεζών και επιχειρήσεων, και θα είναι σε θέση να εγκρίνουν ή να απορρίπτουν μια πρόταση χρηματοδότησης σε σύντομο χρονικό διάστημα».

5.3.6. Τέλος, η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει εκ νέου

την αντίδρασή της για τις επενδύσεις συνταξιοδοτικών ταμείων σε

κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου οι οποίες θα πρέπει να εγκρίνονται μόνο εάν έχουν θεσπισθεί οι κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές.

5.4. Η προώθηση, από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, σε περιοχές που εμφανίζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση, πολιτικών υπέρ της απασχόλησης στον χώρο των ΜΜΕ, θα πρέπει να στηριχθεί πλήρως από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε επίπεδο χρηματοδοτικών πόρων επίσης. Εξάλλου, η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ότι το επίπεδο χρηματοδοτικής ή φορολογικής ενίσχυσης πρέπει να είναι ανάλογο προς τον αριθμό των θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται.

6. Απασχόληση

6.1. Η απασχόληση παραμένει ένας από τους κυριότερους λόγους ενθάρρυνσης της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Το ΑΕγχΠ την περίοδο 1987-1997 αυξήθηκε στην Ευρώπη με ρυθμό 2,5 % ετησίως, το ίδιο επίπεδο δηλαδή με τις

ΗΠΑ την περίοδο αυτή. Όμως, όπως αναλύεται στην έκθεση 1998

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Η ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας», στην Ευρώπη η πρόοδος αυτή οφείλεται σε ισχυρή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας και συνδέεται με μικρή αύξηση της απασχόλησης. Αντιθέτως, στις ΗΠΑ εξηγείται από την ελαφρά αύξηση της παραγωγικότητας με αισθητή όμως αύξηση της απασχόλησης. Ωστόσο, παρά την προοδευτική ανάκαμψη της καθυστέρησης, η παραγωγικότητα της εργασίας (που καταμετράται με το ΑΕγχΠ ανά θέση απασχόλησης) στην Ευρώπη παραμένει ακόμη 20 % κατώτερη απ' ό,τι στις ΗΠΑ. Η Ευρώπη, επίσης, αντιμετωπίζει μία σχετική συνολική επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά την απασχόληση.

6.2. Περιφερειακές ανισότητες

6.2.1. Στην Ευρώπη, η αύξηση της παραγωγικότητας εξηγείται

έννοιας του «πόλου ανάπτυξης» ότι τα αποτελέσματα ασυμμετρίας δημιουργούν και αποτελέσματα ώθησης του οικονομικού ιστού και διαδραματίζουν ρόλο πολλαπλασιαστικού παράγοντα της ανάπτυξης. Ωστόσο, πέρα από ένα ορισμένο όριο πόλωσης, τα αποτελέσματα αυτά αντλούνται ολοκληρωτικά από τον ίδιο τον πόλο και τα αποτελέσματα τοπικής επίδρασης εξουδετερώνονται.

(2) Εδώ η οργανωτική διάσταση τόσο σε αγροτικό (Prato) όσο και σε αστικό χώρο (Elche) διαδραματίζει θεμελιώδη ρόλο στην

κατά το ήμισυ από το αποτέλεσμα που έχει η αντικατάσταση κεφαλαίου από την εργασία τη στιγμή που το μερίδιο αυτό μόλις ανέρχεται στο ένα τέταρτο στις ΗΠΑ ενώ, ταυτόχρονα, το σχετικό κόστος εργασίας αυξήθηκε ταχύτερα στην Ευρώπη απ' ό,τι στις ΗΠΑ. Αυτό το χρόνιο έλλειμμα στα θέματα της δημιουργίας

απασχόλησης στην Ευρώπη εκφράζεται με ισχυρές αποκλίσεις όσον αφορά την αύξηση των ποσοστών επιχειρηματικής δραστηριότητας μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, αφενός, και της Ιαπωνίας, αφετέρου. Εδώ, χωρίς αμφιβολία, βρίσκεται ένας από τους κυριότερους παράγοντες οι οποίοι ερμηνεύουν την διαφορά του βιοτικού επιπέδου μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, θεωρούμενος ο καθένας στο σύνολό του. Όπως όμως αναφέρει και η Ανακοίνωση, αυτό είναι ιδιαίτερα αληθινό στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας στους οποίους οι αμερικανικές εταιρείες δημιούργησαν πολλές νέες θέσεις εργασίας και όπου οι αποδόσεις των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων παραμένουν κατώτερες, σε όλους τους τομείς, για την περίοδο 1985-1995.

6.2.2. Το ποσοστό απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει χαμηλότερο από το μέσο επίπεδο του 61 %, με ισχυρές συνέπειες για τις διευρωπαϊκές ανισότητες. Αυτές οι ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών αφορούν κυρίως τρεις κύριες ομάδες: τις γυναίκες, τους νέους των δύο φύλων, και τους ηλικιωμένους άνδρες. Το ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κυμαίνεται από 3 % έως και πάνω από 30 % ενώ τα επίπεδα απασχόλησης

προσεγγίζουν το 80 % του ενεργού πληθυσμού σε ορισμένες περιοχές της Δανίας ή της Νοτιοανατολικής Αγγλίας και το 40 % σε ορισμένες περιοχές της Νότιας Ιταλίας ή της Ισπανίας(). Η Επιτροπή πρότεινε ως μακροπρόθεσμο στόχο την αύξηση αυτού του επιπέδου απασχόλησης σε 70 %, παρόμοια δηλαδή με αυτό των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας. Καθώς η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης συνοδεύεται από την απώλεια παλαιών θέσεων απασχόλησης και ειδικοτήτων, η Επιτροπή τόνισε την ουσιαστική θέση που κατέχει η δημιουργία και η ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων ως κινητήρας της ανανέωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ουσιαστική θέση πρέπει να δοθεί γενικότερα προς την κατεύθυνση αυτή στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

6.2.3. Καθώς, όμως, κάθε ευκαιρία αποτελεί ταυτόχρονα και απειλή, η Επιτροπή των Περιφερειών οφείλει να υπογραμμίσει ότι επειδή αυτή η διαδικασία δημιουργικής καταστροφής έγκειται σε μια διπλή κίνηση εξαφάνισης των παλαιών θέσεων απασχόλησης και των παλαιών ειδικοτήτων και δημιουργίας νέας απασχόλησης και νέων ειδικοτήτων δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα είναι ισορροπημένη ή γεωγραφικά ομοιογενής. Από αυτό απορρέει ότι η διαδικασία αυτή, που είναι χωρίς αμφιβολία απαραίτητη, είναι ταυτόχρονα πιθανόν και παράγοντας αυξανόμενων εσωτερικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μια παρόμοια δυναμική η οποία αντιβαίνει στις αρχές της ευρωπαϊκής οικοδόμησης θα μπορούσε να έχει μακροπρόθεσμα σαφώς αποκλίνουσες περιφερειακές τάσεις. Ο ρόλος των Διαρθρωτικών Ταμείων είναι ιδιαίτερα η καταπολέμηση των ανισοτήτων και η επιδίωξη της εσωτερικής ισορροπίας, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεσματικότερου ανταγωνισμού τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στη διεθνή σκηνή. Από τη διαπίστωση αυτή απορρέει όλη η σημασία που έχει να θεωρηθεί η τοπική ανάπτυξη ως συστατικό στοιχείο της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα της

απασχόλησης· έτσι, η ΕΤΠ συμφωνεί απολύτως με την άποψη που εκφράζεται από την Επιτροπή όσον αφορά τον κύριο ρόλο των

τοπικών παραγόντων στη διαδικασία δημιουργίας απασχόλησης(). Στην προοπτική αυτή, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε θέματα σχετικά με την προστασία της επαγγελματικής κληρονομιάς, την αξιοποίηση των τεχνικών επιτευγμάτων που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, και στην αναπροσαρμογή παλαιών ικανοτήτων. Από τη διαπίστωση αυτή προκύπτει επίσης η απόλυτη αναγκαιότητα να πλαισιωθεί η στρατηγική στα θέματα της απασχόλησης από όλες τις διαστάσεις που παρέχουν οι πολιτικές για την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και των υποδομών: εκπαίδευση, κατάρτιση, διαρθρωτικά ταμεία.

6.3. Η απαραίτητη συμμετοχή των περιφερειακών-τοπικών παραγόντων

6.3.1. Με την έννοια αυτή, είναι σαφές ότι μολονότι πρέπει να ληφθούν μέτρα αναδιανομής και αλληλεγγύης στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να παγιωθεί μακροπρόθεσμα η σύγκλιση και η οικονομική και κοινωνική συνοχή, τα μέτρα αυτά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν χωρίς στενή συνεννόηση με

τους τοπικούς παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης. Επιπλέον, η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει σχετικά την σημασία ενός πραγματικού συνυπολογισμού της ενδογενούς διάστασης της οικονομικής ανάπτυξης σε αντίθεση με την στρατηγική που

παρουσιάζουν οι περιφερειακές αρχές εδαφικής ανάπτυξης. Προτείνεται με την έννοια αυτή στις περιφέρειες να προχωρήσουν στην ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων

προχωρήσουν να συστήσουν συνεργατικά προγράμματα ανάπτυξης «κέντρων αριστείας», ικανών να αποτελέσουν τη βάση μόνιμης τοπικής ανάπτυξης.

6.3.2. Μολονότι οι συνθήκες της απασχόλησης μπορούν να μεταβληθούν έντονα σε μια περιφέρεια από την εγκατάσταση ή την αποχώρηση μιας μεγάλης επιχείρησης, παραμένει σαφές ωστόσο ότι:

1. η συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης συνδέεται στενά με τις εδαφικές δυναμικές που μπορούν να συμβάλουν στην ενθάρρυνση της αγκύρωσής της.

2. η δημιουργία απασχόλησης συνεχίζει να συνδέεται πάνω απ' όλα με τοπικές πρωτοβουλίες και δεν μπορεί να εξαρτάται συνεχώς από εξωτερικά κέντρα αποφάσεων.

6.3.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών και το Συμβούλιο των Κοινοτήτων και των Περιφερειών της Ευρώπης (CCRE) κατήρτισαν το πρόγραμμα «Τοπική δράση υπέρ της απασχόλησης» για το 1999/2000 προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι δήμοι και οι τοπικές αρχές να «λάβουν μέρος στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση». Έλαβαν για την πρωτοβουλία αυτή την πλήρη υποστήριξη της Επιτροπής. Η Επιτροπή των Περιφερειών εγκρίνει από την πλευρά της την πρόταση της Επιτροπής να γίνεται συστηματική μελέτη των εμπειριών που αποκτώνται κατά την εφαρμογή των τοπικών συμφώνων για την

περιβάλλοντος των επιχειρήσεων (BEST)» και για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Πρώιμη του επιχειρηματικού πνεύματος και της ανταγωνιστικότητας» — Απάντηση της Επιτροπής στην έκθεση και τις υποδείξεις της task-force BEST.

- (2) Υπενθυμίζεται, για παράδειγμα, ότι ο μέσος αριθμός των διαβημάτων που πρέπει να γίνουν για τη δημιουργία μιας επιχείρησης ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 12 στην Ευρώπη, έναντι 6 στις ΗΠΑ (έκθεση της Επιτροπής «Οικονομικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην

ανταγωνιστικότητα της περιοχής.

(1) Γνωμοδότηση για την έκθεση της task-force «Απλούστευση του

απασχόληση προκειμένου να εντοπίζονται τα παραδείγματα ορθής

πρακτικής που μπορούν να επιτρέψουν γενικεύσεις στο επίπεδο και άλλων περιοχών. Η ΕΤΠ προτείνει στην Επιτροπή την πραγματοποίησι μόνιμο απολογισμό και να συντάξει κατάλογο δράσεων που θα μπορεί κανείς να συμβουλευέται στο Διαδίκτυο έναντι των οποίων οι φορείς τοπικής ανάπτυξης θα ενδιαφερθούν να προσφέρουν τις κρίσεις τους και να αναφέρουν τις τοπικές εμπειρίες. Η πρωτοβουλία αυτή θα πρέπει προφανώς να αναληφθεί με τη συμβολή και την υποστήριξη των περιφερειών. Μπορεί, επίσης, να διαρθρωθεί ως επέκταση του ηλεκτρονικού βήματος που έχει ήδη δημιουργηθεί στην ιστοσελίδα των ευρωπαϊκών οργάνων στο Διαδίκτυο: <<http://europa.eu.int/comm/pacts/>>.

6.4. Ανταγωνισμός περιοχών και θήρα επιδοτήσεων

6.4.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεώρησε υποχρέωσή της να επισημάνει την τάση πολλών πολυεθνικών ομίλων να συγκρίνουν συστηματικά όλα τα ενθαρρυντικά μέτρα που συνδέονται με έναν ορισμένο τόπο εγκατάστασης (επιδοτήσεις, άμεσες και έμμεσες ενισχύσεις, κοινωνικό και φορολογικό ντάμπινγκ, ...) και να «διερευνούν την αγορά» αναζητώντας τις καλύτερες συνθήκες εδαφικού ντάμπινγκ. «Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση επιχειρήσεων — για την αντιμετώπιση ενός μόνιμως υψηλού ποσοστού ανεργίας — καθίσταται όλο και πιο άγριος. Υπάρχει

κίνδυνος να υπονομευθούν βιώσιμες θέσεις απασχόλησης εξαιτίας βραχυπρόθεσμων μέτρων που αποσκοπούν να αποτελέσουν δέλεαρ για τις επιχειρήσεις»(). Επιπλέον, τα μέτρα αυτά συχνά συνοδεύουν κινήσεις μετεγκατάστασης παραγωγικών μονάδων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης από επιχειρήσεις που προβαίνουν σε θήρα επιδοτήσεων και οι οποίες προτιμούνται να εκμεταλλευθούν αυτές τις τελείως επικίνδυνες συνθήκες του ανταγωνισμού των περιοχών. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή των Περιφερειών έχει ζητήσει και επαναλαμβάνει εδώ τη βούλησή της να ενισχυθούν τα

μέτρα εποπτείας της χορήγησης κρατικών ενισχύσεων και να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση του

κοινωνικού και περιβαλλοντικού ντάμπινγκ.

6.4.2. Γενικότερα, η λογική των ενισχύσεων αποβλέπει στην αντιστάθμιση των διαφορών αποδοτικότητας με τις υποτιθέμενες λιγότερο δαπανηρές εγκαταστάσεις: ενισχύει, έτσι, την κινητικότητα των επιχειρήσεων που υπαγορεύεται μόνο από απλές θεωρήσεις κόστους. Η λογική αυτή, όμως, καθώς κυριαρχείται μόνο από μια οπτική καθαρής προσέλκυσης, αντιτίθεται σε μια προσέγγιση της εδαφικής αγκύρωσης των βιομηχανικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων η οποία αποτελεί το μόνο θεμέλιο της δημιουργίας μόνιμης απασχόλησης.

6.5. Οι αποδόσεις των επιχειρήσεων και η κοινωνική συνοχή: τα θεμέλια μιας νέας ανταγωνιστικότητας

6.5.1. Η τελική έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες των βιομηχανικών αλλαγών αντιτίθενται ακριβώς σ' αυτήν την επικίνδυνη πορεία που ακολουθεί ο ανταγωνισμός των περιφερειών(). Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για τα συμπεράσματα των εργασιών αυτής της ομάδας εμπειρογνομόνων και εγκρίνει συνολικά την ανάλυση και τους προσανατολισμούς που προτείνονται. Η θεμελιώδης αρχή στην οποία βασίζονται οι εργασίες της ομάδας είναι ότι «η Ευρώπη θα πρέπει να αντιμετωπίσει τις αλλαγές αυτές με συνδυασμό καινοτομίας και κοινωνικής συνοχής και ταυτόχρονα με βελτίωση της ικανότητάς της να διαχειρίζεται τις αλλαγές αυτές».

6.5.2. Η βιομηχανική δυναμική οφείλει, κατ' εικόνα των πιο αποδοτικών επιχειρήσεων, να συνδυάζει αρμονικά τη βελτίωση των

αποδόσεων με την καινοτομία και τον κοινωνικό διάλογο. Ο κοινωνικός διάλογος, επειδή αποτελεί μια από τις συνθήκες κινητοποίησης των εργαζομένων, είναι απαραίτητος για την επιτυχία της επιχείρησης: και αυτό γιατί η επιχείρηση και οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε μια πορεία μεταβολών και η ικανότητα απασχόλησης των εργαζομένων (δηλαδή η ικανότητά τους να παραμένουν κατάλληλοι για ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας) είναι ταυτόχρονα και προσωπική τους ευθύνη αλλά και ευθύνη των επιχειρήσεων που τους απασχολούν και των δημόσιων αρχών. Από αυτό απορρέει η ανάγκη αμοιβαίας ενίσχυσης των αποδόσεων και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, αφενός, και της ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής, αφετέρου.

6.5.3. Η αναγκαιότητα ενός αποτελεσματικού κοινωνικού διαλόγου αποτελεί βασική και απαραίτητη συνθήκη δημιουργίας αυτού του ενάρτετου κύκλου που η Ευρώπη θα πρέπει να επιτύχει προκειμένου να διατηρήσει τη θέση της και να διαδραματίσει το ρόλο της στον κόσμο του αύριο. Με τη φροντίδα αυτή θα πρέπει να εφαρμοσθεί μια βιομηχανική πολιτική η οποία θα είναι σε θέση να ενσωματώνει μακροπρόθεσμα ευημερία, κοινωνική συνοχή, και ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Προς την ίδια κατεύθυνση μπορεί να επαναλάβει κανείς, από κοινού με τους εμπειρογνώμονες

της ομάδας εργασίας, ότι: «Η αρχή που θα πρέπει να διέπει τις επιχειρήσεις είναι ότι απ' αυτές απαιτείται να είναι ανταγωνιστικές και αποδοτικές και, ταυτόχρονα, να αναλαμβάνουν τις κοινωνικές τους ευθύνες». Με τον τρόπο αυτό, μπορούν να συμβάλουν στη μόνιμη οικοδόμηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος στο οποίο, στη συνέχεια, μπορούν να στηριχθούν για να εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητά τους. Έτσι, εάν οι προοπτικές απασχόλησης στην κοινωνία των πληροφοριών είναι τόσο ευνοϊκές αυτό συμβαίνει γιατί η διάδοση και η διαθεσιμότητα των ειδικευμένων εργαζομένων αποτελεί ήδη, και θα αποτελεί ακόμη

περισσότερο στο μέλλον, προϋπόθεση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

6.5.4. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει πόσο η εποικοδομητική αυτή σχέση με την περιοχή είναι θεμελιώδης για τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων που υιοθετούν τις αρχές της και τις καθιστούν σημαντικό στοιχείο της ανταγωνιστικότητάς τους. Η ΕΤΠ συνιστά

Ευρωπαϊκή Ένωση (Κάρντιφ II)», COM(1996) τελικό, της 17.02.1999.

(1) B. Zider, «How Venture Capital Works», Harvard Business Review, 11-12/1998.

(1) (CDR 46/98 τελικό) Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών της 14ης Μαΐου 1998 για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καινοτομίας που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης — Πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και την απασχόληση»

(COM(1998) 26 τελικό).

(3) CDR 387/98 τελικό, της 3ης Ιουνίου 1999 — ΕΕ C 293 της 13.10.1999, σ. 48-52.

να χρησιμοποιηθεί αυτό το κριτήριο της εδαφικότητας των

επιχειρήσεων), και όχι το κριτήριο της εθνικότητας του κεφαλαίου, προκειμένου να αποφασίζεται εάν μια επιχείρηση μπορεί να θεωρείται ή όχι ευρωπαϊκή και στα πλαίσια αυτά να υποστηρίζεται δημοσίως για τη διατήρηση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.

6.5.5. Έτσι, σε μια οπτική που πλησιάζει την πρόταση της ομάδας εμπειρογνομώνων που αναφέρθηκε πιο πάνω, η ΕΤΠ προβαίνει στην ακόλουθη υπόδειξη: «Κάθε επιχείρηση που προχωρεί σε απολύσεις χωρίς να έχουν ληφθεί τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ικανότητας απασχόλησης των εργαζομένων θα πρέπει να μην έχει πρόσβαση σε δημόσιες επιδοτήσεις» (αυτόθι).

6.6. Τουρισμός και απασχόληση

6.6.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ένα αξιολογικό και αρκετά διαφοροποιημένο δυναμικό τουριστικών τοποθεσιών. Η ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία αποτελεί σημαντική πηγή απασχόλησης ο αντίκτυπος της οποίας θα πρέπει να αυξηθεί χάρη στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητάς της. Πέρα από αυτό, το δυναμικό της όσον αφορά τη δημιουργία απασχόλησης, η ΕΤΠ υπογραμμίζει ότι η δραστηριότητα αυτή συμβάλλει επίσης στην κοινωνική σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επίσης και με άλλους λαούς του κόσμου, λόγω των άμεσων επαφών και των ανταλλαγών που επιτρέπει η ελεύθερη διακίνηση των τουριστών.

6.6.2. Χωρίς αμφιβολία, πρέπει να αξιοποιηθεί κάθε συνιστώσα της ευρωπαϊκής προσφοράς. Η διαφοροποίησή της επιτρέπει να υπάρξει ανταπόκριση σε μια ευρύτατη ποικιλία ζήτησης τόσο από άποψη βαλάντιων όσο και κατηγοριών ηλικίας ή χαρακτηριστικών των προορισμών... Η αξία αυτής της προσφοράς σχετίζεται, επίσης, με το πλήθος των λύσεων που μπορεί να προταθεί μέσω του συντονισμού των πόρων αυτών (κυκλώματα). Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την εφαρμογή μιας μορφής ολοκλήρωσης της προώθησης της ευρωπαϊκής προσφοράς τουρισμού που θα αποτρέπει την

επικέντρωση σε έναν περιορισμένο αριθμό τοποθεσιών (μεγάλα παραθαλάσσια ή ορεινά θέρετρα, σημαντικοί αστικοί χώροι ...). Πρόκειται, δηλαδή, για την αξιοποίηση επίσης της θελκτικότητας των περιφερειακών και τοπικών δυναμικών που είναι ικανά να δεχθούν έναν πιο περιορισμένο αριθμό τουριστών χωρίς να προκαλείται φθορά ούτε στην ποιότητα ούτε στην αυθεντικότητα των χώρων και των ενδιαφερόμενων περιοχών, δηλαδή σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπλέον, αυτός ο προσανατολισμός, που απευθύνεται τόσο στα άτομα όσο και στα οργανωμένα ταξίδια (τουριστικοί πράκτορες), είναι ο πλέον

κατάλληλος για να προσφέρει καλύτερα κατανεμημένες, από την άποψη της απασχόλησης, γεωγραφικές απαντήσεις.

6.6.3. Η έλλειψη επίσημης πολιτικής στην ΕΕ όσον αφορά τον τουρισμό σημαίνει ότι οι ανάγκες του τομέα σπανίως λαμβάνονται υπόψη, σε ικανοποιητικό βαθμό, όταν χαράσσονται οι πολιτικές της ΕΕ για την προστασία του καταναλωτή, την προστασία του

περιβάλλοντος και για τις μεταφορές, οι οποίες αφορούν και τον τομέα του τουρισμού. Πρέπει να ζητηθεί όπως λαμβάνονται

επαρκώς υπόψη τα νόμιμα συμφέροντα του ευρωπαϊκού τουριστικού κλάδου, συμπεριλαμβάνοντας τον στις λοιπές κοινοτικές πολιτικές προκειμένου να διασφαλισθεί η ανταγωνιστικότητά του στη διεθνή αγορά τουρισμού.

6.6.4. Υπενθυμίζει ότι η προσπάθεια που θα πρέπει να καταβληθεί στα θέματα των πανευρωπαϊκών υποδομών μεταφορών και επικοινωνίας θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τουρισμού και συνιστά ιδιαίτερα να ληφθεί υπόψη η διάσταση αυτή στη διαδικασία των μεγάλων αποφάσεων εξοπλισμού.

6.6.5. Εγκρίνει την αρχή που προτείνεται από την Επιτροπή, ως συνέχεια των εργασιών της ομάδας υψηλού επιπέδου για τον τουρισμό και την απασχόληση, να δημιουργηθεί «ένα ευρωπαϊκό δίκτυο παρατήρησης για θέματα τουρισμού ("EurONet") που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση της έλλειψης γνώσεων σχετικά με τον τουρισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στην

διασύνδεση των αναγνωρισμένων πηγών πληροφόρησης μέσω των

δυνατοτήτων που προσφέρονται από τις νέες τεχνολογίες». Η ΕΤΠ συνιστά να επεκταθεί εδαφικά αυτή η ενιαία θυρίδα όσο το δυνατόν

ευρύτερα μέσω του Διαδικτύου προκειμένου να ευνοηθεί η μορφή αρμονικής και μόνιμης ανάπτυξης που αναφέρθηκε πιο πάνω και να επιτραπεί ο απεγκλωβισμός των τουριστικών τόπων που το επιθυμούν. Είναι προφανές ότι η δράση αυτή μπορεί να προωθηθεί με ενέργειες μετάδοσης και τοπικού συντονισμού των περιφερειών και μια ενεργό πολιτική των ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών. Ένα παρόμοιο δίκτυο μπορεί, επίσης, να χρησιμεύσει και ως φορέας ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των επαγγελματιών του τουρισμού και των ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών.

7. Πολιτισμός, εκπαίδευση, πνευματική ιδιοκτησία

7.1. Σαφής και οριστική τοποθέτηση στη συζήτηση για την πολιτιστική εξαίρεση.

7.1.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή

της για το γεγονός ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής λαμβάνει υπόψη την αναγκαιότητα να διατηρηθεί η ευρωπαϊκή ιδιαιτερότητα, κυρίως στο πολιτιστικό επίπεδο και στο επίπεδο της κληρονομιάς. Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες, ή τον «Νέο Κόσμο» γενικότερα, η πολιτιστική ιδιαιτερότητα της «Γηραιάς Ηπείρου» εκφράζεται πάνω απ' όλα με τη διαφοροποίησή της. Αυτή η διαφοροποίηση, στην κλίμακα των εθνών, αλλά επίσης και στην κλίμακα των περιφερειών, εδράζεται στην Ιστορία. Συμβάλλει στον πλούτο της Ευρώπης, πλούτο τόσο σε πολιτιστικό επίπεδο όσο και σε οικονομικό και κοινωνικό, και

(1) Ανακοίνωση της Επιτροπής «Κοινοτικές πολιτικές για την υποστήριξη της απασχόλησης», COM(1999) 167 τελικό, της 21.4.1999.

(1) Παράρτημα στο σχέδιο γνωμοδότησης της επιτροπής 1 «Περιφερειακή πολιτική, διαρθρωτικά ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή διασυνοριακή και περιφερειακή συνεργασία», με θέμα «Οι πρωτοβουλίες δήμων και περιφερειών ως δυνατότητες δράσης της περιφερειακής πολιτικής στα πλαίσια του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού», συμπέρασμα του σεμιναρίου της επιτροπής 1 που πραγματοποιήθηκε στις 8 Ιουλίου 1999 στο Augsburg, CDR 108/99 γέν. 1 παράρτημα D-IP/sτης &-Ιουνίου 1999.

(2) Σχέδιο γνωμοδότησης της επιτροπής 1 «Περιφερειακή πολιτική, διαρθρωτικά ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή διασυνοριακή και περιφερειακή συνεργασία» για τις «Ο αντίκτυπος της περιφερειακής πολιτικής στις δέσμες κινήτρων για επενδύσεις: μια διαφορετική

τέλος στο επίπεδο της δημιουργικότητας σε όλες τις διαστάσεις του όρου (φιλολογική και καλλιτεχνική· διανοητική, τεχνική, ...).

7.1.2. Αυτό το χαρακτηριστικό εξηγεί σε μεγάλο βαθμό γιατί τομείς όπως είναι ο κινηματογράφος γνώρισαν μορφές μερικής εκβιομηχάνισης που συχνά ήταν περιορισμένος χρονικά (τα

στούντιο Boulogne, Cinécita, ...) λόγω του γεγονότος ότι δεν μπόρεσαν να επιτύχουν την επαρκή κρίσιμη μάζα προκειμένου να ανταγωνιστούν την ισχύ των χολιγουντιανών στούντιο(). Η προστασία της δημιουργικότητας και, συνεπώς, της πολιτιστικής

διαφοροποίησης, ως μιας από τις ουσιαστικές αξίες της Ευρώπης,

προϋποθέτει ότι δεν θα πρέπει να τεθεί απότομα ο πολιτιστικός τομέας, και κυρίως ο οπτικοακουστικός, σε ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο, αλλά θα πρέπει να παραμείνει εκτός της ανταγωνιστικής λογικής. Αντιθέτως, μολονότι το πεδίο της δημιουργίας θα πρέπει να προστατευθεί, το πεδίο της τεχνικής υποδομής των έργων, όπως είναι οι τεχνολογίες πολυμέσων και οι ψηφιακές, δεν μπορεί να παραμείνει εκτός της ανταγωνιστικής δυναμικής.

7.1.3. Είναι επιθυμητό να προσδιορίσει και να υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση μια σαφή κοινή θέση στα θέματα αυτά προκειμένου να μπορέσει να διασφαλίσει αποφασιστικά την υποστήριξή τους στους επόμενους κύκλους διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ.

7.2. Ανταγωνιστικότητα, πολιτισμός και εκπαίδευση

7.2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής για την ανάγκη να κινητοποιηθεί το εκπαιδευτικό σύστημα προκειμένου να οικοδομηθεί μια δυναμική και ενιαία Ευρώπη. Ο εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος

εξαρτάται, χωρίς καμιά αμφιβολία, από την προσέγγιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας με τη ζωή των επιχειρήσεων όπως, επίσης, με το σύνολο των οικονομικών και κοινωνικών λειτουργιών. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να αμφισβητηθεί η ανεξαρτησία του εκπαιδευτικού συστήματος του οποίου οι λειτουργίες θα πρέπει προφανώς να θεωρηθούν στα πλαίσια μιας αποστολής που υπερβαίνει κατά πολύ την οικονομική σφαίρα. Είναι, όμως, σημαντικό να συντονιστούν καλύτερα οι λειτουργίες μετάδοσης των ικανοτήτων με τις σημερινές και μελλοντικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Εξάλλου, είναι θεμελιώδες να συμβάλει το

εκπαιδευτικό σύστημα στην ουσιαστική μείωση της απόστασης μεταξύ των πολιτών και του κόσμου των επιχειρήσεων καθώς και στη διάδοση του επιχειρηματικού πνεύματος και της καινοτομίας.

7.2.2. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής πολιτικής και σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης, την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα πανεπιστήμια θα πρέπει να εξοικειώνουν τους μαθητές με τις επιχειρήσεις και τον τρόπο λειτουργίας τους. Εξάλλου, η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος πρέπει να αποβλέπει τόσο στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής νοοτροπίας στο εσωτερικό των οργανώσεων όσο και στην ανάπτυξη μιας νοοτροπίας η οποία είναι ευνοϊκή για το επιχειρηματικό πνεύμα.

7.2.3. Η διάδοση του επιχειρηματικού πνεύματος θα πρέπει να στηριχθεί περισσότερο σε τοπική βάση, διότι πάνω απ' όλα οι πρόσφατα δημιουργημένες ΜΜΕ, ή αυτές με ισχυρό δυναμικό ανάπτυξης, μπορούν και δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης. Επίσης, σ' αυτή την κλίμακα, η γεωγραφική γειτνίαση μπορεί να επιτρέψει την απομυθοποίηση του κόσμου των επιχειρήσεων ως κόσμου κλειστού και προσιτού μόνο στους μισθωτούς του. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στο ενδιαφέρον που έχει η ενδυνάμωση αυτού του ανοίγματος των επιχειρήσεων στην

κοινωνία καθώς και η διευκόλυνση της οργάνωσης επισκέψεων στις επιχειρήσεις από σχολεία, λύκεια ή πανεπιστήμια, αλλά και από τους πολίτες που επιθυμούν απλώς να γνωρίσουν τη βιομηχανική και τεχνολογική κληρονομιά της περιοχής τους.

Θα πρέπει, επίσης, να στηριχθεί κανείς στα υφιστάμενα μέσα αξιοποίησης, στους οργανισμούς οι οποίοι, σε εθνική, περιφερειακή ή τοπική κλίμακα, συμβάλλουν στη διάδοση του επιστημονικού και τεχνολογικού πνεύματος στο ευρύτερο κοινό και στο εκπαιδευτικό σύστημα. Έτσι, στη Γαλλία μπορεί να αναφέρει κανείς σε εθνικό επίπεδο την Cité des Sciences et de l'Industrie, στην Villette στο Παρίσι και τα Centres de Culture Scientifique, Technique et Industrielle (CCSTI) στις περιφέρειες. Η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά να καταγραφούν οι οργανισμοί αυτοί σε κλίμακα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, παράλληλα, να μελετηθούν τα καταλληλότερα μέσα για τη διάδοση των πρακτικών και των εμπειριών και να διατεθεί, επίσης, χρηματική υποστήριξη η οποία θα τους βοηθήσει να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων.

7.2.4. Εξάλλου, η Επιτροπή των Περιφερειών εγκρίνει την ιδέα που υποστηρίζει η Επιτροπή ότι η προώθηση της ανάληψης του κινδύνου δεν μπορεί να διαχωριστεί από την προσπάθεια να γίνει αποδεκτή η αποτυχία. Υπάρχει εδώ ένα πραγματικό πολιτιστικό πρόβλημα το οποίο, χωρίς καμιά αμφιβολία, δεν γίνεται αντιληπτό με τον ίδιο τρόπο στις διάφορες χώρες και περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό το δικαίωμα στην αποτυχία που αναγνωρίζεται από το αμερικανικό πνεύμα είναι απαραίτητο εάν θέλουμε να διαδοθεί το δικαίωμα ατομικής πρωτοβουλίας και της ελευθερίας για επιχειρηματική δράση. Προϋποθέτει έναν ορισμένο αριθμό εξελίξεων σε ρυθμιστικό επίπεδο (δίκαιο χρεοκοπίας), σε χρηματοοικονομικό επίπεδο (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου) και, φυσικά, σε εκπαιδευτικό επίπεδο.

7.2.5. Παραμένει, τέλος, το ζήτημα της αμοιβαίας αναγνώρισης των προσόντων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι απαραίτητο να διευκολυνθούν οι μετακινήσεις και η αναγνώριση των διπλωμάτων μεταξύ των κρατών μελών. Όμως, η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει τη σημασία που έχει το να μην επιδιωχθεί η εξέλιξη προς ένα ενοποιημένο εκπαιδευτικό ευρωπαϊκό

πρότυπο. Άλλη μια φορά, η ευρωπαϊκή διαφοροποίηση αποτελεί

πηγή προόδου. Είναι σημαντικό να υπάρξουν περιθώρια για αποκεντρωμένες πρωτοβουλίες προκειμένου να αξιοποιηθεί αυτή η οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και ιστορική διαφοροποίηση των ευρωπαϊκών περιοχών, για την κατάρτιση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Εδώ, όπως και αλλού, η συνοχή δεν σημαίνει ενοποίηση. Ειδικότερα, ένα υπέρμετρα ισχυρό σύστημα διαπίστευσης θα οδηγήσει σε αντικατάσταση των τοπικών διπλωμάτων και θα σημαίνει νέα μορφή συγκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, που θα πρέπει ακριβώς να αποφευχθεί.

Η ισχύς των αμερικανικών πανεπιστημίων, άλλωστε, βασίζεται ακριβώς στο αντίθετο, δηλαδή στην επιβεβαίωση των διαφορών τους, της ποικιλίας τους, των ειδικότητών τους.

7.3. Προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

7.3.1. Η σημερινή κατάσταση της προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα και την μη ολοκλήρωση του συστήματος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Στο πρόβλημα αυτό προστίθεται ένα προφανές πολιτιστικό έλλειμμα όσον αφορά τα αντανακλαστικά προστασίας της καινοτομίας. Από τους δύο αυτούς παράγοντες απορρέει σε μεγάλο βαθμό η καθυστέρηση που διαπιστώνεται και από την ανακοίνωση της Επιτροπής καθώς και οι συνέπειές της στην ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

7.3.2. Στην πραγματικότητα, το πρόβλημα εδώ είναι διπλό ή και τριπλό. Αφορά κατά πρώτο λόγο το ζήτημα της εξέλιξης προς την κατεύθυνση ενός πραγματικού ενιαίου κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας που θα μπορεί να διασφαλίσει την προστασία στο σύνολο της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βάσει μίας μόνο αίτησης. Η εφαρμογή ενός παρόμοιου μέσου θα πρέπει να θεωρηθεί ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Πέρα από την ενοποίηση των διοικητικών και δικαστικών διαδικασιών που αυτό προϋποθέτει συνεπάγεται, επίσης, τη συγκρότηση μιας ενοποιημένης βάσης καταχώρησης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, πραγματικό ευρωπαϊκό αρχείο, θαυμάσιο μέσο τεχνικής ενημέρωσης για το ευρωπαϊκό βιομηχανικό και τεχνολογικό δυναμικό.

7.3.3. Το δεύτερο ζήτημα είναι η αξιοποίηση του ευρωπαϊκού επιστημονικού δυναμικού, το επίπεδο αριστείας του οποίου αναγνωρίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Χρειάζεται, βεβαίως, κάθε ερευνητικός οργανισμός να συγκροτήσει αποτελεσματικές διαρθρώσεις αξιοποίησης. Συχνά οι διαρθρώσεις αυτές υπάρχουν, δεν ανταποκρίνονται όμως στον δυναμισμό των ερευνητικών εργασιών από τις οποίες εξαρτώνται. Ο λόγος είναι, χωρίς καμιά αμφιβολία, τόσο η απουσία αντανακλαστικών και ενδιαφέροντος εκ μέρους των ερευνητών για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και την αξιοποίηση των επιστημονικών τους εργασιών, όσο επίσης και οι ρυθμιστικοί φραγμοί οι οποίοι συνιστούν εμπόδια στη διασύνδεση της έρευνας και της βιομηχανίας. Έτσι στη Γαλλία, το σχέδιο νόμου για την καινοτομία, που βρίσκεται στη φάση της κατάρτισης, προτίθεται να διευκολύνει τη δημιουργία

επιχειρήσεων από τους ερευνητές και δεν αντιτίθεται πλέον στη συμμετοχή των ερευνητών στη διοίκηση ιδιωτικών επιχειρήσεων. Βεβαίως, η κατάσταση ως προς αυτό διαφέρει στο σύνολο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα ήταν χρήσιμο να υπάρξει ένα γενικό πανόραμα που θα αναλύει τα χαρακτηριστικά, τα ρυθμιστικά πλαίσια, και τις πρόσφατες εξελίξεις. Η εξέλιξη προς μεγαλύτερη χρηματοπιστωτική αυτονομία και λειτουργία των πανεπιστημίων θα πρέπει, επίσης, να βοηθήσει τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, όπως ακριβώς γίνεται με τα ανάλογα αμερικανικά, να συγκροτήσουν πραγματικά συστήματα οικονομικής αξιοποίησης της έρευνας. Ορισμένα πανεπιστήμια όπως, π.χ., το πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ, έχουν ήδη αναπτύξει παραδειγματικές πρακτικές που θα ήταν σκόπιμο να αξιοποιηθούν.

7.3.4. Σ' αυτά προστίθεται μια τρίτη διάσταση του προβλήματος, η διάσταση των ΜΜΕ, που δεν προσφεύγουν τόσο εύκολα στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας λόγω, αφενός, της επάχθειας και του κόστους των απαραίτητων διαβημάτων (δύο ή τρεις φορές περισσότερα στην Ευρώπη απ' ό,τι στις ΗΠΑ). Οι επιχειρήσεις αυτές αποτελούν ένα αξιόλογο δυναμικό καινοτομίας και, στο βαθμό που παραμένουν έξω από κάθε σύστημα προστασίας, συχνά περιορίζονται σε επίπεδα χαμηλότερα των πραγματικών οικονομικών ικανοτήτων τους και βρίσκονται υπό την απειλή ισχυρών ανταγωνιστών που είναι καλύτερα εξοπλισμένοι στα θέματα αυτά. Επιπλέον, συχνά δεν διαθέτουν τα μέσα για τις δικαστικές προσφυγές ή για την υποστήριξη των δικαιωμάτων τους ενώπιον των δικαστηρίων.

7.3.5. Για να υπάρξει συγκεκριμένη πρόοδος στον ανησυχητικό αυτό τομέα, η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει, σε ό,τι την αφορά, να συμβάλει στην εξέλιξη των νοοτροπιών και της πρακτικής αξιοποιώντας το πλεονέκτημα της γειννίας με ένα

μεγάλο αριθμό ενδιαφερόμενων παραγόντων. Για το λόγο αυτό, συνιστά τη μελέτη της σύστασης, στο επίπεδο των ευρωπαϊκών περιφερειών, Περιφερειακών Γραφείων Πνευματικής Ιδιοκτησίας που θα αποτελέσουν διπλή εκπροσώπηση στην περιφέρεια τόσο του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας όσο και των εθνικών οργανισμών βιομηχανικής ιδιοκτησίας(). Η αποστολή που μπορεί να προωθήσουν τα γραφεία αυτά αφορά πολλά επίπεδα. Καταρχήν, θα αποτελέσουν γραφεία πληροφόρησης και γραφεία κατάθεσης ενιαίων ευρωπαϊκών αιτήσεων ευρεσιτεχνίας, από τη στιγμή που θα συσταθούν. Στα πλαίσια αυτά, μπορούν

να προσφέρουν ένα σύνολο ενημερωτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στους ενδιαφερόμενους παράγοντες, κυρίως τις ΜΜΕ και τα ερευνητικά εργαστήρια. Στη συνέχεια, θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των αντανακλαστικών αξιοποίησης της επιστημονικής παραγωγής. Θα ενθαρρύνουν ιδιαίτερα τις κοινοπραξίες έρευνας επιχειρήσεων, κυρίως εάν αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο των περιφερειακών προγραμμάτων καινοτομίας. Μπορεί, έτσι, να ελπίζει κανείς σε καλύτερη αγκύρωση και πιο σοβαρά περιφερειακά αποτελέσματα των ερευνητικών προσπαθειών. Τέλος, τα περιφερειακά αυτά γραφεία θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας αντίληψης πνευματικής ιδιοκτησίας στις περιφέρειες μέσω δράσεων πληροφόρησης ευαισθητοποίησης των παραγόντων του κόσμου της βιομηχανίας και της έρευνας καθώς και του ευρύτερου κοινού και του εκπαιδευτικού κόσμου.

7.3.6. Πρέπει να προστεθεί στις θεωρήσεις αυτές το ότι η δημιουργία αυτών των περιφερειακών γραφείων πνευματικής ιδιοκτησίας θα επιτρέψει τη συγκρότηση δικτυωμένων

περιφερειακών βάσεων πληροφόρησης όσον αφορά τα περιεχόμενα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που κατατίθενται. Το σύστημα των

διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας έχει, πράγματι, ένα διπλό στόχο: αφενός, την προστασία του εφευρέτη και, αφετέρου, τη δυνατότητα διάδοσης των σχετικών τεχνικών πληροφοριών, που αποκαλύπτονται από τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, μέσω του παραγωγικού συστήματος. Υπάρχει, συνεπώς, η δυνατότητα οικοδόμησης βάσεως γνώσεων επί των διπλωμάτων που έχουν κατατεθεί στις περιφέρειες και των ικανοτήτων που διαθέτουν οι περιφερειακές επιχειρήσεις. Μια τέτοια βάση είναι δυνατό να συμβάλει αποφασιστικά στην τεχνική ενίσχυση του ιστού και στην

εδαφική επέκταση του τεχνολογικού δυναμικού, διευκολύνοντας τις συνεργατικές έρευνες και τις τεχνολογικές συμπληρωματικότητας σε περιφερειακή βάση.

7.4. Ο μη γενικός χαρακτήρας του συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το παράδειγμα του λογισμικού

7.4.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στο μη γενικό χαρακτήρα της προστασίας που παρέχεται μέσω των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και στον κίνδυνο που μπορεί να προκύψει από τη συστηματοποίηση της προσφυγής σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας στα θέματα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Τα ζητήματα αυτά αφορούν κυρίως τις νέες τεχνολογίες και πάνω από όλα τις τεχνολογίες της πληροφόρησης και της βιολογίας που αποτελούν το αντικείμενο πλούσιας και έντονης συζήτησης.

7.4.2. Όσον αφορά την περίπτωση του λογισμικού, οι συζητήσεις που διεξήχθησαν από την αρχή της δεκαετίας του 70

προσέγγιση της χρησιμοποίησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων» CDR 127/99 rév. 1 Sv-CC/AZ/jg, της 21 Ιουνίου 1999.

(1) «Διαχείριση της αλλαγής — τελική έκδοση της ομάδας των

στις μεγάλες χώρες κατέληξαν στην προσφυγή στο σύστημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μολονότι το σύστημα αυτό αποτελεί ένα ατελές νομικό πλαίσιο όσον αφορά τα ειδικά χαρακτηριστικά του τομέα αυτού. Η ευρωπαϊκή οδηγία της 1ης Ιανουαρίου 1993 έδειξε κυρίως έναν καλύτερο τρόπο προκειμένου να διευκολυνθεί η διαλειτουργικότητα των προγραμμάτων και να αντιμετωπιστούν οι αθέμιτες ερευνητικές στρατηγικές και η κατάχρηση των δεσποζουσών θέσεων. Όμως, εδώ και πολλά χρόνια, η αμερικανική νομολογία οδηγήθηκε στη χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για λογισμικές «συνιστώσες», έναντι των οποίων υπήρξε εχθρική έως τώρα. Και η αμερικανική πίεση στην Ευρώπη γίνεται όλο και πιο έντονη προκειμένου η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας να γίνει αποδεκτή και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

7.4.3. Όμως, αυτό που διακυβεύεται εδώ είναι πολύ σημαντικό. Μια τέτοια πρακτική απειλεί το δυναμισμό της καινοτομίας στη βιομηχανία αυτή, στο μέτρο που οδηγεί σε περιχάραξη των γνώσεων και των διαδικασιών, που απαγορεύει οποιαδήποτε συνδυαστική πρακτική(). Έτσι, μεταξύ των

πολυαρίθμων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που κατατέθηκαν και

χορηγήθηκαν στις ΗΠΑ, συγκαταλέγεται ένας μεγάλος αριθμός διαδικασιών, ακόμη και αλγορίθμων. Ένα μεγάλος αριθμός απέχει από τα κριτήρια της καινοτομίας και της πρωτοτυπίας από τις οποίες εξαρτάται καταρχήν η χορήγηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας(). Η θεσμοποίηση της χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο πεδίο του λογισμικού αποτελεί όπλο για την ενίσχυση της δεσπόζουσας θέσης των μεγάλων αμερικανικών εταιρειών του τομέα. Αποτελεί άμεση απειλή για την τεράστια πλειοψηφία των καινοτόμων ΜΜΕ στις δραστηριότητες αυτές, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις ΗΠΑ και στις τρίτες χώρες. Τέλος, θα αποτελέσει σοβαρό μειονέκτημα για την ευρωπαϊκή βιομηχανία λογισμικού της οποίας η ανταγωνιστικότητα συναντά δυσκολίες να επιβεβαιωθεί εμπορικά, παρά το υψηλό επίπεδο ικανοτήτων που

διαθέτει.

8. Συμπεράσματα και υποδείξεις

8.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών, στο τέλος της ανάλυσης αυτής υπενθυμίζει ότι η ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων θα πρέπει να αποτελεί βασική επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεδομένου ότι επηρεάζει την επιτυχία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, την απασχόληση, την ευημερία, και την βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης. Υπενθυμίζει ότι ο στόχος της ανταγωνιστικότητας δεν μπορεί να επιδιωχθεί σε αντιδιαστολή με τα κριτήρια της κοινωνικής συνοχής, της δικαιοσύνης, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του περιβάλλοντος. Υπενθυμίζει, επίσης, ότι ο κοινωνικός διάλογος θα πρέπει να θεωρηθεί όχι ως καταναγκασμός που επιβάλλεται από το ευρωπαϊκό πρότυπο αλλά ως εποικοδομητικός παράγοντας ενόψει της μακροπρόθεσμης ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

8.2. Σε ένα πλαίσιο παγκοσμιοποίησης των οικονομιών και της τεχνολογίας, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποκτούν

παραδόξως μια σημασία που είναι ουσιαστική για τη βιομηχανική και τη δυναμική της καινοτομίας. Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης πρέπει να εκτιμηθούν παράλληλα στα διάφορα επίπεδα και τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται, από απόψεως τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης, αποτελούν το μοχλό της ευρωπαϊκής οικοδόμησης στο σύνολό της. Συνεπώς, η επιδίωξη των αποτελεσμάτων φαίνεται να αποτελεί ευθύνη όλων των δημόσιων οργάνων τόσο σε τοπικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, η τοπική ανάπτυξη, που εξάλλου βρίσκεται στη βάση της δημιουργίας απασχόλησης, θα πρέπει να θεωρείται ως προτεραιότητα για την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής Ευρώπης. Με την έννοια αυτή, η Επιτροπή των Περιφερειών τόνισε ήδη τη σημασία της συγκρότησης των περιφερειακών δυναμικών Ε&ΤΑ καθώς και των κέντρων αριστείας που συμβάλλουν στην ειδικευση των περιοχών και στην ενεργό ενσωμάτωσή τους στη βιομηχανική και γενικότερα παραγωγική δυναμική.

8.3. Αυτές οι θεωρήσεις δείχνουν σε ποιο σημείο θα ήταν λάθος να περιοριστεί η ανταγωνιστικότητα των περιοχών μόνο στην ικανότητά τους να προσελκύουν παραγωγικές επενδύσεις χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ικανότητά τους να τις διατηρήσουν

και να τους προσφερθούν ευνοϊκές συνθήκες τοπικής ανάπτυξης και, συνεπώς, τοπικής αγκύρωσης. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι πρέπει να εκφράσει την αντίθεσή της στον ανταγωνισμό προσφοράς για την προσέλκυση των επιχειρήσεων και στη λογική κοινωνικού και φορολογικού ντάμπινγκ που υπάρχει κίνδυνος να προκύψει. Συνιστά επιπλέον αυστηρό έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων για τις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων που θα πρέπει να πραγματοποιείται σε συντονισμό με τις εθνικές και τοπικές δημόσιες αρχές. Τα τοπικά σχέδια ανάπτυξης θα πρέπει αντιθέτως να διασυνδέουν, όσο αυτό είναι δυνατό, τους στόχους

προσέλκυσης με τους στόχους ανάπτυξης σε ενδογενή βάση. Αυτή η αντίληψη θα πρέπει να ενισχύσει την αξιοπιστία των περιφερειακών παραγωγικών ιστών ευνοώντας την εδαφική αγκύρωση των επιχειρήσεων μια στιγμή όπου ο «νομαδισμός» των επιχειρήσεων φαίνεται να αποτελεί ενδογενή συνέπεια της διαδικασίας παγκοσμιοποίησης.

8.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ευχή να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να προσφέρει την πραγματική υποστήριξη της σε πρωτοβουλίες δικτύωσης των παραγόντων και των πρωτοβουλιών έρευνας και καινοτομίας που θεμελιώνονται στην αξιοποίηση των ικανοτήτων και των συμπληρωματικότητων των βιομηχανικών και τεχνολογικών παραγόντων σε εδαφική βάση. Επιπλέον, εκφράζει την ευχή ότι οι δημόσιες αγορές θα μπορέσουν να διαδραματίσουν, έναντι των σχεδίων αυτών, έναν ενεργό ρόλο

πειραματικού χρήστη (ορισμός ειδικευσης, έλεγχοι ...) και να αποτελέσουν εγγύηση για τη συγκρότηση αρχικών κεφαλαίων.

8.5. Σχετικά με τις ΜΜΕ, η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στη σημασία που έχει να διευκολυνθεί και ευνοηθεί η πρόσβαση τους στα σύγχρονα μέσα πληροφόρησης χάρη κυρίως στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και των υποδομών που συνδέονται με αυτές. Όμως, αυτή η κατεύθυνση δράσης προϋποθέτει, αφενός, μια ελκυστική και όχι δαπανηρή διάσταση κατάρτισης προς την κατεύθυνση των ενδεχόμενων χρηστών και, αφετέρου, βελτίωση της προσφοράς πληροφοριών κλίμακα ολόκληρης της Ευρώπης, τόσο στο τεχνολογικό όσο και στο νομικό, φορολογικό κλπ. πεδίο. Η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά ότι πριν από κάθε τέτοια δράση θα πρέπει να διενεργείται απογραφή των μελετών σχετικά με το θέμα αυτό (ρόλος των υποδομών πληροφόρησης στην ανάπτυξη

εμπειρογνομών υψηλού επιπέδου για τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες των βιομηχανικών αλλαγών», 1998.

(1) Η οποία με κανένα τρόπο δεν αποκλείει την «πολυεδαφικότητα» των εδαφικών αγκυρώσεων μιας επιχείρησης που διαθέτει πολλές εγκαταστάσεις.

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο

των ΜΜΕ) και των πηγών πληροφόρησης που υφίστανται ήδη.

8.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με την ιδέα ότι δεν μπορεί να υπάρξει οικοδόμηση της ανταγωνιστικής Ευρώπης χωρίς σοβαρή ενίσχυση των πανευρωπαϊκών υποδομών. Υπογραμμίζει πόσο σημαντικό είναι αυτό όχι μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις αλλά και για τις ΜΜΕ στις οποίες θα επιτρέψει να βελτιώσουν και επιταχύνουν την ενσωμάτωσή τους σε ένα ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό ιστό. Στο επίπεδο των μεταφορών, η ενίσχυση αυτή εξαρτάται από την ανάπτυξη ευρωπαϊκών σιδηροδρομικών γραμμών μεγάλης ταχύτητας, την αναδιοργάνωση των αεροπορικών μεταφορών σε ευρωπαϊκή κλίμακα, την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού δικτύου πλωτών μεταφορών, την δημιουργία κόμβων συνδυασμένων μεταφορών. Όσον αφορά τη διατιμήση μεταξύ σιδηροδρομικών και οδικών μεταφορών, είναι επιτακτικό να

υπάρξει ισχυρός συντονισμός των αποφάσεων και των εθνικών πολιτικών, εάν δεν μπορεί να επιτευχθεί σύγκλιση σε έναν κοινό δόγμα.

8.7. Στο επίπεδο των νέων τεχνολογιών της πληροφόρησης και της επικοινωνίας, είναι επιθυμητό η Ευρωπαϊκή Ένωση να δεσμευθεί σε μια πραγματική προσπάθεια βελτίωσης, τόσο από την άποψη της ποσότητας και της πυκνότητας όσο και από την άποψη της ποιότητας. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει, κυρίως, στην αναγκαιότητα να μην υπάρξει διαχωρισμός της προσπάθειας για το περιεχόμενο από την προσπάθεια για το περιέχον. Θα πρέπει να δημιουργηθούν αποδοτικά και ευκολοπρόσιτα δίκτυα και κυρίως να επιταχυνθεί η εγκατάσταση του Διαδικτύου 2 υψηλής απόδοσης. Όσον αφορά τα περιεχόμενα, θα πρέπει να υπάρξει προβληματισμός για μια δημόσια πολιτική στο θέμα αυτό που θα προχωρήσει σε αρμονική κατανομή των ευθυνών προσφοράς ενημέρωσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών

και των περιφερειών.

8.8. Σχετικά με το ζήτημα της πρόσβασης στις πηγές χρηματοδότησης, η δημιουργία ενός αποδοτικού συστήματος κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου είναι ζωτική για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων υπό την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι η πρόσβαση δεν θα περιοριστεί στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα αλλά θα είναι πραγματική και στις περιφέρειες. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράστηκε ήδη υπέρ της δημιουργίας στις περιφέρειες «υπηρεσιών για τις επιχειρήσεις» που θα διαδραματίσουν το ρόλο οργανισμών συμψηφισμού μεταξύ των δημόσιων αρχών παροχής ενισχύσεων,

των τραπεζών και των επιχειρηματιών και θα είναι σε θέση να αποφαίνονται το συντομότερο δυνατό για τη χορήγηση ή όχι της χρηματοδότησης. Εξάλλου, η Επιτροπή των Περιφερειών ανανεώνει την επιφύλαξή της ως προς την επένδυση κεφαλαίων συνταξιοδοτικών ταμείων σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου που θα πρέπει να εγκρίνονται μόνο εάν έχουν υιοθετηθεί προηγουμένως οι κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές.

8.9. Συμπληρωματικά με το ζήτημα της χρηματοδότησης, η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στη σημασία της παροχής ενίσχυσης στη διαχείριση των ΜΜΕ και κυρίως των πρόσφατα δημιουργημένων ΜΜΕ ή αυτών που βρίσκονται στη φάση της ανάπτυξης. Η διοίκηση σχετίζεται γενικώς με ένα πεδίο αρμοδιοτήτων που είναι διαφορετικό από το αντίστοιχο του δημιουργού της επιχείρησης. Πολλές πρωτοβουλίες έχουν ληφθεί

διάσπαρτα, ειδικότερα στα πλαίσια των οργανισμών ανάπτυξης επιχειρήσεων. Θα ήταν επιθυμητό να επιχειρηθεί ο απολογισμός των δράσεων αυτών και να καταρτισθεί κατάλογος των αποτελεσματικότερων μέτρων στο πεδίο της παροχής ενίσχυσης στη διαχείριση.

8.10. Ως προς τα ζητήματα της απασχόλησης, η Επιτροπή των Περιφερειών και το Συμβούλιο των Κοινοτήτων και Περιφερειών

της Ευρώπης (CCRE) κατήρτισαν το πρόγραμμα «Τοπική δράση υπέρ της απασχόλησης» για το 1999/2000 για το οποίο έλαβαν πλήρη υποστήριξη από την Επιτροπή. Η ΕΤΠ εγκρίνει από την πλευρά της την πρόταση της Επιτροπής να γίνει συστηματική μελέτη των εμπειριών που αποκτήθηκαν στα πλαίσια της εφαρμογής των εδαφικών συμφώνων για την απασχόληση προκειμένου να εντοπισθούν τα παραδείγματα ορθής πρακτικής που μπορούν να επιτρέψουν τη μεταφορά πραγματοποιησιμότητας σε άλλες περιφέρειες και συνιστά ο απολογισμός αυτός να είναι προσιτός μέσω του Διαδικτύου, στα πλαίσια της επέκτασης του ηλεκτρονικού βήματος που έχει ήδη δημιουργηθεί με την ιστοσελίδα των ευρωπαϊκών Οργάνων.

8.11. Επειδή κάθε ευκαιρία αποτελεί επίσης και απειλή, η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι πρέπει να υπογραμμιστεί πως η διπλή κίνηση καταστροφής παλαιών θέσεων απασχόλησης και παλαιών προσόντων και δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης και νέων προσόντων δεν υπάρχει κανένας λόγος να είναι γεωγραφικώς ισορροπημένη ούτε ομοιογενής και μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των εσωτερικών ανισοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από αυτό προκύπτει όλη η σημασία που έχει το να θεωρηθεί η τοπική ανάπτυξη ως αναπόσπαστο τμήμα της

στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα της απασχόλησης. Εξ' αυτού προκύπτει και η εξής αποφασιστική σημασία που έχει το γεγονός ότι η κοινωνική παρέμβαση πρέπει να προσδιορίσει την αποστολή της σε αντιπαράθεση με τις δυναμικές εκείνες που τείνουν να επιδεινώνουν τις εσωτερικές ανισότητες της ΕΕ και να επεμβαίνει με τα πλέον κατάλληλα μέσα προκειμένου οι καταστρεπτικές δυναμικές να μην έχουν αμετάκλητες συνέπειες, διαφυλάσσοντας σε κάθε περίπτωση την αποκτηθείσα επαγγελματική κληρονομιά, τις τεχνικές γνώσεις που μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν, τους ανθρώπινους πόρους που

μπορούν να ξαναχρησιμοποιηθούν στην εργασία.

8.12. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει πόσο θεμελιώδης είναι η εποικοδομητική σχέση με το χώρο στα πλαίσια της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων που υιοθετούν τις αρχές της και τις καθιστούν σημαντικό στοιχείο της ανταγωνιστικότητάς τους. Η ΕΤΠ συνιστά τη χρήση αυτού του κριτηρίου εδαφικότητας των επιχειρήσεων και

όχι της εθνικότητας του κεφαλαίου, προκειμένου να αποφασίζεται εάν μια επιχείρηση θεωρείται ή όχι ευρωπαϊκή και στα πλαίσια αυτά να υποστηρίζεται από το δημόσιο στην προσπάθεια προστασίας και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητάς της.

8.13. Όσον αφορά τα ζητήματα σχετικά με τον τουρισμό, η Επιτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι η ΕΕ κατά τη χάραξη των πολιτικών της που άπτονται του τουριστικού τομέα, πρέπει να μεριμνήσει και για τις ανάγκες του τουρισμού. Η ανάγκη είναι επιτακτική ακόμη περισσότερο δεδομένου ότι ο τουρισμός είναι

δραστηριότητα υψηλής έντασης εργασίας και της οποίας η ανταγωνιστικότητα αποτελεί ένα ισχυρό δυναμικό δημιουργίας απασχόλησης, κυρίως για ορισμένες κατηγορίες του ενεργού πληθυσμού που συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία (νέοι και γυναίκες).

8.14. Υπενθυμίζεται ότι η προσπάθεια που θα πρέπει να καταβληθεί στα θέματα των πανευρωπαϊκών υποδομών μεταφοράς και επικοινωνιών θα έχει άμεσες συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τουρισμού και

συνιστά ειδικότερα να ληφθεί η διάσταση αυτή υπόψη στη διαδικασία των μεγάλων αποφάσεων εξοπλισμού.

8.15. Εγκρίνει την αρχή που προτείνεται από την Επιτροπή, της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού δικτύου παρατηρήσεων στα θέματα του τουρισμού («EurONet») και συνιστά την επέκταση παρόμοιας ενιαίας σελίδας, χάρη στο Διαδίκτυο, προκειμένου να επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή εδαφική κάλυψη με σκοπό να ευνοηθεί η

αρμονική και μόνιμη ανάπτυξη και να επιτραπεί ο απεγκλωβισμός των τόπων που το επιθυμούν. Ένα τέτοιο δίκτυο μπορεί επίσης να υπηρετήσει ως υποστήριξη στις ανταλλαγές εμπειριών μεταξύ επαγγελματιών του τουρισμού και ενδιαφερόμενων τοπικών αρχών.

8.16. Η Επιτροπή των Περιφερειών εύχεται να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να λάβει σαφή και οριστική θέση στη συζήτηση για την πολιτιστική εξαίρεση. Η διατήρηση της δημιουργικότητας και της πολιτιστικής ποικιλίας, ως μία από τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρώπης, προϋποθέτει ότι δεν θα πρέπει να τεθεί απότομα ο πολιτιστικός τομέας και κυρίως ο οπτικοακουστικός σε ανταγωνιστικό πλαίσιο, δηλαδή ότι πρέπει να αφεθεί εκτός της λογικής του ανταγωνισμού. Αντιθέτως, μολονότι το πεδίο της δημιουργίας θα πρέπει να υποστηριχθεί και να βοηθηθεί, το επίπεδο των τεχνικών υποστηρίξεων των έργων, όπως είναι οι τεχνολογίες πολυμέσων και οι ψηφιακές, δεν μπορεί να παραμείνει

εκτός του ανταγωνιστικού δυναμισμού. Είναι επιθυμητό η Ευρωπαϊκή Ένωση να προσδιορίσει και να υιοθετήσει σαφή κοινή θέση στα θέματα αυτά, προκειμένου να μπορέσει να εξασφαλίσει την αποφασιστική υποστήριξή τους, με την ευκαιρία των προσεχών κύκλων διαπραγματεύσεων του ΠΟΕ.

8.17. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στο ενδιαφέρον που έχει η ενθάρρυνση του αμοιβαίου ανοίγματος του κόσμου της επιχείρησης και του κόσμου της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Συνιστά τη διευκόλυνση επισκέψεων των σχολείων, των λυκείων ή των πανεπιστημίων στις επιχειρήσεις, αλλά επίσης και των πολιτών

που επιθυμούν απλώς να γνωρίσουν τη βιομηχανική και τεχνολογική κληρονομιά της περιοχής τους. Συνιστά την ενεργό

υποστήριξη των οργανισμών οι οποίοι, σε εθνική, περιφερειακή ή τοπική κλίμακα, συμβάλλουν στη διάδοση στο ευρύτερο κοινό και στο εκπαιδευτικό σύστημα του επιστημονικού και τεχνολογικού πνεύματος. Συνιστά την απογραφή των οργανισμών αυτών στην κλίμακα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τη μελέτη των πλέον κατάλληλων μέσων για τη διάδοση των πρακτικών και των εμπειριών και, τέλος, τη χρηματική υποστήριξή τους προκειμένου να βοηθηθούν στη συμβολή τους στους επιδιωκόμενους στόχους.

8.18. Όσον αφορά το ζήτημα της αμοιβαίας αναγνώρισης των προσόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι απαραίτητο να διευκολυνθούν οι μετακινήσεις και η αναγνώριση των διπλωμάτων μεταξύ των κρατών μελών. Όμως η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να μην επιδιωχθεί η εξέλιξη προς ένα ενοποιημένο εκπαιδευτικό ευρωπαϊκό πρότυπο διότι άλλη μια φορά ακόμη η ευρωπαϊκή ποικιλομορφία αποτελεί πηγή πλούτου και ότι, εδώ όπως και αλλού, η συνοχή δεν σημαίνει ενοποίηση. Ειδικότερα ένα υπέρμετρα ισχυρό σύστημα διαπίστευσης θα οδηγήσει στην αντικατάσταση των τοπικών διπλωμάτων και θα σημαίνει νέα μορφή συγκεντρωτισμού του εκπαιδευτικού συστήματος, η οποία πρέπει οπωσδήποτε να αποφευχθεί.

8.19. Όσον αφορά τα ζητήματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, τέλος η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά τη μελέτη της σύστασης, σε επίπεδο ευρωπαϊκών περιφερειών, Περιφερειακών Γραφείων Πνευματικής Ιδιοκτησίας που θα αποτελέσουν διπλή εκπροσώπηση στην περιφέρεια τόσο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας όσο και των εθνικών οργανισμών βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Τα γραφεία αυτά μπορούν να επιτελέσουν πολλαπλή αποστολή: πληροφόρηση, παροχή συμβουλών και γραφείο καταθέσεων ενιαίων αιτήσεων ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, από τη στιγμή που θα συσταθούν. Θα πρέπει επίσης να συμβάλουν στην ανάπτυξη των αντανακλαστικών αξιοποίησης της επιστημονικής παραγωγής, στην ενθάρρυνση

κοινοπραξιών έρευνας-επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη ενός

πνεύματος πνευματικής ιδιοκτησίας της περιφέρειας. Μπορούν, επίσης, να αποτελέσουν θεμελιώδη στοιχεία ενός συστήματος πληροφόρησης για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που έχουν διατεθεί στις περιφερειακές επιχειρήσεις, πράγμα που θα συμβάλει

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για:

- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων»,
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 95/18/ΕΚ σχετικά με τις άδειες σε σιδηροδρομικές επιχειρήσεις»,
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την κατανομή μεταφορικής ικανότητας σιδηροδρομικής υποδομής και τις χρεώσεις για την χρήση της σιδηροδρομικής υποδομής και την πιστοποίηση ασφάλειας», και
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων»

(2000/C 57/06)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη τις προτάσεις της Επιτροπής, της 1ης Μαΐου 1999, για τις οποίες η θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ προβλέπει αλλαγή νομικής βάσης και/ή διαδικασίας (SEC(1999) 581 τελικό·

έχοντας υπόψη την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων» την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 95/18/ΕΚ σχετικά με τις άδειες σε σιδηροδρομικές επιχειρήσεις» και την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την κατανομή μεταφορικής ικανότητας σιδηροδρομικής υποδομής και τις χρεώσεις για την χρήση της σιδηροδρομικής υποδομής και την πιστοποίηση ασφάλειας» (COM(1998) 480 τελικό — 98/0265 — 98/0266 — 98/0267 SYN)·

έχοντας υπόψη την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων» (COM(97) 337 τελικό — 95/0205 COD πρώην SYN)·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Συμβουλίου, η οποία ανακοινώθηκε στην επιστολή του της 3ης Μαΐου 1999, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ επί του θέματος αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 265, πρώτη παράγραφος και το άρθρο 71 της ΣΕΚ·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο της, στις 15 Ιουλίου 1998, να εκδώσει γνωμοδότηση για το θέμα αυτό και να αναθέσει την επεξεργασία της στην επιτροπή 3 «Διευρωπαϊκά δίκτυα, μεταφορές, κοινωνία των πληροφοριών»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 58/99 rev. 2) που υιοθετήθηκε από την επιτροπή 3 στις 15 Ιουλίου 1999 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Ταμπακίδη (GR, PSE)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Ολομέλειας της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 να επιστραφεί ο φάκελος στην επιτροπή 3·

έχοντας υπόψη την απόφαση της επιτροπής 3 που συνεδρίασε στις 24 Σεπτεμβρίου 1999, να εξουσιοδοτήσει τον εισηγητή όπως ενσωματωθούν στο κείμενο αρκετές τροπολογίες του κ. Bellet·

υιοθέτησε, κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το κάθε μέσο μεταφοράς έχει να επιτελέσει το δικό του ρόλο στην κάλυψη των μεταφορικών αναγκών, μέσα στο χώρο της Κοινότητας. Ο τρόπος με τον οποίο συνυπάρχουν τα διάφορα μέσα μεταφοράς, άλλοτε είναι συμπληρωματικός και άλλοτε είναι ανταγωνιστικός. Το όφελος της κοινωνίας θα είναι το μέγιστο δυνατόν αν πετύχουμε σε μεγαλύτερο βαθμό τη συνεργασία, κι επομένως τη συμπληρωματικότητα των μέσων μεταφοράς, ώστε να μπορούμε να μιλάμε για ένα σύστημα μεταφορών. Για να λειτουργεί ένα σύστημα μεταφορών αποτελεσματικά, θα πρέπει κάθε επιμέρους τμήμα του, δηλαδή κάθε μέσο μεταφοράς, να

αξιοποιείται και να αναπτύσσεται ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, και κυρίως ανάλογα με τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα. Ο στόχος αυτός ανταποκρίνεται στη βούληση όλων για την καθιέρωση καλύτερης ισορροπίας μεταξύ των οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών για οικολογικούς και κοινωνικούς

λόγους.

1.2. Η συζήτηση για τα διάφορα μέσα μεταφοράς θα πρέπει να

ρυθμίζεται με βάση κοινούς κανόνες, τόσο στο εσωτερικό των κρατών μελών, όσο και μεταξύ των διαφόρων μέσων. Τέτοιοι κοινοί κανόνες είναι οι αρχές στις οποίες βασίζεται η τιμολόγηση, όπως η αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης, η αρχή της διαφάνειας

κ.α.

1.3. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ισόρροπη ανάπτυξη ενός συστήματος βασισμένου στις πραγματικές ανάγκες και στα πραγματικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής κοινωνίας, όπως είναι οι γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο ρόλος του σιδηροδρόμου είναι ιδιαίτερα σημαντικός και πρέπει να γίνει ακόμα πιο σημαντικός. Η συνεχής ανάπτυξη του σιδηροδρόμου έχει σπουδαία κοινωνική διάσταση (σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας), οικονομική διάσταση (εξαγωγικό εμπόριο, ανταλλαγές) και περιβαλλοντική διάσταση, γιατί μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην άσκηση

περιβαλλοντικής πολιτικής στον τομέα των μεταφορών.

1.4. Είναι κοινή διαπίστωση ότι οι λαοί της Ευρώπης όλο και περισσότερο συνειδητοποιούν την ανάγκη στήριξης και προώθησης της πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος, χωρίς παράλληλα να ανακοπεί η πορεία της οικονομικής ολοκλήρωσης και προόδου. Ο σιδηρόδρομος πρέπει να αποτελέσει ένα από τα κατ' εξοχήν μέσα για την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης. Με την έννοια αυτή θα πρέπει κάθε πολιτικός σχεδιασμός να στοχεύει στη μετατόπιση μεταφορικού έργου (επιβατών και φορτίου) από

την οδό προς το σιδηρόδρομο.

1.5. Επίσης, ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του σιδηροδρόμου είναι το υψηλό επίπεδο ασφάλειας που παρέχει σε σχέση με τα υπόλοιπα μέσα μεταφοράς. Αυτή η παράμετρος πρέπει

να αποτελεί στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής μεταφορών.

1.6. Για τους παραπάνω λόγους υπάρχει η ανάγκη να ξανακερδίσει ο σιδηρόδρομος το μερίδιο της αγοράς που έχει χάσει τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, μεταξύ των ετών 1990 και 1995 η πορεία των σιδηροδρομικών μεταφορών είναι φθίνουσα, από το 18,8 % στο 14,4 % των χιλιομετρικών τόννων εμπορευμάτων και από το 6,8 % στο 6 % των χιλιομετρικών επιβατών, για το σύνολο των 15 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε περίπτωση που παρατηρούνται αντίστροφες τάσεις σε ορισμένα κράτη μέλη, απαιτείται να αξιολογηθούν τα αίτια στα οποία οφείλεται η διαφορετική εξέλιξη των αποτελεσμάτων από το

ένα κράτος μέλος στο άλλο.

1.7. Ο σιδηρόδρομος πρέπει να γίνει πιο ελκυστικός, και ιδιαίτερα στις μεταφορές μεγάλων αποστάσεων. Η τόνωση της ανταγωνιστικότητάς του θα πρέπει να βασιστεί σε ένα σύνολο μέτρων που αφορούν ολόκληρη τη λειτουργία της σιδηροδρομικής αγοράς, δηλαδή την ποιότητα και ποσότητα των υποδομών, την τιμολόγηση για τη χρήση τους, την αξιοπιστία στις παρεχόμενες υπηρεσίες, τη διασφάλιση συνέχειας του σιδηροδρομικού δικτύου, με τη διευθέτηση των τελωνειακών διατυπώσεων, εκεί όπου

παρεμβάλλονται τρίτες μη κοινοτικές χώρες, κ.λπ.

1.8. Ένας σημαντικός παράγοντας για την περαιτέρω προώθηση του σιδηροδρόμου είναι η συγκριτική του θέση σε σχέση με την οδό, το κυριότερο ανταγωνιστικό γι' αυτόν μέσο. Στις οδικές μεταφορές (αλλά και στις αεροπορικές) η

φιλελευθεροποίηση έχει επιτρέψει μεγαλύτερη ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας, δίνοντας σαφή ευελιξία στις αντίστοιχες αγορές. Κατ' αναλογία και ο σιδηρόδρομος θα πρέπει σταδιακά να πάψει να είναι μια προστατευμένη αγορά και να λειτουργήσει σε ένα πλαίσιο μεγαλύτερης προσαρμοστικότητας στις σύγχρονες ανάγκες. Εντούτοις, η αναγκαία βελτίωση των επιδόσεων του σιδηροδρομικού τομέα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με ταυτόχρονη διατήρηση τουλάχιστον του υψηλού επιπέδου ασφάλειας που έχει σήμερα επιτευχθεί, και χωρίς υποβάθμιση των συνθηκών εργασίας του προσωπικού. Η ασφάλεια πρέπει να συνιστά την προτεραιότητα του νέου νομικού πλαισίου για το σιδηρόδρομο και να περιλαμβάνεται ως υποχρέωση για αποτελέσματα, ενώ το κάθε κράτος θα είναι ελεύθερο να επιλέξει τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει για την επίτευξή της. Αυτή η φιλελευθεροποίηση θα πρέπει, όπως και στις περιπτώσεις των θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών, να προχωρήσει βαθμιαία, σε συνδυασμό με την παράλληλη υλοποίηση των απαραίτητων συνοδευτικών μέτρων, χωρίς αυτό να δικαιολογεί άσκοπες ή και επικίνδυνες επιβραδύνσεις. Κάθε στάδιο φιλελευθεροποίησης στο σιδηρόδρομο θα πρέπει να ακολουθείται από μια αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχουν τα διάφορα μέτρα στις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις και στην κοινωνία γενικότερα. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο, παράλληλα με την υιοθέτηση των τριών οδηγιών της Επιτροπής, να πραγματοποιηθούν μελέτες επιπτώσεων σε κάθε κράτος μέλος και σε κάθε περιφέρεια προκειμένου να αξιολογηθούν τα αποτελέσματά τους καθώς και τα αποτελέσματα των ισχυουσών οδηγιών. Ιδιαίτερη έμφαση μπορεί να δοθεί σε θέματα κατακερματισμού, χωροταξικού σχεδιασμού των διευρωπαϊκών δικτύων σύμφωνα με άξονες Βορρά — Νότου που ενδέχεται να θέσουν ακόμα περισσότερο στο περιθώριο τις απομακρυσμένες και μεσόγειες περιφέρειες καθώς και των

επιπτώσεων στο περιβάλλον κ.λπ., σε ένα γενικότερο πλαίσιο

διεύρυνσης που προγραμματίζεται με βάση τη σταδιακή ένταξη των ΧΚΑΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Για την αναδιάρθρωση της σιδηροδρομικής αγοράς η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη θεσπίσει τρεις οδηγίες: την 91/440/ΕΟΚ σχετικά με την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων, την 95/18/ΕΚ σχετικά με τις άδειες των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων και την 95/19/ΕΚ σχετικά με την

τιμολόγηση της χρήσης και την κατανομή της χωρητικότητας της υποδομής. Αυτών των οδηγιών είχε προηγηθεί η έκδοση της Λευκής και Πράσινης Βίβλου για τους κοινοτικούς σιδηροδρόμους.

2.2. Το σύνολο των παραπάνω ρυθμίσεων έχει στόχο να ανοίξει την αγορά σε νέες σιδηροδρομικές επιχειρήσεις, οι οποίες θα μπορούν να χρησιμοποιούν την υπάρχουσα υποδομή. Με το σκεπτικό αυτό το πρώτο βήμα ήταν ο λογιστικός διαχωρισμός της διαχείρισης της υποδομής από την παροχή των σιδηροδρομικών υπηρεσιών, με την οδηγία 91/440/ΕΟΚ. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται μεγαλύτερη διαφάνεια στο κόστος της χρήσης των σιδηροδρόμων, και επομένως δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μια δίκαιη και αντικειμενική χρέωση της υποδομής. Δηλαδή ο χρήστης θα καλείται να πληρώσει το πραγματικό κόστος της μεταφοράς, ώστε να μπορέσουν οι σιδηρόδρομοι να λειτουργήσουν με υγιέστερους όρους για το κοινωνικό σύνολο. Στην πράξη, τα

κράτη μέλη έχουν επιλέξει διαφορετικές λύσεις για την επίτευξη του εν λόγω λογιστικού διαχωρισμού. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει δύο χωριστούς φορείς, ο ένας εκ των οποίων είναι αρμόδιος για την υποδομή, ο δε άλλος είναι υπεύθυνος για τις μεταφορές (Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Σουηδία, Δανία, Φινλανδία, Πορτογαλία και Κάτω Χώρες). Άλλα κράτη μέλη προσέφυγαν στη γνωστή ως ολοκληρωμένη επιχείρηση. Στο σύστημα αυτό το ίδιο φυσικό πρόσωπο ασχολείται με τις υποδομές και τις μεταφορές, ο δε λογιστικός διαχωρισμός επιτυγχάνεται είτε αναθέτοντας και το μεν και το δε σε δύο χωριστές υπηρεσίες (όπως στην Αυστρία, στη Γερμανία, στην Ιταλία, στην Ισπανία και στο Βέλγιο), είτε ακόμη υποβάλλοντας απλώς χωριστούς λογαριασμούς (όπως στο Λουξεμβούργο, στην Ελλάδα και στην Ιρλανδία). Παρατηρώντας ότι, όταν ο διαχωρισμός αυτός γίνεται στο εσωτερικό της ίδιας επιχείρησης, δεν υπάρχουν ουσιαστικά χωριστοί ισολογισμοί αλλά μόνο χωριστοί λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσεως, η Επιτροπή προτείνει να διευκρινιστεί ότι ο λογιστικός διαχωρισμός συνεπάγεται και το διαχωρισμό των ισολογισμών. Η Επιτροπή

προτείνει επίσης να τηρούνται χωριστοί λογαριασμοί για τις επιβατικές μεταφορές (για τις οποίες τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας) και για τις εμπορευματικές μεταφορές (οι οποίες έχουν ένα εντονότερο εμπορικό προσανατολισμό).

2.3. Αρχίζουν λοιπόν οι σιδηρόδρομοι να έχουν έναν εμπορικό προσανατολισμό, στοιχείο που έλειπε μέχρι τώρα από τη λειτουργία τους. Ένα ακόμη σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η εξασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης στην υποδομή. Οι βασικοί όροι της ελεύθερης πρόσβασης ρυθμίζονται με την οδηγία 95/18/EK, όπου δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην αγορά των σιδηροδρομικών εταιρειών. Τέλος με την οδηγία 95/19/EK εξασφαλίζονται οι βασικές αρχές που πρέπει να ισχύουν ομοιόμορφα σε όλες τις επιχειρήσεις του τομέα, σχετικά με την τιμολόγηση, αλλά και με την κατανομή της σιδηροδρομικής χωρητικότητας, που συχνά είναι περιορισμένη ή σε άλλες περιπτώσεις κορεσμένη. Η ΕΤΠ καλεί το Συμβούλιο και το ΕΚ να εκτιμήσουν τις συνέπειες της εφαρμογής των οδηγιών στη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Περιφερειών της Ευρώπης, κυρίως κατά την πληρωμή τελών χρήσεως υποδομής, την υποβάθμιση των περιφερειακών δημόσιων υπηρεσιών, την επικυριαρχία των

διευρωπαϊκών εμπορευματικών μεταφορών που έχουν προτεραιότητα επί όλων των άλλων χρηστών, τη θέση σε κίνδυνο των σιδηροδρομικών συνδέσεων σε ορισμένες φτωχές περιφέρειες και τη συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων στις περιφέρειες που είναι σήμερα πιο πλούσιες.

2.4. Η φιλοσοφία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ότι προκειμένου να ανασυγκροτηθούν οι σιδηρόδρομοι και να αυξηθεί το μερίδιό τους στην αγορά των επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών, ο στόχος πρέπει να είναι στην πράξη η στενή συνεργασία με όλους τους σιδηροδρόμους και ειδικότερα στους τομείς των διεθνών εμπορευματικών μεταφορών, των διεθνών

επιβατικών και τέλος των εθνικών εμπορευματικών μεταφορών. Οι

προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για νέες οδηγίες (τροποποίηση της 91/440/ΕΟΚ, τροποποίηση της 95/18/EK και αντικατάσταση της οδηγίας 95/19/EK) πηγαινούν προς αυτήν την

κατεύθυνση.

3. Προτάσεις

3.1. Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων

3.1.1. Βασική ιδέα της προτεινόμενης τροποποίησης είναι ο πλήρης και υποχρεωτικός διαχωρισμός του φορέα που θα ασκεί το έργο της διαχείρισης της υποδομής από οποιαδήποτε σιδηροδρομική επιχείρηση. Με τον τρόπο αυτό η παροχή μεταφορικού έργου γίνεται μια δραστηριότητα καθαρά εμπορική και ακολουθεί τους κανόνες της αγοράς εκτός από τις παροχές μεταφορικού έργου που έχουν χαρακτήρα δημόσιας υπηρεσίας. Τα κράτη έχουν να παίξουν πάντα έναν κεντρικό ρόλο: να

ρυθμίζουν και να ελέγχουν την τήρηση των κανόνων που τίθενται. Θα αναλάβουν το ρόλο της διαχείρισης της υποδομής και με αυτόν τον τρόπο θα ελέγχουν την ανάπτυξη της υποδομής, τις επενδύσεις που χρειάζονται, το μελλοντικό σχεδιασμό, την τήρηση των όρων ασφαλείας και τη γενικότερη εύρυθμη λειτουργία της σιδηροδρομικής αγοράς.

3.1.2. Παράλληλα, προβλέπεται ότι θα πρέπει να υπάρχει διαχωρισμός, τουλάχιστον λογιστικός, μεταξύ επιβατικών και εμπορευματικών υπηρεσιών. Είναι σημαντικό να υπάρξει αυτός ο διαχωρισμός, γιατί έτσι θα εφαρμόζονται τα διαφορετικά κριτήρια που ισχύουν στην κάθε περίπτωση, δηλαδή οι εμπορευματικές

μεταφορές θα έχουν έναν σαφέστερο και ισχυρότερο εμπορικό προσανατολισμό, ενώ οι επιβατικές μεταφορές θα μπορούν αλλού να έχουν ισχυρό ανταγωνιστικό χαρακτήρα και αλλού να επιτελούν κοινωνικά έργο. Με το διαχωρισμό αυτό θα υπάρξει η απαραίτητη διαφάνεια στην οικονομική διάσταση των διαφόρων τύπων μεταφοράς.

3.1.3. Ωστόσο, η ανάπτυξη των εθνικών σιδηροδρομικών υποδομών, αλλά και των αντίστοιχων εθνικών αγορών δεν διέπεται μόνο από οικονομικούς όρους κόστους-ωφέλειας, αλλά και από γενικότερους λόγους εθνικούς, κοινωνικούς, οικονομικής συνοχής και περιφερειακής ανάπτυξης. Αυτοί οι παράγοντες θα πρέπει να συνεκτιμώνται στην εφαρμογή οποιουδήποτε μέτρου.

3.1.4. Κάποιες κοινοτικές χώρες με ιδιαιτερότητες,

γεωγραφικές ή γεωπολιτικές, θα πρέπει να έχουν διαφορετική μεταχείριση στην ανάπτυξη των σιδηροδρομικών τους αγορών. Κάθε περιοχή της Κοινότητας θα πρέπει να εξετάζεται μέσα από

τις διαφορετικές συνθήκες που παρουσιάζει, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι επηρεάζεται αρνητικά ή τίθεται σε κίνδυνο ο κοινοτικός σχεδιασμός προς την εξυγίανση της σιδηροδρομικής αγοράς.

3.2. Πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 95/18/EK σχετικά με τη χορήγηση αδειών στις σιδηροδρομικές επιχειρήσεις.

3.2.1. Η προτεινόμενη οδηγία προβλέπει ότι οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες, σύμφωνα με το άρθρο 10 της ισχύουσας οδηγίας 91/440/ΕΟΚ, είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν άδεια από το κράτος μέλος στο οποίο εγκαθίστανται. Η άδεια αυτή ισχύει σε όλη την κοινοτική επικράτεια. Η χορήγηση της άδειας αυτής γίνεται με ορισμένες προϋποθέσεις,

επαγγελματικής επάρκειας, οικονομικής ευρωστίας και υπόληψης.

3.2.2. Βασική ιδέα στην προτεινόμενη οδηγία είναι η διαφάνεια και ίση μεταχείριση των σιδηροδρομικών εταιρειών, αλλά επίσης και η διασφάλιση ότι σε μια ανοιχτή αγορά τηρούνται όλοι οι όροι και προϋποθέσεις ασφάλειας για την εύρυθμη λειτουργία του σιδηροδρομικού συστήματος, προς όφελος του χρήστη, και επομένως της κοινωνίας.

3.2.3. Καινοτομία της πρότασης είναι η συμπερίληψη στην υποχρέωση χορήγησης άδειας των εταιρειών που εκτελούν αστικές, προαστιακές ή περιφερειακές σιδηροδρομικές υπηρεσίες. Αυτό

αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε κράτους μέλους, ή της κάθε περιφέρειας με αρμοδιότητες σε σιδηροδρομικά θέματα ή με δικό της δίκτυο, να εκτιμήσει αν χρειάζεται να απαιτήσει άδεια από

τις εταιρείες με τέτοιες δραστηριότητες στην επικράτειά του. Με την προοπτική μιας αγοράς που βαδίζει προς συνεχή φιλελευθεροποίηση, αυτή η διάταξη θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί επωφελώς από τα κράτη μέλη.

3.3. Πρόταση για την αντικατάσταση της οδηγίας 95/19/EK σχετικά με την τιμολόγηση χρήσης και την κατανομή της χωρητικότητας της σιδηροδρομικής υποδομής

3.3.1. Οι χρήστες των μεταφορικών υπηρεσιών, προκειμένου να επιλέξουν ένα συγκεκριμένο μεταφορικό μέσο, στηρίζουν τις αποφάσεις τους σε έναν αριθμό παραγόντων. Η ποιότητα και η αξιοπιστία της παρεχόμενης υπηρεσίας έχουν ιδιαίτερη σημασία,

όμως καθοριστικό ρόλο παίζει η τιμή της υπηρεσίας. Ειδικότερα, στις σιδηροδρομικές μεταφορές, οι χρεώσεις που πρέπει να καταβληθούν έχουν σημαντική επίδραση στην τελική τιμή του μεταφερόμενου προϊόντος (μετακύλιση του κόστους). Με τον μηχανισμό αυτό μπορούν να δημιουργηθούν κίνητρα για να υπάρξει μετατόπιση μεταφορικού έργου από την οδό προς το σιδηρόδρομο.

3.3.2. Σκοπός της πρότασης είναι να καθοριστεί το πλαίσιο για την κατανομή της χωρητικότητας, αλλά και για την τιμολόγηση της χρήσης της υποδομής. Σημαντικό μέρος της τιμής που ο χρήστης καλείται να καταβάλει αντικατοπτρίζει το κόστος της

υποδομής. Στην προτεινόμενη οδηγία ένα μέρος του κόστους σχετίζεται και με τη σπανιότητα της υποδομής. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει ορισμένα προβλήματα στην εφαρμογή του, αν ο διαχειριστής της υποδομής δεν έχει κάποια περιθώρια στη λήψη των αποφάσεών του, αλλά και σε διορθωτικά μέτρα που θα μπορούσε να παίρνει προκειμένου να αίρονται, στο μέτρο του δυνατού, οι δυσλειτουργίες που παρατηρούνται στο σύστημα.

3.3.3. Η κατανομή της μεταφορικής χωρητικότητας

σιδηροδρομικής υποδομής προς τις σιδηροδρομικές εταιρείες θα πρέπει να γίνεται από μία υπηρεσία ανεξάρτητη από τις εταιρείες και φορείς που εκτελούν σιδηροδρομικό έλεγχο (λόγω σύγκρουσης συμφερόντων σε παρόμοιες καταστάσεις). Παρόλο που αυτή η υπηρεσία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους στόχους και τους κανόνες των ευρωπαϊκών εθνικών και περιφερειακών κυβερνήσεων και εταιρειών, για λόγους διαφάνειας, η πολιτική και η λειτουργία αυτής της υπηρεσίας θα πρέπει να υπόκειται σε έλεγχο από άλλη ανώτατη αρχή. Θα πρέπει κατ' αναλογία ο διαχειριστής της υποδομής να μπορεί να εφαρμόζει τιμολογιακές πολιτικές που να

βασίζονται σε επιχειρηματικές αποφάσεις και όχι σε άκαμπτα και προκαθορισμένα κριτήρια. Είναι απαραίτητη η διαφάνεια και η ίση μεταχείριση όλων των επιχειρήσεων που δικαιούνται να έχουν πρόσβαση στη σιδηροδρομική αγορά. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι ο διαχειριστής της υποδομής δεν θα πρέπει να έχει κάποια περιθώρια αποφάσεων, σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στο δίκτυο της υποδομής που διαχειρίζεται.

3.3.4. Το επιβαλλόμενο κόστος για τη χρήση της σιδηροδρομικής υποδομής θα πρέπει να καθορίζεται με μεθόδους ανάλογες με αυτές που ισχύουν στα άλλα, ανταγωνιστικά μέσα μεταφοράς και ιδιαίτερα στην οδό. Δεν είναι θεμιτό να προχωρούμε σε εσωτερικοποίηση, και άρα τιμολόγηση του εξωτερικού κόστους των σιδηροδρομικών μεταφορών, όταν δεν υπάρχει ανάλογη αρχή τιμολόγησης στον οδικό τομέα. Εξάλλου, είναι γνωστά τα προβλήματα, μεθοδολογικά και πολιτικά, που παρουσιάζει μια τέτοια απόπειρα. Και ακόμη περισσότερο είναι γνωστό ότι ο σιδηρόδρομος είναι το μέσο που παρουσιάζει πολύ χαμηλότερα εξωτερικά κόστη σε σχέση με την οδό. Θα μπορούσαμε, όμως, να μιλάμε για μια τιμολόγηση στο εσωτερικό του σιδηροδρομικού τομέα που να λαβαίνει υπόψη της τις περιβαλλοντικές επιδόσεις π.χ. οι συρμοί με προδιαγραφές φιλικότερες προς το περιβάλλον θα μπορούσαν να χρεώνονται με χαμηλότερα τέλη σε βάρος

εκείνων που τεχνολογικά έχουν δυσμενέστερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις (κάτι ανάλογο με αυτό που ισχύει στις οδικές μεταφορές με τις διαφορετικές τιμές της ευρωβινιέτας, σύμφωνα με απόφαση του Συμβουλίου Μεταφορών της 1ης Δεκεμβρίου 1998). Εξάλλου, η επιβολή του οριακού κόστους δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αποδυνάμωση των σιδηροδρομικών υπηρεσιών στις αγροτικές περιοχές.

3.3.5. Τέλος, θα πρέπει να διευκρινιστεί πλήρως η έννοια και ο ρόλος του καινοφανούς όρου του «εξουσιοδοτημένου υποψηφίου». Αυτή η νέα κατηγορία θα πρέπει να δραστηριοποιείται στη σιδηροδρομική αγορά χωρίς να προκαλεί κινδύνους για την καλή λειτουργία του συστήματος. Σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας, «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει εμπορικούς λόγους ή λόγους δημόσιας υπηρεσίας για να αποκτήσει δυναμικότητα υποδομής για την εκμετάλλευση μίας σιδηροδρομικής υπηρεσίας που πληροί τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να μπορεί να ζητήσει την κράτηση αυτή δυναμικότητας» θα μπορούσε να αποκτήσει χωρητικότητα

σιδηροδρομικής υποδομής. Συνεπώς, οι «εξουσιοδοτημένοι αυτοί

πελάτες» θα μπορούσαν να είναι όχι μόνο οι σιδηροδρομικές επιχειρήσεις αλλά και κάθε πρόσωπο ικανό να οργανώσει μία μεταφορά: τοπική αρχή, επιτροπή επιχειρήσεων ταξιδιών, φορτωτές Το δικαίωμα αυτό που επεκτείνεται στους φορτωτές ανησυχεί

4. Προτάσεις για συνοδευτικά μέτρα

4.1. Η ανάπτυξη των σιδηροδρόμων πρέπει να συνδυαστεί με κατάλληλα συνοδευτικά μέτρα όπως:

- χάραξη σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο μέτρων κοινωνικής πολιτικής για τους εργαζόμενους στους σιδηροδρόμους·
- προώθηση μέτρων τεχνικής και θεσμικής φύσης για τους σιδηροδρόμους, όπως: διασφάλιση τεχνικής συμβατότητας και όπου είναι δυνατόν και διαλειτουργικότητας των δικτύων, ενίσχυση των ελεύθερων εμπορευματικών διαδρόμων (freight corridor) των οδών και προϋποθέσεων κάτω από τις οποίες θα επιτρέπεται η παρέκκλιση από τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις (κρατικές ενισχύσεις, κ.λπ.) κυρίως έχοντας υπόψη την υποχρέωση παροχής κοινωφελούς υπηρεσίας·
- σαφή προσδιορισμό του ρόλου του κράτους, ώστε να

διασφαλίζεται η άριστη λειτουργία του σιδηροδρομικού

συστήματος, τόσο στο πλαίσιο της απαιτούμενης ανταγωνιστικότητας, όσο και στο πλαίσιο του κοινωνικού έργου που ο σιδηρόδρομος επιτελεί.

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων ()

5. Εισαγωγή

5.1. Από τις αρχές της δεκαετίας του '90, η ΕΕ αναγνώρισε ότι είναι ανάγκη να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για την αναζωογόνηση των κοινοτικών σιδηροδρόμων. Αυτό συνάγεται από το ενδιαφέρον που υπάρχει για την ισορροπημένη ανάπτυξη όλων των τρόπων μεταφοράς, ενώ συγχρόνως έπρεπε να ανακοπεί η διαρκής μείωση των μεριδίων αγοράς που υφίστανται οι κοινοτικοί σιδηρόδρομοι.

5.2. Όμως για λόγους διαρθρωτικούς, οικονομικούς και ιστορικούς συγχρόνως, οι διάφοροι τρόποι μεταφοράς γνώρισαν διαφορετική εξέλιξη στα κράτη μέλη της ΕΕ, εξέλιξη που θεωρήθηκε συχνά ως η αιτία των σημαντικών στρεβλώσεων

του ανταγωνισμού μεταξύ των τρόπων μεταφοράς. Μεταξύ των πολιτικών στόχων, που είναι οι σημαντικότεροι της κοινής πολιτικής των μεταφορών, περιλαμβάνεται η ισορροπημένη ανάπτυξη ενός συστήματος μεταφορών που θα ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και στα πραγματικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής κοινωνίας δηλ. στις γεωγραφικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες.

5.3. Από την άλλη πλευρά παρατηρείται η αύξηση των ανησυχιών των ευρωπαϊκών λαών σε σχέση με την αναπόφευκτη ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, και συγχρόνως απαιτείται

να διασφαλισθεί διαρκής και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη για την επίτευξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Κατόπιν αυτών, η ανησυχία για την ασφάλεια των τρόπων μεταφορών δεν είναι καθόλου αμελητέα. Όλες οι προαναφερθείσες ανησυχίες μπορούν

προκειμένου να διασφαλισθεί κυρίως η υποχρέωση της δημόσιας

να κατευνασθούν με την ανάπτυξη των σιδηροδρόμων με παράλληλη διασφάλιση της καλύτερης κατανομής των τρόπων μεταφορών.

Ταυτοχρόνως, στην οπτική των οικονομικών πλεονεκτημάτων που κατ' ανάγκη θα είναι μακροπρόθεσμα, χρειάζεται να εφαρμοσθεί μία πολιτική ανάπτυξης όλων των σιδηροδρομικών συνδέσεων, ακόμη και των μικρότερων (αντίθετα με την πολιτική διακοπής των

αποκαλούμενων «ξεραμένων διακλαδώσεων» που εφαρμόζεται σε πολλές χώρες). Πράγματι, μόνο εάν εξασφαλισθεί ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός σιδηροδρομικών διασυνδέσεων μεταξύ των

βιομηχανικών πόλεων της Ευρώπης, θα καταστεί δυνατή η

ελάττωση των μεταφορών με οδικά οχήματα, πράγμα που θα έχει θετικά αποτελέσματα και από οικονομικής άποψης και από περιβαλλοντικής.

5.4. Το πρώτο βήμα για την αναζωογόνηση των κοινοτικών σιδηροδρόμων έγινε με τη θέσπιση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ για την ανάπτυξη των κοινοτικών σιδηροδρόμων.

6. Η οδηγία 91/440/ΕΟΚ

6.1. Η οδηγία 91/440/ΕΟΚ στοχεύει κυρίως στην καθιέρωση των βασικών δομών στους κοινοτικούς σιδηροδρόμους για να καταστεί η λειτουργία του τομέα πιο διαφανής και καλύτερα προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις της αγοράς. Ο λογιστικός διαχωρισμός μεταξύ της διαχείρισης των υποδομών και της παροχής υπηρεσιών πρέπει να ξετασθεί κάτω από αυτό το πνεύμα.

6.2. Με το ίδιο πνεύμα που διέπει την απελευθέρωση της

σιδηροδρομικής αγοράς, παραδοσιακά υπό καθεστώς προστασίας, στο υπό εξέταση άρθρο 10 της οδηγίας προβλέπεται ορισμένη

απελευθέρωση της πρόσβασης στην αγορά στον τομέα της διέλευσης. Η απελευθέρωση αυτή δεν είναι απεριόριστη αφού αφορά τις διεθνείς ομάδες των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο των διεθνών μεταφορών όπως και τις εταιρείες που διενεργούν συνδυασμένες μεταφορές.

7. Η πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας

91/440/ΕΟΚ

7.1. Τέσσερα χρόνια μετά τη θέσπιση της εν λόγω οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για την τροποποίηση του

άρθρου 10 της ισχύουσας οδηγίας, με την οποία διανοίγεται η πρόσβαση στη σιδηροδρομική υποδομή όλων των επιχειρήσεων που μεταφέρουν εμπορεύματα, παρέχουν συνδυασμένες μεταφορές καθώς και υπηρεσίες διεθνών μεταφορών επιβατών.

7.2. Η τροποποίηση αποτελεί την επόμενη φάση της

απελευθέρωσης της σιδηροδρομικής αγοράς, η οποία όμως δεν έτυχε, ως σήμερα, της πολιτικής συναίνεσης των κρατών μελών.

7.3. Είναι σαφές ότι η απελευθέρωση της σιδηροδρομικής αγοράς δεν μπορεί να ολοκληρωθεί παρά σταδιακά. Είναι επίσης σαφές ότι οι εθνικές σιδηροδρομικές αγορές των κρατών μελών παρουσιάζουν τεράστια διαφοροποίηση στον τομέα της απελευθέρωσης λόγω έλλειψης κοινής πολιτικής εδώ και ορισμένα χρόνια.

7.4. Η πρόταση τροποποίησης του άρθρου 10 της οδηγίας

8.1. Για να δημιουργηθεί μία στέρεα βάση των πολιτικών συμβιβασμών, είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να αναζητηθεί ένας κοινός παρανομαστής για όλα τα κράτη μέλη. Στην περίπτωση των σιδηροδρόμων, μολοντί έχουν πεισθεί ότι βρισκόμαστε στο σωστό δρόμο, παρόλα αυτά είναι απαραίτητο να αναζητηθεί

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

(2000/C 57/07)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της στις 2 Ιουνίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265 παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα την «Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών και των εφήβων από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση» και να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 7 «Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, πολιτισμός, νεολαία, αθλητισμός και δικαιώματα των πολιτών»,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για τη «Διασυνοριακή και διακρατική συνεργασία των οργανώσεων τοπικής αυτοδιοίκησης» (CdR 145/98 fin) (),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη βία που ασκείται εις βάρος παιδιών, εφήβων και γυναικών» και την «Τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης (Πρόγραμμα Daphne) (2000-2004) σχετικά με μέτρα κοινοτικής δράσης που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος των παιδιών, εφήβων και γυναικών» (CdR 300/98 fin) (),

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 225/99 rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 7 την 1η Οκτωβρίου 1999 (Εισηγήτρια: η κα Henig (H.B. — ΕΣΚ),

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειάς της της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη κινητικότητα των πολιτών στην Ευρώπη, αλλά ελάχιστες προσπάθειες έχουν καταβληθεί μέχρι πρόσφατα για τον συντονισμό των εφαρμοζόμενων πρακτικών, την προαγωγή της ευημερίας και των δικαιωμάτων των παιδιών και την αναζήτηση τρόπων για την καλύτερη προστασία των παιδιών από την κακοποίηση.

1.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών χαιρέται για την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος κοινοτικής δράσης (Πρόγραμμα Daphne) (2000-2004) σχετικά με μέτρα κοινοτικής δράσης που αποσκοπούν στην πρόληψη της βίας εις βάρος των παιδιών, εφήβων και γυναικών», όπως έχει δηλώσει και στη σχετική γνωμοδότησή της (CdR 300/98 fin). Η πρόταση αυτή αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την πρόληψη της βίας και της κακοποίησης. Θα αποφέρει ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία χάρη στην καθιέρωση και την ενίσχυση της συνεργασίας, του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο σ' αυτόν τον τομέα.

1.3. Η πρωτοβουλία Daphne έχει ήδη συμβάλει στην ανάπτυξη της πρακτικής και της ανταλλαγής πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με την προστασία της ευημερίας και των δικαιωμάτων των παιδιών. Στο πλαίσιο αυτής της πρωτοβουλίας, η Επιτροπή των Περιφερειών έχει συνεργασθεί με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς για την ανάπτυξη της περιφερειακής συνεργασίας σχετικά με την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση.

κοινοτικής στρατηγικής για την προστασία της ευημερίας και των δικαιωμάτων των παιδιών και την πρόληψη της κακοποίησης.

1.4. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν πάνω από 120 εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι, οι οποίοι δικαιούνται μια παιδική ηλικία χωρίς βία και εγκατάλειψη. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, η αυξανόμενη ελευθερία κυκλοφορίας πέραν των εθνικών συνόρων και η δημιουργία μιας κοινής ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δικαίωμα διαμονής και εργασίας σε οποιοδήποτε κράτος μέλος τονίζουν την επείγουσα ανάγκη να χαραχθεί μια ευρεία στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη της κακομεταχείρισης και της εγκατάλειψης των παιδιών.

1.5. Αν και το πρόγραμμα Daphne θα έχει σημαντική συμβολή σ' αυτό το θέμα, η σχετική γνωμοδότηση της ΕΤΠ εξέφραζε ανησυχία σχετικά με τον περιορισμένο προϋπολογισμό (25 εκατομμύρια ECU για την περίοδο 2000-2004 στην αρχική πρόταση, 20 εκατ. ECU για την περίοδο 2000-2003 στην κοινή θέση του Συμβουλίου της 26.7.1999) και την προτεινόμενη νομική βάση (το άρθρο 129 για τη δημόσια υγεία) λόγω της έλλειψης κατάλληλης νομικής βάσης για τις δράσεις που αφορούν την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Είναι σημαντικό να διασφαλίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι δίδεται ευρεία ερμηνεία στον όρο «δημόσια υγεία», ώστε να καλυφθούν από το πρόγραμμα όλες οι μορφές βίας, όπως τονίζεται και σε εκείνη τη γνωμοδότηση.

1.6. Κακοποίηση παιδιών απαντάται σε όλα τα πλαίσια: στην οικογένεια, σε ημερήσια ιδρύματα και σε οικοτροφεία, και σε περιβάλλοντα ψυχαγωγίας. Οι δράσεις της κακοποίησης μπορεί να είναι ενήλικος ή νέος, μπορεί να είναι υπεύθυνοι παροχής φροντίδας σε οικογένειες ή να εργάζονται σε θέση που τους φέρνει σε επαφή με παιδιά. Κακοποίηση παιδιών σημειώνεται σε όλα τα

ευρωπαϊκά κράτη. Ιδιαίτερα πρέπει να ληφθεί υπόψη η κακομεταχείριση των παιδιών που αφορά την πρόωμη είσοδό τους στην εργασία, την εξώθησή τους στην επαιτεία ή την πορνεία και την εκμετάλλευσή τους από την οικογένεια ή από τρίτους. Το φαινόμενο αυτό σχετίζεται με την ύπαρξη σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες οικονομικών προσφύγων, μειονοτήτων και γενικά ομάδων που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό και φτώχεια. Οι συνθήκες αυτές δημιουργούν εκμετάλλευση των παιδιών, από τη βρεφική ακόμη ηλικία, εκθέτουν παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας σε πολλαπλούς κινδύνους, τους στερούν στοιχειώδη δικαιώματα ομαλής ανάπτυξης και προετοιμάζουν την περιθωριοποίησή τους ως ενηλίκων.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η κακοποίηση των παιδιών

2.1.1. Η ΕΤΠ έχει ήδη αναγνωρίσει, στη γνωμοδότησή της για το πρόγραμμα Daphne, ότι η βία εναντίον των παιδιών και των εφήβων είναι ένα πραγματικό κοινωνικό πρόβλημα σε όλη την Ευρώπη, διαδεδομένο σε όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξάρτητα από την κοινωνικο-οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη.

2.1.2. Τα παιδιά είναι ευάλωτα, επειδή εξαρτώνται. Αυτή τους η εξάρτηση τα εκθέτει σε πληθώρα κινδύνων. Όμως, τα παιδιά έχουν ελάχιστη δυνατότητα να εκφράσουν πώς αντιλαμβάνονται, αντιμετωπίζουν και λειτουργούν σε καθημερινή βάση — και χωρίς τη συμπαράσταση ενηλίκων — σε σχέση με αυτές τις εμπειρίες.

2.1.3. Η κακοποίηση των παιδιών δεν είναι μια απόλυτη έννοια. Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι, εκτός από ορισμένες σεξουαλικές κακοποιήσεις, η κακομεταχείριση σπανίως είναι ένα γεγονός, ένα και μοναδικό περιστατικό που απαιτεί δράση για την προστασία του παιδιού. Οι διάφοροι τύποι κακοποίησης αλληλεπικαλύπτονται, έτσι ώστε ένα παιδί που έχει κακοποιηθεί σωματικά είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα έχει υποφέρει και συναισθηματικά, ενώ η σεξουαλική κακοποίηση ενδέχεται να περιλαμβάνει και φυσική βία ή απειλή τιμωρίας.

2.1.4. Οι περισσότερες συμπεριφορές πρέπει να εξετασθούν στο πλαίσιο τους πριν χαρακτηρισθούν ως εστίες κακομεταχείρισης. Ωστόσο, οι αποφάσεις σχετικά με το κατώφλι της παρέμβασης λαμβάνονται χωρίς διαβούλευση με τα παιδιά και χωρίς επαφή μαζί τους κατά τη διαδικασία λήψης της αποφάσεως. Η μακροχρόνια βία στην οικογένεια, για παράδειγμα, όπου τα παιδιά βλέπουν τακτικά τη μητέρα τους να ξυλοκοπείται, μπορεί να επηρεάσει τα παιδιά όσο εάν είχαν ξυλοκοπηθεί συχνά και σοβαρά τα ίδια, αλλά σπανίως νοείται ως κακοποίησή τους.

2.1.5. Επιπροσθέτως, η κακοποίηση είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που κάνουν τους νέους να φύγουν από το σπίτι και να εκτεθούν σε πιθανούς κινδύνους. Ο εκφοβισμός, η κακομεταχείριση και η κακοποίηση παιδιών που ανατρέφονται μακριά από το σπίτι τους αποτελούν επίσης αιτία φυγής.

2.2. Ιθαγένεια

2.2.1. Μέχρι πρόσφατα η Συνθήκη δεν προέβλεπε αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα που αφορούν τα παιδιά, παρόλο που η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και η αυξανόμενη ελευθερία κυκλοφορίας πέραν των εθνικών συνόρων επηρέαζε τα παιδιά και τους εφήβους και έθετε νέα προβλήματα στους οργανισμούς προστασίας των παιδιών. Τα παιδιά της Ευρώπης ούτε αναφέρονταν στις ευρωπαϊκές Συνθήκες ούτε ακούγονταν από τα ευρωπαϊκά όργανα, σαν να ήταν αόρατα και αγνοούμενα τα 120 εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2.2. Η Συνθήκη ανέθετε στην Ένωση να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στη χάραξη πολιτικών σε τομείς όπως οι ίσες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι ηλικιωμένοι, οι εθνικές μειονότητες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά δεν περιείχε παρόμοια διάταξη σε σχέση με τα παιδιά. Έτσι, ενώ υπήρχε γενική συναίνεση ότι τα παιδιά και οι έφηβοι καλύπτονταν από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η θέση τους ως πολιτών ήταν κάθε άλλο παρά σαφής.

2.2.3. Η έλλειψη αναφοράς δυσχεραίνει τη θέσπιση νομοθετικών μέτρων για την άμεση προστασία των συμφερόντων των παιδιών και των εφήβων και τη χορήγηση ευρωπαϊκής διαρθρωτικής χρηματοδότησης για την προστασία των ίσων ευκαιριών για αυτούς.

2.2.4. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ τον Οκτώβριο του 1997 εισήγαγε μια νέα ρήτρα κατά των διακρίσεων, το άρθρο 13, το οποίο καλύπτει και τις διακρίσεις λόγω ηλικίας, διευκρινίζοντας ότι τα παιδιά θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις διατάξεις της Συνθήκης. Αν και η πρόοδος αυτή είναι περιορισμένη, αποτελεί εντούτοις σημαντική υπογράμμιση της αναγνώρισης ότι τα παιδιά είναι και αυτά πολίτες της Ευρώπης και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, να τους παρέχεται η δυνατότητα να αναπτύξουν το δυναμικό τους και να προστατεύονται από τη βία.

2.2.5. Το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών τονίζει ότι σε όλες τις δράσεις που αφορούν παιδιά, ανεξαρτήτως του αν αναλαμβάνονται από δημόσιους ή από ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προνοίας, δικαστήρια, διοικητικές αρχές ή νομοθετικά σώματα, το πρωταρχικό μέλημα πρέπει να είναι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Η αρχή αυτή παρέχει ένα μέτρο βάσει του οποίου οι ενήλικοι πρέπει να αξιολογούν τις αποφάσεις και τις πράξεις τους σε σχέση με τα παιδιά.

2.2.6. Τα παιδιά πρέπει να συμμετέχουν στις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους. Η ακρόαση των παιδιών και του τι έχουν να πουν είναι το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη αποτελεσματικών ανθρώπινων δικαιωμάτων για τα παιδιά. Αυτή η διαδικασία λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των παιδιών, αλλά ούτε επιτυγχάνεται εύκολα ούτε είναι γενικά παραδεκτή.

2.2.7. Η απόδοση ορισμένων δυνατοτήτων και ιδιαίτερα της δυνατότητας λόγου στα παιδιά, ώστε να ξέρουν πώς και πού να ζητήσουν βοήθεια, συμβάλλει στην πρόληψη. Οι τοπικοί πολιτικοί μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην απόδοση ορισμένων δυνατοτήτων στα παιδιά, ενθαρρύνοντας τη συμβολή τους στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη τοπικών υπηρεσιών και ανταποκρινόμενοι στις ανησυχίες των παιδιών για συγκεκριμένα προβλήματα ή θέματα. Τα παιδιά και οι έφηβοι πρέπει να έχουν επίγνωση των δικαιωμάτων τους, πρόσβαση σε συστήματα

διαμαρτυρίας και ανεξάρτητη υπεράσπιση. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές π.χ. μπορούν να υποστηρίξουν τα δικαιώματα των παιδιών και των εφήβων με διάφορους τρόπους, ανάλογα με το πως σε κάθε κράτος μέλος έχει οργανωθεί και προγραμματισθεί η παροχή βοήθειας και υποστήριξης προς αυτά. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να υποστηρίξουν τα παιδιά και τους εφήβους διορίζοντας έναν ανεξάρτητο Επίτροπο ή Διαμεσολαβητή

των Παιδιών.

2.2.8. Η τοπική και περιφερειακή διοίκηση θα πρέπει να αναπτύξει ολοκληρωμένα και καθολικά σχέδια για τα παιδιά και τους εφήβους, συγκεντρώνοντας και συναρθρώνοντας όλες τις δράσεις για την προαγωγή των δικαιωμάτων και την πρόληψη των προβλημάτων και διασφαλίζοντας τον συντονισμό και την εποπτεία τους. Η ενσωμάτωση της αρχής της επικουρικότητας στις ευρωπαϊκές Συνθήκες έχει αναθέσει στις τοπικές και περιφερειακές αρχές πρόσθετες δραστηριότητες. Η «Ευρώπη των Πολιτών» θα επιτευχθεί με τη θέσπιση αποκεντρωμένων μηχανισμών. Η διαδικασία αυτή δίνει μια νέα διάσταση στη διασυννοριακή και διεθνική συνεργασία και καταδεικνύει μια σημαντική προσέγγιση «από τη βάση προς τα άνω» της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Τα όλο και πιο αποκεντρωμένα συστήματα θα φέρουν τη διοίκηση κοντύτερα στον λαό και θα αυξήσουν τη δημοκρατική ευθύνη. Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν πρέπει να αγνοηθούν σ' αυτή τη διαδικασία και η ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προαγάγουν τα δικαιώματα των παιδιών και εφήβων με τους κατάλληλους τρόπους στα κράτη μέλη, ένας εκ των οποίων είναι η θέσπιση τοπικών Διαμεσολαβητών των Παιδιών που θα ανταλλάσσουν μεταξύ τους γνώσεις και πρακτικές για θέματα που

αφορούν και επηρεάζουν τα παιδιά και τους εφήβους σε όλη την

Ευρώπη.

2.3. Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών

2.3.1. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στην Ευρώπη, λόγω της εγγύτητάς τους στις τοπικές κοινότητες και του αντιπροσωπευτικού τους χαρακτήρα, βρίσκονται σε ιδιαίτερα κατάλληλη θέση για να αναλάβουν θετική δράση υπέρ των παιδιών για την υποστήριξη των βασικών αρχών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη διασφάλιση

της προστασίας των παιδιών από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη.

2.3.2. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές παρέχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών για τα παιδιά και τους εφήβους, όπως π.χ. κοινωνική πρόνοια, εκπαίδευση και ψυχαγωγία, και πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά και οι έφηβοι που χρησιμοποιούν αυτές τις υπηρεσίες είναι ασφαλή. Επιπροσθέτως, έχουν την αρμοδιότητα να διασφαλίσουν ότι οποιαδήποτε παιδιά ή έφηβοι

εντός της δικαιοδοσίας τους υφίστανται κακοποίηση ή εγκατάλειψη εισακούονται και βοηθούνται με φροντίδα και ευαισθησία.

2.3.3. Οι συστάσεις για δράση από μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών της ΕΕ για την καταπολέμηση της κακοποίησης των παιδιών, οι οποίες διατυπώθηκαν στο σεμινάριο της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Τοπική και περιφερειακή συνεργασία για την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση» που πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 1998, καταδεικνύουν

τη δέσμευση υπέρ της διασυννοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πρακτικών μεταξύ των αρχών, σε μια Ευρώπη όπου η αρχή της επικουρικότητας στις ευρωπαϊκές Συνθήκες έχει αναθέσει στις τοπικές και περιφερειακές αρχές πρόσθετες δραστηριότητες.

Οι συστάσεις αυτές θα πρέπει να εξετασθούν τόσο στο τοπικό όσο και στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.3.4. Όταν υπάρχουν διαφορετικά συστήματα και διαφορετικοί οργανισμοί αρμόδιοι για τα παιδιά μεταξύ των χωρών, έχει ζωτική σημασία ο αποτελεσματικός συντονισμός και η επικοινωνία μεταξύ των αρχών. Η αμοιβαία επωφελής συνεργασία για την προαγωγή της ευημερίας των παιδιών περιλαμβάνει την

ανταλλαγή εμπειριών και, όταν είναι δυνατό, την υιοθέτηση «βέλτιστων πρακτικών».

2.3.5. Πρέπει να ενισχυθεί η τοπική και περιφερειακή συνεργασία σε όλη την ΕΕ για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών. Στη συνεργασία αυτή πρέπει να συμμετέχουν οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες και, ιδιαίτερα, οι Συνδεδεμένες Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες θα αντλήσουν ιδιαίτερα οφέλη για τις προσπάθειές τους να ενισχύσουν

την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της προενταξιακής στρατηγικής.

2.3.6. Η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε όλη την ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες, συνεργαζόμενη με ΜΚΟ για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών μέσω της διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών και της ανταλλαγής πληροφοριών, καθώς και με την

ανάληψη εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού, ιδίως στο πλαίσιο του προτεινόμενου προγράμματος Daphne.

2.3.7 Με βάση τη διαπίστωση (βλ. σημείο 1.6 της παρούσας γνωμοδότησης) ότι υπάρχει σημαντικός αριθμός παιδιών που πέφτουν θύματα οικονομικής ή και σεξουαλικής παράλληλα εκμετάλλευσης από ενήλικους, υφίστανται καθολική κακομεταχείριση και διαβιούν σε πλήρη εξαθλίωση, η ΕΤΠ θεωρεί ότι πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα τόσο στα πλαίσια του προγράμματος Daphne όσο και στη νομοθετική ρύθμιση αυτών των θεμάτων. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι οι πλέον κατάλληλες και πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να αναλάβουν την πρωτοβουλία για θέσπιση μηχανισμών εντοπισμού,

παρακολούθησης και υποστήριξης των παιδιών που παραμένουν

αποκλεισμένα από τις δομές εκπαίδευσης και κοινωνικής πρόνοιας.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Ανάγκες ενημέρωσης — Η κλίμακα του προβλήματος

3.1.1. Η κακοποίηση των παιδιών αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κακοποίηση δεν γνωρίζει σύνορα και γι' αυτό απαιτούνται συντονισμένες προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης — συμπεριλαμβανομένης

της τοπικής και της περιφερειακής διοίκησης — για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της.

3.1.2. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για την έκταση της κακοποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να αρχίσει η συλλογή και η παρακολούθησή τους. Κάθε χώρα έχει διαφορετικό τρόπο ταξινόμησης και καταγραφής των πληροφοριών για την κακοποίηση των παιδιών. Η ΕΕ θα πρέπει να συντάξει μία έκθεση σχετικά με την υφιστάμενη συλλογή πληροφοριών, προκειμένου να προσδιορίσει ποιες πληροφορίες είναι χρήσιμες για την κατανόηση της κακοποίησης των παιδιών σε πανευρωπαϊκή

βάση. Η Eurostat σε συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να υποστηρίξει την διεργασία αυτή.

3.1.3. Η κακοποίηση των παιδιών μπορεί να οδηγήσει στη φυγή των παιδιών από τους κηδεμόνες τους και, για να διασφαλισθεί ότι αυτά τα παιδιά δεν λησμονούνται και να βοηθηθούν οι αρμόδιες αρχές των διάφορων χωρών στην ανεύρεσή τους, θα πρέπει να θεσπισθεί ένα Ευρωπαϊκό Μητρώο Εξαφανισθέντων Παιδιών. Μια άλλη χρήσιμη ενέργεια θα ήταν να διερευνηθεί η ασφαλής χρήση του Ίντερνετ από τις αστυνομικές δυνάμεις σε όλη την Ευρώπη για

τη διάθεση φωτογραφιών και άλλων στοιχείων των ευάλωτων εξαφανισμένων παιδιών.

3.1.4. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η κυβέρνηση έχει θεσπίσει ένα σύστημα καταγραφής των ατόμων που έχουν καταδικαστεί για σεξουαλικά εγκλήματα. Η προσέγγιση αυτή αναγνωρίζει ότι τα εν λόγω άτομα παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο υποτροπής μετά την καταδική ή την αποφυλάκισή τους και υπήρξε μέχρι στιγμής αποδοτική όσον αφορά την παρακολούθησή των κινήσεων και τον εντοπισμό αυτών των ατόμων. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν εάν και κατά πόσον το σύστημα αυτό θα μπορούσε να

εφαρμοστεί σε ευρωπαϊκή κλίμακα, ενδεχομένως με τροποποιημένη μορφή.

3.1.5. Οι αστυνομικές δυνάμεις κρατούν σήμερα στοιχεία για τα άτομα που έχουν ποινικές καταδίκες για παιδεραστία, παιδική πορνογραφία, παιδική πορνεία και παράνομη εμπορία γυναικών και παιδιών. Ωστόσο, δεν υπάρχει πανευρωπαϊκό σύστημα και ένα πρωτόκολλο για την ανταλλαγή πληροφοριών — μια επίσημη συμφωνία σχετικά με τις πληροφορίες που θα καταγράφονται και θα ανταλλάσσονται — μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα βελτίωνε την προστασία των παιδιών. Η Ευρωπαϊκή Αστυνομία (Europol) πρέπει να αναλάβει την πρωώθηση ενός παρόμοιου πρωτοκόλλου, ενώ μια ειδική μονάδα για την

προστασία των παιδιών θα πρέπει να συσταθεί από την Ευρωπαϊκή Αστυνομία.

3.1.6. Αναγνωρίζεται ότι οι βάσεις δεδομένων των τοπικών αρχών δεν θα δείξουν σήμερα τη συχνότητα ή τη διάδοση της παιδικής κακοποίησης, διότι δουλεύουν με πολύ διαφορετικούς ορισμούς και ενδέχεται να περιλαμβάνουν τόσο τις καταγγελλόμενες όσο και τις αποδεδειγμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, καθίστανται

όλο και πιο χρήσιμες όσο τυποποιούνται οι ορισμοί και όσο καταγράφουν μόνο τις αποδεδειγμένες περιπτώσεις.

3.1.7. Υπό τις παρούσες συνθήκες, μια πανευρωπαϊκή μελέτη ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του γενικού πληθυσμού θα

παρείχε έναν τρόπο να ληφθούν κατάλληλα, χρήσιμα και έγκυρα

δεδομένα σχετικά με τη συχνότητα της κακοποίησης.

3.2. Βοήθεια προς τα παιδιά για την αναφορά της κακοποίησης

3.2.1. Το 1996 δημοσιεύθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο η Έκθεση

της Εθνικής Επιτροπής Ερευνών για την Πρόληψη της Κακοποίησης. Πάνω από 10 000 άτομα, μεταξύ των οποίων και ορισμένα που είχαν κακοποιηθεί τα ίδια όταν ήταν παιδιά, εξέφρασαν τις απόψεις τους με επιστολή, γραπτή υποβολή ή προσωπικά. Η Εθνική Επιτροπή συμπέρανε ότι «οποιαδήποτε ισορροπημένη εξέταση της παιδικής κακοποίησης πρέπει να συμβιβαστεί με ορισμένες δυσάρεστες αλήθειες». Συγκεκριμένα, πρέπει να γίνει αποδεκτό ότι «πάνω από το ήμισυ της κακοποίησης που συμβαίνει, μερικές φορές για μακρές περιόδους στη ζωή ενός

παιδιού, δεν αποκαλύπτεται κατά την περίοδο που συμβαίνει και, επιπλέον, τα παιδιά που μιλούν παραμένουν η μειονότητα».

3.2.2. Η Επιτροπή συμπέρανε ότι πρέπει να τονισθούν τα οφέλη της αποκάλυψης και δήλωσε ότι, στο ένα τέταρτο των περιπτώσεων για τις οποίες είχε λάβει πληροφορίες, η αποκάλυψη έθεσε τέρμα στην κακοποίηση. Η αποκάλυψη θεωρείται το πρώτο βήμα σ' αυτή τη διαδικασία και μπορεί να έχει το όφελος του τερματισμού της κακοποίησης. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, αν και τα παιδιά που μιλούν είναι συνήθως τα μικρότερα, ο φόβος, η άγνοια και η

έλλειψη γνώσεων αλληλεπικαλύπτονται για να αποτρέψουν την αποκάλυψη.

3.2.3. Η πρόκληση για τα συστήματα προστασίας των παιδιών στην Ευρώπη είναι η δημιουργία συστημάτων, τα οποία θα βοηθούν τα παιδιά να μιλήσουν ανοικτά για την κακοποίησή τους και να αισθανθούν εμπιστοσύνη ότι θα λάβουν υποστήριξη και στα οποία το κοινό θα έχει εμπιστοσύνη ότι αναφέρονται όλες οι περιπτώσεις υποψιών. Η εξέταση των πρακτικών που εφαρμόζονται σήμερα στην Ευρώπη και η διαβούλευση με τα παιδιά και τους εφήβους σχετικά με την αποτελεσματικότητα αυτών των συστημάτων για τον εντοπισμό των «βέλτιστων πρακτικών» θα αποτελούσε ένα βήμα προόδου. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές βρίσκονται σε καλή θέση για να αναλάβουν αυτό το έργο και η ΕΕ θα πρέπει να τις ενθαρρύνει να παρουσιάσουν σχετικές

εκθέσεις. Η δραστηριότητα αυτή θα μπορούσε να συντονισθεί από

την Επιτροπή των Περιφερειών.

3.3. Αποκάλυψη και πρόσβαση των παιδιών σε βοήθεια

3.3.1. Τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών έχουν διαφορετικές ανάγκες. Για παράδειγμα, τα παιδιά άνω των 12 ετών, που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, είναι πιο κινητικά, πιο ανεξάρτητα και πιο ικανά να έλθουν σε επαφή και να χρησιμοποιήσουν το

φάσμα των υπηρεσιών που παρέχουν τα τμήματα νεολαίας και κοινότητας των τοπικών αρχών και άλλες οργανώσεις.

3.3.2. Τα παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, από 4-5 ετών μέχρι την είσοδό τους στη δευτεροβάθμια, είναι πιο περιορισμένα όσον αφορά τις ανεξάρτητες δυνατότητές τους και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Σ' αυτή την ηλικιακή ομάδα ο ρόλος του σχολείου, όπου περνούν τον περισσότερο χρόνο τους, και του δασκάλου είναι πολύ σημαντικός. Οι δάσκαλοι μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό των παιδιών που υφίστανται κακοποίηση και στη δημιουργία περιβαλλόντων όπου τα παιδιά μπορούν να εκφράσουν ήδη σε πρώιμη ηλικία τις ανησυχίες τους. Ένα άλλο αποτελεσματικό μέσο που θα καθιστά εύκολη την κατάθεση καταγγελιών εκ μέρους των ανηλίκων είναι τα μέσα επικοινωνίας τα οποία είναι εύχρηστα για τους ανηλίκους, όπως η τηλεόραση που επιτρέπει την άμεση πρόσβαση στους ανηλίκους που συναντούν δυσκολίες απευθείας μέσα στο σπίτι τους· ωστόσο,

οι φορείς στους οποίους πρέπει να κατευθύνονται οι ανήλικοι πρέπει να είναι εκείνοι που ήδη χρησιμοποιούν, δηλαδή το σχολείο. 3.3.3. Σύμφωνα με τα πορίσματα των ερευνών, τα παιδιά έχουν περιγράψει τις αντιδράσεις που θέλουν από τους «επαγγελματίες» — προσεκτική ακρόαση, διαθεσιμότητα και μη κριτική και μη αυταρχική στάση. Αυτό έχει συνέπειες για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, όπου πρέπει να διασφαλισθεί ότι αναπτύσσονται οι «ικανότητες ακρόασης». Οι διαπιστώσεις αυτές παρέχουν δυνατότητες να αναπτυχθούν και να υιοθετηθούν προσεγγίσεις

«βέλτιστων πρακτικών» από τα ιδρύματα κατάρτισης εκπαιδευτικών σε όλη την Ευρώπη.

3.3.4. Το σχολείο μπορεί επίσης να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αύξηση των γνώσεων των παιδιών για τον κόσμο και τις σχέσεις των ενηλίκων, για την απόφαση να γίνει κανείς γονέας, για την κατανόηση των δικαιωμάτων, των σχέσεων κακοποίησης και των ευθυνών και για το πού μπορεί να βρει ένας νέος βοήθεια αν έχει ανησυχίες ή φόβους. Η ποικιλομορφία των οικογενειών και των πολιτισμών που υπάρχουν στην Ευρώπη θα πρέπει να γίνει

σεβαστή, αλλά η κατανόηση των διαφορών μπορεί να βοηθήσει τη μάθηση για την ενήλικη ζωή και τη λήψη αποφάσεων.

3.3.5. Σε πολλά κράτη μέλη υπάρχει γενική παροχή υπηρεσιών προνοίας για τις οικογένειες με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Συγκεκριμένα, συνεργάτες ειδικά εκπαιδευμένοι στην υποστήριξη των νέων, ειδικά εκπαιδευμένοι νοσηλευτές ή επισκέπτες νοσοκόμοι της τοπικής κοινότητας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των οικογενειών με προβλήματα, στον εντοπισμό των πιθανών περιπτώσεων κακοποίησης και στην αναγνώριση και αντιμετώπιση ενδεχόμενων αναπτυξιακών προβλημάτων ή νοητικών διαταραχών. Για την αξία που έχουν αυτές οι υπηρεσίες για την

πρόληψη της κακοποίησης, ό,τι και να πει κανείς δεν θα είναι αρκετό.

3.3.6. Τα παιδιά έχουν επίσης πρόσβαση σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συχνά χωρίς επίβλεψη. Το Ίντερντ είναι μια όλο και πιο προσιτή και σημαντική πηγή πληροφοριών, αλλά χρειάζεται να

αυξηθεί η επίγνωση ότι το Ίντερντ μπορεί να χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά για τη μετάδοση παράνομου περιεχομένου.

3.3.7. Τα παιδιά μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα εκμετάλλευσης μέσω εικόνων που προβάλλουν σκηνές κακοποίησης, ιδιαίτερα σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Εκτός αυτού, τα παιδιά ενδέχεται να πέσουν τυχαία πάνω σε υλικό «για ενηλίκους», να λάβουν ηλεκτρονικά μηνύματα που να τα προσκαλούν να επισκεφθούν πορνογραφικές ιστοσελίδες και να έλθουν εν αγνοία τους σε επαφή με ενηλίκους που παριστάνουν τα παιδιά σε παιδικά φόρουμ συζητήσεων. Για την προστασία των παιδιών και των νέων από ανάλογες καταχρήσεις, η ΕΕ πρέπει να επεξεργασθεί ένα ευρύτερης ισχύος νομικό πλαίσιο, το οποίο να καθιστά δυνατή τη δικαστική δίωξη των παραγωγών και των παρόχων υπηρεσιών που

επιτρέπουν την εγγραφή και τη διαβίβαση προϊόντων παιδικής πορνογραφίας στα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους.

3.3.8. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καλύτερη συνειδητοποίηση αυτών των προβλημάτων, ιδίως στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους για τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Ο ρόλος αυτός συνίσταται στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις νέες τεχνολογίες των πληροφοριών, στη χρήση κατάλληλων ρυθμίσεων για την πρόσβαση στο Ίντερντ στο σχολείο και στο σπίτι και στους

δυνατούς τρόπους εκπαίδευσης των παιδιών και των εφήβων στην υπεύθυνη χρήση του δικτύου.

3.4. Ο ρόλος των υπεύθυνων ενηλίκων

3.4.1. Είναι σημαντικό να υπάρχει ένα αποτελεσματικό δίκτυο καλά συντονισμένων τοπικών υπηρεσιών, που θα ακούν τους φόβους των παιδιών για κακοποίηση, θα μεριμνούν ώστε να διερευνώνται δεόντως αυτοί οι φόβοι και, αν χρειάζονται ενέργειες

για την προστασία των παιδιών, θα διασφαλίζουν ότι αναλαμβάνονται αυτές οι ενέργειες.

3.4.2. Οι φόβοι που εκφράζουν τα παιδιά ή άλλοι ενήλικοι πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Οι φόβοι αυτοί ενδέχεται να εκφραστούν σε εκπαιδευτικούς, σε κοινωνικούς λειτουργούς, σε εργαζόμενους σε υγειονομικές ή ψυχαγωγικές υπηρεσίες ή στην αστυνομία. Τα παιδιά προσεγγίζουν τα πρόσωπα που πιστεύουν

ότι μπορούν να εμπιστευθούν. Οι ενήλικοι δεν πρέπει να τα απογοητεύσουν.

3.4.3. Οι επαγγελματίες αυτοί πρέπει να καταρτισθούν καταλλήλως, ώστε να καταλαβαίνουν την κακοποίηση, να ξέρουν ότι οι φόβοι πρέπει να παίρνονται στα σοβαρά και να γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν. Η ύπαρξη τοπικών πρωτοκόλλων ή διαδικασιών αντίδρασης στους φόβους βοηθά τους επαγγελματίες

να καταλάβουν τι πρέπει να κάνουν. Η κατάρτιση των επαγγελματιών έχει μεγάλη σημασία.

3.4.4. Όσοι εργάζονται με παιδιά, σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς, οικοτροφεία ή κέντρα υγείας, πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη κατάρτιση, για να αναγνωρίζουν την κακοποίηση, και να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στους φόβους των παιδιών, εξασφαλίζοντας τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες πρακτικές τους σ' αυτόν τον τομέα και

να εντοπίσουν και να υιοθετήσουν τις προσεγγίσεις των «βέλτιστων πρακτικών».

3.4.5. Τα τμήματα προσωπικού και επιμόρφωσης των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων μπορούν να προωθήσουν μια πολύπλευρη επιμόρφωση του προσωπικού των διάφορων

υπηρεσιών και οργανώσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι όλο το προσωπικό είναι ικανό να αναγνωρίζει την κακοποίηση.

3.5. Η «βέλτιστη πρακτική» για την αρωγή των παιδιών και των οικογενειών τους

3.5.1. Για τα παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση και τις οικογένειές τους, απαιτούνται εχέμυθες και διακριτικές υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να σχεδιάζουν και να παρακολουθούν την αξιολόγηση και την ανταπόκριση στις ανάγκες του παιδιού. Αυτό που προέχει είναι η ασφάλεια του παιδιού, αλλά οι περισσότερες οικογένειες μπορούν να βοηθηθούν και να υποστηριχθούν σε εθελοντική βάση. Η εργασία με τις οικογένειες χρειάζεται πόρους και υποστήριξη, αν επιδιώκεται να αποφευχθούν οι μελλοντικές κακοποιήσεις. Πράγματι, μόνο σε ακραίες περιπτώσεις ο ανήλικος υποχρεούται να εγκαταλείψει την οικογένεια· ωστόσο, δεν θα πρέπει να υποεκτιμώνται οι λιγότερο σοβαρές περιπτώσεις, κατά τις οποίες για την προστασία του ανήλικου συχνά απαιτείται να επιλυθεί το πρόβλημα που βρίσκεται στις ρίζες του κακού και πρέπει συνεπώς να αποκατασταθεί η ελλιπής επικοινωνία στο εσωτερικό της οικογένειας, η οποία

δυστυχώς μακροπρόθεσμα οδηγεί συχνά στην άσκηση βίας, τόσο σωματικής όσο και ψυχολογικής.

3.5.2. Τα εγχειρίδια ορθής επαγγελματικής πρακτικής, η άντληση στοιχείων και η υιοθέτηση πρακτικών άλλων κρατών θα ωφελήσουν τους επαγγελματίες σ' αυτό το πεδίο και θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να αναπτυχθούν. Εξίσου σημαντική είναι και η διδασχά από τις «κακές πρακτικές», τα διδάγματα που αντλούνται από τις περιπτώσεις δολοφονίας του παιδιού. Οι πληροφορίες αυτές θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη και καθιέρωση

αναγνωρισμένων προτύπων και προγραμμάτων διασφάλισης της ποιότητας.

3.5.3. Υπάρχουν παραδείγματα του ρόλου που μπορούν να διαδραματίσουν οι Διαμεσολαβητές των Παιδιών στη συλλογή και διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις πρακτικές — τόσο τις «βέλτιστες» όσο και τις «κακές». Για το λόγο αυτό θα μπορούσε να

εξεταστεί η καθιέρωση του θεσμού αυτού σε ευρωπαϊκό, κρατικό

και τοπικό ή περιφερειακό διοικητικό επίπεδο.

3.6. Προσεκτική επιλογή και πρόσληψη του προσωπικού

3.6.1. Το καθήκον της μέριμνας για την πρόσληψη και τη διάθεση προσωπικού παροχής υπηρεσιών σε οικοτροφεία, σε ημερήσια εκπαιδευτικά ιδρύματα ή γενικά στο πλαίσιο της κοινότητας ανήκει στον πάροχο, στην τοπική ή περιφερειακή αρχή ή άλλον οργανισμό, προκειμένου να διασφαλισθεί η προστασία των παιδιών. Είναι αποδοτική μια προσέγγιση με όρους εμποδίων. Όσο περισσότερα εμπόδια υπάρχουν, τόσο πιο δύσκολο είναι να

τα υπερπηδήσουν οι παιδόφιλοι και τόσο μεγαλύτερη προστασία παρέχεται στα παιδιά και τους εφήβους.

3.6.2. Ουσιαστική προϋπόθεση είναι να διασφαλισθεί ότι, μέσω αποτελεσματικών και αυστηρών διαδικασιών πρόσληψης, επιλέγονται, στο μέτρο του δυνατού, οι σωστοί άνθρωποι για να

εργασθούν με παιδιά και αποτρέπονται ή απορρίπτονται οι ακατάλληλοι.

3.6.3. Η τυπική διαδικασία επιλογής θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα μίγμα μεθόδων αξιολόγησης: γραπτές ασκήσεις, προφορικές παρουσιάσεις, ομαδικές ασκήσεις, ψυχομετρικά τεστ, ατομικές συνεντεύξεις ή άλλες κατάλληλες μέθοδοι προσαρμοσμένες στις περιστάσεις. Οι προσεγγίσεις που βασίζονται στην επαγγελματική ικανότητα προσδιορίζουν τα προσόντα, τις δεξιότητες, τις γνώσεις, τις συμπεριφορές και τις αξίες που απαιτούνται για την επιτυχή άσκηση ενός επαγγέλματος και οι ικανότητες αυτές μπορούν

να περιγραφούν και να αξιολογηθούν μέσω μιας διαδικασίας επιλογής.

3.6.4. Επειδή οι παιδεραστές επιλέγουν ως στόχο τα πλέον ευάλωτα παιδιά, αναζητούν και θέσεις απασχόλησης που θα τους παρέχουν τακτική και άνετη επαφή με παιδιά και θα τους

επιτρέπουν να αναπτύξουν μαζί τους σχέσεις, τις οποίες θα μπορούν να εκμεταλλευθούν.

3.6.5. Σημαντική για την προστασία των παιδιών είναι η διασφάλιση ότι δεν εργάζονται με παιδιά, σε κανένα κοινοτικό ή εκπαιδευτικό περιβάλλον ημερήσιου σχολείου ή οικοτροφείου, άτομα που έχουν καταδικαστεί για παρόμοιους λόγους στο παρελθόν. Αυτή είναι μια σημαντική ευθύνη των τοπικών και περιφερειακών αρχών, αλλά δύσκολα εφαρμόζεται με αξιοπιστία, επειδή τα αδικήματα που έχουν διαπραχθεί σε άλλες χώρες είναι απίθανο να αποκαλυφθούν. Κάποιοι που έχει ζήσει και εργασθεί σε άλλο ευρωπαϊκό κράτος ενδέχεται να παρουσιάσει «πιστοποιητικά

καλής διαγωγής», για τον έλεγχο των οποίων θα πρέπει να διαδραματίζει το ρόλο της η Ευροπόλ.

3.6.6. Είναι σημαντικό να αναγνωρισθεί ότι αυτές οι διαδικασίες έχουν ορισμένα όρια. Πολλοί ενήλικοι που εργάζονται με παιδιά και ασελγούν εναντίον τους δεν γίνονται ποτέ αντιληπτοί από τους εργοδότες. Ακόμη και αν γίνουν αντιληπτοί, και πάλι ενδέχεται να μην καταγγελλθούν στην αστυνομία. Γι' αυτό και είναι

αναγκαίο να διασφαλίζουν οι αρχές ότι εφαρμόζονται καλές διαδικασίες εποπτείας, ώστε να εντοπίζονται τυχόν ανησυχίες σχετικά με την πρακτική ή τις επιδόσεις των μελών του προσωπικού. Υπάρχουν δυνατότητες για ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με

τις «βέλτιστες πρακτικές» και προαγωγή των πρακτικών αυτών

μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

3.7. Εκστρατείες συνειδητοποίησης της παιδικής κακοποίησης

3.7.1. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, λόγω της εγγύτητάς τους στις τοπικές κοινότητες και του αντιπροσωπευτικού τους χαρακτήρα, βρίσκονται σε μοναδική θέση για να αναλάβουν θετική δράση υπέρ των παιδιών, και, ιδιαίτερα, για να διοργανώσουν εκστρατείες για τη συνειδητοποίηση της παιδικής κακοποίησης στις κοινότητές τους, την ενημέρωση σχετικά με τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και την αντιμετώπιση του ταμπού της επέμβασης σε οικογενειακά θέματα. Το κοινό πρέπει να ενημερωθεί και να ενθαρρυνθεί να καταγγέλλει τα περιστατικά κακοποίησης. Πρέπει να μάθει πού μπορεί να υποβάλει αυτές τις

καταγγελίες και να γνωρίζει ότι οι φόβοι του θα αντιμετωπισθούν με σοβαρότητα.

3.7.2. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διοργανώσουν εκστρατείες για την καταπολέμηση της κακοποίησης, π.χ. διακηρύσσοντας τη μηδενική ανοχή της βίας κατά των παιδιών, με οποιαδήποτε μορφή της, όπως μπορούν

και να διοργανώσουν και να ηγηθούν εκστρατειών ευρωπαϊκής

κλίμακας σε συνεργασία με τους κατάλληλους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς.

3.8. Πανευρωπαϊκές νομοθετικές απαιτήσεις

3.8.1. Σήμερα ποικίλλει στην Ευρώπη η νομοθεσία που αφορά την προστασία των παιδιών, τις εξουσίες των τοπικών και περιφερειακών αρχών και της αστυνομίας και τον βαθμό παιδοκεντρισμού και φιλικότητας των δικαστικών συστημάτων και διαδικασιών προς τα παιδιά, π.χ. με τη χρήση βιντεοσκοπημένων καταθέσεων των παιδιών ή τη διαθεσιμότητα εξειδικευμένων δικαστών. Η ΕΕ θα πρέπει να αναλύσει την υφιστάμενη νομοθεσία,

να προσδιορίσει τα ωφέλιμα για τα παιδιά στοιχεία και να συστήσει

τα μέτρα που θα πρέπει να μελετήσει κάθε χώρα, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα πανευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των παιδιών.

4. Συμπέρασμα

4.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη

κινητικότητα των πολιτών στην Ευρώπη, αλλά ελάχιστες προσπάθειες έχουν καταβληθεί για τον συντονισμό των εφαρμοζόμενων πρακτικών, την προαγωγή της ευημερίας των παιδιών και την εξέταση τρόπων καλύτερης προστασίας των παιδιών από την κακοποίηση.

4.2. Θα πρέπει να αναγνωρισθεί σαφέστερα και να θεσμοθετηθεί

ο σημαντικός ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών της Ευρώπης στην ανάληψη θετικής δράσης υπέρ των παιδιών για την υποστήριξη των βασικών αρχών της Σύμβασης των Ηνωμένων

Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη.

4.3. Η «Ευρώπη των Πολιτών», η οποία χρειάζεται πιο αποκεντρωμένες διαρθρώσεις, χρειάζεται επίσης περισσότερο συντονισμό και ευρύτερη διασυννοριακή και διεθνική συνεργασία. Τα παιδιά και οι έφηβοι δεν πρέπει να αγνοηθούν σ' αυτή τη διαδικασία και η ΕΕ θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους με τους οποίους θα μπορέσουν να προαχθούν τα δικαιώματα των παιδιών και εφήβων στα κράτη μέλη και την Ευρώπη. Μεταξύ αυτών πρέπει να συμπληρωθεί η θέσπιση τοπικών Διαμεσολαβητών των Παιδιών που θα ανταλλάσσουν μεταξύ τους γνώσεις και πρακτικές για θέματα που αφορούν και επηρεάζουν τα παιδιά και τους εφήβους σε όλη την Ευρώπη. Πράγματι, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, λόγω της εγγυητάς τους στον πληθυσμό και της πείρας τους στον κοινωνικό τομέα, είναι σε θέση να αναπτύξουν ειδικές δράσεις υπέρ των παιδιών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει αυτού

του είδους τις πρωτοβουλίες και ελπίζουμε ότι θα δεσμευθεί να υποστηρίξει τις τοπικές δράσεις των εν λόγω αρχών ή τις διασυννοριακές ανταλλαγές εμπειριών, επιπροσθέτως της χρηματοδότησης που προβλέπεται στο πλαίσιο του μελλοντικού προγράμματος Daphne.

4.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών μπορεί να διαδραματίσει τον ρόλο του συντονιστή των προτύπων «βελτιστής πρακτικής» που αναπτύσσονται από τις αρχές και τους οργανισμούς της Ευρώπης και να υποβάλει αυτά τα πρότυπα στις τοπικές αρχές προς εξέταση. Οι συστάσεις για δράση από μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών της ΕΕ για την καταπολέμηση της κακοποίησης των παιδιών (επισυνάπτονται), οι οποίες διατυπώθηκαν στο σεμινάριο της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Τοπική και περιφερειακή

συνεργασία για την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση», καταδεικνύουν τη δέσμευση υπέρ της διασυννοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πρακτικών μεταξύ των αρχών και τον αποτελεσματικό ρόλο της Επιτροπής των Περιφερειών στον συντονισμό των δραστηριοτήτων.

4.5. Επειδή κατά το παρελθόν οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες δεν έκαναν μνεία στο ζήτημα των παιδιών, ήταν δύσκολο να επικεντρωθεί η προσοχή άμεσα στις ανάγκες και τα συμφέροντα των παιδιών και εφήβων και να παρασχεθούν πόροι από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία για δραστηριότητες που θα προωθούν την καλή τους ανάπτυξη. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, στην οποία εισάγεται μια νέα ρήτρα περί μιας διακριτικής μεταχείρισης διευκρινίζει ότι τα παιδιά πρέπει να συμπεριληφθούν στις διατάξεις της Συνθήκης, αναγνωρίζοντας έτσι ότι και τα παιδιά είναι επίσης πολίτες της Ευρώπης. Η θέση αυτή πρέπει να

λάβει νομοθετική υπόσταση και αφού αναγνωριστεί η επιτακτική ανάγκη μιας ευρύτερης στρατηγικής της ΕΕ σε σχέση με την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση και την εγκατάλειψη — δίχως ωστόσο οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να απωλέσουν τις αρμοδιότητές τους — να εφαρμοσθούν τα κατάλληλα μέτρα.

4.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί τις δυνατότητες που θα παράσχει το πρόγραμμα Daphne για ενίσχυση της συνεργασίας των ΜΚΟ και των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε όλη την Ευρώπη. Παρατηρεί με ικανοποίηση ότι η έκκληση που είχε διατυπώσει στη γνωμοδότησή της () για προαγωγή της συνεργασίας τοπικών και περιφερειακών αρχών και ΜΚΟ στην εφαρμογή του προγράμματος και σε δίκτυα ενημέρωσης

επικροτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (πρώτη ανάγνωση), την Επιτροπή (τροποποιημένη πρόταση) και το Συμβούλιο (κοινή θέση). Εκτός από τη συνεργασία τοπικών και περιφερειακών αρχών και ΜΚΟ, η δικτύωση των αρχών θα προσδώσει επίσης σημαντική προστιθέμενη αξία στις δράσεις που εφαρμόζονται ήδη από τα διάφορα κράτη μέλη.

4.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι οι διατιθέμενοι

πόροι θα καλύπτουν τις ανάγκες των αρχών και των οργανισμών και υπηρεσιών εντοπισμού, καταγραφής, παρακολούθησης και υποστήριξης των παιδιών που υφίστανται κακοποίηση, εκμετάλλευση και εγκατάλειψη, καθώς και των οικογενειών τους.

Οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει:

να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα πρόσβασης των παιδιών που

είναι άρρωστοι από διάφορα είδη βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, της υγείας και εκπαίδευσης,

— να διευκρινίζουν τις πληροφορίες και να διασφαλίζουν, συναισθηματική και

— να διευρύνουν την παροχή υπηρεσιών τους σε όλα τα

παιδιά που βρίσκονται εντός των γεωγραφικών ορίων της δικαιοδοσίας τους (νόμιμα ή παράνομα, προσωρινά ή μόνιμα),

— να συνεργάζονται με αντίστοιχους μηχανισμούς ή υπηρεσίες σε τόπους μελλοντικής εγκατάστασης των παιδιών για την παρακολούθησή τους.

4.8. Η ΕΤΠ εκτιμά, επίσης, ότι τα ειδικά προβλήματα των παιδιών που ανήκουν σε μετακινούμενες ομάδες (οικονομικοί πρόσφυγες, νομάδες π.χ. Τσιγγάνοι κ.λπ.) ανάμεσα σε διαφορετικές περιοχές του ίδιου κράτους ή σε διαφορετικά κράτη της ΕΕ, θα πρέπει να ρυθμιστούν και νομοθετικά σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

4.9. Θα πρέπει να συλλεχθούν πληροφορίες για την έκταση της κακοποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση τα διαθέσιμα

δεδομένα, αναγνωρίζοντας ότι σήμερα υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι καταγραφής και ταξινόμησης των στοιχείων για την παιδική κακοποίηση. Η ΕΕ θα πρέπει να συντάξει μια έκθεση σχετικά με την τρέχουσα συλλογή δεδομένων, με σκοπό να προσδιορίσει ποιες πληροφορίες είναι χρήσιμες για την κατανόηση της κακοποίησης των παιδιών σε πανευρωπαϊκή κλίμακα.

4.10. Η προστασία των παιδιών θα πρέπει να υποστηριχθεί

και με άλλες βάσεις δεδομένων πανευρωπαϊκής κλίμακας: ένα Ευρωπαϊκό Μητρώο Εξαφανισθέντων Παιδιών, ενδεχομένως, ένα κοινοτικό σύστημα καταγραφής και εντοπισμού των ατόμων που έχουν καταδικαστεί για σεξουαλικά αδικήματα και ένα πρωτόκολλο για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αστυνομικών δυνάμεων, το οποίο θα βελτιώσει επίσης την κατάρτιση του προσωπικού.

4.11. Σε πολλούς τομείς δραστηριότητας, τα εγχειρίδια ορθής επαγγελματικής πρακτικής, η άντληση στοιχείων και η υιοθέτηση πρακτικών άλλων κρατών θα ωφελήσουν τους επαγγελματίες σ' αυτό το πεδίο και θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να αναπτυχθούν. Η εξέταση των πρακτικών που εφαρμόζονται σήμερα στην Ευρώπη, π.χ. στους τομείς της παροχής υπηρεσιών, της επιλογής και πρόσληψης προσωπικού και της βασικής επιμόρφωσης, για τον εντοπισμό των «βέλτιστων πρακτικών» θα αποτελούσε ένα βήμα προόδου. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές βρίσκονται σε καλή θέση για να αναλάβουν αυτό το έργο και η ΕΕ θα πρέπει να τις ενθαρρύνει προς αυτή την κατεύθυνση.

Η δραστηριότητα αυτή θα μπορούσε να συντονισθεί από την Επιτροπή των Περιφερειών. Για να είναι πραγματικά αποτελεσματικός αυτός ο ρόλος των σχολείων θα πρέπει να βελτιστοποιηθεί η επικοινωνία και η αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των σχολικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών προνοίας, κυρίως στο επίπεδο της επαγγελματικής συνεργασίας μεταξύ των δύο φορέων, οι οποίοι δυστυχώς αναλαμβάνουν συχνά παράλληλες δράσεις αλλά όχι κοινές.

4.12. Ο σημαντικός ρόλος του σχολείου στην πρόληψη της κακοποίησης, την ακρόαση και την ανταπόκριση στις ανάγκες των παιδιών πρέπει να αναγνωρισθεί και να υποστηριχθεί. Το σχολείο δεν αυξάνει μόνο τις γνώσεις των νέων για τον κόσμο των ενηλίκων, τις ανθρώπινες σχέσεις και τους δυνητικούς κινδύνους, αλλά μπορεί και να τους ενημερώσει και να ενθαρρύνει την πρόσβασή τους στις διαθέσιμες πηγές βοήθειας. Η διασφάλιση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών, του εξοπλισμού τους με τους απαραίτητους πόρους και της υποστήριξής τους με πρότυπα «βέλτιστων

πρακτικών», για να παρέχουν αυτή την προσωπική και κοινωνική εκπαίδευση, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα. Για να είναι πραγματικά αποτελεσματικός αυτός ο ρόλος των σχολείων θα πρέπει να βελτιστοποιηθεί η επικοινωνία και η αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των σχολικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών προνοίας, κυρίως στο επίπεδο της επαγγελματικής συνεργασίας μεταξύ των δύο φορέων, οι οποίοι δυστυχώς αναλαμβάνουν συχνά παράλληλες δράσεις αλλά όχι κοινές.

4.13. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, λόγω της εγγύτητάς τους στις τοπικές κοινότητες, βρίσκονται σε μοναδική θέση για να

αναλάβουν θετική δράση υπέρ των παιδιών και, ιδιαίτερα, για να διοργανώσουν εκστρατείες για τη συνειδητοποίηση της παιδικής κακοποίησης στις κοινότητές τους. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διοργανώσουν εκστρατείες για την καταπολέμηση της κακοποίησης, π.χ. διακηρύσσοντας τη μηδενική ανοχή της βίας κατά των παιδιών, με οποιαδήποτε μορφή της, όπως μπορούν και να διοργανώσουν και ηγηθούν εκστρατειών ευρωπαϊκής κλίμακας σε

συνεργασία με τους κατάλληλους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς.

4.14. Το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των παιδιών στην Ευρώπη πρέπει να επανεξετασθεί και, αφού ληφθούν υπόψη οι υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες καθώς και οι αρμοδιότητες και δυνατότητες των κρατών για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων κακοποίησης των παιδιών, να ενισχυθεί περαιτέρω η προστασία των παιδιών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ

Στις 7 Σεπτεμβρίου και στις 4 Δεκεμβρίου 1998, μέλη των Επιτροπών 3, 5 και 7 της ΕΤΠ συναντήθηκαν για να εξετάσουν τρόπους προώθησης μιας Ευρώπης των Περιφερειών στην οποία τα παιδιά θα προστατεύονται από την κακομεταχείριση. Το σεμινάριο διοργανώθηκε από τις Εθνικές Ενώσεις της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιρλανδίας για την Προστασία των Παιδιών από την Κακομεταχείριση, σε συνεργασία με την ΕΤΠ· η χρηματοδότηση προήλθε από την πρωτοβουλία Daphne της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Μετά τις συζητήσεις που διεξήχθησαν στα σεμινάρια αυτά, συμφωνήθηκε το ακόλουθο πρόγραμμα δράσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την καταπολέμηση της κακομεταχείρισης των παιδιών.

Συστάσεις προς τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

1. Καθιέρωση κοινής έννοιας της κακοποίησης των παιδιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και συλλογή, παρακολούθηση και ανταλλαγή πληροφοριών όσον αφορά την έκταση της κακοποίησης των παιδιών

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να εργασθούν από κοινού για την προώθηση κοινών βάσεων δεδομένων στον τομέα αυτό σε συνεργασία με την Eurostat.
- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να συνεργασθούν με τις αστυνομικές αρχές και την Europol για την ανάπτυξη βάσεων δεδομένων όσον αφορά τις ποινικές καταδίκες για παιδεραστία, παιδική πορνογραφία, παιδική πορνεία και εμπορία παιδιών καθώς επίσης και όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών για τα αγνοούμενα παιδιά.

2. Θέσπιση της κατάλληλης νομοθεσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την προστασία των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να υποστηρίξουν την ανάπτυξη ειδικής νομοθεσίας για την προστασία των παιδιών σε κοινοτικό επίπεδο, επί τη βάση της Συμβάσεως του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού ούτως ώστε να υπάρξει μία συνεπής προσέγγιση του προβλήματος σε όλη την Ευρώπη.
- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να προωθήσουν την ανάπτυξη κοινών κατευθυντήριων γραμμών σε επίπεδο ΕΕ με σκοπό την ανάληψη επαγγελματικής δράσεως εκ μέρους όλων όσων εμπλέκονται στις υποθέσεις κακοποίησης παιδιών.

3. Η προστασία των παιδιών στην Ευρώπη από την κακοποίηση εκ μέρους των κηδεμόνων τους και εφαρμογή ασφαλών μεθόδων πρόσληψης των παρόχων υπηρεσιών

Δράση:

- Στην επάνδρωση και τις πρακτικές επιλογής πρέπει να συμμετέχουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σε όλη την ΕΕ και να καταρτίζονται συστάσεις για την «ορθότερη πρακτική» προς εξέταση και υλοποίηση.
- Οι αστυνομικές δυνάμεις πρέπει να αναπτύξουν συστήματα καταγραφής ποινικών μητρώων που σχετίζονται με τα παιδιά καθώς και μεθόδους για την ανταλλαγή των εν λόγω πληροφοριών.

4. Οι έχοντες την επιμέλεια των παιδιών ή οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη κατάρτιση ώστε να αναγνωρίζουν την κακοποίηση και να γνωρίζουν με ποιο τρόπο πρέπει να ενεργήσουν σχετικά

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να αναπτύξουν τις βασικές αρμοδιότητες που να ανταποκρίνονται στις απαραίτητες ειδικότητες και γνώσεις στον τομέα. Εν συνεχεία οι αρμοδιότητες πρέπει να τυποποιούνται στα κράτη μέλη ούτως ώστε να ανταλλάσσονται και να προάγονται οι ορθές πρακτικές.
- Οι υπηρεσίες προσωπικού και επιμόρφωσης των τοπικών και περιφερειακών αρχών μπορούν να προωθήσουν την επιμόρφωση του προσωπικού των διαφόρων υπηρεσιών και οργανώσεων προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι όλο το προσωπικό είναι ικανό να αναγνωρίζει τις κακοποιήσεις και να έχει πληροφόρηση για την κακοποίηση παιδιών κατά την περίοδο άσκησης του.

5. Ύπαρξη τοπικών πολιτικών και διαδικασιών για το χειρισμό υποθέσεων κακοποίησης παιδιών με τις οποίες θα καθορίζεται ο ρόλος που θα διαδραματίζει το προσωπικό όλων των επαγγελματιών και οργανώσεων

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να προωθήσουν την ανάπτυξη κοινών κατευθυντήριων γραμμών, τυποποιημένων πρωτοκόλλων, ρόλων και αρμοδιοτήτων για τη λήψη δράσεως εκ μέρους όλων όσοι χειρίζονται τις υποθέσεις κακοποίησης παιδιών στον τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης, της αστυνομίας ή του κοινωνικού έργου.

6. Ύπαρξη υπηρεσιών για τα παιδιά και για όσους έχουν την επιμέλειά τους για το μετά την κακοποίηση στάδιο

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σε όλη την ΕΕ πρέπει να ανταλλάσσουν πληροφορίες για την εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών όσον αφορά τις οικογένειες στις οποίες σημειώθηκαν κακοποιήσεις και για να βοηθήσουν τα παιδιά να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η γνώση μεταξύ των αρχών.

7. Ανάλυση δράσης για την κατάσταση προγραμμάτων για την πρόληψη της κακοποίησης

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να εγκαινιάσουν πολιτικές για να εξασφαλισθεί ότι κάθε παιδί πληροφορείται σχετικά με την οικογενειακή ζωή, τις σχέσεις, τα δικαιώματά του, για το τι πρέπει να πράξει και σε ποιον να απευθυνθεί σε περίπτωση που έχει προβλήματα.
- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να συμμετέχουν στις τρέχουσες πρακτικές και να αναπτύξουν πόρους που θα μπορούν να χρησιμοποιούνται από το διδακτικό προσωπικό για την ενημέρωση των παιδιών, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και την κατανόηση των πατρικών σχέσεων.
- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σε όλη την Ευρώπη μπορούν να συνεργάζονται για την ανάπτυξη προγραμμάτων προκειμένου να εξασφαλισθεί η ύπαρξη αποτελεσματικών πολιτικών ασφαλούς χρησιμοποίησης του internet στα σχολεία και τις βιβλιοθήκες· για την ανάπτυξη επίσης εκστρατειών για την ασφαλή χρησιμοποίηση του internet και για την προώθηση ειδικών τηλεφωνικών κέντρων όπου μπορούν να αναφέρονται παρόμοια περιστατικά.

8. Ανάλυση από τα παιδιά ενός πιο δραστήριου ρόλου σύμφωνα με την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες παροχής συμβουλών που να ανταποκρίνονται στις ανησυχίες των παιδιών για παρόμοια προβλήματα και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους στο σχεδιασμό και ανάπτυξη τοπικών υπηρεσιών.
- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να βοηθούν τα παιδιά και τους νέους για τη συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων τους, εξασφαλίζοντας την πρόσβασή τους σε ένα σύστημα υποβολής καταγγελιών και ανεξάρτητης συνηγορίας και διορίζοντας π.χ. έναν ανεξάρτητο επίτροπο/διαμεσολαβητή για τα παιδιά.

9. Ανάλυση της ευθύνης για την προώθηση περιοδικών εκστρατειών για την ενημέρωση του κοινού

Δράση:

- Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να συνεργάζονται, να συμμετέχουν στις τρέχουσες πρακτικές και να αναλαμβάνουν πανευρωπαϊκές εκστρατείες για την καταπολέμηση της κακοποίησης.

10. Ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής συνεργασίας σε πανευρωπαϊκή κλίμακα για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών

Δράση:

- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ τοπικών και περιφερειακών αρχών σε πανευρωπαϊκή κλίμακα και των υποψήφιων χωρών σε σύμπραξη με τις Μ.Κ.Ο. για την αντιμετώπιση της κακοποίησης των παιδιών μέσω προβολής και διαδόσεως των καλύτερων πρακτικών και ανταλλαγής πληροφοριών καθώς και μέσω εκστρατειών για την ενημέρωση του κοινού.

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και ο συντονισμός τους με το Ταμείο Συνοχής Κατευθύνσεις για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006»

(2000/C 57/08)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής για «Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το συντονισμό τους με τα Ταμεία Συνοχής — Κατευθύνσεις για τα προγράμματα της περιόδου 2000-2006» [COM(1999) 344 τελικό].

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 2ας Ιουνίου 1999 για την ανάθεση, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γνωμοδότηση για το θέμα αυτό και την ανάθεση των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 1 — Περιφερειακή πολιτική, Διαρθρωτικά Ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή, διαμεθοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 217/99 rev. 1) που υιοθετήθηκε από την επιτροπή 1 στις 6 Οκτωβρίου 1999 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας du Granrut (ΓΑΛΛ/ΕΚ) και του κ. Pettitt (ΗΒ/ΕΣΚ)·

λαμβάνοντας υπόψη την Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί θεσπίσεως γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία (COM(1998) 131 τελικό)·

λαμβάνοντας υπόψη την «Έκτη περιοδική έκθεση για την κατάσταση και την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»·

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Ατζέντα 2000: χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά το 1999 λαμβανομένων υπόψη των προοπτικών διεύρυνσης και των προκλήσεων του 21ου αιώνα» (CdR 303/97 τελικό) (1).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί θεσπίσεως γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία» (CdR 240/98 τελικό) (2).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο» (CdR 155/98 τελικό) (3).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του περί τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 του Συμβουλίου περί ιδρύσεως του Ταμείου Συνοχής» και την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 περί ιδρύσεως του Ταμείου Συνοχής» (CdR 235/98 τελικό) (4).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Ατζέντα 2000 — μεταρρύθμιση της ΚΓΠ» (CdR 273/98 τελικό) (5).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με την υποστήριξη της ανάπτυξης της υπαίθρου από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο, Τμήμα Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (FEOGA) 98/0102 (CNS)» (CdR 308/98 τελικό) (6).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για την Ανακοίνωση της Επιτροπής «Το αστικό ζήτημα: Κατευθύνσεις για μία ευρωπαϊκή συζήτηση» (CdR 316/97 τελικό) (7).

λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της για το «Αναπτυξιακό σχήμα του κοινοτικού χώρου» (CdR 266/98 τελικό) (8).

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Manfred DAMMEYER

(6) ΕΕ C 64 της 27.2.1998, σ. 40.

(7) ΕΕ C 51 της 22.2.1999, σ. 1.

(8) ΕΕ C 64 της 22.2.1999, σ. 48.

υιοθέτησε κατά τη 31η σύνοδο ολομέλειας της 17 και 18 Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18 Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

1.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής να προβεί στην κατάρτιση κοινού σχεδίου κατευθύνσεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Αυτό θα συμβάλει στην βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους και στην περαιτέρω οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ευρώπης.

Η ΕΤΠ σημειώνει εντούτοις ότι η Επιτροπή δεν καταδεικνύει αρκούντως τον διακεκριμένο ρόλο των Ταμείων Συνοχής και των Διαρθρωτικών Ταμείων ούτε με ποιόν τρόπο λειτουργούν από κοινού για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και συνοχής. Ενώ το Ταμείο Συνοχής υποστηρίζει κατά κύριο λόγο την ανάπτυξη επί τη βάσει μακροοικονομικών πολιτικών, τα Διαρθρωτικά Ταμεία ασχολούνται με την οικονομική ανάπτυξη σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των δύο αυτών ταμείων έχει ουσιαστική σημασία για την μείωση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των

περιφερειών.

Η ΕΤΠ σημειώνει ακόμη ότι η Επιτροπή δεν καθιστά αρκούντως σαφές το γεγονός ότι η μείωση των περιφερειακών διαφορών και του γενικότερου επιπέδου ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτεί μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην προετοιμασία, την συνέχεια και την εφαρμογή των νέων προγραμμάτων για την περίοδο 2000-2006. Ούτε, επιπλέον, γίνεται αναφορά στην ειδική κατάσταση που επικρατεί στις ορεινές περιοχές, στις μεθωριακές και απομονωμένες περιφέρειες, στις άκρως απομακρυσμένες περιφέρειες, καθώς και στις

αραιοκατοικημένες περιοχές.

1.2. Όπως επισημαίνεται ήδη στη γνωμοδότησή της για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί θεσπίσεως των γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, η ΕΤΠ θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην από τα κάτω προς τα άνω προσέγγιση, όπως γίνεται στον υποχρεωτικό χαρακτήρα των προγραμματικών εγγράφων για την υλοποίηση της ενίσχυσης των Διαρθρωτικών

Ταμείων.

1.3. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η απασχόληση ή η ανταγωνιστικότητα πρέπει να παραμείνουν μόνιμος στόχος της ενίσχυσης των Διαρθρωτικών Ταμείων αλλά και μόνιμος στόχος για όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Επικροτεί το γεγονός ότι οι τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης, όπως τα τοπικά σύμφωνα απασχόλησης, έχουν ληφθεί υπόψη και αναγνωρίζονται ως παραδείγματα επιτυχίας, εκφράζει όμως τη λύπη της για το γεγονός ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές δεν συμμετέχουν στενά στις δράσεις προτεραιότητας για την απασχόληση που

αποφασίζονται σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο.

1.4. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι τα προγράμματα για τα Διαρθρωτικά

Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα πρέπει να αναπτυχθούν και να εφαρμοσθούν μέσω ισχυρών τοπικών δημοκρατικών συμπράξεων. Η ΕΤΠ επικροτεί συνεπώς την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η ενίσχυση από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα πρέπει να βασίζεται στην κατάρτιση μιας ευρύτερης αποκεντρωμένης σύμπραξης, πράγμα που, όπως πιστεύει η ΕΤΠ αποτελεί το κλειδί για την επιτυχία των εν λόγω προγραμμάτων. Εντούτοις, η ΕΤΠ συνιστά τη δημιουργία οργανωτικών προϋποθέσεων που θα επιτρέπουν την καλή λειτουργία μιας παρόμοιας σύμπραξης. Η ΕΤΠ υποστηρίζει, επίσης, την ισχυρότερη παρακολούθηση αυτών των προϋποθέσεων σε όλα τα κράτη μέλη, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η αρχή της επικουρικότητας

εφαρμόζεται με αποτελεσματικό και ορθολογικό τρόπο.

1.5. Η ΕΤΠ επικροτεί το βασικό προσανατολισμό προς τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις ίσες ευκαιρίες. Ζητεί η τήρηση των αρχών αυτών να εξασφαλισθεί με τυποποιημένους δείκτες που θα καθορίζονται από τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές κατά το στάδιο της καταρτίσεως των προγραμμάτων. Με βάση τους δείκτες αυτούς θα καταστεί ευχερέστερη η εποπτεία και

η αξιολόγηση των προγραμμάτων.

1.6. Εκτός από τη διατήρηση της ελαστικότητας στις δράσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων, η ΕΤΠ αναφέρει τη σημασία που έχουν οι διασυνδέσεις με το σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου. Αυτό συνεπάγεται τον διαμεθωριακό συντονισμό τομεακών πολιτικών και ένα είδος συνδέσεως μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων περιφερειακών αρχών που συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την

ανάπτυξη της χωροταξίας.

1.7. Η ΕΤΠ επιθυμεί, επίσης, να επισύρει την προσοχή της Επιτροπής στις συνέπειες του ανταγωνισμού μεταξύ περιφερειών στα πλαίσια της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, που προκαλούν διαφορές μεταξύ της τοπικής φορολογίας και των όρων κοινωνικής ασφάλισης. Είναι επομένως απαραίτητο να εξασφαλισθεί ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία δεν θα επιτείνουν τον κίνδυνο μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων. Από αυτή την άποψη, το ενιαίο νόμισμα θα διευκολύνει τη σύγκριση μεταξύ των διαφόρων φορολογικών συστημάτων και συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών. Αυτό ενδέχεται να δρομολογήσει διαδικασία πτωτικού φορολογικού ανταγωνισμού, για την αποτροπή της οποίας επιβάλλεται ένας ελάχιστος βαθμός εναρμόνισης της φορολογίας επί του κεφαλαίου. Επιπλέον, η Επιτροπή θα πρέπει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς το χώρο των κρατικών ενισχύσεων φορολογικού χαρακτήρα, ούτως ώστε να

μην συμβάλλουν σε στρέβλωση του ανταγωνισμού.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1. Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση:

ανταγωνιστικότητα των περιφερειών

2.1.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με τη γραμμή που ακολουθεί η Επιτροπή όσον αφορά τη δημιουργία των βασικών

προϋποθέσεων για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών στους τομείς των υποδομών μεταφορών, ενέργειας, επικοινωνιών, υποδομών για υψηλής ποιότητας περιβάλλον, έρευνας τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Θα επιθυμούσε όμως τα όσα αναφέρει σχετικά με τη δημιουργία των βασικών προϋποθέσεων ενόψει της ανταγωνιστικότητας να είχαν ενταχθεί

σε ένα πλαίσιο πρακτικών μέτρων που είναι και ο βασικός σκοπός του όλου εγχειρήματος.

2.1.2. Η ΕΤΠ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο πρόβλημα της διασυνδέσεως μεταξύ των Διαρθρωτικών Ταμείων και των κρατικών ενισχύσεων, δεδομένου ότι οι περιοχές παρέμβασης και οι στόχοι διαφέρουν οι δε τοπικές και περιφερειακές αρχές δεν συμμετέχουν στον καθορισμό τους. Η ΕΤΠ γνωρίζει επίσης ότι η καθιέρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης σημαίνει ότι η ελεύθερη αλληλεπίδραση των ανταγωνιστικών δυνάμεων θα περιορίζει ολοένα και περισσότερο τη στρέβλωση χάρη στην άμεση ενίσχυση προς τις επιχειρήσεις. Και, ενώ η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ του περιορισμού των επιχορηγήσεων κεφαλαίου υπέρ των επιχειρήσεων, θα ήθελε να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι χρειάζεται να προβλεφθεί ένας ευρύτερος κύκλος ενισχύσεων που να ανταποκρίνονται στις ειδικές και ποικίλες ανάγκες της περιφερειακής οικονομίας, δηλ. των περιφερειακών επιχειρήσεων,

και ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται σε περιοχές με πιο μειονεκτικά χαρακτηριστικά.

2.1.3. Η ΕΤΠ επικροτεί τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται όσον αφορά τις υποδομές μεταφορών: αποδοτικότητα, ισορροπία μεταξύ των τρόπων μεταφοράς, προσπελασιμότητα, και μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Συνιστά μολαταύτα μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων αυτών, ειδικότερα στον τομέα των μεταφορών στις πόλεις και μεταξύ των πόλεων προκειμένου να ευνοηθεί η πολυκεντρική ανάπτυξη και η σύμπραξη μεταξύ πόλεως και υπαίθρου. Η ΕΤΠ αναγνωρίζει ότι οι λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες παρουσιάζουν πολύ οξύτερες ανάγκες ανάπτυξης έργων υποδομής. Εντούτοις, η ΕΤΠ πιστεύει ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο των περιφερειών του στόχου 2 για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες σε έργα υποδομής που αποδεικνύονται απαραίτητα για την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των περιφερειών και την προώθηση του αειφόρου χαρακτήρα τους. Επίσης, τόσο το Ταμείο Συνοχής όσο και τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα έπρεπε να παρεμβαίνουν υπέρ συστημάτων βιώσιμων μεταφορών, περιφερειακών και τοπικών, που να παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο σεβασμού προς το

περιβάλλον και να διευκολύνουν την πρόσβαση των σημαντικών πληθυσμιακών κέντρων στα διευρωπαϊκά δίκτυα, ενισχύοντας τις διατροφικές μεταφορές.

2.1.4. Εν σχέσει προς τις προτεραιότητες που αναφέρονται στον τομέα της ενέργειας, και ειδικότερα όσον αφορά την οικονομία ενέργειας, η ΕΤΠ σημειώνει με έμφαση ότι η ανάπτυξη

ανανέωσιμων πηγών ενέργειας καθώς και αιολικής και ηλιακής ενέργειας αποτελούν τρόπους για την αντιμετώπιση των αναγκών των υποανάπτυκτων περιοχών.

2.1.5. Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, η ΕΤΠ επισημαίνει ότι η ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας εξαρτάται από

όλους όσους διαθέτουν ευρεία πρόσβαση στα νέα αυτά εργαλεία κατά τις επαγγελματικές, προσωπικές και πολιτιστικές δραστηριότητές τους.

2.1.6. Η ΕΤΠ επικροτεί και τις τρεις πτυχές για την βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος: παροχή πόσιμου ύδατος, αποχετεύσεις, διαχείριση αποβλήτων, αποκατάσταση μολυσμένων εκτάσεων καθώς και εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Επισημαίνει ότι το είδος αυτό της δράσεως είναι κατά γενικό κανόνα διαπεριφερειακής και πολλές φορές διακρατικής φύσεως. Η ΕΤΠ επικροτεί ιδιαίτερος την αποκατάσταση μολυσμένων εκτάσεων, διότι το φαινόμενο αυτό δεν συμβάλλει μόνο στην ποιότητα του περιβάλλοντος αλλά και στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη των περιφερειών που βρίσκονται σε παρακμή. Προς τούτο, ζητά οι εν λόγω περιβαλλοντικές δράσεις που

αποσκοπούν στην αποκατάσταση βιομηχανικών εκτάσεων να προβλέπονται ρητώς στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και στα έγγραφα προγραμματισμού.

2.1.7. Η ΕΤΠ τονίζει ότι η προώθηση των δυνατοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας πρέπει να συμπεριληφθεί σε όλες τις παρεμβάσεις του Ταμείου. Για την ανάδειξη των δυνατοτήτων κάθε περιφέρειας χρειάζεται η δημιουργία δικτύων και κέντρων εμπειρογνομosύνης με την

συμμετοχή πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων. Η ΕΤΠ τονίζει, επίσης, ότι στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας θα πρέπει να συμπεριληφθεί και ο τομέας των υπηρεσιών.

2.1.8. Σε ό,τι αφορά την στήριξη των επιχειρήσεων, η ΕΤΠ ζητεί να επεκταθεί η στήριξη αυτή και στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις οργανωτικές πτυχές τους, την ολοκληρωμένη στήριξη και την προσφυγή τους στον ιδιωτικό τομέα. Επιθυμεί, επίσης, να επιστήσει την προσοχή στο ρόλο των

τοπικών και περιφερειακών αρχών όσον αφορά τη δημιουργία και εφαρμογή ολοκληρωμένων υπηρεσιών στήριξης των επιχειρήσεων όπως αναφέρεται στο σημείο 2.1.2.

2.1.9. Μεταξύ των τομέων εκείνων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο δυναμικό δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, η ΕΤΠ επισημαίνει τον τομέα των υπηρεσιών και τον τομέα του πολιτισμού, της συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τουρισμού (που συνδέονται μεταξύ τους στενά και συμπεριλαμβάνουν και βιομηχανικές περιοχές) καθώς και τον τομέα της οικονομίας, της γνώσης και της κοινωνικής οικονομίας η ανάπτυξη των οποίων ευθυγραμμίζεται με τις κοινωνιολογικές και δημογραφικές τάσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με τα όσα εκτίθενται ανωτέρω, λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία η δράση αξιολόγησης των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, η οποία νοείται όχι μόνον ως υποχρέωση από την άποψη των ρυθμιστικών διατάξεων, αλλά

και ως μέσον ανάλυσης που παρέχει τη δυνατότητα εξαγωγής σημαντικών συμπερασμάτων σχετικά με τις αναπτυχθείσες

δραστηριότητες, ώστε να λαμβάνονται υπόψη για το μελλοντικό προγραμματισμό.

2.2. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση: πρώτη προτεραιότητα για την Κοινότητα

2.2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι η Επιτροπή δεν πρέπει ποτέ να λησμονήσει τη μέγιστη σημασία που έχει να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων δράσεως που στηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο σε περιφερειακό επίπεδο και των προγραμμάτων

για τις περιφέρειες που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ. Από αυτό εξαρτάται η συνοχή της δράσεως μεταξύ όλων των Διαρθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι οι δημόσιοι πόροι που χρειάζονται για να τεθεί σε ενέργεια η αρωγή του ΕΚΤ

συγκεντρώνονται κατά γενικό κανόνα από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, δεδομένου ότι αυτές συνήθως είναι και οι υπεύθυνες για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την μαθητεία και την εξεύρεση απασχόλησης.

2.2.2. Η ΕΤΠ σημειώνει ότι τα νέα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή για την ενθάρρυνση δραστικών πολιτικών στον τομέα της αγοράς εργασίας και για την προώθηση της απασχόλησης, για την καταπολέμηση του αποκλεισμού των μειονεκτικών ατόμων και για την ανάπτυξη της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού και του επιχειρηματικού πνεύματος έχουν ήδη συχνά επιχειρηθεί από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, και ειδικότερα με τα τοπικά σύμφωνα για την απασχόληση. Η ΕΤΠ ζητεί να ληφθούν υπόψη για τον εντοπισμό των καλύτερων πρακτικών και

να αντληθούν τα σχετικά διδάγματα για την προετοιμασία των προγραμμάτων που θα εφαρμοστούν κατά την περίοδο 2000-2006 τόσο στις περιφέρειες του στόχου 2 όσο και στις περιφέρειες του στόχου 1.

2.2.3. Αναφορικά με τα θετικά μέτρα για τις γυναίκες, η ΕΤΠ συνιστά την διασύνδεση με το πρόγραμμα της Κοινότητας «Ισότητα

ευκαιριών» και τονίζει το ανεκμετάλλευτο δυναμικό των γυναικών για τη δημιουργία ιδίων επιχειρήσεων. Θα ήταν ενδεχομένως

σκόπιμο να δοθούν κίνητρα για δράσεις στο πεδίο αυτό, μέσω της θέσπισης μεγαλύτερων ποσοστών συγχρηματοδότησης

2.3. Η αστική και αγροτική ανάπτυξη και η συμβολή τους στην ισορροπία χωροταξική ανάπτυξη

2.3.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί την αναφορά της Επιτροπής στο Σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου που ενθαρρύνει την ανάληψη ολοκληρωμένων δράσεων για την ενθάρρυνση συνεργιών μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών ώστε να εξασφαλίζεται η ισορροπία χωροταξική ανάπτυξη των

περιφερειών. Ωστόσο, αυτή η σύμπραξη μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών πρέπει να βασισθεί σε ειδική δράση που θα στοχεύει σε συγκεκριμένα προβλήματα κάθε περιφέρειας με ένα ολοκληρωμένο περιφερειακό πλαίσιο.

2.3.2. Αναφορικά με τις περιφέρειες που βρίσκονται σε απόσταση από την ανακοίνωση της Επιτροπής για την αστική ανάπτυξη, η ΕΤΠ επιθυμεί να τονίσει με έμφαση:

— το πλαίσιο δράσης «λειτουργική αστική περιοχή», ένα νέο πεδίο δράσεως για το οποίο απαιτείται η διασύνδεση των τοπικών αρχών·

—

παροχή των κατάλληλων οικονομικών και τεχνολογικών καινοτομίας που απαιτείται για την ακτινοβολία και τη διατήρηση περισσότερης δυναμικότητας στις περιοχές αυτές.

— το πειραματικό δυναμικό των αστικών περιοχών, όχι μόνο σε

ό,τι αφορά τις δημόσιες μεταφορές π.χ. αλλά επίσης και όσον αφορά την δημόσια διοίκηση.

Ως προς αυτό η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι εξακολουθεί να εφαρμόζεται το κοινοτικό πρόγραμμα «Urban». 2.3.3. Όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη, η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι αγροτικές περιοχές έχουν πρωταρχική σημασία για την χωροταξική και οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Αισθάνεται ότι εδώ είναι απαραίτητη η πλήρης ανανέωση και διαφοροποίηση της οικονομικής κατάστασης, γνωρίζει όμως ότι αυτό θα

πραγματοποιηθεί μόνον εάν οι τοπικές πρωτοβουλίες ενισχυθούν ισχυρά όχι μόνο από τα Διαρθρωτικά Ταμεία συμπεριλαμβανομένου και του ΕΓΤΠΕ, αλλά επίσης και από τις γειτονικές αστικές περιοχές ή δίκτυα πόλεων.

2.3.4. Η ΕΤΠ τονίζει τη σημασία που έχει η συνέργεια αυτή η οποία περιγράφεται με σαφήνεια στο σχέδιο ανάπτυξης του

κοινοτικού χώρου με τη μορφή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής

πρωτοβουλίας. Η ΕΤΠ επιθυμεί να δοκιμασθεί η ιδέα αυτή με την όσο το δυνατόν συχνότερη συμπερίληψή της στα προγράμματα των περιφερειών του στόχου 1 και 2 για την περίοδο 2000-2006.

3. Συμπεράσματα

3.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή προτείνει κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να διασφαλισθεί στενότερος συντονισμός μεταξύ των δράσεων του Ταμείου Συνοχής και των Διαρθρωτικών

Ταμείων. Ωστόσο, επισημαίνει ότι δεν αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές η ειδική κατάσταση των ορεινών περιοχών, οι περιφερειακές και απομονωμένες περιοχές, οι άκρως περιφερειακές περιοχές και οι αραιοκατοικημένες περιοχές.

3.2. Για να επιτευχθεί ο αποτελεσματικός συντονισμός και να προαχθεί η οικονομική ανάπτυξη και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, η ΕΤΠ συνιστά να διευκρινισθούν οι αντίστοιχοι ρόλοι των ταμείων αυτών και να υλοποιηθεί η άρθρωσή τους.

3.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών εμμένει στο ότι οι περιφερειακές και τοπικές αρχές πρέπει να συμμετέχουν στην προετοιμασία, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των προγραμμάτων. Η αποκεντρωμένη αυτή σύμπραξη, με βάση τη

δημοκρατική προσέγγιση «Bottom up», πρέπει να εφαρμοστεί αποτελεσματικά δεδομένου ότι αποτελεί την εγγύηση για καλύτερη αποτελεσματικότητα όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών και την αειφόρο ανάπτυξη.

3.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπενθυμίζει ότι στο πλαίσιο της ενιαίας, ελεύθερης και ανταγωνιστικής αγοράς, η

ανταγωνιστικότητα των περιφερειών εξαρτάται από την ολοκληρωμένη προσέγγιση των επενδύσεων και της ανάπτυξης τόσο στο επίπεδο της λήψης αποφάσεων όσο και στο κλαδικό επίπεδο. Προς τούτο πρέπει να ενθαρρυνθεί η εξεύρεση συνεργιών μεταξύ των διάφορων τομέων παρέμβασης.

3.5. Σε ό,τι αφορά τις υποδομές μεταφορών και την ισορροπία

μεταξύ των τρόπων μεταφοράς ή τον τομέα των τηλεπικοινωνιών και συγκεκριμένα την εγκατάστασή τους στις περιφέρειες και στις άκρως περιφερειακές περιοχές, η ΕΤΠ εμμένει στην άποψη ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία μπορούν να παρεμβαίνουν στους εν λόγω τομείς για τις περιφέρειες του στόχου 2. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για τα προγράμματα που αφορούν την ενέργεια και το

περιβάλλον και όλως ιδιαιτέρως για τα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης και για την ενίσχυση των επιχειρήσεων. Υπενθυμίζει ότι σε όλους αυτούς τους τομείς οι περιφερειακές και τοπικές αρχές είναι οι πλέον ενδεδειγμένες για τον εντοπισμό των οικονομικών και κοινωνικών αναγκών.

3.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει την επιτακτική ανάγκη της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και για τούτο θεωρεί ότι το ΕΚΤ θα μπορούσε να συμβάλει στις τοπικές και περιφερειακές δράσεις που χρηματοδοτούνται από ΕΤΠΑ, δράσεις οι οποίες έχουν αποδείξει το δυναμισμό τους στον τομέα αυτό,

3.8. Γενικότερα, ο επιδιωκόμενος συντονισμός μεταξύ του

Ταμείου Συνοχής και των Διαρθρωτικών Ταμείων αποτελεί μια ευκαιρία για να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα μιας αποκεντρωμένης σύμπραξης και της προσέγγισης «Bottom up»

για τη χρησιμοποίηση των πόρων.

όπως τα τοπικά σύμφωνα για την απασχόληση. Υπενθυμίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι συνήθως οι υπεύθυνες για

την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι δράσεις αυτές σε συνδυασμό με τις δράσεις για την ΕΤΑ και την καινοτομία, στον τομέα ειδικότερα της διαχείρισης, είναι και οι καταλληλότερες για να εξασφαλισθεί η δημιουργία αειφόρων επιχειρήσεων στους τομείς της βιομηχανίας ή των υπηρεσιών.

3.7. Ως προς την ανάπτυξη των αστικών περιοχών και των αγροτικών ζωνών η ΕΤΠ επικροτεί την αρχή της συμπληρωματικότητάς τους. Προτείνει σχετικά την ανάληψη μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πρωτοβουλίας όπως αυτή που συνιστάται από το σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου

(SDEC), στο οποίο συνδυάζεται ο στόχος της οικονομικής και πολιτισμικής αναδείξεως των αστικών περιοχών ή δικτύων πόλεων και αγροτικών περιοχών που τις περιβάλλουν. Το κοινοτικό πρόγραμμα «Urban» παρέχει τη δυνατότητα ανάληψης πρότυπων έργων προς την κατεύθυνση αυτή.

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο αντίκτυπος της περιφερειακής πολιτικής στις δέσμες κινήτρων για επενδύσεις: μια διαφορετική προσέγγιση της χρησιμοποίησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων»

(2000/C 57/09)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της στις 10 Μαρτίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ παράγραφος 4 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, περί καταρτίσεως γνωμοδότησης για το ανωτέρω θέμα και να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 1 «Περιφερειακή πολιτική, διαρθρωτικά ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή, διασυνοριακή και περιφερειακή συνεργασία» σε συνεργασία με την επιτροπή 6·

έχοντας υπόψη τη συμβολή της επιτροπής 6 «Απασχόληση, οικονομική πολιτική, ενιαία αγορά, βιομηχανία, ΜΜΕ» (εισηγητές: η κα Oldfather (UK, SPE) και ο κ. Schranz (A, EVP))·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 127/99 Rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 7 στις 6 Οκτωβρίου 1999 (εισηγητές: η κα Klasnic (A, EVP) και ο κ. Färm (S, SPE))·

υιοθέτησε κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικό ιστορικό πλαίσιο

1.1. Πολλές επιχειρηματικές δραστηριότητες αποκτούν σήμερα έναν ολοένα και περισσότερο παγκόσμιο χαρακτήρα. Σ' αυτό συμβάλλουν η τεχνολογική πρόοδος και η ταχεία διεθνοποίηση των επιχειρηματικών αγορών. Η ικανότητα των κοινοτικών επιχειρήσεων να είναι ανταγωνιστικές σ' αυτήν την αγορά έχει καίρια σημασία για τη μελλοντική ανάπτυξη και ευημερία στην ΕΕ.

1.2. Η υλοποίηση της ONE κατέληξε στην εξαφάνιση ορισμένων από τα παραδοσιακά μέσα προσέλκυσης επενδύσεων. Οι σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες έθεσαν τέρμα στις νομισματικές διακυμάνσεις. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν πλέον να μπουν στον πειρασμό να καταφύγουν σε υποτίμηση για να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους.

1.3. Η ONE αλλάζει επίσης τις συνθήκες στην πιστωτική αγορά και την αξιολόγηση των άλλων οικονομικών παραγόντων. Ο ανταγωνισμός καθίσταται πιο έντονος και οι επιχειρήσεις μπορούν να συγκρίνουν ευκολότερα τους δανειοδοτικούς όρους. Το κοινό νόμισμα τονίζει, επίσης, τις διαφορές μεταξύ των μισθών, των φόρων και των επιβαρύνσεων.

1.4. Μια ομοιόμορφη ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα καθιστά πιο εύκολο για τις επιχειρήσεις τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων τους. Οι τομείς εντάσεως εργασίας που δεν απαιτούν ιδιαίτερα ειδικευμένο εργατικό δυναμικό εγκαθίστανται σε περιοχές με χαμηλό κόστος εργασίας. Η έρευνα και η ανάπτυξη, μαζί με τις δραστηριότητες που απαιτούν εργαζομένους με υψηλή κατάρτιση, εγκαθίστανται σε αναπτυσσόμενες περιοχές με μεγάλα πανεπιστήμια. Πρόκειται για μια φυσική εξέλιξη, με στάθμιση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων· στις ακραίες μορφές της, όμως, προξενεί σημαντικά προβλήματα.

1.5. Στις πιο ευνοημένες περιφέρειες, μεγάλος αριθμός θέσεων απασχόλησης για προσωπικό με χαμηλή ειδικευση εξαφανίζεται. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι μια αγορά εργασίας με δύο στρώματα, όπου μια ισχυρή αγορά για τους εργαζομένους με μεγάλη κατάρτιση ενδέχεται να συνυπάρχει με υψηλή ανεργία στις ευάλωτες ομάδες. Στις λιγότερο ευημερούσες περιφέρειες, υπάρχει κίνδυνος να διαιωνιστεί μια διάρθρωση που κυριαρχείται από τις θέσεις εργασίας στον δευτερογενή τομέα. Το γεγονός αυτό τονίζει την ανάγκη για επικέντρωση των μέτρων στήριξης των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών στην ανάπτυξη των υποδομών, της εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλων κοινωνικών υπηρεσιών.

1.6. Η επικείμενη διεύρυνση της ΕΕ επηρεάζει ήδη τις αποφάσεις των επιχειρήσεων για τις επενδύσεις τους. Οι υποψήφιες χώρες αποτελούν μια μεγάλη, σημαντική μελλοντική αγορά, με δυνατότητες ανάπτυξης και αυξημένης ζήτησης. Η ένταξη των χωρών αυτών θα έχει τεράστιο αντίκτυπο στην αγορά εργασίας, ιδίως στα γειτονικά κράτη. Κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, το χαμηλότερο κόστος εργασίας και το γεγονός ότι τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα δεν θα εφαρμοσθούν αμέσως θα αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες για τις επενδύσεις.

2. Ο ρόλος της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής στην ενθάρρυνση της σύστασης επιχειρήσεων

2.1. Ένας από τους πιο σημαντικούς στόχους της ΕΕ εκφράζεται στο άρθρο 158 παράγραφος 2 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: «Η Κοινότητα αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών.»

2.2. Επίσης, στο άρθρο 160 της Συνθήκης ορίζεται η αποστολή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το ΕΤΠΑ έχει ως στόχο να «συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα, μέσω συμμετοχής στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη τους, καθώς και στη μετατροπή των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή».

2.3. Ένας από τους βασικούς στόχους της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ είναι η υποστήριξη της ανάπτυξης στις μειονεκτούσες περιοχές για τη δημιουργία νέων, βιώσιμων θέσεων απασχόλησης. Από πολλά χρόνια τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ παρέχουν πολύτιμη υποστήριξη στην προαγωγή της ανάπτυξης των περιφερειών με προβλήματα. Υπάρχουν πολλά καλά παραδείγματα για τον τρόπο με τον οποίο η ενίσχυση της ΕΕ συνέβαλε σε μία θετική εξέλιξη στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες και στις βιομηχανικές περιοχές που πλήττονται από ύφεση. Τα διαρθρωτικά ταμεία αποτελούν σημαντικό κοινό μέσο για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

2.4. Ωστόσο, η Επιτροπή των Περιφερειών ανησυχεί για ενδεχόμενες στρεβλώσεις των στόχων των διαρθρωτικών ταμείων. Στα πλαίσια της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια ώστε να μη γίνεται χρήση των άμεσων επιδοτήσεων απλώς και μόνο για τη μεταφορά των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης από μία περιοχή της Ευρώπης σε μian άλλη. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υποστηριχθεί μια πολιτική μείωσης του επιπέδου των επιδοτήσεων που διατίθενται για τη βιομηχανία στην Ευρώπη, η οποία θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις αναφερόμενες στο άρθρο 158 της Συνθήκης ΕΚ διαφορές μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιοχών. Το πρόγραμμα των διαρθρωτικών ταμείων, το οποίο υιοθετήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου μαζί με την Ατζέντα 2000, για τα έτη 2000 έως 2006, θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προκειμένη περίπτωση.

2.5. Οι δημογραφικές τάσεις αποκαλύπτουν γήρανση του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης. Ταυτόχρονα, συντελούνται ραγδαίες τεχνολογικές μεταβολές. Απαιτούνται μεγάλες προσπάθειες για να διασφαλισθεί ότι τα προσόντα του εργατικού δυναμικού συμβαδίζουν με τις γενικότερες εξελίξεις και για να αντιμετωπισθεί ο σκληρός διεθνής ανταγωνισμός. Όταν μειώνεται η προσφορά νέων εργαζομένων με πρόσφατη κατάρτιση, οι επιχειρήσεις πρέπει να βρουν νέους τρόπους κάλυψης των αναγκών τους σε προσωπικό ().

2.6. Τα εθνικά προγράμματα που καταρτίζονται τώρα στα κράτη μέλη για την υλοποίηση του νέου προγράμματος των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ θα πρέπει, επομένως, να έχουν ως πρωταρχικό στόχο την υποστήριξη των προσπαθειών κατάρτισης για την ενίσχυση των προσόντων του εργατικού δυναμικού σε όλη την Ένωση. Τα διαρθρωτικά ταμεία θα πρέπει επίσης να συνεχίσουν να έχουν ως κύρια αποστολή την παροχή ενίσχυσης για την ανάπτυξη των υποδομών, της κατάρτισης, της Ε&Α, των παραγωγικών επενδύσεων κλπ. και γενικά τη συμβολή στην

προαγωγή σταθερών και πλεονεκτικών βασικών συνθηκών και στην προώθηση της ανάπτυξης στις λιγότερο ευνοημένες περιοχές. Ο στόχος εδώ θα πρέπει να είναι η εξεύρεση μακροπρόθεσμων λύσεων για την προαγωγή ενός τοπικού περιβάλλοντος πιο ευνοϊκού για την ανάπτυξη και τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας. Τα κράτη μέλη θα μπορέσουν έτσι να ανταποκριθούν στον στόχο της επίτευξης υψηλού επιπέδου απασχόλησης, που τίθεται στο κεφάλαιο περί απασχόλησης της Συνθήκης του

Άμστερνταμ.

3. Οι δέσμες κινήτρων ως μέσο προσέλκυσης επενδύσεων

στις ευρωπαϊκές περιφέρειες

3.1. Το δικαίωμα των επιχειρήσεων να μεταφέρουν τις δραστηριότητές τους σε άλλες τοποθεσίες της ΕΕ παρέχεται από τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες και από τη δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς. Δημιουργούνται σοβαρές ανησυχίες εάν παρέχονται κρατικές ενισχύσεις για την ενθάρρυνση των μετεγκαταστάσεων των επιχειρήσεων και οι ανησυχίες αυτές μεγεθύνονται εάν οι αποφάσεις μετεγκατάστασης φαίνεται ότι

υπαγορεύονται από κίνητρα που δεν προωθούν τη βιώσιμη απασχόληση.

3.2. Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει διαδραματίσει ιδιαίτερα θετικό ρόλο για την ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρώπης και τη βελτίωση της ισορροπίας και της συνοχής της Ένωσης. Παρά το γεγονός αυτό, διευρύνεται ο δημόσιος διάλογος γύρω από αυτές τις δέσμες κινήτρων προς τις επιχειρήσεις, λόγω της μη τήρησης των κοινοτικών κανόνων που παρατηρείται σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις. Τα κυριότερα

θέματα που εξετάζονται στο πλαίσιο του εν λόγω διαλόγου είναι

— επιχορήγηση ή δωρεάν παροχή οικοπέδων, κτιρίων και άλλων

— υποδομών, παροχή ηλεκτρικού, αερίου, νερού, τηλεπικοινωνιών, μεταφορών, που μεταφέρουν την παραγωγή

— συνδυασμό των ανωτέρω ενισχύσεων με άφθονες τοπικές/περιφερειακές/εθνικές ενισχύσεις, εντελώς εκτός των πλαισίων των κανονισμών της ΕΕ για τις διαρθρωτικές ενισχύσεις, που μοιάζουν μάλιστα να έρχονται σε άμεση

— αντίθεση με την δηλωτική υποχρέωση, τον ανταγωνισμό και τους

— επιπροσθέτως αυτών των δύο μορφών ενισχύσεων, σε ορισμένα κράτη μέλη οι εργοδότες ενδέχεται να υποβιβάζουν τις συνθήκες εργασίας (κοινωνικό ντάμπινγκ): Το γεγονός αυτό αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για την κοινωνική συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα από τα στοιχεία ταυτότητας της οποίας είναι το υψηλό επίπεδο των εργαζομένων. Γι' αυτό, είναι απαραίτητο να αποφευχθεί ο ανταγωνισμός προς τα κάτω όσον αφορά τις κοινωνικές συνθήκες, μέσω της εναρμόνισης των συνθηκών αυτών στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου Εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών

— ~~Διαδικασία των Εργαζομένων~~ που είναι προσαρτημένο στη

— σε ορισμένες περιπτώσεις, ειδικά φορολογικά κίνητρα (φορολογικό ντάμπινγκ). Για παράδειγμα, είναι γνωστό ότι η φορολογία του κεφαλαίου των επιχειρήσεων διαφέρει

κοινοτικό πλαίσιο για τις δημόσιες ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

έντονα από το ένα κράτος στο άλλο, ενώ υφίστανται σημαντικές διαφορές και μεταξύ των περιφερειών στο εσωτερικό ορισμένων κρατών μελών, πράγμα που υποκινεί σήμερα εκτενείς περιφερειακές μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων μόνο και μόνο για φορολογικούς λόγους. Ο κίνδυνος είναι να συμπίεστεί τόσο πολύ το ύψος της φορολογίας, ώστε να

προκύψουν σημαντικές δυσκολίες χρηματοδότησης της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ασφάλισης.

3.3. Είναι απαραίτητο να ληφθούν μέτρα που να διασφαλίζουν ότι οι δέσμες κινήτρων δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και δεν παρέχουν αθέμιτες κρατικές ενισχύσεις. Οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει να χρησιμοποιούνται για την προώθηση του ανταγωνισμού που προωθεί την οικονομική αποδοτικότητα, τη σταθερή ανάπτυξη και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης. Οι δέσμες ενισχύσεων είναι σημαντικές για ορισμένες περιφέρειες προκειμένου, αφενός, να αντισταθμίσουν τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα που εμποδίζουν

την οικονομική ανάπτυξη και, αφετέρου, να συμβάλουν στην οικονομική και κοινωνική συνοχή στην ΕΕ.

3.4. Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση επιχειρήσεων — για την αντιμετώπιση ενός μόνιμω υψηλού ποσοστού ανεργίας — καθίσταται όλο και πιο άγριος. Υπάρχει κίνδυνος να υπονομευθούν

βιώσιμες θέσεις απασχόλησης εξαιτίας βραχυπρόθεσμων μέτρων που σκοπό έχουν να αποτελέσουν δέλεαρ για τις επιχειρήσεις.

3.5. Αν η απόφαση μιας επιχείρησης σχετικά με τον τόπο εγκατάστασής της βασίζεται περισσότερο στην ποικιλία των επιχορηγήσεων παρά στα πιο μόνιμα συγκριτικά πλεονεκτήματα μιας περιφέρειας, τότε πιθανότατα θα είναι και βραχυπρόθεσμη. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα παρόμοιων περιστατικών. Οι περιφέρειες που λαμβάνουν μέρος σ' αυτό το παιχνίδι, κατά το οποίο οι επιχειρήσεις τις αναγκάζουν να συγκρούονται μεταξύ τους, πρέπει να γνωρίζουν ότι διατρέχουν τον κίνδυνο οι χαμένες να είναι τελικά οι ίδιες. Η υποχρέωση να καλύψουν τα κριτήρια του Μάαστριχτ, από τη μία πλευρά, και ο αγώνας δρόμου για την παροχή των μέγιστων δυνατών δημόσιων ενισχύσεων και φοροαπαλλαγών, από την άλλη, μπορούν να οδηγήσουν σε σοβαρά

προβλήματα τα οποία θα έχουν επιπτώσεις τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τις περιφερειακές και τοπικές αρχές.

4. Η μετεγκατάσταση ως συνέπεια της παροχής επενδυτικών κινήτρων

4.1. Η αναδιάρθρωση είναι φυσική και απαραίτητη πτυχή της εξέλιξης της βιομηχανίας και της εσωτερικής αγοράς. Μια αναπόφευκτη παρενέργειά της είναι το ολικό ή μερικό κλείσιμο επιχειρήσεων, η σύσταση νέων επιχειρήσεων και η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων ή δραστηριοτήτων. Γύρω στο 10 % των θέσεων εργασίας χάνεται κάθε χρόνο, για να αντικατασταθεί από περίπου ισάριθμες νέες. Το γεγονός αυτό επιβάλλει μεγάλες απαιτήσεις

προσαρμοστικότητας στα άτομα, τις επιχειρήσεις και τις περιφέρειες.

4.2. Σε μια υγιή οικονομία της αγοράς, οι επιχειρήσεις σταθμίζουν τα πλεονεκτήματα των διάφορων περιοχών και περιφερειών, πριν αποφασίσουν για τον τόπο εγκατάστασής τους. Η διαδικασία αυτή απαιτεί ποικίλα μέτρα και από πλευράς της επιχείρησης, με τη δέουσα προσοχή στον σεβασμό των βασικών

αρχών της ΕΕ για τον θεμιτό ανταγωνισμό και της απαγόρευσης των ενισχύσεων που ενδέχεται να προξενήσουν στρέβλωσή του.

4.3. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διεξήγαγε έρευνα για την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών από άποψη προσέλκυσης επενδυτών. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε σε διασύνδεση με τις εργασίες για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Οι περιφέρειες διαιρέθηκαν σε τρεις κατηγορίες (ανεπτυγμένες περιφέρειες, βιομηχανικές περιφέρειες σε παρακμή και λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες) και προσδιορίστηκαν 37 παράγοντες της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας. Οι

επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα κλήθηκαν να επισημάνουν τους παράγοντες στους οποίους έδιναν την υψηλότερη προτεραιότητα.

~~Αφαιρέθηκαν οι πιο διαφανείς παράγοντες, όπως η ποιότητα~~

περιπτώσεις στην κορυφή του καταλόγου:

- κόστος δανεισμού
- φορολογία του εισοδήματος και των επιχειρήσεων
- πρόσβαση σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό
- έμμεσο κόστος εργασίας
- εργατική νομοθεσία

βαθμός οικονομικής ανάπτυξης

μισθολογικό κόστος.

4.5. Με την ευκαιρία αυτής της έρευνας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέστησε επίσης την προσοχή σε μεγάλο αριθμό μέτρων για την τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας, για τα οποία την ευθύνη φέρουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές. Τα μέτρα

αυτά αφορούσαν παράγοντες όπως το εκπαιδευτικό σύστημα, οι υποδομές, η περιφερειακή πολιτική, η περιφερειακή οικονομία και οι κοινωνικές υπηρεσίες.

4.6. Οι αξιολογήσεις επηρεάζονται εν μέρει από τη φύση της δραστηριότητας κάθε επιχείρησης. Μια επιχείρηση που αναζητά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό με υψηλή κατάρτιση θα καταλήξει σε αρκετά διαφορετικό συμπέρασμα από μία άλλη που αναζητά τόπο εγκατάστασης για βιομηχανία εντάσεως εργασίας. Πολλές άλλες έρευνες έχουν δείξει ότι οι επιχειρήσεις σε τομείς του μέλλοντος με πολύ ειδικευμένο εργατικό δυναμικό δίδουν περισσότερο βάρος σε άυλους παράγοντες, όπως η διαθεσιμότητα

καλών σχολείων, το περιβάλλον, οι ψυχαγωγικές δυνατότητες, οι

υγειονομικές και άλλες υπηρεσίες, ενώ σημαντικό είναι και ένα χαμηλό ποσοστό εγκληματικότητας.

5. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σήμερα

5.1. Το 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε νέες κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις προς τις περιφέρειες. Οι γραμμές αυτές περιλαμβάνουν, στα σημεία 4.10 και 4.14, τη διάταξη ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν περιφερειακή ενίσχυση σε μια επιχείρηση μόνο αν η επένδυση και οι θέσεις εργασίας παραμένουν στην περιοχή για περίοδο τουλάχιστον πέντε ετών. Μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2000 τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν προβεί σε επισκόπηση των εθνικών τους καθεστώτων για τις δημόσιες ενισχύσεις, προκειμένου να τα

ευθυγραμμίσουν με τους νέους κανόνες. Επίσης οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές προσδιορίζουν την έννοια της αρχικής επένδυσης, που για το λόγο αυτό μπορεί να χρηματοδοτείται με περιφερειακές ενισχύσεις.

5.2. Όσον αφορά το προσεχές πρόγραμμα περιφερειακών ενισχύσεων της ΕΕ για την περίοδο 2000-2006, ο κανονισμός με τις γενικές διατάξεις για τα διαρθρωτικά ταμεία περιέχει, στο άρθρο 30 παράγραφος 4, έναν κανόνα σχετικά με τη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων. Ο κανόνας αυτός ορίζει ότι μια επιχείρηση μπορεί να συνεχίσει να λαμβάνει ενίσχυση από τα ταμεία μόνο εφόσον δεν υποστεί σημαντική αναδιάρθρωση οφειλόμενη

κυρίως στο κλείσιμο ή τη μετεγκατάσταση μιας μονάδας της και πρέπει να τεθεί σε ισχύ εντός πέντε ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η αρμόδια εθνική αρχή έλαβε την απόφαση σχετικά με την ενίσχυση από τα κοινοτικά διαρθρωτικά ταμεία.

5.3. Οι κατευθυντήριες γραμμές που καταρτίζει επί του

παρόντος η Επιτροπή για την επόμενη περίοδο του προγράμματος περιλαμβάνουν τη δήλωση ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται πόροι των διαρθρωτικών ταμείων απλώς και μόνο για τη μετεγκατάσταση υφιστάμενων δραστηριοτήτων.

5.4. Ένα από τα πιο σημαντικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι ο έλεγχος της συμμόρφωσης με τη νομοθεσία για τον ανταγωνισμό και τους κανόνες για τις δημόσιες ενισχύσεις. Οι δημόσιες ενισχύσεις που στρεβλώνουν τους όρους του ανταγωνισμού κατ' αρχήν απαγορεύονται. Η ισορροπία ανάμεσα στην ανάγκη για στήριξη της ανάπτυξης των λιγότερο ευνοημένων περιοχών, από τη μία πλευρά, και τους θεμιτούς όρους ανταγωνισμού σε μια ενιαία αγορά, από την άλλη, δεν είναι πάντα εύκολο να επιτευχθεί. Από τον Απρίλιο του 1998 έχουν τεθεί σε ισχύ οι διατάξεις ενός πολυτομεακού πλαισίου για τις περιφερειακές ενισχύσεις προς μεγάλα επενδυτικά σχέδια(). Οι διατάξεις αυτές αποσκοπούν να παράσχουν τη βάση για έναν αυστηρότερο έλεγχο των δημόσιων ενισχύσεων για μεγάλες επενδύσεις. Παράλληλα, θα ήταν προτιμότερο να εξευρεθεί

ισορροπία ανάμεσα σε τρεις βασικούς πολιτικούς στόχους της ΕΕ, συγκεκριμένα την πρόληψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού στην ενιαία αγορά, την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και τη μεγιστοποίηση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας.

5.5. Η παγκόσμια σημασία και η μεγάλη κινητικότητα της αυτοκινητοβιομηχανίας έπεισαν την Επιτροπή να επικεντρωθεί ιδιαίτερα σ' αυτόν τον βιομηχανικό τομέα, για να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων λόγω της χορήγησης υπέρογκων δημόσιων ενισχύσεων. Με το κοινοτικό πλαίσιο για τις περιφερειακές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία() καθιερώθηκε ένα ειδικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να υποβάλλεται στην Επιτροπή

λεπτομερής ανάλυση κάθε επενδυτικής απόφασης πριν από την έγκρισή της. Η πείρα από αυτό το πλαίσιο δείχνει ότι θα πρέπει να θεσπιστεί ανάλογη διάταξη και για άλλους τομείς, όπως οι τηλεπικοινωνίες. Επιπλέον, το πλαίσιο θα πρέπει να εφαρμοσθεί και σε άλλους άκρως ανταγωνιστικούς βιομηχανικούς τομείς με τάση συρρίκνωσης.

5.6. Στα τέλη Μαρτίου 1999 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την έβδομη έκθεσή της για τις δημόσιες ενισχύσεις,

στην οποία δήλωνε ότι οι εθνικές δημόσιες ενισχύσεις ανέρχονται σε 95 δισ. ευρώ ετησίως, από τα οποία τα 38 δισ. προορίζονται για τον δευτερογενή τομέα. Αν και η Επιτροπή παρατηρούσε μια σταθερή καθοδική καμπύλη, οι δημόσιες ενισχύσεις εξακολουθούσαν να είναι υπερβολικές και συχνά ασύμβατες με τον θεμιτό ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά.

5.7. Επιπλέον, υπήρχαν έντονες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Η καθοδική τάση ήταν ομολογουμένως ορατή επί αρκετό χρονικό διάστημα, αλλά όχι σε όλα τα κράτη μέλη. Στα μισά από αυτά οι δημόσιες ενισχύσεις είχαν αυξηθεί ή είχαν παραμείνει στατικές κατά την περίοδο 1995-1997 σε σύγκριση με την

περίοδο 1993-1995. Γι' αυτό ο έλεγχος των ενισχύσεων θα συνεχίσει να αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα της Επιτροπής. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι υπάρχουν ήδη κανόνες, αλλά πολλά κράτη μέλη δεν τους τηρούν. Σημαντικό είναι, επίσης, να παρασχεθούν στην Επιτροπή οι απαραίτητοι πόροι για να διατηρήσει υψηλά επίπεδα ελέγχου

5.8. Η μετεγκατάσταση υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης έχει αποτελέσει επανειλημμένα αντικείμενο συζήτησης μεταξύ των αρμόδιων Γενικών Διευθύνσεων της Επιτροπής κατά τα τελευταία χρόνια, ιδίως όταν η μετεγκατάσταση αυτή συνδυαζόταν με κοινοτική στήριξη ή εθνικές δημόσιες ενισχύσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις η συζήτηση στράφηκε γύρω από τον ρόλο που

διαδραματίζουν οι συνθήκες εργασίας. Μεγάλο μέρος του εργατικού δικαίου της ΕΕ και της νομοθεσίας για την προστασία των εργαζομένων είναι αποτέλεσμα της βούλησης να καμφθεί το κοινωνικό ντάμπινγκ. Ο πενταετής κανόνας για τη στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία μπορεί να τοποθετηθεί επίσης σ' αυτό το πλαίσιο.

5.9. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ εντείνει τη συνεργασία, όχι μόνο σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και με την κοινωνική διάσταση. Οι κοινωνικοί εταίροι φέρουν από κοινού σημαντική ευθύνη για τη διασφάλιση της τήρησης των κανόνων και της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας του εργατικού

δυναμικού. Η στενότερη αυτή συνεργασία παρέχει, επίσης, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μεγαλύτερη εξουσία ελέγχου της συμμόρφωσης με τους κοινούς κανόνες. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να της παρασχεθούν οι απαιτούμενοι πόροι, πράγμα που θα καταστεί ακόμη πιο απαραίτητο με τη μελλοντική προσχώρηση νέων κρατών μελών από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

5.10. Οι συζητήσεις μεταξύ των αρμόδιων Γενικών

Διευθύνσεων της Επιτροπής κατέληξαν, μεταξύ άλλων, στην υποκίνηση μια μελέτης των αποφάσεων μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων. Η μελέτη αυτή, η οποία ανατέθηκε σε εξωτερική εταιρεία μελετών και αναμένεται να είναι έτοιμη το φθινόπωρο του 1999, έχει σκοπό να προσδιορίσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων.

5.11. Για τους φόρους και το φορολογικό ντάμπινγκ, η Επιτροπή έχει συστήσει ομάδα εμπειρογνομόνων με επικεφαλής

το Γενικό Ταμία του Ηνωμένου Βασιλείου, Dawn Primolo. Εκφράζονται κριτικές εναντίον της συμπερίληψης φορολογικών και ασφαλιστικών ελαφρύνσεων στις δέσμες κινήτρων για την προσέλκυση επενδύτων.

6. Μια διαφορετική προσέγγιση της περιφερειακής πολιτικής από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

6.1. Κατά τη δεκαετία του 1990 παρατηρήθηκαν αρκετά παραδείγματα μεταφοράς θέσεων εργασίας από μία περιοχή της ΕΕ σε άλλη. Πολλές από αυτές τις περιπτώσεις συμπεριλάμβαναν διάφορες δημόσιες ενισχύσεις (με ή χωρίς πόρους των διαρθρωτικών ταμείων). Οι χειρότερες συνθήκες εργασίας (όχι μόνο ο μισθός, αλλά γενικά οι όροι πρόσληψης) διαδραμάτιζαν επίσης κάποιο ρόλο. Στις περιοχές που πλήττονταν από κλεισίματα βιομηχανικών μονάδων, συχνά ήταν δύσκολο να βρεθούν εναλλακτικές θέσεις απασχόλησης, με αποτέλεσμα αυξημένη

ανεργία και τα συνακόλουθα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Αυτό δείχνει ότι οι τρέχουσες συμφωνίες στην ΕΕ πρέπει να ενισχυθούν. Πρέπει, λοιπόν, να πραγματοποιηθεί μια γενική μεταρρύθμιση που θα συντελέσει στην αποφυγή του ενδεχομένου να οδηγήσει η κοινοτική στήριξη σε αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

6.2. Στη Σύνοδο Κορυφής για την Απασχόληση τον Νοέμβριο 1997 στο Λουξεμβούργο, αποφασίστηκε να συσταθεί ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου με επικεφαλής τον πρώην πρόεδρο της Βόλβο, κ. P. G. Gyllenhammar, η οποία θα αναλάμβανε να αναλύσει τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των διαρθρωτικών αλλαγών της βιομηχανίας. Η ομάδα αυτή επικεντρώθηκε στην παροχή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τα μέτρα προαγωγής της απασχόλησης και μεγιστοποίησης της

ανταγωνιστικότητας, προώθησης μιας εύρυθμης αγοράς εργασίας και προλείανσης του δρόμου για αλλαγές σ' αυτούς τους τομείς. Η τελική της έκθεση ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 1998 (ενδιάμεση έκθεση υποβλήθηκε τον Απρίλιο του ίδιου έτους) και απευθύνεται στους υπεύθυνους λήψης πολιτικών αποφάσεων, στους ηγέτες της βιομηχανίας και στους κοινωνικούς εταίρους).

6.3. Η ομάδα των εμπειρογνομόνων παρατηρεί ότι πρέπει να αναμένονται εκτεταμένες διαρθρωτικές αλλαγές, που θα επηρεάσουν πολλούς τομείς και περιφέρειες. Η έκθεσή της περιέχει μακρύ κατάλογο συστάσεων, που θα τοποθετήσουν τα κράτη μέλη σε καλύτερη θέση να ανταπεξέλθουν στις αναπόφευκτες κοινωνικο-οικονομικές παρενέργειες της αλλαγής. Οι συστάσεις αυτές περιλαμβάνουν μέτρα για την ανάπτυξη σύγχρονης εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συστημάτων υποδομής, σχέδια για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και ειδικές προτάσεις για την προαγωγή των τομέων του μέλλοντος. Ένα σημαντικό συμπέρασμα ήταν ότι την ευθύνη για την αναδιάρθρωση την έχουν σε τελική ανάλυση οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Η ενιαία αγορά πρέπει να ολοκληρωθεί και κάθε συγκαλυμμένο

εμπόδιο στον ελεύθερο και θεμιτό ανταγωνισμό να αρθεί. Αυτό περιλαμβάνει την κατάργηση οποιασδήποτε ενίσχυσης πράγμα το οποίο στρεβλώνει τους όρους του ανταγωνισμού· όλες οι ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων και των φορολογικών ελαφρύνσεων, πρέπει να είναι απόλυτα ορατές και διαφανείς, ώστε να διασφαλίζονται ίσοι όροι ανταγωνισμού.

6.4. Η εταιρική σχέση ανάμεσα σε όλους τους παράγοντες είναι ένα από τα βασικά θέματα της έκθεσης της ομάδας. Ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να ενισχυθεί και να ασκείται πλήρως σε όλα τα επίπεδα. Η ευρεία συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική και επιτυχή υλοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών. Στις επιχειρήσεις και τις περιφέρειες που επηρεάζονται από την αναδιάρθρωση, πρέπει να αναληφθεί δράση που θα βασίζεται σε ευρεία συναίνεση και θα περιλαμβάνει, για παράδειγμα, προγράμματα κατάρτισης για την

ανάπτυξη της ικανότητας των εργαζομένων να αντιμετωπίσουν την αλλαγή και μέτρα για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στις συγκεκριμένες περιφέρειες. Θα πρέπει δε να χαραχθεί συγκεκριμένη στρατηγική οικονομικής ανάπτυξης, που θα επιτρέπει στις περιφέρειες που υφίστανται διαρθρωτικές μεταβολές να αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά προβλήματα.

6.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί το έργο της ομάδας εμπειρογνομόνων πολύτιμη συμβολή στον κοινοτικό στόχο της προαγωγής της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό της ΕΕ. Η ΕΤΠ καλεί να ληφθεί αυτό το έργο ως σημείο αφετηρίας για την κατάρτιση κώδικα συμπεριφοράς για την υλοποίηση των

διαρθρωτικών αλλαγών.

6.6. Ο ρόλος και οι ευθύνες των κοινωνικών εταίρων σ' αυτά τα θέματα θα πρέπει να ενισχυθούν. Σε πολλά μέρη διακρίνονται ήδη κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς και συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι ο κοινωνικός διάλογος χρειάζεται να ενισχυθεί περαιτέρω σε όλα τα επίπεδα.

6.7. Πρέπει να συνταχθεί κώδικας δεοντολογίας με τη μορφή καταλόγου συστάσεων προς υιοθέτηση με ευρεία συναίνεση όλων των ενδιαφερόμενων μερών (κυβερνήσεις, περιφέρειες, κοινωνικοί εταίροι). Ο στόχος θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη μιας υγιούς βάσης για την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσω μιας περιφερειακής πολιτικής που να αποσκοπεί στην ενίσχυση της

(1) Βλ. επίσης τη «Δημογραφική έκθεση 1998» της Γενικής Διεύθυνσης Ύψους και την ανακοίνωση «Μια κοινωνία για όλες τις ηλικίες» που

ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Σκοπός αυτού του κώδικα είναι να χρησιμεύσει ως μέσο κάμψης του αθέμιτου ανταγωνισμού που απορρέει από το κοινωνικό, φορολογικό και περιβαλλοντικό ντάμπινγκ. Η κύρια συνιστώσα

του θα πρέπει να είναι να παράσχει στην ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική ένα απλοποιημένο σύνολο κανόνων και πολιτικό

~~πρόγραμμα με το οποίο θα επιδορούνται οι επιχειρήσεις και οι ιδιώτες~~
να διασφαλίζει ότι η στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία δεν χρησιμοποιείται για στόχους μετεγκατάστασης υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης.

7. Συμπεράσματα

Η Επιτροπή των Περιφερειών:

1. γνωρίζει ότι το δικαίωμα μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων στο εσωτερικό της ΕΕ διαφυλάσσεται από τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες αλλά η τάση αυτή δεν πρέπει να προωθείται με την αθέμιτη χρήση κινητήρων· είναι ανάγκη να εφαρμοσθεί αυστηρά η πολιτική για τις κρατικές ενισχύσεις, η οποία διαχωρίζει τις επιλέξιμες ενισχύσεις και προωθεί το θεμιτό ανταγωνισμό·

2.

~~δημιουργώντας κίνητρο για την επένδυση στην οικονομία και την ανάπτυξη~~
Οι δέσμες ενισχύσεων είναι σημαντικές για ορισμένες περιφέρειες προκειμένου να αντισταθμίσουν τα διαρθρωτικά

~~βάρη και να μην επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη~~
σταθερή οικονομική ανάπτυξη και τη βιώσιμη απασχόληση·

3.

διαπιστώνει ότι σημαντικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι η σταδιακή μείωση των άμεσων επιδοτήσεων για εγκατάσταση των βιομηχανιών·

4.

~~επιπλέον, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει την ανάγκη~~
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ιδίως όσον αφορά τον προσδιορισμό του τρόπου και του βαθμού συμπερίληψης πόρων των διαρθρωτικών ταμείων στις δέσμες κινητήρων που προσφέρονται από διάφορες περιφέρειες στις επιχειρήσεις για να τις δελεάσουν να εγκαταστήσουν εκεί τις δραστηριότητές

κρατικές ενισχύσεις περιφερειακής σκοπιμότητας·

8.

συνιστά να καταρτισθεί ειδικό κοινοτικό πλαίσιο για τις δημόσιες ενισχύσεις στους άκρως ανταγωνιστικούς
~~βιομηχανικούς τομείς, το οποίο θα πρέπει να είναι κατάλληλο για την~~

τους·

5.

αναγνωρίζει ότι η 7η έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις επισημαίνει τη μείωση των ενισχύσεων στις μεταποιητικές βιομηχανίες και, ενώ επικροτεί τη μείωση αυτή, διαπιστώνει ότι είναι σημαντικό να συνεχιστεί η παρακολούθηση της εξέλιξης των κρατικών ενισχύσεων, επειδή κάθε περίπτωση μετεγκατάστασης μιας επιχείρησης που οφείλεται σε αδικαιολόγητες ενισχύσεις μπορεί να έχει πολύ σοβαρές επιπτώσεις για τις περιφέρειες και τις περιοχές που χάνουν θέσεις απασχόλησης. Πρέπει να εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα που θα καταστήσει αυστηρότερους τους

~~χρόνους και τις διαδικασίες~~
χρόνους και τις διαδικασίες που προτείνονται στην έκδοση της ομάδας εμπειρογνομόνων, στην οποία το Ευρωπαϊκό

~~Δικαστήριο των Περιφερειών θα πρέπει να εξετάσει~~
Δικαστήριο των Περιφερειών θα πρέπει να εξετάσει

6.

ζητεί την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ενίσχυση της Επιτροπής στις προσπάθειές της για νέα ρύθμιση των ελέγχων των ενισχύσεων και μια αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του κοινωνικού και περιβαλλοντικού ντάμπινγκ·

7.

προτείνει να δοθεί δυναμική ώθηση στη μεγαλύτερη επικέντρωση του διαρθρωτικού προγράμματος της ΕΕ κατά την προσεχή περίοδο 2000-2006 στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ. Τα μέτρα για την υποστήριξη της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης στις επιλέξιμες περιφέρειες θα πρέπει να επικεντρώνονται στις επενδύσεις, τις υποδομές, την εκπαίδευση, την έρευνα, τις δημόσιες υπηρεσίες και άλλους παρόμοιους τομείς, με στόχο την προαγωγή της ανάπτυξης και τη συμβολή στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ικανότητας ανταπόκρισης σε νέες

~~βιομηχανικές δραστηριότητες~~
βιομηχανικές δραστηριότητες για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων που ευνοούν την απασχόληση πρέπει να συνοδεύονται από τον όρο ότι δεν θα υπάρξει άμεση μετατόπιση δραστηριοτήτων, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να πρόκειται για αρχικές επενδύσεις κατά την έννοια της κοινοτικής οδηγίας για

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το έγγραφο «Μεταναστευτικά ρεύματα στην Ευρώπη»

(2000/C 57/10)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο στις 2 Ιουνίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 5, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να εκδώσει γνωμοδότηση με θέμα «Τα μεταναστευτικά ρεύματα στην Ευρώπη» και να αναθέσει στην επιτροπή 7 «Παιδεία, επαγγελματική εκπαίδευση, πολιτισμός, νεολαία, αθλητισμός, δικαιώματα του πολίτη» την κατάρτιση της σχετικής γνωμοδότησης·

έχοντας υπόψη τη συμβολή της επιτροπής 5, μετά τη συνεδρίαση της 6ης Σεπτεμβρίου 1999 (Εισηγητής: ο κ. von Plüskow, D, PES)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 227/99 Rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 7 την 1η Οκτωβρίου 1999 (Εισηγητής: ο κ. Distaso, I, EPP)·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η δεκαετία του 1990 χαρακτηρίστηκε, σε μεγάλο βαθμό, από σημαντική αύξηση της μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έκτασή της μπορεί να υπολογισθεί σε πολλά εκατομμύρια μετανάστες. Για πολλά κράτη μέλη η αύξηση της μετανάστευσης αποτελεί το κυριότερο αίτιο αύξησης του πληθυσμού τους.

1.2. Τα αίτια που καθόρισαν τη σημαντική αύξηση της μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη πρέπει κυρίως να αποδοθούν στα ακόλουθα γεγονότα:

- στη σημαντική αύξηση της δημογραφικής πίεσης στις χώρες που βρίσκονται στα νότια σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην νοτιοανατολική ακτή της Μεσογείου·
- στην άρση του Σιδηρού Παραπετάσματος, τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, κ.λπ.·
- στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και στις συνέπειες που αυτή είχε στην περιοχή των Βαλκανίων και τη λοιπή Ευρώπη.
- Η σημαντική αύξηση της μετανάστευσης προς τα κράτη μέλη είχε και εξακολουθεί ενίοτε να έχει δυσμενείς επιπτώσεις για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Ως επίπεδα διακυβέρνησης που βρίσκονται εγγύτερα στον αντίκτυπο των μεταναστευτικών ρευμάτων, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης φρονούν ότι επιβάλλεται να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των κεντρικών κυβερνήσεων και των υπερεθνικών οργανισμών που αφορούν πολιτικές παρέμβασης για το χειρισμό του εν λόγω φαινομένου.

1.3. Ειδικότερα, η περιφέρεια της Πούλιας (ΙΤ) και το Συνέδριο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών (C.P.L.R.E.) του «Συμβουλίου της Ευρώπης» διοργάνωσαν στο Μπάρι της Ιταλίας, στις 2 και 3 Οκτωβρίου 1997, διεθνή διάσκεψη με τίτλο «Οι τοπικές και περιφερειακές κοινότητες ενώπιον των μεσογειακών μεταναστευτικών ρευμάτων: Από την μισαλλοδοξία στην ανάπτυξη».

1.4. Η διάσκεψη αυτή, απέβλεπε να καταστήσει ευαίσθητες την κοινή γνώμη και τις εθνικές και τοπικές αρχές. Κατέληξε σε τελική

δήλωση καθώς και στη ανάμιξη της Συνέλευσης της Ολομέλειας του C.P.L.R.E., η οποία, βάσει ειδικής έκθεσης που υποβλήθηκε από την Περιφέρεια της Πούλιας, ενέκρινε το ψήφισμα αριθ. 69/98 και τη σύσταση αριθ. 50/98 προς την Υπουργική Επιτροπή του

Συμβουλίου της Ευρώπης.

1.5. Στα έγγραφα τονίζεται η σοβαρότητα και η πολυπλοκότητα του φαινομένου, καθώς και το γεγονός ότι προβλέπεται να εξακολουθήσει να υφίσταται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επίσης, εκτίθεται μια εκτεταμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση ενός προβλήματος που ενδέχεται τελικά να πλήξει όλη την Ευρώπη, μολονότι τα πλέον άμεσα αποτελέσματα θα γίνουν αισθητά στις βόρειες παράκτιες περιοχές της Μεσογείου. Εάν το φαινόμενο δεν αντιμετωπισθεί με τον κατάλληλο τρόπο, μπορεί να οδηγήσει σε μισαλλοδοξία και ξενοφοβία και να

τροφοδοτήσει την οργανωμένη εγκληματικότητα με σοβαρές συνέπειες για τη δημόσια τάξη.

1.6. Ειδικότερα, στη σύσταση αριθ. 50/98, το CPLRE προέβη σε έκκληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου «να συμβάλει στον καθορισμό κοινών κανόνων σχετικά με τα μεταναστευτικά ρεύματα στην λεκάνη της Μεσογείου και να τις μεσογειακές τοπικές και περιφερειακές αρχές ως μεθοριακές αρχές όταν αναλαμβάνουν δράσεις υπέρ της διασυνοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας με στόχο την προώθηση πρακτικών

προγραμμάτων υποδοχής μεταναστών και την ανάπτυξη των χωρών προέλευσης».

1.7. Το πρόβλημα περιπλέκεται από το γεγονός ότι οι στατιστικές στον εν λόγω τομέα απέχουν πολύ από του να δίνουν μία ακριβή εικόνα της πραγματικότητας. Είναι γνωστό ότι μεγάλος αριθμός περιπτώσεων λαθρομετανάστευσης διαφεύγει τους ελέγχους, φαινόμενο που υφίσταται σε όλα τα κράτη μέλη. Πρέπει, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, να αποβούν αποτελεσματικότεροι οι συνοριακοί έλεγχοι και να ενισχυθούν οι δράσεις της αστυνομίας έναντι εκείνων που, στο εσωτερικό των κρατών μελών, αντλούν οφέλη από την λαθρομετανάστευση. Η λαθρομετανάστευση έχει λάβει σημαντικά μεγαλύτερες διαστάσεις στα κράτη μέλη που βρίσκονται στο Νότο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι αυτές οι χώρες βρίσκονται κοντά στις χώρες του Μαγκρέμπ, όπου η πληθυσμιακή πίεση είναι πολύ ισχυρή, και κοντά στην περιοχή των Βαλκανίων, που επλήγη

από την πρόσφατη κρίση, και εν μέρει στην γεωγραφική κατάσταση

που καθιστά ιδιαίτερα δύσκολους τους ελέγχους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Επειδή τα θέματα που άπτονται της μετανάστευσης υπάγονται, ανάλογα με τις επί μέρους πτυχές που εξετάζονται, στην αρμοδιότητα τόσο των κρατών μελών όσο και των περιφερειακών και τοπικών αρχών, η Επιτροπή των Περιφερειών

σκοπεύει να συμμετέχει ενεργότερα στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.2. Οι τροποποιήσεις και προσθήκες που έγιναν στην Συνθήκη του Άμστερνταμ, παρέχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση τη δυνατότητα να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο τόσο στον τομέα της κατάρτισης μελετών και ερευνών, όσο και στον τομέα της νομοθεσίας. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ θα είναι σε θέση να ενοποιήσει τα μονομερή μέτρα που έχουν λάβει τα επιμέρους κράτη μέλη ως προς τη μετανάστευση, με στόχο τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού συστήματος για τη δίκαιη και την όσο το δυνατόν πιο ίση κατανομή των ατόμων που αναζητούν άσυλο, αρχικά με βάση τη διάκριση κατ' αρχήν μεταξύ των προσφύγων που εμπίπτουν στη Σύμβαση της Γενεύης και αυτών που δεν εμπίπτουν. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει το σχέδιο δράσης του Συμβουλίου και της Επιτροπής που ενέκρινε, στις 11 και 12 Δεκεμβρίου 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βιέννη για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ, όπου γίνεται, μεταξύ άλλων, λόγος για την ανάπτυξη συνολικής στρατηγικής με αντικείμενο την μετανάστευση. Περαιτέρω η ΕΤΠ υποστηρίζει ρητώς τις νεότερες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από 15/16.10.1999 στο Τάμπερε, οι οποίες θέτουν

τη βάση για την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης στην ΕΕ.

2.3. Είναι απαραίτητο να ληφθούν αμέσως μέτρα για το χειρισμό των μεταναστευτικών ρευμάτων στην Ευρώπη, προκειμένου να προστατευτούν τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών και να προετοιμαστεί το έδαφος για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης. Μεταναστευτικά ρεύματα εντός και προς την Ευρώπη αποτελούν κανονική και επιθυμητή ενέργεια από τα οποία τα φιλοξενούντα κράτη και περιφέρειες για αριθμό λόγων — ιδιαίτερα πολιτιστικών, δημογραφικών και οικονομικών — μπορούν να επωφεληθούν. Μόνο ρεύματα που διαφεύγουν τον κανονικό αριθμό έχουν ανάγκη μια κρατική καθοδήγηση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναφέρει στις αποφάσεις του και διατυπώνει ότι η κατεύθυνση αυτών των κινήσεων αποτελεί καθήκον όλης της Ένωσης, που πρέπει να

αντιμετωπίζεται με αλληλεγγύη λαμβανομένων υπόψη των εξής

— σύμπραξη με τα κράτη αποδημίας

— ένα κοινό σύστημα ασύλου στην ΕΕ

—

κατάλληλη αντιμετώπιση υπηκόων τρίτων κρατών.

2.4. Το ζήτημα της μετανάστευσης πρέπει να προσεγγισθεί

συνολικά, επιδιώκοντας να μην υπάρχει σύγχυση μεταξύ του αρχικού προβλήματος και της συμπτωματολογίας του.

2.5. Τα μεταναστευτικά ρεύματα φέρνουν στην επιφάνεια πολυσύνθετα προβλήματα, όπως είναι η ενδημική φτώχεια, η

οικονομική και κοινωνική παρακμή, οι εθνικές εντάσεις, η πολιτική και η σε σχέση με το φύλο καταπίεση, η ανεπαρκής ασφάλεια των

πολιτών και οφείλονται στην αστάθεια των δημόσιων θεσμών και στην ευρύτατη διάδοση του οργανωμένου εγκλήματος.

2.6. Όλα αυτά τα προβλήματα συμβάλλουν στην τροφοδότηση των μεταναστευτικών ρευμάτων. Η κατάσταση επιδεινώνεται περαιτέρω από αποσταθεροποιητικούς παράγοντες

όπως είναι η βαλκανική κρίση, καθώς και η δημογραφική ανάπτυξη, ειδικότερα στην ανεπαρκώς ανεπτυγμένη νότια ακτή της Μεσογείου.

2.7. Η Ευρωπαϊκή Ένωση για να επιτύχει συγκεκριμένα αποτελέσματα στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να παρεμβαίνει, αξιοποιώντας όλους τους κατάλληλους, χρηματοδοτικούς και άλλους, πόρους, όχι μόνον με δράσεις στήριξης που αποβλέπουν

στην ενίσχυση της ασφάλειας στα κράτη μέλη, αλλά επίσης και με μέτρα που έχουν καταρτισθεί προσεκτικά για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων αρχικών προβλημάτων.

2.8. Στόχος πρέπει να είναι η εξαφάνιση του φαύλου κύκλου που ευθύνεται για πολλές από τις μάστιγες της εποχής μας που

υφίστανται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως είναι η πορνεία και η πορνεία των νέων, το εμπόριο ανθρωπίνων οργάνων και η διάδοση επικίνδυνων ναρκωτικών ουσιών.

2.9. Μόνον καταπολεμώντας τα αρχικά προβλήματα είναι

δυνατό να μειωθούν σε φυσιολογικά επίπεδα τα μεταναστευτικά ρεύματα.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Είναι προφανές ότι για να υπάρξει χειρισμός του

φαινομένου των μεταναστευτικών ρευμάτων πρέπει να υπάρξει

δράση, δύο μέτωπα. Το πρώτο είναι το μέτωπο των χωρών

3.2. Χώρες υποδοχής

Στις χώρες αυτές χρειάζεται να εξασφαλισθούν:

α)

πολιτικές υποδοχής προκειμένου, μεταξύ άλλων, να

υπενθυμίσουμε ότι η Βαλκανική (Κοσσυφοπέδιο) αποτελεί σημαντικό παράγοντα αύξησης των εγκαταστάσεων υποδοχής στις παραμεθόριες περιοχές αποτελεί ζήτημα επείγουσας ανάγκης·

β)

πολιτικές κοινωνικής ένταξης για να ξεφύγουν οι μετανάστες από το οργανωμένο έγκλημα και να ενταχθούν σε ένα

έντιμο περιβάλλον· οι πολιτικές αυτές είναι απαραίτητο να εφαρμοσθούν σε ολόκληρη την επικράτεια της Ευρώπης, κατόπιν συνεννόησης με την ΕΕ, τις κεντρικές κυβερνήσεις

3.3. και τα τοπικά όργανα περιφερειακών αρχών αυτών είναι, κατά

προτεραιότητα, απαραίτητο να ορισθούν λεπτομερώς οι διάφορες κατηγορίες για να υπάρχουν, μεταγενέστερα, σημεία αναφοράς.

Πρόσφυγες που ζητούν πολιτικό άσυλο

Πρόκειται για τα άτομα που αναμένουν απάντηση στην αίτηση

καταχώρησής τους ως αιτούντες άσυλο υπό την κυβέρνηση της χώρας

υποδοχής ή την Υπηρεσία του Ύπατου Αρμοστή του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

Πρόσφυγες με ανθρωπιστικό καθεστώς

Πρόκειται για άτομα που αναζητούν προστασία χωρίς ωστόσο να πληρούν τα κριτήρια για την εφαρμογή του καθεστώτος πρόσφυγα που προβλέπονται από τις Συμβάσεις για τους πρόσφυγες, στα οποία όμως έχει δοθεί προσωρινή άδεια διαμονής. Ο στόχος εδώ πρέπει να είναι η σύσταση ενιαίου μηχανισμού για την ίση

πραχμαίως να αντιστάται να επανέλθει κανείς στην κατάσταση προς το ανθρωπιστικό καθεστώς που υφίσταται σήμερα στις χώρες

της ΕΕ.

Ταράξιμοι στις χώρες καταλείπει τις περιοχές τους και

Η εσωτερική μετατόπιση αποτελεί περιορισμένο φαινόμενο στα κράτη μέλη.

Παράνομοι μετανάστες

Πρόκειται για άτομα που διαφεύγουν από τις επίσημες στατιστικές και τα οποία είναι εύκολη λεία για την οργανωμένη εγκληματικότητα και αποτελούν ένα «άδηλο» φαινόμενο μεγάλων διαστάσεων.

3.4. Ο πολύπλοκος χαρακτήρας του φαινομένου αυτού και η πολυποικιλία διάρθρωσής του οδηγούν την ΕΤΠ στην άποψη ότι, αντί να επιδιώξει την εξεύρεση αυτόνομης λύσεως, είναι προτιμότερο να θέσει υπόψη της Επιτροπής, του Συμβουλίου και του ίδιου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τη σύσταση ομάδας εργασίας αποτελούμενης από εκπροσώπους και εμπειρογνώμονες

των επιτροπών 5 και 7 οι οποίοι, σε συνεχή συνεργασία με την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα συνεισφέρουν με συγκεκριμένο και ωφέλιμο τρόπο στην διαδικασία λήψης αποφάσεων που ήδη εφαρμόζεται.

3.5. Περιοχές προέλευσης της μετανάστευσης

3.5.1. Πέρα από τις επείγουσες πολιτικές υποδοχής και κοινωνικής ένταξης, που αναφέρθηκαν πιο πάνω, θα πρέπει επίσης να καταρτισθούν προγράμματα ανάπτυξης για τις περιοχές προέλευσης της μετανάστευσης.

3.5.2. Είναι αναγκαίο να εφαρμοσθούν πολιτικές συνεργασίας για την προώθηση των μέτρων που λαμβάνονται σε τοπική και τομεακή κλίμακα, μέσω κυρίως της συμμετοχής των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων που είναι πιο κοντά στις περιοχές αυτές.

3.5.3. Χρειάζεται να καταρτισθούν γενικά προγράμματα που να εξασφαλίζουν την τοπική ανάπτυξη μέσω της ενίσχυσης των μικροεπιχειρήσεων, της οργάνωσης των υπηρεσιών για την υγεία και της ανάπτυξης των συστημάτων εκπαίδευσης.

3.5.4. Πρέπει επίσης να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενισχυθούν τα συστήματα τοπικής αυτοδιοίκησης και να

υποστηριχθούν οι δημοκρατικές διαδικασίες, ούτως ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες που θα επιτρέψουν στις αναπτυξιακές πολιτικές να εφαρμοστούν, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας.

3.5.5. Ένας επιπλέον στόχος πρέπει να είναι να εξασφαλισθεί

στις περιοχές αυτές ο κατάλληλος κοινωνικός έλεγχος και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο οι ενέργειες προώθησης της ανάπτυξης που προωθούνται από τη Διεθνή Κοινότητα να εκφραστούν σε οφέλη για τις εγκληματικές οργανώσεις.

3.5.6. Πολλές από τις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαιώνουν ότι το εν λόγω

φαινόμενο είναι πολυσύνθετο και εξαιρετικά διαδεδομένο και

αποτελεί πηγή μεγάλης ανησυχίας, καθώς και ότι πρέπει να αντιμετωπισθεί δεόντως, αξιοποιώντας πιθανόν τις νέες

δυνάμεις που τα κράτη μέλη διαθέτουν. Αμστερνταμ.

3.6.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών σημειώνει ειδικότερα τις ακόλουθες πρόσφατες πρωτοβουλίες της ΕΕ:

— την «πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση της ένταξης των προσφύγων» ()·

— την «πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με κοινή δράση που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου

Κράτος μέλος προέλευσης των προσφύγων, η οποία προβλέπει την παροχή επαναστασιακού προσφύγων, ακουσίως

— μετακινήσεων και αιτούντων άσυλο» ()·

— τη δημιουργία ομάδας υψηλού επιπέδου: «Ασυλία και μετανάστευση» (7/8 Δεκ. 98)·

— το σχέδιο κοινής δράσης για την εγκαθίδρυση συστήματος ταχείας προειδοποίησης για την μετάδοση πληροφοριών

— σχετικά με την παροχή οριστικής προστασίας από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση ()·

— τις μεταναστευτικές πολιτικές, καθώς και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά την σύνοδο ολομέλειας του Απριλίου 1999·

— τις πραγματοποιούμενες εργασίες για την εναρμόνιση στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης πρέπει να ελέγχονται τόσο από άποψη διαδικασιών όσο και ουσίας.

γ) πρέπει να συσταθεί ενημερωτικό δίκτυο που να διαρθρώνεται σε όλη την επικράτεια της Ένωσης στα υποψήφια προς ένταξη κράτη και στις περιοχές προέλευσης της μετανάστευσης για την μελέτη και την παρακολούθηση των μεταναστευτικών ρευμάτων, μέσω της πιο ισχυρής διασύνδεσης μεταξύ των υφιστάμενων κέντρων και του συγκροτούμενου παρατηρητηρίου ως μέσου για την κατάρτιση ειδικών

1.2. Κατόπιν προτάσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση για την κατάρτιση μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής η οποία στηρίζεται στα τρέχοντα μέτρα. Η στρατηγική αυτή, που χαράσσεται στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει και την παρούσα πρόταση περί θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την προώθηση της ένταξης των προσφύγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία υποβάλλεται σύμφωνα με το

άρθρο 235 της Συνθήκης ΕΚ.

Το πρόγραμμα δράσης θα υλοποιηθεί από 1ης Ιουλίου 1999 έως 31 Δεκεμβρίου 2000. Προβλέπονται αντίστοιχα κονδύλια ύψους 5 εκατ. ευρώ (οικονομικό έτος 1999) και 9 εκατ. ευρώ (οικονομικό έτος 2000). Η περιορισμένη χρηματοδότηση οφείλεται στο γεγονός ότι το πρόγραμμα θα στηρίζεται στο εξής σε καινοτόμες δράσεις με εμφανή προστιθέμενη αξία, δηλαδή όχι σε προτάσεις που επιδρούν αποκλειστικά σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο. Παράλληλα, το πρόγραμμα θα συμπληρώσει δράσεις που

υλοποιούνται σε τοπική, περιφερειακή, εθνική, και κοινοτική

Κινητοποιούνται τα ακόλουθα μέτρα:

— προαπαιτούμενα σχέδια για την αντιμετώπιση της πολυδιάστατης και

— χάραξη και υλοποίηση σχεδίων ευρωπαϊκού επιπέδου·

— δημιουργία και ανάπτυξη υπερεθνικών δικτύων·

— προαπαιτούμενα σχέδια για την αντιμετώπιση της πολυδιάστατης και

— συγκέντρωση, κατάταξη και διάδοση δεδομένων και εκδόσεων·

— παροχή πληροφοριών σχετικά με το πρόγραμμα και διάδοση των αποτελεσμάτων·

Επιπλέον, θα συσταθεί επιτροπή από εκπροσώπους των κρατών

μελών υπό την προεδρία της Επιτροπής, την οποία και θα επικουρεί.

Το Συμβούλιο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να αποφασίσει σχετικά με το πρόγραμμα το Φεβρουάριο του 2000.

Η Επιτροπή έχει την πρόθεση να υποβάλει αργότερα περαιτέρω πρόταση για την έκδοση απόφασης του Συμβουλίου για την περίοδο από το 2001 και μετά. Η απόφαση θα πρέπει να προσδιορίζει μία ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση της προβληματικής των αιτούντων άσυλο, των εκτοπισμένων, και

των προσφύγων και να συνεκτιμά όλες τις εξελίξεις οι οποίες

απορρέουν από την εφαρμογή της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ένταξη των προσφύγων είναι μία σημαντική αποστολή που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη, η οποία απορρέει για παράδειγμα από τις υποχρεώσεις που τους αναθέτει η σύμβαση της Γενεύης για τους πρόσφυγες του 1951. Θεωρείται θετικό το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει τις προσπάθειες που

καταβάλλουν σήμερα τα κράτη μέλη με την προώθηση και την υποστήριξη νέων στρατηγικών για την ένταξη των προσφύγων.

2.2. Ενόψει της αύξησης του αριθμού των προσφύγων στα

κράτη μέλη, η εκ μέρους της Κοινότητας υποστήριξη παρόμοιων

μέτρων ένταξης είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ένταξη των προσφύγων απαιτεί τη θέσπιση ειδικών μέτρων τα οποία λαμβάνουν υπόψη την ατομική κατάσταση αυτών, π.χ., όσον αφορά την εκπαίδευση και τις γλωσσικές τους γνώσεις. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι είναι σημαντικό να εξασφαλίσει η Επιτροπή την πλήρη συνεργασία της τοπικής διοίκησης, δεδομένου ότι αυτή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια για την ένταξη των προσφύγων. Στο επίπεδο αυτό, μπορούν να αναληφθούν, κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές, και πολιτικές δράσεις κοντά στους πολίτες. Έτσι,

μπορεί να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις και τα αίτια αυτών στον τόπο εργασίας, στα σχολεία, και στις κοινότητες.

3.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπενθυμίζει ότι η σημαντικότερη αποστολή στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής είναι η ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας. Οι περισσότεροι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης αποτελούν αφενός εργοδότες και αφετέρου δημιουργούς θέσεων απασχόλησης μέσω της παροχής υπηρεσιών στους πολίτες και μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των προσφύγων. Μπορούν επίσης να προωθήσουν και την εφαρμογή μέσων για την προώθηση της ένταξης τους στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει, ακόμη, να τεθούν σε εφαρμογή μηχανισμοί προσανατολισμένοι προς την ανακύκλωση των επαγγελματικών ικανοτήτων των προσφύγων,

που θα τους παρέχουν πρόσβαση σε πιο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας.

3.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί το γεγονός ότι το πρόγραμμα δράσης δεν θίγει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών και τις πολιτιστικές διαφορές που υπάρχουν στους κόλπους της Κοινότητας, δεδομένου ότι περιορίζεται στην υποστήριξη σχεδίων

με εμφανή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και όχι αποκλειστικά σε

εθνικά ή τοπικά σχέδια.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών προσδοκά ότι το πρόγραμμα

δράσης θα επιφέρει περαιτέρω πρόοδο όσον αφορά την ένταξη των προσφύγων και, συνεπώς, το επιδοκίμαζει κατά βάση.

4.2. Ωστόσο, δεδομένου ότι το πρόγραμμα αυτό αφορά πολύ βραχυπρόθεσμα μεταβατικά μέτρα, είναι απαραίτητο να υπάρξει ανταλλαγή και διάδοση των εμπειριών που αποκομίστηκαν μέσω των σχεδίων που απέδωσαν καρπούς. Κατ' αυτή την έννοια, προτείνεται να συνεργασθεί η Επιτροπή με την Επιτροπή των Περιφερειών για την κατάρτιση ενός «ευρετηρίου καλών

πρακτικών» σε ό,τι αφορά τις τοπικές και περιφερειακές δράσεις υπέρ της ένταξης των προσφύγων.

Αυτό θα περιελάμβανε επίσης την διερεύνηση των επιπτώσεων των

διαφορετικών συστημάτων υγείας και κοινωνικής πρόνοιας στην προώθηση της ένταξής τους.

Οι εμπειρίες και τα πορίσματα που θα εξαχθούν κατ' αυτό τον τρόπο θα πρέπει να ενσωματωθούν στις ρυθμίσεις που θα αποφασισθούν από το Συμβούλιο των Υπουργών για την περίοδο μετά το 2001, με στόχο τη χάραξη μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την αντιμετώπιση της προβληματικής των αιτούντων άσυλο, των εκτοπισμένων και των προσφύγων. Στα

πλαίσια αυτά πρέπει, επίσης, να γίνει μία έγκαιρη αξιολόγηση όλων των μέτρων που θα έχουν υλοποιηθεί μέχρι τότε.

4.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών αναμένει ότι το πρόγραμμα δράσης θα υλοποιηθεί σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, καθώς και με οργανισμούς και ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στο χώρο της ένταξης των προσφύγων και βεβαίως με την τοπική και περιφερειακή διοίκηση. Πράγματι, η τελευταία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ένταξη των προσφύγων με τις δράσεις της στον κοινωνικό τομέα. Οι δε εμπειρίες που έχει σε τοπικό

επίπεδο αποτελούν σημαντική πηγή σχεδίων που είναι δυνατό να μεταφερθούν σε άλλα μέρη της ΕΕ.

4.4. Επιπλέον, η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει τις ακόλουθες τροποποιήσεις ή προσθήκες επί του προγράμματος

α)

Άρθρο 2

Ψηφοφορία επί του σημείου γ):

Να διαγραφούν τα άρθρα 7 και 8.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

Τα πρόσωπα που καλύπτονται από το άρθρο 2 δεν πρέπει να είναι μόνο μεμονωμένα άτομα, αλλά ολόκληρες οικογένειες. Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης κατάστασης των προσφύγων,

αντικαθίσταται η φράση «οι οποίες αλληλοεπικαλύπτουν την ουσιαστική β)

Άρθρο 4

Οι προβλεπόμενες δράσεις μοιάζουν να δίνουν προτεραιότητα σε εκτεταμένα, γενικού χαρακτήρα μέτρα. Ωστόσο, η τακτική αυτή, η οποία κατά βάση κρίνεται ορθή, δεν πρέπει να αποκλείει τη θέσπιση

πιο περιορισμένων μέτρων σε περιφερειακή κλίμακα, τα οποία μπορούν να επιφέρουν ταχύτερα καλύτερα αποτελέσματα.

Ψηφοφορία επί των προτάσεων τροποποίησης που υποβάλλονται κατάλληλως.

γ)

Άρθρο 7

Επί του παρόντος, η σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής φαίνεται να είναι περιττή. Ως βραχυπρόθεσμο μεταβατικό μέτρο, το πρόγραμμα πρέπει να είναι όσο γίνεται πιο απλό. Αυτό δεν

αποκλείει τη σύσταση της επιτροπής με τον καθορισμό του τελικού

προγράμματος για την περίοδο από το 2001 και μετά.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα “Σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 1999-2001”»

(2000/C 57/12)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

εκτιμώντας την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 1999-2001» (COM(1998) 696 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο, στις 15 Ιουλίου 1998, με βάση το άρθρο 198 Γ, τέταρτο εδάφιο, να εκδώσει γνωμοδότηση σχετικά με το θέμα αυτό και να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 5 «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 181/99 rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 5 στις 6 Σεπτεμβρίου 1999 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Jung·

υιοθέτησε ομόφωνα, κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 17 και 18 Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Γενικό πλαίσιο

1.1.1. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών και η τεχνολογική πρόοδος συνεπάγονται σε αυξανόμενο βαθμό μακροπρόθεσμες επιδράσεις στον τομέα των υπηρεσιών, της παραγωγής καθώς και στις μεθόδους διάθεσης των προϊόντων. Ο αριθμός των νέων προϊόντων που προσφέρονται στους καταναλωτές αυξάνεται διαρκώς. Επιπλέον, τα περισσότερα προϊόντα δεν παράγονται πλέον στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο καταναλωτής ή στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τεχνολογική καινοτομία και η επιστημονική πρόοδος συνεπάγονται πολυπλοκότερες και πιο σύγχρονες μεθόδους και διαδικασίες παραγωγής, των οποίων οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών δεν έχουν εκτιμηθεί ακόμη με απόλυτη βεβαιότητα.

1.1.2. Η εξέλιξη αυτή συνεπάγεται νέα καθήκοντα για την πολιτική καταναλωτών και θα επηρεάσει τη μελλοντική εξέλιξη της πολιτικής αυτής. Οι καταναλωτές στην Ευρώπη έχουν μεγάλες απαιτήσεις όσον αφορά την ασφάλεια και τα πρότυπα της υγείας στα οποία πρέπει να ανταποκρίνονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες. Οι απαιτήσεις αυτές θέτουν συγχρόνως τα κριτήρια προς τα οποία θα πρέπει να προσανατολίζεται η μελλοντική καταναλωτική πολιτική των κρατών μελών και της Ένωσης. Ενόψει παρόμοιας εξέλιξης, που χαρακτηρίζεται από ραγδαίες μεταβολές, οι καταναλωτές χρειάζεται να διαθέτουν πολλές γνώσεις και μεγάλη ικανότητα κρίσης, ικανότητες τις οποίες δεν ήταν πάντα δυνατό να αναπτύξουν σε όλους τους τομείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί βέβαιο ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών πιέζονται σε αυξανόμενο βαθμό να δράσουν. Πιστεύει, επίσης, ότι στο μέλλον θα χρειαστεί, εκτός από τη βελτίωση της ανεργίας και του συντονισμού, και μία πιο ευέλικτη ρυθμιστική πολιτική, προσανατολισμένη σε μεγαλύτερο βαθμό προς τις πραγματικές ανάγκες. Κρίνει ότι θα χρειαστεί, επίσης, μία αντικειμενικότερη προσέγγιση όσον αφορά τη χάραξη μιας πολιτικής η οποία να βασίζεται σε ανεξάρτητη επιστημονική αξιολόγηση. Θα χρειαστεί επιπλέον να βελτιωθούν οι δυνατότητες πληροφόρησης των

καταναλωτών.

1.1.3. Παρόμοιες μεταβολές της αγοράς σημειώνονται και στον τομέα των υπηρεσιών και συνεπάγονται αντίστοιχες εξελίξεις σχετικά με τις προσδοκίες των καταναλωτών. Ολοένα περισσότεροι καταναλωτές ζητούν, ως μη ειδικευμένα άτομα, πολύπλοκες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, όπως, π.χ. στον τομέα της συμπληρωματικής ιδιωτικής συνταξιοδότησης. Αντίθετα από ό,τι τα αγαθά, οι υπηρεσίες είναι προσαρμοσμένες στις ατομικές ανάγκες του καταναλωτή. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει τη σύγκριση μεταξύ υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η πίεση του ανταγωνισμού. Η μελλοντική πολιτική για τους καταναλωτές θα πρέπει να συνεκτιμήσει στα πλαίσια των εν μέρει υφιστάμενων νομικών διατάξεων, την αυξανόμενη πολυπλοκότητα

της προσφοράς.

1.1.4. Η ελευθέρωση των αγορών προκάλεσε επίσης κατά τα τελευταία έτη αισθητές μεταβολές και στον τομέα των έως σήμερα αποκλειστικά δημόσιων υπηρεσιών. Η ελευθέρωση των υπηρεσιών αυτών στηρίχθηκε κυρίως στο επιχείρημα ότι λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού που συνεπάγεται, θα επιφέρει σημαντικά οφέλη για τον καταναλωτή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει ότι προκειμένου να υλοποιηθεί πραγματικά ο επιδιωκόμενος

στόχος, θα πρέπει, ενδεχομένως, να ληφθούν πρόσθετα μέτρα.

1.1.5. Η ταχεία διάδοση νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιών και κυρίως του διαδικτύου (Internet), προκαλούν μεταβολές και σχετικά με τις μεθόδους μάρκετινγκ και διάθεσης προϊόντων. Το διαδίκτυο προσφέρει στους καταναλωτές πρόσβαση σε πολυάριθμες πληροφορίες και προσφορές. Συγχρόνως, περικλείει όμως κινδύνους διότι το νομικό πλαίσιο για το ηλεκτρονικό εμπόριο δεν έχει τελειοποιηθεί ακόμη. Η ανάγκη για την ανάληψη δράσεων στον τομέα αυτό ανοίγει νέους τομείς

δραστηριότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

1.2 Το θεσμικό πλαίσιο

1.2.1. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο άρθρο 153 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η Κοινότητα, προκειμένου να προωθήσει τα

συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, συμβάλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και στην προώθηση του δικαιώματός τους για ενημέρωση, εκπαίδευση και οργάνωσή τους για την υπεράσπιση

των συμφερόντων τους.

1.2.2. Η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ως αυτόνομος στόχος της Ένωσης, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Το άρθρο 153 της Συνθήκης του Άμστερνταμ επιβεβαιώνει, ενισχύει και αναπτύσσει περαιτέρω το στόχο αυτό. Θεμελιώδη σημασία για την ανάπτυξη της πολιτικής για τους καταναλωτές έχει το γεγονός ότι οι απαιτήσεις σχετικά με την προστασία του καταναλωτή, λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή άλλων κοινοτικών πολιτικών και

δραστηριοτήτων.

1.2.3. Η ενίσχυση των δικαιωμάτων των καταναλωτών και η θεμελίωση της πολιτικής για τους καταναλωτές στη Συνθήκη του Άμστερνταμ ήταν ένα από τα αιτήματα που διατύπωσε η Επιτροπή των Περιφερειών στη γνωμοδότηση της 13ης Ιουνίου 1996 για την ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Προτεραιότητες της

πολιτικής καταναλωτών 1996-1998» ().

1.3. Στόχοι

Με τη γνωμοδότηση αυτή η ΕΤΠ επιδιώκει:

- να συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών και των δικαιωμάτων τους στην Ευρωπαϊκή
- Ένωση·
να υποστηρίξει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υλοποίηση του σχεδίου δράσης 1999-2001 για την
- πολιτική υπέρ των καταναλωτών·
να υποβάλει προτάσεις για τη βελτίωση της προστασίας των
- καταναλωτών·
να υπογραμμίσει την ευθύνη των κρατών μελών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών σχετικά με την επίτευξη
- πραγματικής προστασίας των καταναλωτών στην Ευρώπη·
να συμβάλει σε μία ενεργό συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με τα κράτη μέλη, τις τοπικές και περιφερειακές αρχές καθώς και με τις ενώσεις των οικονομικών παραγόντων

των καταναλωτών και τους ίδιους τους καταναλωτές.

2. Το περιεχόμενο του σχεδίου δράσης για την πολιτική

των καταναλωτών 1999-2001

Με το σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών, η Επιτροπή επιδιώκει, στο πλαίσιο των δράσεων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της φωνής των καταναλωτών σε ολόκληρη την ΕΕ, την επίτευξη υψηλού επιπέδου υγείας και ασφάλειας για τους ευρωπαίους καταναλωτές και τον απόλυτο σεβασμό των οικονομικών συμφερόντων των ευρωπαίων καταναλωτών. Με αυτές τις τρεις προτεραιότητες στον τομέα της προστασίας των

υλοποίηση του σχεδίου δράσης και την πρόοδο που σημειώνεται

καταναλωτών σκοπεύει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ξεκινήσει την τρίτη χιλιετία.

2.1. Ενίσχυση της φωνής των καταναλωτών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση

2.1.1. Η Επιτροπή θεωρεί δεδομένο ότι οι καταναλωτές φέρουν μία ορισμένη ευθύνη για την προώθηση των συμφερόντων τους. Συγχρόνως όμως χρειάζονται αποτελεσματική και αντικειμενική βοήθεια, τόσο λόγω της αυξανόμενης πολυπλοκότητας των συνθηκών της αγοράς όσο και λόγω της πληθώρας πληροφοριών που προκαλεί η εξέλιξη της κοινωνίας των πληροφοριών. Ορισμένες

ομάδες του πληθυσμού έχουν ιδιαίτερη ανάγκη για παρόμοια βοήθεια.

2.1.2. Η αποτελεσματική εκπροσώπηση των συμφερόντων των καταναλωτών προϋποθέτει αποτελεσματικές ενώσεις των καταναλωτών. Προκειμένου οι ενώσεις των καταναλωτών να μπορούν να διατηρούν την ανεξαρτησία τους και να προωθούν αποτελεσματικά και αντικειμενικά τα δικαιώματα των καταναλωτών, όπως το δικαίωμα για ενημέρωση, για την παροχή συμβουλών και για εκπροσώπηση, χρειάζονται οικονομική βοήθεια αλλά και την εξασφάλιση κατάλληλης εμπειρογνομοσύνης. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή προτείνει στο παράρτημα Ι της ανακοίνωσης μαθήματα κατάρτισης για τις ενώσεις καταναλωτών

καθώς και μαθήματα επιμόρφωσης ως συμπληρωματικά μέτρα των εκπαιδευτικών δράσεων που έχουν ήδη ξεκινήσει.

2.1.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει τη σημασία του διαλόγου όσον αφορά την κατάλληλη συνεκτίμηση των συμφερόντων των καταναλωτών σε σχέση με τα συμφέροντα άλλων παραγόντων της κοινωνίας. Η ιδιαίτερη σημασία του διαλόγου ισχύει τόσο όσον αφορά το διάλογο των καταναλωτών με τους οικονομικούς κύκλους, με τις εθνικές αρχές τοπικής

αυτοδιοίκησης, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και το διάλογο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

2.1.4. Προκειμένου να ακούγονται περισσότερο οι απόψεις των καταναλωτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να ενισχύει τις διαβουλεύσεις με τις ενώσεις καταναλωτών στα πλαίσια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων ευρωπαϊκού επιπέδου αλλά ιδιαίτερα το διάλογο σε τομεακή βάση μεταξύ καταναλωτών και οικονομικών παραγόντων, ώστε οι συνομιλητές αυτοί να καταλήγουν, στα πλαίσια της επίλυσης των δυνητικών ή υφιστάμενων διαφορών τους, σε συμφωνίες αυτορρύθμισης. Επίσης, προκειμένου να ληφθούν κατάλληλα υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ζητεί να διαβουλεύεται με την επιτροπή καταναλωτών σε θέματα που αφορούν την εφαρμογή μέτρων, την εκπαίδευση και τις ενημερωτικές εκστρατείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή προτίθεται να προωθήσει το διάλογο μεταξύ των επιχειρήσεων και

των καταναλωτών με τη διάθεση πόρων για την πραγματοποίηση τομεακών κύκλων διαλόγου (ετησίως) σε «κατώτατο» επίπεδο, δηλαδή μεταξύ καταναλωτών και οικονομικών παραγόντων.

2.1.5. Ο διάλογος μεταξύ των παραγόντων στην οικονομία και των καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Εσωτερικής Αγοράς θα εμβαθυνθεί και θα διεκρινθεί μέσω της ίδρυσης «ευρωπαϊκών υπηρεσιών πληροφόρησης» και παροχής συμβουλών στους καταναλωτές, τις λεγόμενες «ευρωθυρίδες». Οι ευρωθυρίδες, σε συνεργασία με τις ενώσεις καταναλωτών θα επιτελούν σε αυξανόμενο βαθμό εργασίες δημοσίων σχέσεων. Προκειμένου να

βελτιωθεί η ροή των πληροφοριών μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων, η Επιτροπή σκοπεύει να δημιουργήσει ένα δίκτυο μεταξύ των υπηρεσιών της και των ευρωθυριδών.

2.1.6. Η προώθηση της εκπαίδευσης των καταναλωτών στα κράτη μέλη έχει, κατά τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εξαιρετική σημασία. Η Ένωση επιθυμεί να συμβάλει σχετικά, προωθώντας τη συνεργασία με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, την ανταλλαγή υποδειγματικών μεθόδων ένταξης της εκπαίδευσης των καταναλωτών στα σχολικά προγράμματα. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή θα επικεντρωθεί κυρίως στην ανάπτυξη

του υλικού διδασκαλίας, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών και στην αλληλεπίδραση μεταξύ των σχολείων και τους τοπικούς τους

περιβάλλοντος.

2.2. Υψηλό επίπεδο υγείας και ασφάλειας για τους ευρωπαίους

2.2.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει χαράξει για τα επόμενα τρία

χρόνια τους ακόλουθους στόχους:

— Χάραξη της πολιτικής με βάση τα επιστημονικά δεδομένα·

— Ασφαλέστερα προϊόντα·
Ασφαλέστερες υπηρεσίες·

— Καλύτερη επιβολή του νόμου, παρακολούθηση και αντίδραση στα έκτακτα περιστατικά.

2.2.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει στο σχέδιο δράσης τους αυξανόμενους κινδύνους που απειλούν την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών λόγω της προσφοράς ολοένα και πιο περίπλοκων προϊόντων και υπηρεσιών. Τονίζει επίσης ότι είναι αναγκαίο να επιλεγεί μία συνεχής και αντικειμενική προσέγγιση όσον αφορά τη χάραξη της πολιτικής η οποία θα βασίζεται σε ανεξάρτητη επιστημονική αξιολόγηση των κινδύνων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί σχετικά απαραίτητο να επιτυγχάνεται ο γρήγορος

εντοπισμός, η αξιολόγηση και η ανταπόκριση σε απρόβλεπτους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια του καταναλωτή, ώστε να λαμβάνονται σύντομα τα κατάλληλα μέτρα.

2.2.3. Για τους λόγους αυτούς ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η ενοποίηση των εργασιών των υφιστάμενων επιστημονικών επιτροπών και η αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω εναρμονισμένων κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά την προσέγγιση και τη μεθοδολογία. Για το σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει τη χρήση της αξιολόγησης από ομότιμους ειδικούς (ομάδες Peet) και τη συνεργασία των επιστημονικών επιτροπών με τους αντίστοιχους εθνικούς οργανισμούς μέσω ενός δικτύου. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει σε πιο βαθμό η λειτουργία της διαδικασίας ανάλυσης των κινδύνων στα πλαίσια ενός συνεκτικού πλαισίου

μπορεί να βελτιωθεί. Αναφέρει επίσης ότι προτίθεται να αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές για μία εκτεταμένη εφαρμογή της αρχής της πρόληψης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.2.4. Οι κίνδυνοι για την υγεία των καταναλωτών δεν σταματούν στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επομένως επιδιώκεται η επίτευξη συμφωνίας διεθνούς επιπέδου

σχετικά με την ανάλυση των κινδύνων στον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων και των προϊόντων καθώς και σχετικά με την εισαγωγή της αρχής της πρόληψης.

2.2.5. Στον τομέα της νομοθεσίας τροφίμων το σχέδιο δράσης αναφέρει την προετοιμασία ανακοίνωσης για την εφαρμογή μέτρων σε τομείς ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τους καταναλωτές όπως π.χ. η επισήμανση, η υγιεινή και η επιθεώρηση καθώς και την επεξεργασία πρότασης οδηγίας στον τομέα της νομοθεσίας για τα τρόφιμα. Προγραμματίζεται επίσης η απλούστευση και ο εξορθολογισμός των οδηγιών περί κτηνιατρικής υγιεινής και της γενικής οδηγίας περί υγιεινής. Άλλοι στόχοι που θα επιδιωχθούν στα πλαίσια της τροποποίησης των υφιστάμενων νομικών διατάξεων είναι να ενισχυθεί η διαδικασία αυτορρύθμισης των

ενδιαφερομένων σε όλη τη διατροφική αλυσίδα αλλά και η εντατικοποίηση του εσωτερικού ελέγχου, των ελέγχων που διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο εκ μέρους της Επιτροπής.

2.2.6. Παράλληλα με την ανακοίνωση μιας έκθεσης για την εφαρμογή της οδηγίας για την ασφάλεια των προϊόντων με προτάσεις για την αναθεώρηση της οδηγίας αυτής, δηλώνεται επίσης η πρόθεση για βελτίωση της ασφάλειας των παιδιών και της

προστασίας όσον αφορά τα προϊόντα παιδικής φροντίδας. Αυτό θα επιτευχθεί στα πλαίσια της δημιουργίας νέων ή της αναθεώρησης των υφιστάμενων προτύπων των προϊόντων.

2.2.7. Σχετικά με τη βελτίωση της προστασίας των

καταναλωτών στον τομέα των υπηρεσιών, η Επιτροπή θα προτείνει πρωτοβουλίες οι οποίες θα αφορούν τόσο την ασφάλεια των υπηρεσιών όσο και τη νομική ευθύνη των φορέων παροχής τους.

2.2.8. Προτείνεται επίσης η βελτίωση και η ανάπτυξη του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης από τους κινδύνους επικίνδυνων καταναλωτικών αγαθών. Επιπλέον, θα συσταθεί δίκτυο ειδικών οι οποίοι θα καλούνται σε έκτακτες περιπτώσεις. Ο στόχος ασφαλέστερων τροφίμων θα επιτευχθεί με τη συνδρομή της υπηρεσίας τροφίμων και κτηνιατρικής στο Λονδίνο, μέσω της εφαρμογής ενός συστήματος αξιολόγησης των κινδύνων και της καθιέρωσης ελέγχων σε όλα τα στάδια της διατροφικής αλυσίδας, συμπεριλαμβανομένου και του ελέγχου των υπηρεσιών που διεξάγουν τους ελέγχους. Προκειμένου να διασφαλισθεί η υλοποίηση και η εφαρμογή των κοινοτικών νομικών διατάξεων στα

κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει ρητά τη δυνατότητα καθιέρωσης προσφυγής σε περίπτωση παραβίασης των όρων μιας

συμφωνίας.

2.3. Απόλυτος σεβασμός των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση

2.3.1. Με τον τίτλο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραπέμπει στο ισχύον και εκτεταμένο νομικό πλαίσιο για την προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών. Ένας από τους στόχους της Επιτροπής τα επόμενα έτη είναι η αναπροσαρμογή και η ενδεχόμενη συμπλήρωση του νομικού αυτού πλαισίου. Επιπλέον, θα πρέπει κατά την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ληφθεί μέριμνα ώστε οι ισχύουσες διατάξεις να εφαρμόζονται αποτελεσματικά στην πράξη. Για το λόγο αυτό μία από τις προτεραιότητες που έχει χαράξει είναι η βελτίωση της συνεργασίας σε διοικητικό επίπεδο. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να αναπτύξει δραστηριότητες για τη βελτίωση της εφαρμογής των μέτρων καθώς και για την καλύτερη ενσωμάτωση των υφιστάμενων νομικών

διατάξεων στο εθνικό δίκαιο. Επιπλέον, υποστηρίζει μία εξισορροπημένη εφαρμογή των μη νομικών ρυθμιστικών μέσων ή των συμφωνιών αυτορρύθμισης (Soft law).

2.3.2. Στα πλαίσια της αναθεώρησης της υπάρχουσας νομοθεσίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει προτάσεις για την αναθεώρηση της υπάρχουσας νομοθεσίας σχετικά με την καταναλωτική πίστη και την προσαρμογή της νομοθεσίας αυτής στις σημερινές μεθόδους και πρακτικές. Συγχρόνως θα εξετάσει διάφορες προσεγγίσεις για την καταπολέμηση του υπερδανεισμού και εάν καταστεί απαραίτητο να εκδώσει σύσταση. Επίσης, θα εξεταστούν οι δυνατότητες βελτίωσης του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου για τους μεσάζοντες ασφάλισης ώστε να διευκολυνθεί η σύνταξη διασυννοριακών συμφωνιών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει επιπλέον εάν η ανακοίνωσή της ενίσχυσε την εμπιστοσύνη των καταναλωτών στα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής στην ενιαία αγορά

και οι συστάσεις που περιλαμβάνει η ανακοίνωση αυτή υλοποιήθηκαν κατάλληλα. Σε περίπτωση που αποδειχθεί μη ικανοποιητική η εφαρμογή της σύστασης, η Επιτροπή θα προτείνει την έκδοση σχετικής οδηγίας.

2.3.3. Σχετικά με το ευρώ η Επιτροπή προτίθεται να επικεντρώσει την προσοχή της στην παρακολούθηση και στην εφαρμογή των τριών υφιστάμενων συστάσεων της. Η Ευρωπαϊκή

Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει το ενδεχόμενο να εκδώσει νομοθεσία σχετικά με το θέμα της διπλής αναγραφής τιμών καθώς και μέτρα για την προάσπιση των συμφερόντων των καταναλωτών στις ηλεκτρονικές πληρωμές.

2.3.4. Στα πλαίσια της υποχρέωσης για την υποβολή εκθέσεων

σχετικά με τις υπάρχουσες νομοθετικές προτάσεις η Ευρωπαϊκή

~~δημοτική επιτροπή, πρόκειται να εκπονήσει μια έκθεση σχετικά με τις εκθέσεις στα πλαίσια του σχεδίου δράσης:~~

Έως τα τέλη του 1999:

Έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με τις

— καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων

Έκθεση για την εφικτότητα αποτελεσματικών μέσων

αντιμετώπισης των παραπόνων των καταναλωτών

— Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τη συγκριτική και παραπλανητική διαφήμιση

Έως τα τέλη του 2001:

— Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις εξ αποστάσεως συμβάσεις

Χωρίς αναφορά προθεσμίας:

— Έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με τις προσφυγές παράλειψης.

Εκτός από την αναθεώρηση των υφιστάμενων νομοθεσιών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοινώνει προτάσεις για την πλήρωση των κενών που υπάρχοντος ρυθμιστικού πλαισίου. Οι προτάσεις αυτές

θα αφορούν ενδεχομένως μεταξύ άλλων τα προβλήματα των «θαυματουργών» προϊόντων, των παραπλανητικών ισχυρισμών σε θέματα υγείας και τις πυραμιδοειδείς πωλήσεις (σύστημα χιονοστιβάδας).

2.3.5. Ένας από τους κύριους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα πλαίσια αυτού του σχεδίου δράσης είναι η πρακτική εφαρμογή των μέτρων καθώς και ο έλεγχος της μεταφοράς του κοινοτικού νόμου στον εθνικό. Όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή του νόμου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συμβάλει στη διευκόλυνση και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας σε διοικητικό

επίπεδο μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής καθώς και μεταξύ των κρατών μελών και των ενώσεων των καταναλωτών. Συγχρόνως προτίθεται να ενθαρρύνει το συντονισμό της εφαρμογής του νόμου από εθνικούς φορείς.

2.3.6. Όσον αφορά την πρόσβαση των καταναλωτών στη δικαιοσύνη, η Επιτροπή δίνει προτεραιότητα στην πρακτική εφαρμογή της οδηγίας σχετικά με τα ένδικα μέσα σε περίπτωση παράλειψης. Επιπλέον, προτίθεται να υποστηρίξει την εφαρμογή μέτρων και συστάσεων που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση

σχετικά με την εξώδικη επίλυση των διαφορών κατανάλωσης. Επίσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει εάν υπάρχει ανάγκη για τη διευκόλυνση των καταναλωτών να κινούν νομικές διαδικασίες από κοινού.

2.3.7. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί επιπλέον να επιτύχει τη συστηματικότερη και συνεκτικότερη συνεκτίμηση των συμφερόντων των καταναλωτών σε όλο το φάσμα των κοινοτικών πολιτικών. Ο στόχος είναι η εξασφάλιση της σωστής ισορροπίας μεταξύ της φιλελευθεροποίησης που απαιτείται στην αγορά και της επιθυμίας των καταναλωτών για μία πραγματική επιλογή όσον αφορά τις χαμηλές ποιότητες των υπηρεσιών, τη διαφάνεια και την ενημέρωση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιθυμεί, επίσης, να συνεκτιμήσει καλύτερα τα συμφέροντα των καταναλωτών και σε θέματα που αφορούν την κοινωνία των πληροφοριών επειδή η

κοινωνία αυτή ενώ προσφέρει μεγάλα πλεονεκτήματα για τους

καταναλωτές περικλείει συγχρόνως κινδύνους για τα συμφέροντά τους, ιδιαίτερα όσον αφορά την ασφάλεια των συστημάτων πληρωμής και την κατανομή αρμοδιοτήτων και νομικής ευθύνης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για την υποβολή εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανακοίνωσης για το σχέδιο δράσης της πολιτικής υπέρ των καταναλωτών 1999-2001 με βάση τη Συνθήκη του Άμστερνταμ για το γεγονός ότι παρουσιάζει τα μελλοντικά μέτρα στον τομέα

της πολιτικής καταναλωτών και τις ανάλογες δράσεις υπό το φως των διατάξεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ καθώς και ότι διευκρινίζει σε ποιους τομείς προτίθεται να επικεντρώσει τις προσπάθειες της κατά την επόμενη τριετία.

3.2. Σύμφωνα με την Επιτροπή των Περιφερειών το άρθρο 153 της Συνθήκης του Άμστερνταμ αναγνωρίζει το υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως αυτόνομο στόχο καθώς και ως αναγκαία συμπλήρωση της

ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς. Από αυτή την άποψη η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει ρητά την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών.

3.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι το σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 1999-2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί θεμελιώδες μέσο για την περαιτέρω ανάπτυξη της προστασίας των καταναλωτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι το σχέδιο δράσης

έχει γενικό χαρακτήρα και ότι από αυτή την άποψη έχει σημασία κατά την εφαρμογή του να καταστούν τα προτεινόμενα μέτρα πιο συγκεκριμένα και προπάντων να εξεταστεί εκ των προτέρων η ανάγκη για νομοθετική δραστηριότητα εκ μέρους της Ένωσης.

3.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει την προτεινόμενη προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της πολιτικής υπέρ των καταναλωτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και τις προτεραιότητες που χαράζει όπως την ενίσχυση της θέσης των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη δημιουργία υψηλών προτύπων ασφάλειας και προστασίας της υγείας των καταναλωτών καθώς και τον απόλυτο σεβασμό των

οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 153 της Συνθήκης του Άμστερνταμ η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει απλώς να συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή.

3.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ότι η πολιτική για την προστασία των καταναλωτών στην Κοινότητα δεν θα πρέπει να

έχει αμυντικό χαρακτήρα αλλά ότι θα πρέπει μετά από προσεκτική μελέτη να επεμβαίνει διαμορφώνοντας και υποστηρίζοντας την υφιστάμενη νομοθεσία καθώς και προωθώντας τη συμμετοχή των ευρωπαίων καταναλωτών σε αυτή τη διεργασία.

3.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί επίσης να τονίσει ότι η πολιτική της Κοινότητας υπέρ των καταναλωτών θα πρέπει να συμβιβάζεται με τις αρχές της επικουρικότητας καθώς και με την αναλογικότητα που θεσπίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Κυρίως όσον αφορά την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συμμετάσχει εντονότερα στην εφαρμογή των μέτρων,

η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει την ανάγκη σεβασμού της αρχής της επικουρικότητας. Επισημαίνει, επίσης, ότι η εφαρμογή νομικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμοδιότητα των κρατών μελών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, των περιφερειών.

3.7. Μολονότι οι καταναλωτές είναι ως ένα βαθμό υπεύθυνοι για την προάσπιση των συμφερόντων τους, έχουν ωστόσο ανάγκη, κατά την Επιτροπή των Περιφερειών, από την προστασία των δημοσίων υπηρεσιών και την υποστήριξη των ενώσεων καταναλωτών, κυρίως στον τομέα της διαμόρφωσης των απαιτούμενων συνθηκών για την ομαλή λειτουργία της αγοράς, της ελευθέρωσης των δημόσιων επιχειρήσεων κοινής ωφελείας, καθώς και της προστασίας της υγείας και της αξιολόγησης των πολυάριθμων πληροφοριών που διατίθενται μέσω των νέων μέσων μαζικής ενημέρωσης. Το δικαίωμα των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες, ως προϋπόθεση για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους, θεμελιώδες δικαίωμα και επομένως πρέπει να προωθηθεί. Η Επιτροπή των Περιφερειών

επιθυμεί, ωστόσο, να επισημάνει επίσης ότι οι δημόσιες υπηρεσίες και οι οργανώσεις των καταναλωτών αντιμετωπίζουν, στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης που σημειώνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση (π.χ. το πρόβλημα της γήρανσης του

πληθυσμού ()), σε αυξανόμενο βαθμό επίσης ομάδων πληθυσμού οι οποίες, λόγω υλικής ή σωματικής αδυναμίας, δεν μπορούν να αναλάβουν πλήρως τις ευθύνες τους ως καταναλωτές και χρειάζονται συνεπώς σε μεγαλύτερο βαθμό την υποστήριξη των οργανισμών αυτών.

3.8. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ύπαρξη εξειδικευμένων και αποτελεσματικών ενώσεων των καταναλωτών καθώς και ότι προβλέπει την υποστήριξη παρόμοιων οργανισμών. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο για τους ίδιους τους καταναλωτές αλλά και για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών που ασκείται σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο διότι οι οργανώσεις των καταναλωτών θα πρέπει να είναι σε θέση να διοχετεύουν σε αυξανόμενο βαθμό τις πληροφορίες και

να τις αξιολογούν, προκειμένου να παρέχουν αποτελεσματικές συμβουλές στους καταναλωτές και αφετέρου προκειμένου να μπορούν να εκπροσωπούν σωστά τα συμφέροντα των καταναλωτών στα πλαίσια των διαδικασιών λήψης αποφάσεων στις επιμέρους πολιτικές βαθμίδες.

3.9. Με αυτές τις προϋποθέσεις μπορεί να αναπτυχθεί ένας χρήσιμος και ισότιμος διάλογος μεταξύ καταναλωτών και οικονομικών παραγόντων. Σε αυτό το πλαίσιο η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει ιδιαίτερα την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προωθήσει την πραγματοποίηση διαλόγου σε τακτικά διαστήματα και σε τομεακή βάση με στόχο την επεξεργασία μέτρων αυτορρύθμισης. Η προσέγγιση αυτή, δηλαδή να περιοριστούν στο ελάχιστο οι νομοθετικές πράξεις, μπορεί να συμβάλει στην ελάφρυνση του έργου των νομοθετικών οργάνων κυρίως όμως στην αύξηση της υπευθυνότητας των ενδιαφερόμενων μερών τόσο

σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ρητά ότι η προσέγγιση αυτή δεν θα πρέπει να αποβεί σε βάρος των καταναλωτών και ότι θα πρέπει τελικά να διατηρηθεί η δυνατότητα εφαρμογής νομικών μέτρων για την προστασία των καταναλωτών.

3.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει ιδιαίτερα την προτεραιότητα που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον

αφορά τη συστηματική διαβούλευση με τους καταναλωτές, τον επιδιωκόμενο εντονότερο συντονισμό της τομεακής διαβούλευσης καθώς και την προγραμματισμένη δημιουργία δικτύου με σκοπό την καλύτερη συγκέντρωση της τεχνογνωσίας σε θέματα καταναλωτών.

Σύμφωνα με τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών σε αυτό το δίκτυο, το οποίο με την αξιοποίηση των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας θα λειτουργήσει με χαμηλό κόστος, θα πρέπει να ανήκουν όχι μόνο οι ευρωθυρίδες, αλλά και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης και οι υφιστάμενες οργανώσεις καταναλωτών. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει επιπλέον την πρόταση να καταγραφεί, να συγκεντρωθεί συστηματικά και να δημοσιευτεί το δικαίο για την

προστασία των καταναλωτών που ισχύει σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στα κράτη μέλη ώστε να επιτευχθεί μία όσο το δυνατό μεγαλύτερη διαφάνεια η οποία είναι απαραίτητη για την αποδοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκ μέρους των πολιτών καθώς και για την εμπιστοσύνη των πολιτών στην εσωτερική αγορά.

3.11. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συνεκτιμήσει στο μέλλον προαπαιτούμενο βαθμό τα οικονομικά

σχετικά.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

συμφέροντα των καταναλωτών σε άλλες πολιτικές της. Κατά τη

γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών αυτό θα συμβάλει ώστε οι άλλες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμβιβάζονται καλύτερα από ό,τι μέχρι σήμερα με την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να τονίσει ότι η μεγαλύτερη συνεκτίμηση των συμφερόντων των καταναλωτών μπορεί να αυξήσει σημαντικά την αποδοχή των πολιτών έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αρνητική στάση των πολιτών απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση γίνεται ιδιαίτερα αισθητή σε τομείς στους οποίους λαμβάνονται μόνο ανεπαρκώς τα αναμενόμενα μέτρα της

Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως π.χ. στον τομέα της προστασίας της υγείας και στον τομέα των τροφίμων. Η ευρωπαϊκή πολιτική για την προστασία των καταναλωτών κατέχει υψηλή στρατηγική σημασία όσον αφορά την προσέγγιση των πολιτών εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2. Λόγω της ταχύτατα αυξανόμενης πρόσβασης των νέων και των παιδιών στα νέα μέσα επικοινωνίας έχει κατά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών ιδιαίτερη σημασία να διαπαιδαγωγηθούν τα άτομα αυτά κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξελιχθούν σε καταναλωτές με προσωπική κρίση και να αποκτήσουν υπευθυνότητα. Η διαπαιδαγώγηση αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί στα σχολεία. Επιπλέον, οι νέοι μετακινούνται σήμερα με πολύ μεγαλύτερη ευκολία εντός της εσωτερικής αγοράς από ό,τι πριν από μερικά χρόνια. Από αυτή την άποψη κρίνεται

εύλογη η πρόταση να συμπεριληφθεί η ευρωπαϊκή διάσταση της προστασίας των καταναλωτών στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Συνεπώς, η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συμβάλει στον τομέα αυτό με το σεβασμό της αρχής της επικουρικότητας.

4.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εφαρμόσει στο μέλλον κατά την επεξεργασία μέτρων και αποφάσεων μία επιστημονικά έγκυρη διαδικασία για την ανάλυση και την αξιολόγηση των κινδύνων. Τα γεγονότα γύρω από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών και η σημαντική απώλεια εμπιστοσύνης που προκάλεσε τους

ευρωπαίους καταναλωτές κατέδειξε σαφέστατα ότι είναι αναγκαία παρόμοια προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Για το μέλλον είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι θα εισάγονται στην αγορά μόνο ασφαλή, υγιή και κατάλληλα για την ανθρώπινη κατανάλωση προϊόντα.

4.4. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφάλεια των τροφίμων είναι αναγκαίο να ελέγχεται αποτελεσματικά και εκτεταμένα ολόκληρη η αλυσίδα της παραγωγής τροφίμων από την παραγωγή έως την πώληση στον τελικό καταναλωτή. Τα κράτη μέλη καθώς και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές καλούνται να βελτιώσουν τον έλεγχο που διεξάγουν στον τομέα αυτό για τον συντονίζουν με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σε αυτό το πλαίσιο καλείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επεξεργαστεί και να υποβάλει

το συντομότερο δυνατό μία βασική οδηγία για το σύνολο του δικαίου στον τομέα των τροφίμων στην οποία να χαράσσονται οι βασικές αρχές του κοινοτικού δικαίου στον τομέα των τροφίμων και να προσδιορίζονται σαφώς οι υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων.

4.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να δημοσιεύσει ανακοίνωση για την εφαρμογή μέτρων παρακολούθησης στους τομείς ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τους καταναλωτές, όπως είναι η επισήμανση, η υγιεινή και η επιδεώρηση. Στο πλαίσιο αυτό, ζητείται από την Επιτροπή να επεκτείνει σημαντικά την υποχρέωση επισήμανσης, έτσι ώστε οι καταναλωτές να ενημερώνονται επαρκώς για το περιεχόμενο, τα συστατικά και την προέλευση. Αυτό ισχύει ιδιαιτέρως για τα τρόφιμα, τα οποία περιλαμβάνουν γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς ή παρασκευάζονται με τη χρησιμοποίησή τους. Η

Επιτροπή των Περιφερειών επισημαίνει εν προκειμένω ότι η επαρκής επισήμανση επιβάλλεται και για τους καταναλωτές που υποφέρουν από αλλεργίες. Καταρχήν, η πλήρης αναφορά του περιεχομένου και των συστατικών δίνει τη δυνατότητα σε αυτή την κατηγορία καταναλωτών να επιλέγουν τρόφιμα χωρίς κίνδυνο.

4.6. Είναι επίσης αναγκαίο να αποτελέσει η αρχή της πρόληψης βασικό στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των κρατών μελών καθώς

και των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διαμορφώσει την αρχή αυτή για την εφαρμογή της στην πράξη με πιο συγκεκριμένο τρόπο και να χαράξει σαφείς και αποτελεσματικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της αρχής της πρόληψης.

4.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ότι η ίση και κατάλληλη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στα κράτη μέλη είναι απαραίτητη για τη λειτουργία της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς αλλά και για την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και ότι πρέπει επομένως να ελέγχεται. Ο έλεγχος των επιδόσεων των αρμόδιων υπηρεσιών και αρχών ελέγχου, ακόμη και με τη χρήση τεχνικών επαλήθευσης, θεωρείται κατάλληλο μέσο προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η εποπτεία στα πλαίσια του ελέγχου των τροφίμων εφαρμόζεται αποτελεσματικά και με τον ίδιο τρόπο σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά. Το μέτρο αυτό συμβάλει στην ενιαία

εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Σε αυτό το πλαίσιο η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να τονίσει επίσης ότι η εποπτεία στον τομέα των τροφίμων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών και πρέπει να παραμείνει σε αυτό το επίπεδο.

4.8. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πρόθεσή της να αναθέσει στον Ευρωπαϊκό

Οργανισμό Τυποποίησης την κατάρτιση νέων προτύπων προϊόντων ή την αναθεώρηση των υφιστάμενων προτύπων στον τομέα της ασφάλειας των παιδιών και των προϊόντων βρεφικής περιποίησης. Οι ευρωπαίοι καταναλωτές θα πρέπει, ωστόσο, να συμμετέχουν με τον κατάλληλο τρόπο σε αυτές τις διαδικασίες τυποποίησης.

4.9. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να βελτιώσει και να αναπτύξει περισσότερο το σύστημα ταχείας προειδοποίησης για επικίνδυνα προϊόντα κατανάλωσης. Προκειμένου οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, κυρίως εκείνες που είναι αρμόδιες στον τομέα των τροφίμων, να καταστούν ικανές να αντιδρούν σύντομα και αποτελεσματικά, θεωρείται σκόπιμο να επικεντρώνονται οι προειδοποιητικές ανακοινώσεις στις περιπτώσεις άμεσων κινδύνων για την υγεία. Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών θα πρέπει

επίσης να διαθέτουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία σχετικά με τις οδούς διανομής των επικίνδυνων προϊόντων ώστε να μπορούν να επέμβουν σύντομα και εύστοχα. Οι ανακοινώσεις οι οποίες περιέχουν πληροφορίες γενικού χαρακτήρα θα πρέπει να διακρίνονται εύκολα από τις προειδοποιητικές ανακοινώσεις.

4.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών αναγνωρίζει ότι, τόσο η αυτορρύθμιση της οικονομίας όσο και οι εθελούσιες συμφωνίες μεταξύ των ενώσεων καταναλωτών και των παραγόντων της οικονομίας, αποτελούν ευκατατάκτη συμπλήρωση και εναλλακτική

λύση ως προς τις νομικές διατάξεις. Ωστόσο, παρόμοια ρύθμιση και παρόμοιες συμφωνίες θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο στόχο ενός υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών. Επίσης, έχει θεμελιώδη σημασία η τακτική διεξαγωγή ελέγχου των μέσων αυτών ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

4.11. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει ρητά την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εκσυγχρονίσει τις ισχύουσες διατάξεις σχετικά με την καταναλωτική πίστη και να τις προσαρμόσει στις σημερινές μεθόδους πώλησης καθώς και στα σημερινά δεδομένα.

4.12. Υφίσταται ένα σημαντικό συμφέρον των ευρωπαίων καταναλωτών σχετικά, δηλ. να μπορούν να έχουν ακωλύτως τη δυνατότητα της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και της αναπτυσσόμενης με αυτή ηλεκτρονικής εμπορικής επικοινωνίας. Τούτο δε δημιουργεί μόνο έντονες προόδους στον τεχνικό τομέα

αλλά ενισχύει και ευρύτερες προσαρμογές των γενικών νομικών όρων. Η Επιτροπή των Περιφερειών επισημαίνει ρητά ότι οι βασικές προϋποθέσεις με τις οποίες θα διασφαλίζεται στην κοινωνία των πληροφοριών η προστασία των καταναλωτών θα ήταν σκόπιμο να θεσπίζονται σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο.

4.13. Στα πλαίσια της συζήτησης που διεξάγεται σήμερα σχετικά με το σχέδιο οδηγίας για την προσφορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών εξ αποστάσεως φαίνεται ότι τα κράτη μέλη συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό σχετικά με το γεγονός ότι οι ρυθμίσεις της γενικής οδηγίας πωλήσεων εξ αποστάσεως θα πρέπει να αποτελεί τη βάση όλων των συζητήσεων. Συμφωνούν, επίσης, ότι με τα σημερινά δεδομένα ως προς την εναρμόνιση του αστικού δικαίου, δεν θεωρείται σκόπιμη η πλήρης εναρμόνιση

στα πλαίσια της προαναφερθείσας οδηγίας. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει την άποψη σύμφωνα με την οποία η χάραξη ελάχιστων προτύπων πρέπει να έχει προτεραιότητα, επειδή προσφέρει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να διασφαλίζουν υψηλότερο επίπεδο προστασίας.

4.14. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξετάσει εάν είναι αναγκαία και σκόπιμη η διευκόλυνση των συλλογικών προσφυγών των

καταναλωτών. Επισημαίνει ωστόσο, ότι σε ορισμένα κράτη μέλη

υφίστανται σοβαροί ενδοιασμοί σχετικά με την περαιτέρω επέκταση των συλλογικών προσφυγών επειδή τα κράτη αυτά θεωρούν ότι το ατομικό δικαίωμα των καταναλωτών για προσφυγή στη δικαστική οδό είναι εξασφαλισμένο σε όλους.

5. Συμπεράσματα

5.1. Οι ευρωπαίοι καταναλωτές θα αξιολογήσουν την καταναλωτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυρίως με

κριτήριο την προσφορά ακίνδυνων υγιών τροφίμων καθώς και ασφαλών προϊόντων και αγαθών στην ευρωπαϊκή αγορά. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή των Περιφερειών επιμένει ότι ο στόχος αυτός πρέπει να αποτελέσει το κέντρο βάρους των εργασιών κατά τα επόμενα τρία έτη. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει,

επίσης, ότι υπό το πρίσμα της προστασίας των καταναλωτών θα πρέπει στο μέλλον να δοθεί ακόμη μεγαλύτερη σημασία στο μέλλον στην εντατική χρήση φαρμακευτικών προϊόντων και ιδιαίτερα αντιβιοτικών κατά την εκτροφή ζώων και συνεπώς στην παραγωγή τροφίμων ζωικής προέλευσης, καθώς και στην προστασία της υγείας.

5.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποστηρίξει με έμφαση τα συμφέροντα των ευρωπαίων καταναλωτών στον τομέα της υγείας, της ασφάλειας καθώς και τα οικονομικά τους συμφέροντα στους αντίστοιχους διεθνείς οργανισμούς καθώς και στα πλαίσια των διεθνών εμπορικών σχέσεων καθώς και στην προστασία της υγείας.

5.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει, επίσης, ότι είναι αναγκαίο να προωθηθεί η ευρωπαϊκή νομική εναρμόνιση στον

τομέα της προστασίας των καταναλωτών με βάση τον καθορισμό ελάχιστων προτύπων. Κατά αυτόν τον τρόπο τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να υπερβούν, σε περίπτωση ανάγκης και σε συμφωνία με τη Συνθήκη τα ελάχιστα αυτά πρότυπα και να λάβουν κατάλληλα υπόψη τις εθνικές τους ιδιαιτερότητες κατά την εφαρμογή των ευρωπαϊκών μέτρων.

5.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών έχει γνώση του γεγονότος ότι οι ευρωπαίοι καταναλωτές απαιτούν ολοένα και περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προέλευση και τη σύνθεση των

προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο. Γι' αυτό ζητείται από την Επιτροπή να επεκτείνει σημαντικά την υποχρέωση της επίσημησης με σκοπό την προστασία των καταναλωτών. Η Επιτροπή των Περιφερειών θα επιθυμούσε ακόμη να διευκολυνθεί από νομική άποψη και η αναφορά της γεωγραφικής προέλευσης των προϊόντων.

5.5. Λόγω της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης των αγορών, είναι απαραίτητο να προστατεύονται οι καταναλωτές από τις παραβάσεις παραγωγών που προσφέρουν τα προϊόντα τους σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει να εντατικοποιήσει τις προσπάθειές της και όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών σε παγκοσμιοποιημένες αγορές.

5.6. Η ΕΤΠ χαίρει διότι προβλέπεται η ενίσχυση της εκπροσώπησης των συμφερόντων των καταναλωτών σε ευρωπαϊκή και διεθνή βαθμίδα από την Επιτροπή ως ίδιος στόχος δραστηριότητας. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δώσει την απαραίτητη σημασία στην προστασία των καταναλωτών στα πλαίσια της διαδικασίας

διεύρυνσης και να υποστηρίξει τα υποψήφια κράτη, ιδιαίτερα στην ανάπτυξη της προστασίας των καταναλωτών σε εθνικό επίπεδο. Κατά τη γνώμη της ΕΤΠ ιδιαίτερα, στο σημείο αυτό, η θέσπιση μιας διαρκούς διεθνούς συνεργασίας μεταξύ περιφερειακών οργανισμών προστασίας των καταναλωτών των κρατών μελών και εκείνων που θα προσχωρήσουν μελλοντικά (στην ΕΕ) είναι αναπόφευκτη.

5.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει την τυποποίηση

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγικές προσχώρησης ως προς το περιβάλλον: Πώς θα ανταποκριθούμε στην πρόκληση της διεύρυνσης με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης» (COM(1998) 294 τελικό της 19 Νοεμβρίου 1998) (CDR 267/98 fin) (1).

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με τίτλο «Μεταφορές και εκπομπές CO₂ — διαμόρφωση κοινοτικής προσέγγισης» της 11 Μαρτίου 1999 (CDR 230/98 fin) (2).

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης της επιτροπής 4 (CDR 295/99 Rev. 1) που εγκρίθηκε ομόφωνα στις 7 Οκτωβρίου 1999 (Εισηγητής: ο κ. Hannu Penttillä (FIN) ΕΣΚ).

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στις 19 Μαΐου 1999 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την ανακοίνωση προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την προπαρασκευή της εφαρμογής του πρωτοκόλλου του Κυότο.

1.2. Στην ανακοίνωσή της η Επιτροπή εκφράζει την επιθυμία για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κυότο. Θα πρέπει να επικυρώσουν το πρωτόκολλο του Κυότο όσο το δυνατό περισσότερα συμβαλλόμενα κράτη. Η εφαρμογή των διατάξεων που περιέχει θα πρέπει να αρχίσει στην ΕΕ.

1.3. Σύμφωνα με την Επιτροπή, για τη μείωση των εκπομπών αερίων πρέπει να αναληφθούν αποτελεσματικές και συντονισμένες δράσεις και να ληφθούν μέτρα και να χαραχθούν πολιτικές τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

1.4. Η Επιτροπή θεωρεί ότι την κύρια ευθύνη για την μείωση των εκπομπών αερίων φέρουν τα κράτη μέλη τα οποία πρέπει να επιταχύνουν τη διαδικασία λήψεως των αποφάσεων για την εφαρμογή των μέτρων.

1.5. Η Επιτροπή κρίνει ότι τα μέτρα που λαμβάνονται σε κοινοτικό επίπεδο πρέπει να συμπληρώνουν τις εθνικές δράσεις. Στη σύνοδο κορυφής του Ελσίνκι το 1999 θα πρέπει να συμφωνηθεί η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών θεμάτων (ιδιαίτερα των αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου) σε όλους τους τομείς της πολιτικής. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι είναι επιτακτική ανάγκη να ληφθούν αποφάσεις για τη φορολόγηση της ενέργειας και να διατυπωθούν προτάσεις για τους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών.

1.6. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι οι περιβαλλοντικές συμφωνίες θα συμβάλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και αναμένει τις απόψεις των ενδιαφερόμενων κλαδικών οργανώσεων εντός του 1999.

1.7. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συστήματα παρακολούθησης και εξακρίβωσης είναι σημαντικά για την αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων για τις εκπομπές αερίων τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

1.8. Οι ευέλικτοι μηχανισμοί της συμφωνίας του Κυότο είναι ιδιαίτερα σημαντικοί και πρέπει να οργανωθούν ευρείες διαβουλεύσεις για την εμπορία των εκπομπών με τις ομάδες των ενδιαφερομένων. Βάση θα πρέπει να είναι οι προτάσεις που έχει διατυπώσει η Επιτροπή στο Πράσινο Βιβλίο.

1.9. Η Επιτροπή προτείνει τη ρύθμιση των δυνατοτήτων χρηματοδότησης των επενδύσεων για τη μείωση των εκπομπών και τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της ΕΤΕ και της ΕΤΑΑ καθώς και με τη δημιουργία ειδικής πηγής πιστώσεων. Η χρήση της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας σε σχέδια για τη μείωση των εκπομπών απαιτεί, κατά τη γνώμη της Επιτροπής, περαιτέρω εξέταση και την ενεργό συμμετοχή των αναπτυσσόμενων χωρών.

1.10. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, κατά τη διαδικασία διεύρυνσης της ΕΕ πρέπει να δημιουργηθούν καλύτερες προϋποθέσεις ώστε να μπορέσουν οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες να υλοποιήσουν τους στόχους για τη μείωση των εκπομπών.

1.11. Το κύριο θέμα της 4ης συνδιάσκεψης των συμβαλλομένων μερών του Μπουένος Άιρες (1998) ήταν οι δράσεις που συμφωνήθηκαν στο Κυότο καθώς και η εξέταση των ευέλικτων μηχανισμών και η περαιτέρω ανάπτυξή τους.

1.12. Για την μείωση των εκπομπών αερίων των αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών και για τη διατήρηση των δεξαμενών άνθρακα, προβλέπονται για τις χώρες που έχουν υπογράψει τη σύμβαση ειδικά μέτρα, μεταξύ άλλων ευέλικτοι μηχανισμοί όπως η εμπορία των εκπομπών (ΕΕ), η από κοινού υλοποίηση έργων (ΚΥ) και οι μηχανισμοί καθαρής ανάπτυξης (ΜΚΑ), των οποίων έχουν ετοιμαστεί οι κανόνες εφαρμογής και εξετάστηκαν στις συνδιασκέψεις των συμβαλλομένων μερών (COP5 και COP6) της UNFCCC (σύμβαση πλαίσιο των ΗΕ για τις κλιματικές αλλαγές) που πραγματοποιήθηκαν στη Βόννη το 1999 και θα ολοκληρωθούν στη Χάγη το 2000.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΕΤΠ θεωρεί σημαντική την ανακοίνωση για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κυότο και επείγοντα τα προτεινόμενα μέτρα.

2.2. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι συνέπειες του φαινομένου του θερμοκηπίου στα έμβια όντα και στις συνθήκες διαβίωσης της ανθρωπότητας, κυρίως μακροπρόθεσμα, είναι γενικά αναγνωρισμένες. Η συνεχής αύξηση της θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας του πλανήτη και η τήξη των πάγων ανεβάζουν τη

(1) ΕΕ C 379, 15.12.1997, σ. 11.

(2) ΕΕ C 315, 13.10.1998, σ. 5.

στάθμη της θάλασσας. Επίσης στην επικράτεια της ΕΕ ενδέχεται να σημειωθούν απρόβλεπτες αλλαγές στις περιφέρειες. Οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις κλιματικές αλλαγές, όπως τα αιφνίδια τοπικά καιρικά φαινόμενα και οι εκτεταμένες καταστροφές που συνεπάγονται, μπορούν να οδηγήσουν σε απελπισία τους ανθρώπους και να προκαλέσουν σοβαρές οικονομικές ζημιές.

2.3. Σύμφωνα με τις αναλύσεις της Επιτροπής και τις εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος, η ΕΕ αντιμετωπίζει δυσκολίες να μειώσει κατά 8 % τις εκπομπές πριν τα έτη 2008-2012 όπως συμφωνήθηκε στη διάσκεψη των ΗΕ στο Κυότο το 1997. Αντί να μειωθούν, οι εκπομπές αυξήθηκαν από το 1994. Οι προβλέψεις δείχνουν ότι οι εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου θα αυξηθούν κατά 6 % έως το 2010. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, η μείωση των εκπομπών στις βιομηχανικές χώρες πρέπει να είναι της τάξεως του 30-35 % εάν δεν θέλουμε να αυξηθεί η θερμοκρασία της γης πάνω από 1,5° Κελσίου πριν το 2100.

2.4. Η εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κυότο είναι θέμα αξιοπιστίας για μια προοδευτική, καινοτόμο και φιλόδοξη πολιτική της ΕΕ για το κλίμα. Οι δυσκολίες της ΕΕ να μειώσει τις εκπομπές είναι σοβαρό πρόβλημα σε σχέση τόσο με τις χώρες που δεν αναφέρονται στο παράρτημα 1 όσο με τις άλλες χώρες που έχουν υπογράψει τη συμφωνία.

2.5. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου δημιουργούνται από όλους σχεδόν τους τομείς οικονομικών δραστηριοτήτων όπως είναι η ενέργεια, οι μεταφορές, η βιομηχανία, τα νοικοκυριά και η γεωργία. Οι εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας με ορυκτές πρώτες ύλες και ιδιαίτερα οι μεταφορές είναι οι κυριότερες πηγές αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

2.6. Ιδιαίτερα η έντονη αύξηση των μεταφορών επιβατών και εμπορευμάτων απειλεί τους στόχους μείωσης των εκπομπών της ΕΕ, παρόλο που οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν εκπονήσει ειδικά προγράμματα για τη μείωση των καυσαερίων των αυτοκινήτων. Κατά τα έτη 1986-1996 η κατανάλωση ενέργειας στον τομέα των μεταφορών αυξήθηκε κατά 40 % και αναμένεται να αυξηθεί ακόμη κατά 30 % πριν το έτος 2010.

2.7. Σύμφωνα με την έκθεση του 1999 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κατάσταση του περιβάλλοντος, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα της βιομηχανίας αναμένεται αντιθέτως να μειωθούν κατά 15 % μεταξύ των ετών 1990-2010. Οι εκπομπές από τον οικιακό και τον τριτογενή τομέα προβλέπεται να παραμείνουν σταθερές τα επόμενα έτη. Στον κλάδο της παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας οι εκπομπές μπορεί να διατηρηθούν στα επίπεδα του 1990 τουλάχιστον έως το 2010.

2.8. Η κατάσταση των υποψήφιων προς ένταξη χωρών καθώς και των άλλων γειτονικών χωρών της ΕΕ που η οικονομία τους βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο δείχνει ότι έχουν μειωθεί οι εκπομπές της βιομηχανίας ενώ έχουν αυξηθεί οι εκπομπές από τις μεταφορές. Οι περισσότερες από τις υποψήφιες χώρες έχουν υπογράψει τη συμφωνία του Κυότο.

Οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες, οι γειτονικές της ΕΕ με μεταβατική οικονομία χώρες καθώς και οι άλλες χώρες που δεν

αναφέρονται στο παράρτημα της 1 της συμφωνίας του Κυότο αποτελούν ένα σύνολο και για τη μείωση των εκπομπών τους χρειάζονται την υποστήριξη της Κοινότητας.

2.9. Η ΕΤΠ θεωρεί δύσκολη την αντιμετώπιση της πρόκλησης της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Για το λόγο αυτό απαιτούνται νέες διαφοροποιημένες ομάδες φορέων. Για την επιβράδυνση των κλιματικών αλλαγών και για τη συμμόρφωση με τη συμφωνία του Κυότο απαιτούνται σε τοπικό και σε εθνικό επίπεδο αποφάσεις και δράσεις μεγάλης εμβέλειας για τη στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής βιώσιμης ανάπτυξης σε κοινοτική κλίμακα. Κατά τη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, καθώς και για τις δυνατότητες επιρροής, πρέπει να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η γνώμη των πολιτών.

2.10. Η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι ένα θέμα παγκόσμιας εμβέλειας. Δεν περιορίζεται μόνο στην περιβαλλοντική πολιτική ή στην πολιτική ενέργειας ή μεταφορών με βάση τη βιώσιμη ανάπτυξη. Δυνάμει της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ η γεωργική, περιβαλλοντική, κοινωνική πολιτική και η πολιτική για τα διαρθρωτικά ταμεία των κρατών μελών θα πρέπει να ενσωματωθούν στην ενεργειακή και περιβαλλοντική πολιτική της Κοινότητας καθώς και στα διάφορα προγράμματα έρευνας και χρηματοδότησης.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Στο πρωτόκολλο του Κυότο καθοριστικής σημασίας τομείς προτεραιότητας είναι η παραγωγή ενέργειας, η βιομηχανία, οι μεταφορές και η γεωργία. Η Επιτροπή αποφάσισε να προσθέσει στον κατάλογο αυτό τα νοικοκυριά και τον τομέα των υπηρεσιών. Στον τομέα των υπηρεσιών υπάγονται πολλές δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. παιδικοί σταθμοί, σχολεία, κοινωνική πρόνοια και περίθαλψη, κ.λπ.), οι οποίες παρέχονται κυρίως σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Ο τομέας των υπηρεσιών αποτελεί ωστόσο μια πολύ ευρεία έννοια. Περιλαμβάνει δραστηριότητες διαφόρων ειδών και μεγάλο αριθμό φορέων. Ακραία παραδείγματα αποτελούν τα κομωτήρια που απασχολούν 1 έως 2 άτομα, οι πολυεθνικές εταιρίες συμβούλων, οι ιδιοκτήτες ταξί και τα ξενοδοχεία.

3.2. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους όσον αφορά την ποσότητα των εκπομπών, τις πηγές των εκπομπών καθώς και τις οικονομικές και τεχνικές δυνατότητες μείωσης καθώς και όσον αφορά το χρονικό διάστημα υλοποίησης των πρωτοβουλιών τους. Ωστόσο είναι μεγάλη η επιλογή μέσων σε τοπικό επίπεδο.

3.3. Συχνά οι δήμοι και οι περιφερειακές αρχές είναι αρμόδιες για την παραγωγή και διανομή ενέργειας, το χωροταξικό και αστικό σχεδιασμό, το σχεδιασμό των συγκοινωνιών και τις αντίστοιχες κατασκευές, τις δημόσιες μεταφορές, τον καθαρισμό των λυμάτων και την επεξεργασία των αστικών στερεών αποβλήτων.

3.4. Επίσης σε ορισμένα κράτη μέλη οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο για την εφαρμογή της εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας με μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντός τους. Οι τοπικές αρχές χορηγούν, για παράδειγμα, στους διάφορους φορείς νόμιμες άδειες εκπομπών, ελέγχουν και παρακολουθούν τις εκπομπές και συμμετέχουν όσο το δυνατό περισσότερο στις συμβουλευτικές

εργασίες.

3.5. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα πρέπει να επιλύονται εκεί που εμφανίζονται. Οι τοπικές αρχές αποτελούν τον καλύτερο εμπειρογνώμονα και είναι ο πλησιέστερος στον πολίτη φορέας για την επίλυση πολλών θεμάτων που αφορούν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου με κοινωνικές επιπτώσεις. Συχνά τα οφέλη των μέτρων είναι, σε τοπικό επίπεδο, ορατά είτε άμεσα είτε έμμεσα και

για το λόγο αυτό τυγχάνουν ευρείας αποδοχής.

3.6. Τα διάφορα μέσα για την πρόληψη των κλιματικών αλλαγών έχουν διάφορα και πολλαπλά οφέλη για τους πολίτες. Για παράδειγμα, η βελτίωση της ποιότητας του αέρα σε μια βιομηχανική ή αστική περιοχή με επιβαρημένη κυκλοφορία έχει θετικές συνέπειες στην υγεία, στην ποιότητα ζωής και στην

ευμάρεια των κατοίκων της.

3.7. Η μείωση των αερίων του θερμοκηπίου που καταστρέφουν το όζον στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας θα συμβάλει στη βελτίωση της παραγωγικότητας της γεωργίας και της δασοκομίας και στη μείωση των βλαβερών συνεπειών των υπεριδιών ακτίνων

στην ανθρώπινη υγεία.

3.8. Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη μείωση των εκπομπών βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων. Σε αυτά περιλαμβάνονται: η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της παραδοσιακής παραγωγής ενέργειας και διανομής, ο διπλασιασμός της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας, η αποδοτικότητα της ενέργειας, η εξοικονόμηση ενέργειας και ο διπλασιασμός της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθώς και η προώθηση της οικολογικής αγοράς. Η παραγωγή ενέργειας για εμπορικούς σκοπούς είναι καθοριστικής σημασίας για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Πολλοί παραγωγοί έχουν ήδη στραφεί στη χρήση της ανανεώσιμης ενέργειας, κυρίως δε για λόγους γοήτρου. Επειδή η αγορά ενέργειας έχει απελευθερωθεί, οι καταναλωτές μπορούν να ζητήσουν ενέργεια που να παράγεται

σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

3.9. Εν προκειμένω επείγει ο περιορισμός των περαιτέρω αυξανόμενων εκπομπών CO₂ από τη οδική κυκλοφορία και, ειδικά, η εφαρμογή της συμφωνίας για το περιβάλλον με το Σύνδεσμο Ευρωπαϊκών Αυτοκινητοκατασκευαστών. Εν τω μεταξύ, αναπτύσσονται νέες τεχνολογίες για την εξοικονόμηση καυσίμων. Αυτές καθιερώνουν, όμως, καύσιμα καλύτερης ποιότητας απ' ό,τι προβλέπει η οδηγία 98/70/EK. Με καύσιμα απαλλαγμένα θείου καθίσταται δυνατό οι αυτοκινητοπαραγωγοί να εισάγουν στην αγορά νέες μορφές κινητήρων, αποδοτικών από πλευράς ενέργειας,

π.χ. κινητήρες με απευθείας έγχυση βενζίνης.

3.10. Η ανάπτυξη και η παραγωγή νέων τεχνολογιών για το περιβάλλον και την ενέργεια καθώς και η προώθηση και η έρευνα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την πρόληψη των κλιματικών αλλαγών συμβάλλουν στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Παράδειγμα τούτου αποτελεί η βιομηχανία της Δανίας που

βασίζεται στην αιολική ενέργεια.

3.11. Με την παροχή υπηρεσιών στους κατοίκους τους, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποτελούν σημαντικό καταναλωτή ενέργειας και σημαντικό φορέα όσον αφορά την χρήση της

ενέργειας και τις εκπομπές. Η θέρμανση των κτιρίων, η ψύξη, ο φωτισμός και οι τοπικές τεχνικές υποδομές όπως ο φωτισμός των δρόμων ή η επεξεργασία των υδάτων και των λυμάτων καταναλώνουν σημαντική ποσότητα ενέργειας. Για παράδειγμα, έχει σημειωθεί σημαντική μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα δημόσια κτίρια με προσαρμογές και αλλαγές στο χρόνο χρήσης που βασίζονται σε ελέγχους της ενέργειας. Η επιλογή νέου είδους λαμπτήρων και λύσεων φωτισμού για τους δρόμους συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας. Η κατανάλωση ηλεκτρισμού κατά την άντληση καθαρών και ακάθαρτων υδάτων έχει μειωθεί με τη

χρήση μεταλλακτών συχνότητας.

3.12. Η ΕΤΠ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί για τη μείωση των εκπομπών ενδέχεται να έχουν αρνητικές διαρθρωτικές συνέπειες για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και για το δυναμισμό τους. Απαιτείται η ελαχιστοποίηση των επιβλαβών οικονομικών συνεπειών και η εξασφάλιση της

αποδοχής των μέτρων τόσο σε εθνικό όσο και κοινοτικό επίπεδο.

3.13. Οι διεθνείς διαπραγματεύσεις για συμπληρωματικά μέτρα που θεσπίστηκαν με τους ευέλικτους μηχανισμούς του Πρωτοκόλλου του Κυότο έχουν ως ένα βαθμό επιβραδύνει τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και την ανάληψη πρωτοβουλιών στην πράξη. Τα κράτη μέλη της ΕΕ — καθώς και οι άλλες χώρες που αναφέρονται στο παράρτημα 1, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων — δεν έχουν εμπειρία όσον αφορά την εμπορία των εκπομπών. Η εμπορία εκπομπών απαιτεί αξιόπιστες στρατηγικές, έλεγχο και

εθνικά πειράματα.

3.14. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η εφαρμογή σε διεθνές επίπεδο των διατάξεων του Κυότο — εμπορία εκπομπών, μηχανισμός κοινής εφαρμογής και καθαρής ανάπτυξης — συμβάλει σε στην αποτελεσματική, από άποψη κόστους, προστασία του κλίματος. Για το λόγο αυτό πρέπει να διασαφηνιστούν το ταχύτερο δυνατό οι κανόνες για το διεθνές εμπόριο εκπομπών. Εν προκειμένω ενδείκνυται και η συμμετοχή επιχειρήσεων. Επίσης είναι αναγκαία η διατύπωση προτάσεων για ένα «Early Crediting System», βάσει του οποίου να καταστεί δυνατή η δημιουργία σχεδίου για το κλίμα στο πλαίσιο του μηχανισμού καθαρής ανάπτυξης από την έναρξη της περιόδου εφαρμογής του προϋπολογισμού του Κυότο (2008-

2012).

3.15. Τα κράτη μέλη, η ΕΕ και τα χρηματοδοτικά ιδρύματα έχουν αρκετή εμπειρία για να βοηθήσουν τις υποψήφιες προς ένταξη χώρες και τις άλλες ΧΚΑΕ μέσω της κοινής εφαρμογής των

μέτρων για τη μείωση των εκπομπών.

3.16. Εξάλλου οι τοπικές και περιφερειακές αρχές της ΕΕ έχουν επαφές με τις τοπικές αρχές των υποψήφιων χωρών και των άλλων γειτονικών περιοχών. Η τεχνογνωσία των μετρήσεων και των ελέγχων των εκπομπών, καθώς και η εμπειρία των υφιστάμενων πρακτικών μπορούν να μεταφερθούν σε αυτές τις χώρες ώστε να

μπορέσουν να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

3.17. Σε πολλά κράτη μέλη, οι τοπικές αρχές διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες και μέσα για τον έλεγχο των εκπομπών αερίων όπως είναι οι στατιστικές και τα προγράμματα υπολογισμού των εκπομπών σύμφωνα με τις συστάσεις της IPPC. Παραδείγματα και εμπειρίες ορθών πρακτικών ελέγχου και συγκεκριμένων μεθόδων για τη μείωση των εκπομπών θα μπορούσαν να συλλεχθούν και να μεταβιβαστούν μέσω των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών τόσο στο εσωτερικό της ΕΕ όσο και στις γειτονικές

περιοχές.

3.18. Τα σχέδια CDM τα οποία συνδέονται άμεσα με τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι επίσης κατάλληλα για τα μέτρα σταθεροποίησης των δεξαμενών άνθρακα στα προγράμματα

αναδάσωσης, για παράδειγμα.

3.19. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για την επίτευξη μειώσεων των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Ρυθμίσεις (ειδικά όρια εκπομπών, ειδική χρήση της ενέργειας ή ποσοτώσεις εκπομπών και άδειες), μηχανισμοί τιμών (φόροι, πληρωμές, εμπορία εκπομπών), εθελοντικές διαδικασίες συμφωνίας και οι σχετικοί με αυτές οικονομικοί μηχανισμοί στήριξης είναι χρήσιμοι και απαραίτητοι για την προώθηση π.χ. των ανανεώσιμων

πηγών ενέργειας και την από κοινού παραγωγή ενέργειας.

3.20. Η εφαρμογή φορολογίας για την ορθολογική χρήση της ενέργειας και το περιβάλλον στα κράτη μέλη της ΕΕ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μέσα για την υλοποίηση της πολύ γνωστής

αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

3.21. Η υλοποίηση δράσεων για τη μείωση των εκπομπών με μεθόδους που να αποδίδουν σε σχέση με το κόστος τους, είναι κατ' αρχήν και γενικά κατανοητή, η εκκίνησή τους είναι όμως προβληματική. Συχνά παραμένει ασαφές εάν η σχέση κόστους/οφέλους αναφέρεται στην οικονομική βιωσιμότητα των μεμονωμένων φορέων ή γενικότερα στα οικονομικά οφέλη της κοινωνίας και για ποιά περίοδο. Είναι σημαντική η ενσωμάτωση

του εξωτερικού κόστους των μέτρων στις επενδύσεις για τη μείωση των εκπομπών.

3.22. Η αξιολόγηση και η οριοθέτηση του κόστους και του κοινωνικού οφέλους (εξοικονόμηση) που απορρέουν από τη μείωση όλων των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου παραμένει δυσχερής. Ορισμένες από τις

επιπτώσεις δεν είναι καν γνωστές, και κατά συνέπεια είναι αδύνατο να εκτιμηθούν.

3.23. Στο 5ο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας της ΕΕ λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τα θέματα που αφορούν το κλίμα. Κατά την

εφαρμογή του προγράμματος πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι θέσεις των τοπικών και περιφερειακών φορέων.

3.24. Οι απαιτήσεις για τις περιόδους αποπληρωμής των απαραίτητων επενδύσεων για τη μείωση των εκπομπών διαφέρουν από φορέα σε φορέα. Για παράδειγμα, μια μακρά περίοδος αποπληρωμής 10 έως 20 χρόνων είναι αποδεκτή για επενδύσεις βασικής υποδομής όπως είναι μια εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας. Αντιθέτως επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας από ΜΜΕ ή βιομηχανικές επιχειρήσεις απαιτούν βραχυπρόθεσμες περιόδους αποπληρωμής από 2 έως 4 έτη. Ωστόσο το ερώτημα είναι αν πρέπει να αναπτυχθούν οι δυνατότητες παραγωγής

ενέργειας ή να μειωθεί η παραγωγή ενέργειας. Τα κίνητρα για μακροπρόθεσμο οικονομικό σχεδιασμό, τα κεφάλαια και τα σχετικά

ακίνδυνα σχέδια των παραγωγών διαφέρουν εξ ολοκλήρου από τα σχέδια φορέων που αναλαμβάνουν οικονομικούς κινδύνους.

3.25. Οι εθελοντικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ ομάδων φορέων με τα σχετικά οικονομικά πακέτα στήριξης αποτελούν μια καλή κατεύθυνση για τη μείωση των εκπομπών. Ένα πολλά υποσχόμενο παράδειγμα είναι το πρόγραμμα μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που εκπόνησε η ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία. Η συμφωνία ενδέχεται να είναι αποτελεσματικότερη όταν εμπλέκονται λιγότεροι και ισχυρότεροι

φορείς. Οι συμφωνίες αυτές μπορούν να συναφθούν τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο.

3.26. Όσον αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας, σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει η δυνατότητα σύναψης συμφωνίας μεταξύ των τοπικών αρχών και της κυβέρνησης. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα αποτελεσματικών εθελοντικών συμφωνιών στον τομέα επεξεργασίας των αποβλήτων. Ενδεχομένως οι πιο γνωστές συμφωνίες είναι οι σχετικές με τα συστήματα ανακύκλωσης και επιστροφής μπουκαλιών και κουτιών αλουμινίου των βιομηχανιών αναψυκτικών, με τη συλλογή ελαστικών αυτοκινήτων σε

συνεργασία με τους εισαγωγείς και κατασκευαστές ελαστικών, καθώς και με την συλλογή χαρτιού, απορριμμάτων συσκευασίας και γυαλιού.

3.27. Ωστόσο για την αλλαγή των συνθηκών του καταναλωτικού κοινού απαιτείται συνεχής ενημέρωση και αλλαγή της συμπεριφοράς του μέσω π.χ. της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της παροχής συμβουλών. Χρειάζεται περισσότερη κατάρτιση σε διάφορα επίπεδα. Οι εγκαταστάσεις ενέργειας, οι οργανώσεις, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα καθώς και οι διάφορες αρχές μπορούν να δώσουν τις σωστές συμβουλές σε αυτές τις ομάδες στόχους.

Η εκπαίδευση σε πολύ μικρή ηλικία θα έχει επίσης οφέλη μακροπρόθεσμα. Τούτο είναι πολύ σημαντικό για την αναχίτιση του φαινομένου του θερμοκηπίου.

3.28. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η γενική ευαισθητοποίηση για τις κλιματικές αλλαγές και η ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν την ενέργεια και το περιβάλλον στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε τοπικό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Το πρόγραμμα Altener για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

καθώς και τα τοπικά και περιφερειακά γραφεία ενέργειας που στηρίζονται από το πρόγραμμα SAVE II έχουν αποδειχτεί χρήσιμοι δίαυλοι διάδοσης πληροφοριών.

3.29. Η μέτρηση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και ο έλεγχος της αύξησής τους σύμφωνα με τις συστάσεις της IPPC (διακυβερνητική επιτροπή για την αλλαγή του κλίματος) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή κάθε κράτους μέλους στην υλοποίηση των στόχων αυτών. Ο έλεγχος των εκπομπών έχει συνεπώς τοπική και περιφερειακή διάσταση και είναι απαραίτητος σε όλους τους τομείς δραστηριότητας. Η ύπαρξη στοιχείων για την κατάσταση όσον

αφορά τις εκπομπές και τις σχετικές αλλαγές θα οδηγήσει στη λήψη των κατάλληλων μέτρων σύμφωνα με τις ανάγκες και τους στόχους.

3.30. Εκστρατείες για την προστασία του κλίματος που έχουν ξεκινήσει εθελοντικά από πόλεις και περιφέρειες όπως η εκστρατεία του Διεθνούς Συμβουλίου Τοπικών Πρωτοβουλιών για το Περιβάλλον «Πόλεις για την προστασία του κλίματος» και διάφορα τοπικά προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης (LA 21) σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες αποτελούν μια καλή ευκαιρία για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων προστασίας του κλίματος και την ενσωμάτωση της βιώσιμης ανάπτυξης στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο που είναι κοντά

στον πολίτη. Για παράδειγμα θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν

διαγωνισμοί για τον εντοπισμό και την παρουσίαση ορθών πρακτικών σε τοπικό επίπεδο.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η εφαρμογή του πρωτοκόλλου του

Κυότο και η επίτευξη της μείωσης κατά 8 % των εκπομπών όπως ορίζεται σε αυτό απαιτεί τη λήψη μέτρων σε εθνικό και σε κοινοτικό επίπεδο.

4.2. Η ΕΤΠ καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι να καθορίσει συγκεκριμένες δράσεις έτσι ώστε να σημειωθεί πρόοδος

όσον αφορά τη διεργασία ολοκλήρωσης των πολιτικών σχετικά με τα θέματα του περιβάλλοντος και του κλίματος και τη μείωση των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

4.3. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι, λόγω της πρόκλησης που αποτελεί η

μείωση των εκπομπών, είναι απαραίτητη η αυξημένη συμμετοχή των διαφόρων τοπικών φορέων στις εθνικές στρατηγικές για το κλίμα.

4.4. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν σημαντικές δυνατότητες να επηρεάσουν βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα τα θέματα που αφορούν τα αέρια του θερμοκηπίου και οι απόψεις τους συγκλίνουν σε πολλά κράτη μέλη. Για το λόγο αυτό οι θέσεις των τοπικών και περιφερειακών

αρχών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στις εθνικές στρατηγικές για το κλίμα και οι αρχές αυτές πρέπει να θεωρούνται σημαντικοί φορείς σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

4.5. Οι στόχοι της ΕΕ είναι ο διπλασιασμός της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (12 % έως το 2010), ο διπλασιασμός της συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και η σημαντική αύξηση της χρήσης του φυσικού αερίου. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι πρέπει να επιταχυνθεί η υλοποίηση των στόχων αυτών. Η ΕΤΠ

κρίνει επίσης ότι η ΕΕ πρέπει να έχει ως στόχο την αύξηση του μεριδίου των εναλλακτικών καυσίμων, π.χ. του υγραερίου, της βιομεθανόλης, της αιθανόλης και του μεθυλεστέρα κράμβης.

4.6. Η ΕΤΠ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής τα εθνικά πειράματα για την εμπορία των εκπομπών να αρχίσουν πολύ πριν

την προθεσμία του 2008. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει ωστόσο την πρωταρχική ανάγκη θέσπισης από κάθε χώρα μέτρων προστασίας του κλίματος, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κυότο.

για την ανάπτυξη μορφών μεταφοράς για την ικανοποίηση τοπικών

αναγκών όπως είναι οι σιδηροδρομικές και δημόσιες μεταφορές, καθώς και οι πεζόδρομοι και οι ποδηλατοδρόμοι.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

4.7. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι, όσον αφορά τους ευέλικτους μηχανισμούς του πρωτοκόλλου του Κυότο, είναι σημαντική μια

ολοκληρωμένη πολιτική για την αναπτυξιακή βοήθεια και τη μείωση των εκπομπών. Εν προκειμένω δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ο ανθρωπιστικός ρόλος της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας.

4.8. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι εκτός από τους ευέλικτους μηχανισμούς του πρωτοκόλλου του Κυότο οι οποίοι πρέπει να εφαρμοστούν διεθνώς, η από κοινού υλοποίηση έργων και οι μηχανισμοί καθαρής ανάπτυξης συμπληρώνουν τις δράσεις των χωρών που έχουν υπογράψει τη συμφωνία και φυσικά πρέπει να συμμετάσχουν οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες, οι χώρες που η οικονομία τους βρίσκεται σε μεταβατικό στάδιο και οι χώρες που δεν αναφέρονται

στο παράρτημα 1 της συμφωνίας του Κυότο στη διαδικασία συνεργασίας για τη μείωση των εκπομπών καθώς και στις δράσεις

που έχουν αναληφθεί από τις τοπικές αρχές.

4.9. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν γρήγορα για το ελάχιστο όριο φορολόγησης της ενέργειας.

4.10. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι τα διαρθρωτικά προβλήματα σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο για τη μείωση των εκπομπών αερίων

που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου μπορούν να επιλυθούν με την παροχή εθνικών και κοινοτικών χρηματοδοτήσεων.

4.11. Μια ολοκληρωμένη ανάλυση κόστους-οφέλους όσον αφορά την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και μια αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων απαιτεί μεγαλύτερη

χρηματοδότηση της έρευνας και της κατάρτισης. Οι απόψεις των τοπικών και περιφερειακών φορέων πρέπει να ληφθούν υπόψη στο 5ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα.

4.12. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι πρέπει να προωθηθεί η διαδικασία συμφωνιών για την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε συνεργασία με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Η ΕΤΠ

προτρέπει την ΕΕ και τα κράτη μέλη να αρχίσουν το σχετικό διάλογο και να υποστηρίξουν τις περιφέρειες που καταβάλλουν προσπάθειες για την προστασία του κλίματος του πλανήτη.

4.13. Σε εθνικό και σε κοινοτικό επίπεδο πρέπει να υποστηριχθεί αποφασιστικά κάθε δράση που προωθεί

αποτελεσματικά την υλοποίηση των στόχων για τη μείωση των εκπομπών όπως είναι οι εθελοντικές δράσεις, οι εκστρατείες, τα προγράμματα και οι διαγωνισμοί.

4.14. Για να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές, πρέπει να εξασφαλιστεί η οικονομική ενίσχυση

της Επιτροπής από τις Περιφερειών

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των ναρκωτικών (2000-2004)»

(2000/C 57/14)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την Ανακοίνωση της Επιτροπής «Σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των ναρκωτικών» (COM(1999) 239 τελικό),

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 15ης Σεπτεμβρίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει σχετική γνωμοδότηση για το ως άνω θέμα και να αναθέσει την προετοιμασία των εργασιών της στην επιτροπή 5 (Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός),

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση (CdR 292/99 rev. 1) που υιοθέτησε η Επιτροπή 5 στις 6 Σεπτεμβρίου 1999 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Battye (HB/ΕΣΚ).

υιοθέτησε κατά τη σύνοδο ολομέλειάς της, της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

αρχές θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο κατά την εφαρμογή της εν λόγω στρατηγικής.

1.1. Η ΕΤΠ επικροτεί την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα δεύτερο Σχέδιο Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΤΠ αναγνωρίζει ότι η τοξικομανία και η διακίνηση των ναρκωτικών συνεχίζουν να απειλούν όλους τους πολίτες της Ευρώπης και συμφωνεί ότι η απειλή αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί σε όλα τα επίπεδα από το τοπικό έως το κοινοτικό.

1.4. Η ΕΤΠ επικροτεί το γεγονός ότι η Συνθήκη του Άμστερνταμ εισήγαγε το στόχο της παροχής στους πολίτες υψηλού επιπέδου ασφάλειας σε έναν «χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης» και αναγνωρίζει ότι οι στρατηγικές για την αντιμετώπιση της τοξικομανίας αποτελούν ευκαιρίες προόδου.

1.2. Η ΕΤΠ δίδει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη για τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε οποιαδήποτε στρατηγική θα χαραχθεί για την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος από τις τοπικές αρχές. Η ΕΤΠ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει την έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών όσον αφορά την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών της Ευρώπης. Φρονεί ότι τα προβλήματα της τοξικομανίας μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα με το συνδυασμό των προσπαθειών για την μείωση τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς αλλά και της μείωσης της παράνομης διακίνησης και επιδοκιμάζει επίσης την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ΕΤΠ επικροτεί το γεγονός της χορήγησης μεγαλύτερης προτεραιότητας στην μείωση της ζήτησης των ναρκωτικών, πράγμα που δεν είχε προβλεφθεί στο παρελθόν.

1.3. Η ΕΤΠ αναγνωρίζει την ανάγκη συνεργασίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά ενθαρρύνει την Ένωση, όπως και στη γνωμοδότησή της για το προηγούμενο Σχέδιο Δράσης, να βοηθήσει τα μέλη της για την δημιουργία εταιρικών σχέσεων εντός και μεταξύ των κρατών μελών, ατομικά. Οι τοπικές και περιφερειακές

2. Οι τάσεις της χρήσης παράνομων ναρκωτικών

2.1. Η ΕΤΠ συμφωνεί με την ανάλυση των τάσεων χρήσης παράνομων ναρκωτικών, ανησυχεί όμως ιδιαίτερα όσον αφορά την ανάπτυξη νέας γενιάς χρηστών ηρωίνης. Η αυξανόμενη χρήση αμφεταμινών προκαλεί επίσης ανησυχίες, ιδιαίτερα η «designer» φύση ορισμένων παραγώγων.

2.2. Η δράση της Ε.Ε. για τη μείωση της παράνομης ζήτησης και κατανάλωσης ναρκωτικών έχει, μέχρι τώρα, ελάχιστο αντίκτυπο στις τοπικές υπηρεσίες και στα κοινωνικά προγράμματα στις περιφέρειες. Η ΕΤΠ προτείνει, σχετικά, ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να διαθέσουν στο μέλλον περισσότερα μέσα για κατάλληλα μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών αναγκών και ιδιαιτεροτήτων. Αυτό κρίνεται δε ακόμη σημαντικότερο, εάν αναγνωρισθεί ότι οι κοινωνικές βιοτικές συνθήκες στις διάφορες περιφέρειες έχουν αποφασιστική επιρροή στην εμφάνιση, στη φύση και στην αύξηση της ζήτησης

ναρκωτικών.

3. Δράση για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης

3.1. Παρά τις σύντονες προσπάθειες που κατεβλήθησαν, οι πόροι που αφιερώθηκαν για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης δεν παρεμπόδισαν τα ναρκωτικά να φθάσουν στους δρόμους και στις κοινότητες. Δεν διατίθενται πλέον μόνο στις πόλεις και στις αστικές περιοχές αλλά και σε μικρές πόλεις, σε

χωριά και σε κοινότητες της υπαίθρου.

3.2. Πρόκειται για θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σε επίπεδο κρατών μελών είτε ενεργώντας ατομικά είτε από κοινού. Και, παρότι οι δυσκολίες είναι γνωστές, δεδομένου ότι η οργανωμένη εγκληματικότητα διαθέτει ικανά διεθνή δίκτυα, θα πρέπει τα κράτη μέλη να συμπληρώνουν τις προσπάθειες για περιορισμό της προσφοράς με ειδικές δράσεις για τον περιορισμό της ζήτησης. Ενώ θα πρέπει να συνεχιστεί η καταπολέμηση του προβλήματος των ναρκωτικών μέσω μιας σειράς μεμονωμένων μέτρων, είμαστε, ωστόσο της άποψης ότι τόσο από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και από την πλευρά των κρατών μελών θα πρέπει να χορηγηθούν περισσότεροι πόροι για τις τοπικές υπηρεσίες και για τα κοινωνικά μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση

της κατανάλωσης των ναρκωτικών.

3.3. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι μπορεί να σημειωθούν μεγαλύτερες πρόοδοι για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με τη λήψη οικονομικών και νομικών μέτρων, τα οποία θα καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό των εσόδων από τις παράνομες δραστηριότητες όσον αφορά τα ναρκωτικά, καθώς και το πάγωμα και την κατάσχεση των εσόδων

από τα κέρδη του λαθρεμπορίου ναρκωτικών.

4. Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης: μία σφαιρική, διεπιστημονική και ολοκληρωμένη στρατηγική για την

καταπολέμηση των παράνομων ναρκωτικών

4.1. Η ΕΤΠ παραδέχεται και υποστηρίζει ότι είναι ανάγκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση να εδραιώσει ό,τι επέτυχε μέχρι σήμερα με την συμμετοχή της στην ευρύτερη, σε διεθνές επίπεδο, καταπολέμηση των ναρκωτικών και με τη χρήση των μέσων που

αφιέρωσε για την επίτευξη του εν λόγω αποτελέσματος.

4.2. Η ΕΤΠ επικροτεί την επίτευξη συναινετικής θέσης μεταξύ των αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών όπως και την αναγνώριση ότι το πρόβλημα των ναρκωτικών εξετάζεται σήμερα από την ευρύτερη οπτική γωνία των ζητημάτων κοινωνικής ευημερίας, που σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης, τόσο στις χώρες παραγωγής

όσο και στις χώρες κατανάλωσης.

5. Αξιολόγηση

5.1. Η ΕΤΠ αντιλαμβάνεται τη δυσκολία ανάπτυξης μηχανισμών για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών. Τα κράτη μέλη που έχουν ήδη αναπτύξει εθνικές στρατηγικές με δείκτες αποδοτικότητας για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων μπορούν να δώσουν τις γνώσεις τους και στα

άλλα κράτη. Είναι σημαντικό να αναπτυχθεί μια αξιόπιστη σειρά μηχανισμών μετρήσεως για τον υπολογισμό του αντικτύπου του εν λόγω σχεδίου και να τεθούν οι μηχανισμοί αυτοί στη διάθεση

των τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών.

5.2. Η ΕΤΠ ενθαρρύνει το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) να αναπτύξει περαιτέρω το ρόλο του όχι μόνο ως σημείο διάδοσης των ορθότερων πρακτικών αλλά να προχωρήσει και στην παροχή συμβουλών και καθοδήγησης όσον αφορά την αξιολόγηση, καθώς και στη στήριξη για τον έλεγχο της εγκυρότητας των μηχανισμών αξιολόγησης. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται πλήρως το δίκτυο Reitox και να διασφαλιστεί ότι γίνεται πλήρης εκμετάλλευση της πείρας που αποκτήθηκε σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Θα πρέπει επίσης να συνεχιστεί η ενίσχυση των επαφών μεταξύ αντιπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να

προβαίνουν σε ανταλλαγή γνώσεων.

Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) δεν ασχολείται ακόμη με τα οινόπνευματώδη και το κάπνισμα και καλεί την Επιτροπή να

επανεξετάσει αυτή την παράλειψη.

6. Νέες προκλήσεις

6.1. Η ΕΤΠ επισημαίνει τις νέες προκλήσεις που έχουν προσδιοριστεί και εκφράζει την ικανοποίησή της για την ευκαιρία που δίνεται στα υποψήφια προς ένταξη κράτη να γίνουν μέλη ορισμένων υπηρεσιών. Η σύσταση ενός και μόνο Ευρωπαϊκού Δικτύου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών για τα Ναρκωτικά θα συνδράμει τις χώρες αυτές όπως επίσης και η πείρα των υπαλλήλων των τοπικών και περιφερειακών αρχών που εφαρμόζουν το

Πρόγραμμα Πολλαπλών Δικαιούχων για τα ναρκωτικά στο πλαίσιο του Phare.

6.2. Η ΕΤΠ φρονεί ότι πρέπει να δοθεί προσοχή στην αύξηση

των αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ

εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και χρήσης ναρκωτικών.

7. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

7.1. Η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της για το νέο νομικό πλαίσιο που ορίζεται στη Συνθήκη. Ιδιαίτερα, για τις προτάσεις που υποβλήθηκαν για την οριοθέτηση του χώρου της ελευθερίας, της ασφάλειας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την

ασφάλεια των κοινοτήτων τους και αναμένεται να διαδραματίσουν ηγετικό ρόλο για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.

7.2. Η ΕΤΠ επικροτεί την πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα της δημόσιας υγείας και της εφαρμογής του νόμου. Ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει στην πολιτική για τη μείωση του κακού ένα καλό πρότυπο δημόσιας υγείας, είναι βασικός. Για τις τοπικές

αρχές είναι επίσης πολύ σημαντική η στενή συνεργασία μεταξύ

αστυνομικών, τελωνειακών και λοιπών κρατικών αρχών.

8. Κύριοι στόχοι

8.1. Η ΕΤΠ συμφωνεί ότι τα ναρκωτικά πρέπει να αποτελέσουν την μείζονα προτεραιότητα και οι πολιτικές για τη μείωση της προσφοράς και ζήτησης πρέπει να συνεχιστούν ως ενισχυτικοί παράγοντες. Επισημαίνει ιδιαίτερα ότι για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου θα απαιτηθεί η διάθεση νέων πόρων προς τις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Η έκθεση για τις μειζόνες νέες στρατηγικές και προκλήσεις πρέπει να περιλαμβάνει και εκείνες που αντιμετωπίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές. Είναι

ανάγκη να καθιερωθεί μία ισχυρή εταιρική σχέση μεταξύ δημόσιας

υγείας και έννομης τάξης.

9. Ειδικοί στόχοι

9.1. Πληροφόρηση: η ΕΤΠ αναγνωρίζει το βασικό ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και τα εθνικά κέντρα Reitox για τη συλλογή, ανάλυση και σύγκριση των δεδομένων για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία. Και για τους δύο φορείς

είναι σημαντικό να καθιερώσουν διάλογο με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

9.2. Δράση για τη μείωση της ζήτησης: ενώ οι στόχοι που καθορίζονται από την πρόταση φαίνονται λογικοί η ΕΤΠ ανησυχεί διότι δεν υπάρχει σχετική αναφορά για τον ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Το να καθοριστούν στόχοι για τη μείωση της παράνομης χρήσης των ναρκωτικών μεταξύ των νέων, χωρίς να γίνεται σαφές το πως θα επιτευχθούν αυτοί είναι μάλλον αναποτελεσματικό. Για πολλά κράτη μέλη η ανάπτυξη δράσεων για τη μείωση της ζήτησης αποτελεί αρμοδιότητα των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στην μεγάλη σημασία του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και στη σημασία των διαφόρων ηλικιών και των διαφόρων καταστάσεων επικινδυνότητας σε διαφορετικές ομάδες του πληθυσμού. Η ΕΤΠ τονίζει ότι η διάδοση των διαφόρων ναρκωτικών αποτελεί κοινωνικό πρόβλημα στο οποίο εμπλέκονται όλα τα επίπεδα διοίκησης μιας περιοχής, καθώς και μία πληθώρα κοινωνικών στρωμάτων. Ο βασικότερος άξονας διαφώτισης για τη μείωση της ζήτησης είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ως πρωταρχικός χώρος μιας κοινότητας με τον οποίο θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία, παράλληλα με τη συνεργασία με τους γονείς και άλλους

κοινωνικούς παράγοντες, και η λειτουργία των οποίων υπάγεται σχεδόν πάντοτε στις τοπικές και περιφερειακές αρχές.

9.3. Η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της που οι στρατηγικές

για τα ναρκωτικά θα εξετασθούν παράλληλα με τις στρατηγικές για τα οιοπνευματώδη και το κάπνισμα.

9.4. Η ΕΤΠ δέχεται τους στόχους που ορίστηκαν για την

εκπαίδευση και προτρέπει όπως το πρόβλημα τεθεί με συνολική προσέγγιση σε επίπεδο σχολείου και κοινότητας. Και τα σχολεία

πρέπει να ενθαρρυνθούν ώστε να αναπτύξουν πολιτικές για την εξέταση περιστατικών χρήσης ναρκωτικών.

9.5. Η ΕΤΠ επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στο πρόβλημα του ντοπαρίσματος στον αθλητισμό, μολονότι θεωρεί ότι το πρόβλημα αυτό αφορά κυρίως μια μικρή ομάδα πρωταθλητών και ασφαλώς όχι μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Μέτρα πρέπει να θεσπισθούν ιδίως στον τομέα των

υφισταμένων νόμων και από τις εθνικές και διεθνείς ομοσπονδίες,

μέσω ελέγχων και πειθαρχικών ενεργειών αν υπάρχει ανάγκη.

10. Συμπεράσματα

10.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι στο προηγούμενο σχέδιο δράσης δεν έγινε πλήρης εκμετάλλευση του

λόγονό των τοπικών και περιφερειακών αρχών. Οι βασικοί

i. η έλλειψη πληροφόρησης ότι οι τοπικές αρχές παρέχουν

παράδειγμα χρήσης ναρκωτικών, της του προβλήματος της

ii. η έλλειψη δικτύου σύνδεσης των τοπικών αρχών, το οποίο θα

iii. η αναγνώριση από την Επιτροπή ότι τα ναρκωτικά δεν

iv. η υποδοχή που έκανε η Επιτροπή ότι η μείωση της

ζητήσης/πρόληψη θα επιτευχθεί από τις υπηρεσίες υγείας, στην περίπτωση που οι τοπικές και περιφερειακές αρχές συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό μέσω των εκπαιδευτικών

ιδρυμάτων και των προγραμμάτων για την καταπολέμηση του εγκλήματος και της διασάλευσης της τάξης.

10.2. Δεδομένης της υποχρέωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να δώσει υψηλή προτεραιότητα στην πρόληψη, η ΕΤΠ τάσσεται ευνοϊκά υπέρ της περαιτέρω διεξαγωγής συζητήσεων όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα καταστεί δυνατή η κινητοποίηση των

πόρων των τοπικών αρχών, προκειμένου να επιτευχθούν

i. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συγκαλέσει συνεδρίαση για να συζητηθεί το πως οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να καθιερώσουν ένα δίκτυο που θα συνδέει όλα τα επίπεδα της τοπικής αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια του οποίου θα εξετάζεται η θέσπιση προληπτικών μέτρων όσον αφορά θέματα που

- ii. ~~απόφαση~~ από την χρήση παράνομων ναρκωτικών (βλ. Η Επιτροπή και η ΕΤΠ προσδιορίζουν τις βασικές υπηρεσίες που καταρτίζουν ένα πρόγραμμα δραστηριοτήτων που θα διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες αυτές ανταποκρίνονται στους εν λόγω στόχους.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

θα παρέχονται από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι οποίες θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης 2000-2004 και

της Επιτροπής από τις Περιφερειών

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Εγκληματικότητα και ασφάλεια στις πόλεις»

(2000/C 57/15)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφασή του Προεδρείου της 11ης Ιουνίου 1997, σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να αναθέσει στην επιτροπή 4 «Χωροταξία, αστικά θέματα, περιβάλλον, ενέργεια» την επεξεργασία γνωμοδότησης με θέμα «Η εγκληματικότητα και η ασφάλεια στις πόλεις»·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση (CdR 294/99 rev. 1) που υιοθέτησε ομόφωνα η επιτροπή 4 στις 7 Οκτωβρίου 1999 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Catharina Tarras-Wahlberg (ΕΣΚ)·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στην Ευρώπη, τα θέματα που αφορούν την εγκληματικότητα και το αίσθημα της ασφάλειας των πολιτών συγκεντρώνουν μεγάλο ενδιαφέρον. Υπάρχουν δύο ομάδες εργασίας που συγκροτήθηκαν από πολλές πόλεις μαζί. Εδώ και μερικά χρόνια η ομάδα «Η εγκληματικότητα και η ανασφάλεια στις πόλεις», εργάζεται στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχει ήδη υποβάλει ορισμένες εκθέσεις. Οι «Eurocities» συγκρότησαν πρόσφατα την ομάδα εργασίας «Η ασφάλεια στις πόλεις» η οποία όμως δεν υπέβαλε ακόμη καμία έκθεση.

1.2. Στο άρθρο 2 (πρώην άρθρο Β) της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ ορίζεται ότι η Ένωση θέτει ως στόχο την ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της, με τη θέσπιση της ιθαγένειας της

Ένωσης.

1.3. Σύμφωνα με το άρθρο 21 (πρώην άρθρο Κ1) της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ, στόχος της Ένωσης είναι να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο προστασίας εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με την ανάπτυξη από κοινού δράσης μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, και με την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται με την πρόληψη και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, ιδίως της τρομοκρατίας, του εμπορίου ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά των παιδιών, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και

όπλων, της δωροδοκίας και της απάτης.

1.4. Μέχρι σήμερα, μεγάλο μέρος από τα μέτρα που λαμβάνονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση στρέφεται περισσότερο κατά

της οργανωμένης και της διεθνούς εγκληματικότητας.

1.5. Ακόμη και εάν η καταπολέμηση της οργανωμένης και της διεθνούς εγκληματικότητας είναι υψίστης σημασίας, η καταπολέμηση της κοινής εγκληματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας, είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντική για τους πολίτες της Ένωσης. Η εγκληματικότητα αυτή αποτελεί πηγή κινδύνων και ανασφάλειας. Προσφέρει επίσης το κατάλληλο έδαφος και αποτελεί το φυτώριο της οργανωμένης και διεθνούς εγκληματικότητας. Για το λόγο αυτό, είναι υψίστης σημασίας να κατασταλεί η κοινή εγκληματικότητα με σθένος, πράγμα που μπορεί να επιτευχθεί βέβαια με τη λήψη μέτρων σε τοπικό,

περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο.

1.6. Η έννοια της κοινής εγκληματικότητας μπορεί να διαφέρει όχι μόνο από χώρα σε χώρα, αλλά και στο εσωτερικό της ίδιας της χώρας. Πάντως, ορισμένα είδη εγκλημάτων φαίνονται κοινά. Αυτά μπορεί να στρέφονται τόσο κατά των ατόμων, π.χ., σεξουαλική βία και ρατσιστικά εγκλήματα, όσο και κατά της παρουσίας τους, π.χ.

γκράφιτι ή άλλο είδος ζημιών.

2. Αιτίες της εγκληματικότητας()

2.1. Η εγκληματικότητα αποτελεί αυτοτελές στοιχείο της κοινωνίας μας και το μεγαλύτερο μέρος των εγκλημάτων συμπεριφέρεται βασικά όπως και ο υπόλοιπος πληθυσμός. Συνέπεια τούτου, αυτό που συντελεί περισσότερο στην ανάπτυξη της εγκληματικότητας και των προτύπων της είναι η μορφή του καθημερινού βίου, δηλαδή το πώς είναι οργανωμένη η κοινωνία που εμείς όλοι, εγκληματίες και μη, βιώνουμε καθημερινά. Η καταπολέμηση και η πρόληψη των αιτίων και των συνθηκών που προωθούν την εγκληματικότητα και την κοινωνικά ανεπιθύμητη

συμπεριφορά αποτελεί καθήκον όλων των κοινωνικών ομάδων.

2.2. Η έκταση και η κατανομή της εγκληματικότητας σε μία συγκεκριμένη περιοχή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ποιος και για ποιους άλλους λόγους ζει στην περιοχή αυτή. Όλα τα εν λόγω άτομα μπορούν να αποκληθούν με τον κοινό όρο «χρήστες». Στην ύπαιθρο, οι χρήστες είναι συχνά οι ίδιοι οι κάτοικοί της. Στις πόλεις το σύνολο των εν λόγω ατόμων υπερβαίνει σε μεγάλο βαθμό τους κατοίκους της. Στα άτομα αυτά υπολογίζονται στην προκειμένη περίπτωση, εκτός από τους κατοίκους, και τα άτομα τα οποία εργάζονται στην πόλη χωρίς όμως να ζουν σε αυτήν. Εκτός από τις κατηγορίες αυτές στα εν λόγω άτομα πρέπει να συμπεριληφθούν και οι εντόπιοι και αλλοδαποί τουρίστες καθώς και οι «φίλοι της διασκέδασης» — δηλαδή τα άτομα εκείνα τα οποία μεταβαίνουν από τις απομακρυσμένες συνοικίες της πόλης

στο κέντρο για να διασκεδάσουν.

2.3. Ορισμένες κατηγορίες πόλεων είναι ελκυστικότερες από άλλες, π.χ. οι πρωτεύουσες, οι βιομηχανικές και οι τουριστικές πόλεις οι οποίες συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών καθώς και τα κέντρα διασκέδασης της περιοχής. Για να κατανοηθούν τα προβλήματα της εγκληματικότητας και της ανασφάλειας των διαφόρων πόλεων ή περιφερειών, πρέπει όχι μόνο να υπάρχει επίγνωση του αριθμού των κατοίκων αλλά και του είδους των ατόμων που συχνάζουν στις πόλεις αυτές. Τα στοιχεία αυτά είναι καθοριστικής σημασίας όταν μελετώνται τα διάφορα μέτρα που

πρέπει να ληφθούν.

2.4. Οι ερμηνείες σχετικά με τις αιτίες της εγκληματικότητας βασίζονται σε θεωρίες που εξετάζουν είτε την ψυχροσύνθεση του ατόμου, είτε τις εξωτερικές περιστάσεις, είτε το συνδυασμό και των δύο αυτών στοιχείων. Οι πολιτιστικές φύσεως διαφορές μεταξύ των ατόμων δεν είναι αρκετά σημαντικές ώστε να αναμένεται ότι οι ερμηνείες που δίνονται σε ατομικό επίπεδο θα διαφέρουν σε

μεγάλο βαθμό, τουλάχιστον την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.5. Όταν εξετάζεται η εγκληματικότητα των πόλεων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ο παράγοντας «πολεοδομία». Οι εν λόγω κοινωνικές και οικονομικές δομές μπορούν επίσης να εξηγήσουν την ύπαρξη των διαφορών που υπάρχουν στο εσωτερικό μιας συγκεκριμένης πόλης ή περιφέρειας. Είναι επίσης σημαντικό να εξεταστεί η λειτουργία της πόλης στην περιφέρεια, π.χ. ως τόπος

εργασίας, εκπαίδευσης, διασκέδασης, κ.λπ.

2.6. Οι περιφέρειες που διαθέτουν μεγάλα αστικά κέντρα αποτελούν «αγορά» για την εγκληματικότητα, είτε διότι υπάρχει η δυνατότητα προμήθειας αγαθών τα οποία έχουν εμπορική αξία είτε διότι υπάρχει η δυνατότητα διάθεσής τους. Σε μία μεγάλη πόλη υπάρχουν πολλά νοικοκυριά, πολλά αυτοκίνητα, πολλοί επισκέπτες και πολλές επιχειρήσεις. Η ροή των ατόμων και των γεγονότων είναι τεράστια. Ο κάτοικος των πόλεων είναι πιο ανώνυμος στο περιβάλλον του σε σύγκριση με τον κάτοικο της

υπαιθρου.

2.7. Για να χρησιμοποιήσουμε και τους όρους της αγοράς, η πόλη αποτελεί επίσης ιδανικό τόπο ανάπτυξης της εγκληματικότητας. Στις πόλεις υπάρχει μεγάλη μερίδα περιθωριακών οι οποίοι για διάφορους λόγους, συγκεντρώνονται σε αυτή. Η ανωνυμία των μεγάλων πόλεων αποτελεί το καλύτερο καταφύγιο για τους λαθρομετανάστες. Ο εγκληματίας ή ο λαθρομετανάστης είναι πολύ ευκολότερο να αποκαλυφθεί στην

ύπαιθρο από ό,τι σε μία μεγάλη πόλη.

2.8. Υπάρχουν πολλές θεωρίες περί εγκλήματος. Στη θεωρία η οποία αποκαλείται «θεωρία της δραστηριότητας ρουτίνας» διαπιστώνεται ότι τρεις καταστάσεις επηρεάζουν τη δημιουργία

εγκληματικών φαινομένων:

- η εγκληματική τάση του ατόμου, τα αντικείμενα που προκαλούν την ανάληψη εγκληματικής
- δράσης,

η έλλειψη επαρκούς προστασίας().

Η εγκληματική πράξη συντελείται όταν άτομο εγκληματικών τάσεων έρχεται σε επαφή με αντικείμενο ελκυστικό για την ανάληψη εγκληματικής ενέργειας, το οποίο δεν είναι επαρκώς

προστατευμένο.

2.9. Η πρόληψη της εγκληματικότητας προϋποθέτει τον επηρεασμό ενός εκ των τριών προαναφερθέντων στοιχείων. Η αποτελεσματική πρόληψη της εγκληματικότητας δεν προϋποθέτει

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

την εξάλειψη όλων των ανωτέρω στοιχείων.

2.10. Το μέγεθος και τα είδη της εγκληματικότητας επηρεάζονται από τη διάρθρωση του πληθυσμού. Ομάδες που διαβιούν σε ορισμένες περιοχές μπορεί να έχουν μεγαλύτερες εγκληματικές τάσεις, ενώ ομάδες άλλων περιοχών μπορεί να είναι υπέρ της καταγγελίας των εγκλημάτων ή να είναι περισσότερο εκτεθειμένες στον κίνδυνο να πέσουν γίνουν θύματα της εν λόγω

εγκληματικότητας.

3. Άτομα με εγκληματικές τάσεις

3.1. Η εγκληματική συμπεριφορά εμφανίζεται συχνά κατά τα πρώτα χρόνια της εφηβείας με μικροκλοπές και με την πρόκληση ζημιών. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της, η εν λόγω εγκληματικότητα είναι μάλλον περιστασιακή, δηλαδή είναι σπανίως προμελετημένη και μπορεί να οφείλεται σε επιθυμία διασκέδασης λόγω παρέας. Οι περισσότεροι νέοι σταματούν στο σημείο αυτό, ορισμένοι όμως προχωρούν περισσότερο και διαπράττουν σοβαρότερα εγκλήματα. Από το σχετικά σημαντικό αριθμό περιστασιακών εγκλημάτων ξεχωρίζει ένας μικρός αριθμός ατόμων που θα υποτροπιάσουν. Τα άτομα αυτά ανήκουν σε συμμορίες και λόγω της στάσης που τηρεί η κοινωνία απέναντί τους μαθαίνουν

μαζί με άλλα να διάγουν εγκληματικό βίο.

3.2. Ένα πολύ μικρό μέρος των εγκληματιών είναι υπεύθυνο για ένα πολύ μεγάλο ποσοστό εγκλημάτων. Αυτό είναι ιδιαίτερα αληθές όσον αφορά εγκλήματα όπως η βία και οι διαρρήξεις, τα οποία διαπράττονται από πωρωμένους υπότροπους των οποίων οι εγκληματικές δραστηριότητες είναι δυσανάλογα πολλές. Οι εγκληματίες που ανήκουν στην κατηγορία αυτή είναι γενικά πολύ γνωστοί στις κοινωνικές υπηρεσίες και στις αστυνομικές αρχές από τότε που ήταν πολύ νέοι. Ο καλύτερος τρόπος για να προληφθεί ο μεγάλος αριθμός των εγκλημάτων που διαπράττονται από τα άτομα αυτά είναι να παρεμποδιστεί η στρατολόγησή τους προς

αυτή την κατεύθυνση.

3.3. Όσο περισσότερο διαρκεί η εν λόγω εγκληματική συμπεριφορά, τόσο πιο δύσκολο είναι να ανακοπεί με τη λήψη κοινωνικών ή παρεμβατικών μέτρων για προληπτικούς λόγους. Συνεπώς, είναι καθοριστικής σημασίας να παρεμποδιστούν τα παιδιά και οι έφηβοι, από την τρυφερή τους ηλικία, να συρθούν στη βαριά εγκληματικότητα. Προκειμένου να παρεμποδιστεί η αντικατάσταση των κοινωνικών προτύπων από τις συμμορίες αυτές πρέπει να διαλυθούν το ταχύτερο δυνατό. Η κοινωνία πρέπει να

αντιδράσει σε ένα πρόωρο στάδιο όσον αφορά την ανάρμοστη

συμπεριφορά.

4. Πολεοδομία

4.1. Όσον αφορά την πολεοδομία, η σημαντικότερη ενέργεια για την πρόληψη της εγκληματικότητας είναι η ύπαρξη επαρκούς προστασίας. Οι συζητήσεις σχετικά με την επαρκή προστασία

επικεντρώνονται συχνά σε τεχνικές λύσεις όπως π.χ. το σύστημα συναγερμού και εποπτείας.

4.2. Πάντως, ο προβληματισμός για την επαρκή προστασία πρέπει να διερευνηθεί ώστε να συμπεριληφθούν και άλλες λύσεις. Ένα σπίτι το οποίο δεν μένει ποτέ ακατοίκητο διατρέχει λιγότερους κινδύνους διάρρηξης σε σύγκριση με ένα σπίτι που κατά περιόδους

μένει ακατοίκητο. Ο ίδιος συλλογισμός ισχύει για οποιαδήποτε γεωγραφική περιοχή. Τα άτομα που συγκεντρώνονται σε μία πόλη (κάτοικοι, εργαζόμενοι, επισκέπτες, φίλοι της διασκέδασης, κ.λπ.) επιτηρούν έμμεσα την ασφάλεια της πόλης. Έτσι, συντελούν στην επαρκή προστασία της από τα περισσότερα είδη εγκλημάτων. Πάντως, πολλοί ισχυρίζονται ότι η σύνθεση του πληθυσμού που

συχνάζει μία πόλη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά το αποτέλεσμα της προστασίας.

4.3. Η πολεοδομία διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο όταν η ροή των ατόμων, που ανήκουν στις διάφορες κατηγορίες, είναι συνεχής καθόλη τη διάρκεια του 24ώρου. Η συνοικία στην οποία κατά τη διάρκεια της ημέρας υπάρχουν εργαζόμενοι και τη νύχτα συχνάζουν φίλοι της διασκέδασης δεν προστατεύεται το ίδιο αποτελεσματικά με τη συνοικία στην οποία αναμινγνούνται διάφορες κατηγορίες: κάτοικοι, εργαζόμενοι, επισκέπτες, φίλοι της διασκέδασης, κ.λπ. Η ύπαρξη κέντρων για την ανάπτυξη κοινωνικών

επαφών συμβάλει στην ενίσχυση του κοινωνικού ελέγχου, ο οποίος συντελεί στην ανάπτυξη αισθημάτων ευημερίας και ασφάλειας.

4.4. Σύμφωνα με τους πολεοδόμους πρέπει να διορθωθούν οι διαρθρωτικές καταστάσεις οι οποίες δημιουργούν την ανασφάλεια όπως, π.χ. η υποβάθμιση του περιβάλλοντος των πόλεων. Ερειπωμένες και υποβαθμισμένες συνοικίες κατοικούνται συχνά από πολίτες που υποφέρουν από διάφορα προβλήματα. Η ανεργία, η φτώχεια, οι καταχρήσεις και η εγκληματικότητα αποτελούν

συνηθισμένα φαινόμενα και συχνά οι μετανάστες αποτελούν μεγάλο μέρος των κατοίκων των εν λόγω συνοικιών.

4.5. Ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού για την οικοδόμηση νέων συνοικιών ή για την αναπαλαίωση ερειπωμένων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα θέματα που αφορούν την πρόληψη της εγκληματικότητας. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη στενή συνεργασία μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την

πολεοδομία, των ιδιοκτητών ακινήτων και των υπηρεσιών ασφαλείας.

4.6. Στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζονται ορισμένα προγράμματα προκειμένου να μελετηθούν και να

δοκιμαστούν ορισμένες μορφές πολεοδομίας οι οποίες θα

συμβάλουν στην πρόληψη της εγκληματικότητας.

5. Ασφάλεια και σιγουριά

5.1. Όσον αφορά τις δραστηριότητες που συνδέονται με την ασφάλεια, σε όλα τα επίπεδα στην Ευρώπη (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό) πρέπει να παρατηρηθεί ότι μπορεί να υπάρχει

διαφορά μεταξύ πραγματικής ασφάλειας και αισθήματος σιγουριάς και το πώς προβάλλονται αυτά από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης.

5.2. Δεν είναι δυνατόν να υπολογισθεί με αντικειμενικότητα το αίσθημα ασφάλειας. Οι εμπειρίες που βίωσε ένα άτομο, η προσωπική του κατάσταση και το είδος της αλληλεπίδρασης που επιλέγουμε να έχουμε με το περιβάλλον μας επηρεάζουν το

αίσθημα ασφάλειας. Έχει μεγάλη σημασία να μπορούν να ταυτιστούν με την πόλη τους οι κάτοικοί της.

5.3. Σε πολλές πόλεις καταβάλλονται προσπάθειες για την

επεξεργασία όχι μόνο των στοιχείων που αφορούν την εγκληματικότητα αλλά και εκείνων που έχουν σχέση με την ανασφάλεια. Διαπιστώθηκε σημαντική διαφορά μεταξύ των εν λόγω στοιχείων σε σχέση με ορισμένες καταστάσεις στις οποίες τα άτομα δοκιμάζουν ένα αίσθημα ανασφάλειας και αντιστρόφως. Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε εθνικό επίπεδο απέδειξαν ότι τα άτομα που εκτίθενται λιγότερο στην εγκληματικότητα είναι εκείνα τα οποία ανησυχούν περισσότερο για την πιθανότητα να εκτεθούν σε

αυτή, ενώ τα θύματά της, που σε μεγάλο βαθμό είναι νέοι, δεν ανησυχούν αρκετά.

5.4. Η παρεμπόδιση των αισθημάτων ανασφάλειας είναι τελείως διαφορετική από την πρόληψη της εγκληματικότητας. Μελετάται επίσης η ανάγκη που έχει ο άνθρωπος να αισθάνεται εμπιστοσύνη απέναντι στις αρμόδιες αρχές που έχουν επωμισθεί το βάρος της δημιουργίας του εν λόγω αισθήματος ασφάλειας. Μία αυψυχολόγητη ενέργεια των εν λόγω αρχών απέναντι στον πολίτη θα έχει ως αποτέλεσμα τη σοβαρή βλάβη του αισθήματος

ασφάλειας και εμπιστοσύνης. Κατά την εκπαίδευση του προσωπικού των αστυνομικών αρχών διδάσκονται σχετικά παραδείγματα.

5.5. Αναλυτικότερα, η εμφανής εγκληματικότητα και η εμφανής διασάλευση της δημόσιας τάξης επηρεάζουν περισσότερο το αίσθημα της ασφάλειας. Τα εγκλήματα και η διασάλευση της δημόσιας τάξης τα οποία είναι εμφανή στις πόλεις και τα οποία θεωρούνται ότι θίγουν τα άτομα όλως τυχαία, δηλαδή π.χ. οι σεξουαλικές επιθέσεις, οι επιθέσεις στο δρόμο για κλοπές αποτελούν εγκλήματα που επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό το

αίσθημα της ασφάλειας. Η θορυβώδης συμπεριφορά, οι φωνές, οι επιθετικές και απειλητικές καταστάσεις, καθώς και η πρόκληση βλαβών επηρεάζουν αρνητικά το αίσθημα της ασφάλειας.

5.6. Τα «αόρατα» εγκλήματα (π.χ. η βία που ασκείται στο σπίτι) και τα εγκλήματα κατά τα οποία ένα άτομο μπορεί να ελέγξει τον κίνδυνο που διατρέχει, (π.χ. η άσκηση βίας μεταξύ ατόμων που γνωρίζονται), σπανίως εκλαμβάνονται ότι αποτελούν απειλή. Είναι παράξενο που αυτό το είδος των εγκλημάτων (ιδίως η βία που

ασκείται στο σπίτι) μολονότι δεν βλέπουν το φως της δημοσιότητας και γενικότερα δεν γίνονται γνωστά αποτελούν παρόλα αυτά μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα.

5.7. Ένας από τους λόγους για τους οποίους η ασφάλεια εκλαμβάνεται με τον τρόπο αυτό πιθανόν να οφείλεται στα μαζικά μέσα ενημέρωσης για τα οποία π.χ. η παράλογη και τυχαία βία που ασκείται στο δρόμο παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον, από την πλευρά της πληροφόρησης, σε σύγκριση με κοινές τραγωδίες που εκτυλίσσονται στις οικογένειες. Όταν τα ΜΜΕ παρουσιάζουν επανειλημμένως ένα ορισμένο είδος εγκληματικότητας τότε εκδηλώνεται μία τάση αύξησης του κινδύνου να πέσει κανείς θύμα εγκλήματος. Η παρουσίαση του θέματος από τα ΜΜΕ μπορεί να επηρεάσει το αίσθημα ασφάλειας κατά τρόπο που να μην ανταποκρίνεται στον κίνδυνο της αντικειμενικής ασφάλειας. Τα ΜΜΕ δεν παρουσιάζουν μόνο την πραγματικότητα αλλά προσπαθούν επίσης να δείξουν και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο έλαβαν χώρα τα γεγονότα. Την ίδια όμως στιγμή τα ΜΜΕ επηρεάζουν το πλαίσιο που προσπαθούν να παρουσιάσουν. Η

παρουσίαση του θέματος από τα ΜΜΕ επηρεάζει τόσο τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται τα γεγονότα όσο και το κοινωνικό πλαίσιο.

5.8. Η ασφάλεια και η ανησυχία επηρεάζονται ακόμη και από άλλες καταστάσεις εκτός της εγκληματικότητας. Είναι αυτονόητο ότι οι κοινωνικοί φορείς επηρεάζουν το θεμελιώδες αίσθημα

ασφάλειας του ατόμου. Το να γνωρίζει κανείς ότι στην περίπτωση που υποστεί επίθεση, η οποία αποτελεί εγκληματική ενέργεια, μπορεί να αποζημιωθεί οικονομικά ή ηθικά, αυτό επηρεάζει το αίσθημα που μπορεί να έχει για τη δική του ασφάλεια. Το γεγονός ότι ο ένοχος θα δικαστεί για την εγκληματική του πράξη μπορεί να έχει θεραπευτικά αποτελέσματα για το θύμα και χάρη σε αυτά να μετριαστεί εν συνεχεία η μελλοντική ανησυχία τους. Η οικονομική αποζημίωση διευκολύνει την αποκατάσταση του θύματος ώστε να μην αισθάνεται εγκαταλελειμμένο μπροστά στις ανησυχίες του. Για το θύμα της εγκληματικής πράξης έχει επίσης μεγάλη σημασία η χορήγηση ταχείας και ασφαλούς βοήθειας καθώς και η παροχή των ενδεδειγμένων επαγγελματικών φροντίδων σε σχέση με το βασικό αίσθημα ασφάλειας. Είναι επίσης σημαντικό μετά την πρόκληση βλαβών και τις πράξεις βανδαλισμού να ληφθεί

μέριμνα ώστε π.χ. τα συνθήματα που γράφονται στους τοίχους να καθαρίζονται και να αντικαθίστανται τα σπασμένα τζάμια. Αυτό έχει σημασία για το ατομικό αίσθημα ασφάλειας.

5.9. Διαπιστώνεται ότι η οργανωμένη και η διεθνής

εγκληματικότητα επηρεάζουν το αίσθημα της ασφάλειας σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με την κοινή εγκληματικότητα η οποία εμφανίζεται στο άμεσο περιβάλλον.

5.10. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το αίσθημα της ανασφάλειας είναι λανθασμένο στο μέτρο που δεν υπάρχει αντίστοιχος κίνδυνος έκθεσης σε εγκληματικές πράξεις. Το γεγονός ότι οι πολίτες αισθάνονται ανασφάλεια αποτελεί αρνητικό παράγοντα για την κοινωνία μας και για αυτό δεν πρέπει να παραμεληθεί. Είναι

συνεπώς σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ο παράγοντας

«ασφάλεια» στις ενέργειες για τη βελτίωση της ασφάλειας των πολιτών όπως αυτοί τον αντιλαμβάνονται.

6. Υποστήριξη των θυμάτων εγκληματικών πράξεων

6.1. Είναι σημαντικό να παρέχεται στα θύματα των εγκληματικών πράξεων υποστήριξη και βοήθεια. Στο άτομο που υπήρξε θύμα εγκληματικής πράξης το αίσθημα ανασφάλειας μπορεί να επιδεινωθεί, στην περίπτωση που δεν του παρασχεθεί

καμία υποστήριξη διότι έτσι αισθάνεται εγκαταλελειμμένο. Ένας παρόμοιος φόβος μπορεί εύκολα να μεταδοθεί στο περιβάλλον του θύματος.

6.2. Η μεσολάβηση αποτελεί ένα τρόπο βοήθειας προς το θύμα της εγκληματικής ενέργειας, να συναντηθούν δηλαδή το θύμα και ο ένοχος με έναν αμερόληπτο μεσολαβητή για να μιλήσουν σχετικά με την εγκληματική πράξη. Το θύμα διηγείται την εμπειρία του και μπορεί επίσης να λάβει απαντήσεις σε ερωτήσεις για την εγκληματική πράξη της οποίας υπήρξε το αντικείμενο. Έτσι, ο

ένοχος έχει τη δυνατότητα να διαπιστώσει τις συνέπειες της πράξης του και, ενδεχομένως, να εκφράσει τις τύψεις του. Η μεσολάβηση μπορεί να είναι ωφέλιμη όταν ο ένοχος είναι νεαρό άτομο.

6.3. Υπάρχουν επίσης παραδείγματα συνεργασίας με

εθελοντικές οργανώσεις οι οποίες βοηθούν στην αντικατάσταση κλεμμένων εγγράφων, στην κατασκευή νέων κλειδιών, κ.λπ.

προκειμένου να προληφθεί η επιδείνωση του υποκειμενικού αισθήματος της αβεβαιότητας.

7. Λήψη μέτρων από την αστυνομία και την υπόλοιπη κοινωνία

7.1. Στην προσπάθεια για τη δημιουργία σιγουριάς και

ασφάλειας η αστυνομία έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Γι' αυτό είναι σημαντικό να μην θεωρηθούν τα ζητήματα αυτά ότι εμπίπτουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της αστυνομίας αλλά να θεωρηθούν και ζητήματα που πρέπει να απασχολήσουν την κοινωνία.

7.2. Για να αναπτυχθεί το αίσθημα της ασφάλειας στη συνοικία

πρέπει η αστυνομία να συνεργάζεται στενά με τους πολίτες και να είναι ορατή στην περιοχή με την παρουσία της στους δρόμους. Στην περίπτωση που η σύνθεση του αστυνομικού σώματος αντανακλά την πολυφωνία του πληθυσμού, αυτό είναι πλεονέκτημα.

7.3. Η αστυνομία μπορεί να ενεργεί τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά, προκειμένου όμως να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα πρέπει και άλλες αρχές και άλλοι φορείς της κοινωνίας να αναλαμβάνουν δραστηριότητες για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας. Σημαντικότετοι εταίροι συνεργασίας της

αστυνομίας είναι οι κοινωνικές αρχές, το σχολείο, οι ενώσεις εργοδοτών, οι κάτοικοι της περιοχής, οι εθελοντικές οργανώσεις, κ.λπ. Η συνεργασία μεταξύ των εν λόγω παραγόντων μπορεί να επιτρέψει την ανάληψη δυναμικής και αποτελεσματικής δράσης για την πρόληψη της εγκληματικότητας.

7.4. Σε ορισμένες χώρες συνάπτονται συμβάσεις για την τοπική ασφάλεια μεταξύ της αστυνομίας, των δικαστηρίων, της εκπαιδευτικής αρχής, των οργανώσεων και των αντιπροσώπων της περιοχής για να βελτιωθούν τα προληπτικά μέτρα κατά του εγκλήματος και να βελτιωθεί η ασφάλεια για όλους.

7.5. Άλλα παραδείγματα συνεργασίας είναι οι συμβουλευτικές

ομάδες στις οποίες συμμετέχουν η τοπική αστυνομία και οι

εκπρόσωποι των αρχών της αυτοδιοίκησης, οι οποίες είναι πολύ αποτελεσματικές κυρίως διότι παρέχουν στην αστυνομία πληροφορίες τις οποίες μπορεί να χρησιμοποιήσει για τη διαλεύκανση εγκλημάτων για τα οποία θα συναντούσε δυσκολίες.

8. Υποχρεώσεις των πολιτών

8.1. Το αίσθημα ανασφάλειας δεν δημιουργείται μόνο από την εγκληματική αλλά και από την κακή συμπεριφορά που μπορεί να συμβάλει σε πολύ μεγάλο βαθμό στη δημιουργία του εν λόγω αισθήματος. Εάν ο κοινωνικός έλεγχος αποδυναμωθεί, τότε η κακή συμπεριφορά πιθανόν να γίνει πιο συνήθης.

8.2. Μολονότι οι πολίτες έχουν δικαίωμα στην ασφάλεια και στη σιγουριά δεν πρέπει ωστόσο να λησμονούν τις υποχρεώσεις τους για την επίτευξη της εν λόγω ασφάλειας. Τα άτομα χρειάζονται πληροφόρηση σχετικά με τις υποχρεώσεις τους προκειμένου να καταστεί δυνατή η βελτίωση της αλληλεγγύης και της ασφάλειας στη συνοικία. Για να γίνει ανθρώπινη η διαβίωση στην πόλη πρέπει να ευνοηθεί η υιοθέτηση μέτρων με τα οποία θα παρεμποδίζεται η περιθωριοποίηση των νέων, θα καταπολεμούνται

οι διακρίσεις στην κοινωνία και την εργασία και θα αντιμετωπίζεται η τοξικομανία και η βία στα σχολεία. Οι λαοί δεν μπορούν πλέον να αδιαφορούν για εγκληματικές πράξεις ή για παραβιάσεις της δημόσιας τάξης. Αντίθετα, όλοι πρέπει να συμβάλουν στη λύση του προβλήματος, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

8.3. Το σχολείο έχει να επιτελέσει σημαντική αποστολή η οποία συνίσταται στη μετάδοση των κοινωνικών αξιών και στη γνώση της λειτουργίας της κοινωνίας. Στο σχολείο τίθενται οι βάσεις της συμπεριφοράς που θα έχουν τα παιδιά όταν γίνουν έφηβοι, και

εκεί αποφασίζουν κατά πόσο θα αποτελέσουν μέλη της κοινωνίας ή θα θέσουν τους εαυτούς τους εκτός αυτής. Είναι σημαντικό να ενισχύσει το σχολείο τόσο το αίσθημα των μαθητών ότι ανήκουν στην τοπική κοινωνία όσο και το αίσθημα της εθνικής ταυτότητας

που απορρέει από την ιθαγένεια, όπως επίσης το αίσθημα ότι

ανήκουν στην Ευρώπη χάρη στην ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Όμως, η ενίσχυση αυτή πρέπει να επιτευχθεί χωρίς να απωλεσθεί η κατανόηση για τους ξένους ή γι' αυτούς, όπου ανήκουν σε άλλες εθνικές ομάδες και αποτελούν τώρα τμήμα της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

9. Ανταλλαγές στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης

9.1. Για την αντιμετώπιση των ως άνω προβλημάτων πρέπει να αναπτυχθούν δραστηριότητες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Το κύριο βάρος των δραστηριοτήτων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων πρέπει επίσης να εμπίπτει στις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

9.2. Η συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποιείται κατά το μεγαλύτερο μέρος σε εθνικό επίπεδο. Όμως, σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο δεν αναπτύσσεται παρόμοια συνεργασία.

9.3. Υπάρχουν πολλοί βασικοί λόγοι για να θεωρήσει κανείς ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές που είναι αρμόδιες για την πρόληψη, την παρεμπόδιση ή τη λήψη μέτρων κατά των εγκλημάτων μπορούν να διδαχθούν πολλά η μία από την άλλη, όπως και οι χώρες μεταξύ τους, όσον αφορά την εγκληματικότητα. Σήμερα, αυτό μπορεί επίσης να πραγματοποιηθεί, σε μικρότερη έκταση, π.χ. με την αδελφοποίηση πόλεων.

9.4. Είναι σημαντικό να ληφθούν μέτρα με μακροχρόνια

αποτελεσματικότητα διότι με τον τρόπο αυτό μειώνεται συνεχώς η

εγκληματικότητα ενώ αντίθετα αυξάνει η ασφάλεια. Βέβαια, είναι εξίσου σημαντικό να ληφθούν μέτρα που θα έχουν άμεσα αποτελέσματα όσον αφορά την εγκληματικότητα και την ασφάλεια. Για να πραγματοποιηθεί όμως αυτό δεν αρκεί μόνο η συνεργασία των περιφερειακών και τοπικών αρχών αλλά χρειάζεται και ο μεταξύ τους ενεργητικός συντονισμός για τη λήψη των εν λόγω μέτρων.

10. Διάδοση παραδειγμάτων ορθών πρακτικών

10.1. Η συλλογή, η επεξεργασία, η επικοινωνία και η διάδοση των ορθών πρακτικών, τις οποίες θα κοινοποιήσει σε όλα τα κράτη μέλη εκδίδοντας ένα εγχειρίδιο. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η ταχεία διάδοση των εν λόγω παραδειγμάτων μεταξύ των κρατών μελών χωρίς να υπάρχει πρόθεση αξιολόγησης των αποτελεσμάτων τους. Πρόκειται για πρωτοβουλία της Γερμανίας, η οποία ορίζει την πρόληψη της εγκληματικότητας ως εξής:

«Η πρόληψη της εγκληματικότητας αποτελεί έννοια στην οποία περιλαμβάνονται το σύνολο των προγραμμάτων, μέτρων

σχέση μεταξύ επικίνδυνης και κοινής εγκληματικότητας.

και μηχανισμών τα οποία συμβάλλουν συνεχώς στην πρόληψη ή τη μείωση της εγκληματικότητας τόσο από ποσοτική όσο και ποιοτική άποψη, ως φαινόμενου πολιτικής ή κοινωνικής διάστασης με μέτρα συνεργασίας που υιοθετούνται κατόπιν συνεννόησης κράτους και ιδιωτικών φορέων ή σε ατομική βάση ή τα οποία τουλάχιστον περιορίζουν στο ελάχιστο τις αρνητικές συνέπειες της εγκληματικότητας και αυξάνουν το αίσθημα ασφάλειας στον πληθυσμό (1)»

10.2. Πολλές πόλεις και διάφορες περιφέρειες της Ευρώπης

έλαβαν ορθά μέτρα τα οποία συνέβαλαν στη μείωση της εγκληματικότητας και στην αύξηση του αισθήματος ασφάλειας. Τα μέτρα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως πηγές έμπνευσης για άλλες πόλεις οι οποίες αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Τα εν λόγω παραδείγματα δραστηριοτήτων πρόληψης της εγκληματικότητας και δημιουργίας αισθήματος ασφάλειας πρέπει να διαδοθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως μεταξύ περιφερειακών και τοπικών δήμων.

10.3. Για να γίνουν προσιτά τα παραδείγματα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να ενεργήσει για τη δημιουργία ενός κέντρου πληροφόρησης στο οποίο θα συγκεντρώνονται τα παραδείγματα αυτά. Το εν λόγω κέντρο θα συγκεντρώνει και θα διαδίδει τα παραδείγματα των ορθών πρακτικών με αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα. Το κέντρο αυτό θα μπορεί ακόμη να

συγκεντρώνει και να διαδίδει στατιστικά στοιχεία και πληροφορίες για την εγκληματικότητα.

10.4. Πριν όμως να διαδοθούν οι ορθές πρακτικές πρέπει οπωσδήποτε να γίνει η αξιολόγησή τους. Π.χ. πρέπει να διευκρινιστούν οι εξωτερικοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα των διάφορων μέτρων. Στο έργο αυτό θα πρέπει να συμμετάσχουν ειδικοί αναλυτές και ερευνητές, σχηματίζοντας ένα είδος δικτύου στην ΕΕ.

10.5. Για να ενισχυθεί και να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ήταν χρήσιμο να εφαρμοστούν, υπό την αιγίδα της ΕΕ, συστήματα

ανταλλαγής υπαλλήλων και διεξαγωγής διαπεριφερειακών

συνεδρίων. Οι ανταλλαγές αυτές παρέχουν τη δυνατότητα διάδοσης προβληματισμών και ιδεών όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί η συνήθης εγκληματικότητα με αποτέλεσμα τη μείωση τόσο της ανασφάλειας όσο και της δημιουργίας νέων εγκληματιών. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν επίσης να αποτελέσουν, μακροπρόθεσμα, μία πολύ στέρεη βάση για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

11. Χρησιμοποίηση των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

11.1. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν σήμερα πολλά Ταμεία και διάφορα προγράμματα από τα οποία μπορούν να ζητήσουν οικονομική ενίσχυση οι αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης (1). Η ΕΕ πιθανόν να μπορεί να εφαρμόσει το άρθρο 29 της Συνθήκης του Άμστερνταμ προκειμένου να εξετάσει τρόπους με τους οποίους τα υπάρχοντα Ταμεία και ενδεχομένως νέα θα μπορούν να τονώσουν τις δραστηριότητες πρόληψης της εγκληματικότητας με την καθιέρωση συνεργασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

11.2. Πάντως υπάρχουν πολλά Ταμεία και προγράμματα τα

οποία βασικά δεν αφορούν τους τομείς αρμοδιοτήτων των αρχών

τήρησης της τάξης. Για τις περιπτώσεις που υπάρχει βάσιμη αιτιολογία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, για τη λήψη απόφασης, τα κριτήρια της εγκληματικότητας και της ασφάλειας. Σχετικά με την ενεργό χρησιμοποίηση των πόρων των γενικών ταμείων στους τομείς της πρόληψης της εγκληματικότητας και της ασφάλειας, επισημαίνεται ότι τα εν λόγω προβλήματα δεν είναι κατ' αρχάς αστυνομικής φύσεως αλλά αποτελούν προβλήματα της κοινωνίας.

12. Συμπεράσματα

12.1. Η ΕΤΠ φρονεί ότι είναι πολύ σημαντικό να δοθεί προσοχή στα θέματα ασφάλειας των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδιαίτερα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Κοινωνικοπολιτικές

δράσεις μπορούν να αναληφθούν ιδιαίτερος σε τοπική κλίμακα. Οι τοπικές κοινότητες θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που έχουν και να συμβάλλουν στην καταπολέμηση των αιτιών μέσω της κοινωνικής και οικογενειακής πολιτικής καθώς και της πολιτικής που ασκούν έναντι των νέων.

12.2. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι τα άτομα δικαιούνται να αισθάνονται ασφαλείς στην καθημερινή τους ζωή και το αίσθημα αυτό

12.3. Η ΕΤΠ είναι της γνώμης ότι πρέπει να δημιουργηθούν παραδείγματα τα οποία θα μπορούν να διαδοθούν στις αρχές της

χρηματοδότησης της ασφάλειας και της ασφάλειας από μετρωσιμή θα μπορούν να εφαρμοστούν με τους υπάρχοντες πόρους.

Ορισμένα παραδείγματα είναι τα εξής:

— η κατάρτιση προγράμματος εκπαίδευσης που θα απευθύνεται

— ~~τοπικές αρχές~~ με το οποίο θα

— η εξέταση και διεξαγωγή συζήτησης, σε όλα τα επίπεδα της

— ~~εκπαίδευσης~~ διάφορων ειδικών όπως π.χ. της αστυνομίας και των κοινωνικών λειτουργών·

— ~~συμβουλευτικές υπηρεσίες~~ αύξηση του κλίματος ασφάλειας·

— η πολεοδομία για τις εργασίες αναβάθμισης και σχεδιασμού των αστικών περιοχών να λαμβάνει υπόψη τις γνώσεις των υπηρεσιών της αστυνομίας και των άλλων αρμόδιων για την ασφάλεια αρχών

— διοργάνωση συζητήσεων, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο,

για τα θέματα αυτά.

12.4. Η μεγάλη έκτασης συνεργασία και ανταλλαγές για την πρόληψη της εγκληματικότητας, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, μπορούν μακροπρόθεσμα να έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση του πληθυσμού ο οποίος τροφοδοτεί τη διεθνή και την οργανωμένη εγκληματικότητα. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να

συνεχίσει να ενθαρρύνει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές στο έργο τους για την πρόληψη της εγκληματικότητας.

12.5. Η ΕΤΠ φρονεί ότι είναι σημαντικό να μεριμνά η Επιτροπή ώστε τα προβλήματα της ασφάλειας να είναι πάντοτε στην επικαιρότητα. Όσον αφορά τη διάθεση πόρων από τα διάφορα Ταμεία και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει πάντοτε να δίνεται προτεραιότητα στα σχέδια που αφορούν την ασφάλεια και το αίσθημα ασφάλειας.

(1) Στην κατηγορία αυτή υπάγονται οι επονομαζόμενοι «ικανοί φύλακες». Πρόκειται για άτομα όπως οι αστυνομικοί, οι φύλακες και, κυρίως, οι

12.6. Η ΕΤΠ είναι της γνώμης ότι το θέμα της δημιουργίας ενός κέντρου της ΕΕ, το οποίο θα δίνει πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες πρόληψης της εγκληματικότητας, και στο οποίο θα συγκεντρώνονται παραδείγματα ορθών πρακτικών από όλη την Ευρώπη με σκοπό τη διάδοσή τους, είναι πολύ σημαντικό και πρέπει να μελετηθεί χωρίς καθυστέρηση. Η ΕΤΠ προτρέπει σχετικά την Επιτροπή να ερευνήσει το θέμα χρησιμοποιώντας τις εμπειρίες και τις έρευνες των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

12.7. Η ΕΤΠ φρονεί ότι πριν να διαδοθούν θα πρέπει να αξιολογηθούν τα παραδείγματα των ορθών πρακτικών. Π.χ. πρέπει να διευκρινιστούν οι εξωτερικοί παράγοντες οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα των διάφορων μέτρων. Η ΕΤΠ προτρέπει την Επιτροπή να συμβάλει στη δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου στο οποίο θα συμμετέχουν ειδικοί αναλυτές και ερευνητές.

12.8. Για να τονωθούν οι ανταλλαγές μεταξύ των

περιφερειακών και τοπικών αρχών των κρατών μελών πρέπει κατά τη γνώμη της ΕΤΠ να αυξηθούν οι δυνατότητες χρηματοδότησής τους. Πρέπει επίσης να λυθεί το θέμα της χρηματοδότησης του ~~πρόσφατου~~ ~~επιπρόσθετου~~ ~~Ευρωπαϊκού~~ ~~συμβουλίου~~ ~~και~~ ~~δικτύου~~ ~~Ευρωπαϊκού~~

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών για τη δασική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

(2000/C 57/16)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών για τη δασική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (COM(1998) 649 τελικό)·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τη δασική στρατηγική της ΕΕ (4)·

έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1257/99 του Συμβουλίου της 17ης Μαΐου 1999 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (5)·

έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1261/99 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (6)·

έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1262/99 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (7)·

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Κλιματικές Μεταβολές — Προς στρατηγική της ΕΕ μετά την υπουργική διάσκεψη του Κιότο· (COM(1998) 353 τελικό)·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 31ης Ιανουαρίου 1997 με θέμα «Η δασική στρατηγική της ΕΕ» (8)·

Manfred DAMMEYER

(4) ΕΕ C 56 της 26.2.1999, σ. 1.

(5) ΕΕ L 160 της 26.6.1999, σ. 80.

έχοντας υπόψη τις συστάσεις, που διατυπώνει η ΕΤΠ στη γνωμοδότησή της σχετικά με την «Διαχείριση, χρήση και προστασία των δασών της ΕΕ» (CDR 268/97 fin) (1).

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 24ης Απριλίου 1997 σχετικά με την «Κατάσταση και προβλήματα της δασοκομίας στην ΕΕ — δυνατότητες ανάπτυξης της δασικής πολιτικής» (2).

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Νοεμβρίου 1998 να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 198 Γ της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 7ης Μαΐου 1999 να αναθέσει την προετοιμασία της γνωμοδότησης στην επιτροπή 2 «γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και αλιεία».

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 184/99 rev.1 που υιοθέτησε η επιτροπή 2 στις 30 Σεπτεμβρίου 1999 (εισηγήτρια: η κα Perkkio (FIN-ELDR) και συνηγορητής ο κ. Bertrand (F-PPE)).

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομέλειας της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η Επιτροπή, κατόπιν αιτήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, υπέβαλε στις 18.11.1998 ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για τη στρατηγική της ΕΕ σχετικά με τη προστασία, τη βιώσιμη διαχείριση και την ανάπτυξη των δασών.

1.2. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής δύο είναι οι βασικοί στόχοι: να παρουσιάσει ένα συνεκτικό περίγραμμα της δασικής στρατηγικής της ΕΕ και να υποβάλει πρόταση ως απάντηση στο ψήφισμα σχετικά με τη δασική στρατηγική της ΕΕ που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 31 Ιανουαρίου 1997. Στο ψήφισμα αυτό η Επιτροπή καλείται να υποβάλει «νομοθετική πρόταση σχετικά με την ευρωπαϊκή δασική στρατηγική» με βάση μια σειρά εκτιμήσεων και συστάσεων για τα δύο έτη που πέρασαν από την προαναφερθείσα ημερομηνία.

1.3. Στο πλαίσιο της σχετικής συζήτησης στο Κοινοβούλιο, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε στις 24.04.1997 γνωμοδότηση σχετικά με την «κατάσταση και τα προβλήματα της δασοκομίας στην ΕΕ καθώς και τις δυνατότητες ανάπτυξης δασικής πολιτικής».

1.4. Στις 19.11.1997 η Επιτροπή των Περιφερειών υιοθέτησε γνωμοδότηση σχετικά με την «Διαχείριση, εκμετάλλευση και προστασία των δασών στην ΕΕ» προκειμένου να τονίσει το ρόλο των δασών στην ανάπτυξη των περιφερειών και στην αύξηση της ευημερίας. Επίσης η αειφόρος ανάπτυξη των δασών και η δασοκομία αναφέρονται σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ.

1.5. Το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε στις 15.12.1998 ψήφισμα για τη δασική στρατηγική της ΕΕ, το οποίο βασίζεται κυρίως στην ανακοίνωση και τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής.

2. Εισαγωγή

2.1. Η συνολική έκταση των δασών της Ευρώπης είναι 130 εκατομμύρια εκτάρια, και αντιστοιχεί στο 36 % περίπου της επιφάνειάς της. Από αυτά τα 87 εκατομμύρια εκτάρια είναι δάση παραγωγής ξυλείας. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία τύπων δασών από άποψη βιοκλιματικών και εδαφικών συνθηκών. Το καθεστώς ιδιοκτησίας διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Το 65 % των δασών ανήκουν σε ιδιώτες. Η έκταση των δασών είναι κατά μέσο όρο κάτω από 5 εκτάρια. Στην Ελλάδα και στην Ιρλανδία το κράτος κατέχει περίπου τα 2/3 των δασικών εκτάσεων ενώ στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία και τη Γερμανία οι κυριότεροι ιδιοκτήτες δασών είναι οι τοπικές κοινότητες. Επίσης υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των περιφερειών όσον αφορά τη χρήση και την εκμετάλλευση των δασών.

2.2. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής η δασική στρατηγική πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο των αρχών και των δεσμεύσεων που έχουν αναληφθεί σε διεθνές επίπεδο. Εξάλλου, η δασική στρατηγική βασίζεται στην αναγνώριση της ποικιλότητας των ευρωπαϊκών δασών, του πολυλειτουργικού τους ρόλου και της ανάγκης για οικονομική, οικολογική και κοινωνική αειφορία.

2.3. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται η σημερινή κατάσταση της δασοκομίας της ΕΕ, περιγράφονται τα υφιστάμενα κοινοτικά μέτρα για τη δασοκομία και διευκρινίζεται η διαχείριση των δασικών θεμάτων γενικά στην ΕΕ. Ως ειδικά θέματα που αφορούν τα δάση προβάλλονται κυρίως η διατήρηση της βιοποικιλότητας των δασών, η ξυλεία ως πηγή ενέργειας, η σημασία των δασών στην επιβράδυνση των κλιματικών μεταβολών και η πιστοποίηση των δασών.

2.4. Οι κεντρικοί άξονες της ανακοίνωσης είναι:

— τα υφιστάμενα κοινοτικά μέτρα για τα δάση,

(1) ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 43.

(2) ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 48.

- η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής, στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης 2000, για τα δασικά μέτρα που αφορούν την ανάπτυξη της υπαίθρου, και,
- η πρόταση κανονισμού σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την ανάπτυξη της υπαίθρου στις υπονήφιες ΧΚΑΕ.

2.5. Οι Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν προβλέπουν μια ολοκληρωμένη κοινή δασική πολιτική. Συνεπώς, για την επίτευξη του βασικού στόχου που είναι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και διαχείρισης των δασών θα πρέπει να εκπονηθούν και υλοποιηθούν εθνικά ή περιφερειακά προγράμματα για τα δάση ή άλλες κατάλληλες δράσεις των κρατών μελών. Επίσης η αρχή της επικουρικότητας της ΕΕ πρέπει να εφαρμόζεται σε δράσεις όπου μπορεί να επιτευχθεί προστιθέμενη αξία.

2.6. Η διαχείριση, η διατήρηση και η βιώσιμη ανάπτυξη των δασών στην ΕΕ αποτελούν σημαντικά ζητήματα των υφιστάμενων κοινών πολιτικών όπως είναι η γεωργική πολιτική, και οι πολιτικές για την ανάπτυξη της υπαίθρου, το περιβάλλον, το εμπόριο, την εσωτερική αγορά, την έρευνα, τη βιομηχανία, την αναπτυξιακή συνεργασία και την ενέργεια.

2.7. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας η κοινοτική δράση στο πλαίσιο της δασικής στρατηγικής πρέπει να είναι προς όφελος της ανάπτυξης της υπαίθρου, της προστασίας των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις πυρκαγιές, της ανάπτυξης του συστήματος τηλεπικοινωνιών, της ανάπτυξης της έρευνας καθώς και της συνεργασίας.

2.8. Στη συζήτηση για τη δασική στρατηγική της ΕΕ, οι τοπικές αρχές συμμετέχουν διττώς:

- αφενός, λόγω της χωροταξικής αποστολής τους και ως υπεύθυνες της τοπικής ζωής κυρίως στον αγροτικό κόσμο·
- αφετέρου, ως διαχειριστές των δασικών αγαθών πράγμα που τις εντάσσει πλήρως στη δασική οικονομική αλυσίδα.

3. Γενικές παρατηρήσεις για τη δασική στρατηγική της ΕΕ

3.1. Η δασική πολιτική αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών

3.1.1. Η διαχείριση των δασών της Ευρώπης εναπόκειται πρωτίστως στα κράτη μέλη. Στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπάρχουν σαφείς διατάξεις για την κοινή δασική πολιτική. Εξάλλου καλό είναι η δασοκομία και οι εμπορικές δραστηριότητες που συνδέονται με το δάσος να αποτελούν βασικό τμήμα της οικονομίας της αγοράς.

3.1.2. Επίσης ο καθορισμός και η εφαρμογή των αρχών για τη βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση των δασών γίνεται μέσω εθνικών ή περιφερειακών προγραμμάτων για τα δάση ή άλλων κατάλληλων δράσεων των κρατών μελών. Στόχος της δασικής στρατηγικής της ΕΕ είναι να συμπληρώνει τα εθνικά προγράμματα για τα δάση και να διασφαλίζει τη βέλτιστη δυνατή εφαρμογή των κοινοτικών μέτρων. Οι κοινοτικές δράσεις συμβάλλουν, με την ενίσχυση που παρέχουν στις εθνικές δασικές πολιτικές, στην εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών από τα κράτη μέλη, με τις οποίες έχει δεσμευτεί η ΕΕ.

3.1.3. Επειδή δεν υπάρχει μια πραγματικά κοινή δασική πολιτική, τα θέματα που συνδέονται με τη διαχείριση και τη χρήση των δασών σε κοινοτικό επίπεδο υπάρχουν σε υφιστάμενες πολιτικές όπως η περιφερειακή ή η περιβαλλοντική πολιτική. Επειδή η δασοκομία είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις αγροτικές ζώνες, τα κοινοτικά δασικά μέτρα συχνά αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου. Ο κατακερματισμός των δασικών θεμάτων σε επίπεδο ΕΕ στις διάφορες πολιτικές και ΓΔ, ανάλογα με το περιεχόμενο, συμβάλλει ώστε οι δράσεις για τη δασοκομία και οι σχετικές αξίες να μην εξετάζονται σφαιρικά σε κοινοτικό επίπεδο.

3.1.4. Στη δασική στρατηγική, στο πλαίσιο των διεθνών δεσμεύσεων για τη δασοκομία, αναφέρεται ότι πρέπει να ενισχυθεί ο αποτελεσματικός συντονισμός μεταξύ των διαφόρων τομέων των πολιτικών που επηρεάζουν τη δασοκομία. Οι δράσεις που αφορούν τα δάση θα πρέπει να εναρμονιστούν και να συμβάλλουν στην ενίσχυση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων φορέων.

3.1.5. Σε κοινοτικό επίπεδο λειτουργεί η μόνιμη δασική επιτροπή στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της Επιτροπής και των κρατών μελών, καθώς και δύο συμβουλευτικές επιτροπές. Για το συντονισμό των δασικών θεμάτων η Επιτροπή διαθέτει ελάχιστους πόρους και στην στρατηγική δεν προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι η υλοποίηση της προτεινόμενης δασικής στρατηγικής απαιτεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο δασικό τομέα από την πλευρά της Επιτροπής. Ο συντονισμός στο εσωτερικό της Επιτροπής μεταξύ των αρμόδιων και υπευθύνων μονάδων πρέπει να οργανωθεί όσο το δυνατό καλύτερα.

3.2. Αειφόρος δασοκομία

3.2.1. Σύμφωνα με την ανακοίνωση η δασική στρατηγική βασίζεται στην αναγνώριση της ποικιλότητας των ευρωπαϊκών δασών, του πολυλειτουργικού τους ρόλου και της ανάγκης για οικονομική, οικολογική και κοινωνική αειφορία. Η προσέγγιση αυτή είναι πολύ σωστή αν ληφθούν υπόψη οι περιφερειακές διαφορές που υπάρχουν στην ΕΕ όσον αφορά τη διάρθρωση, τη χρήση και το καθεστώς ιδιοκτησίας των δασών.

3.2.2. Η ΕΕ έχει επανειλημμένα αναλάβει δεσμεύσεις σε διεθνές επίπεδο για την αειφόρο δασοκομία από οικολογική, οικονομική και κοινωνική άποψη. Οι αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών ορίστηκαν στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992. Έστω και εάν νομικά δεν είναι δεσμευτικές, οι αρχές αυτές εφαρμόστηκαν στις διεθνείς διαπραγματεύσεις που διεξάγονται τα τελευταία χρόνια στον τομέα της δασοκομίας.

3.2.3. Η συζήτηση για τη διεθνή δασική πολιτική συνεχίστηκε κατά τα έτη 1995-1997 στο πλαίσιο της διακυβερνητικής ομάδας για τα δάση (ΔΟΔ), το έργο της οποίας θα συνεχιστεί έως το 2000 στο πλαίσιο του Διακυβερνητικού Φόρουμ για τα Δάση (ΔΦΔ). Στόχος είναι η επεξεργασία μιας διεθνούς δασικής συμφωνίας. Η συμφωνία αυτή θα πρέπει νομικά να είναι δεσμευτική ούτως ώστε να εξασφαλιστεί σε παγκόσμια κλίμακα μια αποτελεσματική δράση για την προστασία των δασών καθώς και για τη βιώσιμη ανάπτυξη, διαχείριση και χρήση τους. Πράγματι, παρά τις υφιστάμενες συμφωνίες και δεσμεύσεις οι δασικοί πόροι και οι δασικές εκτάσεις μειώνονται συνεχώς σε παγκόσμια κλίμακα.

3.2.4. Στις υπουργικές διασκέψεις για την προστασία των δασών στην Ευρώπη (Στρασβούργο 1990, Ελσίνκι 1993 και Λισσαβόνα 1998) αναλήφθηκαν δεσμεύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το σεβασμό των αρχών που αφορούν την αειφόρο διαχείριση και χρήση των δασών. Με την ευκαιρία αυτών των πανευρωπαϊκών διασκέψεων η αειφόρος διαχείριση και χρήση των δασών ορίστηκε ως εξής: «Η διαχείριση και χρήση των δασών και της δασικής γης κατά τρόπο και με ρυθμούς που να διατηρείται η βιοποικιλότητά τους, η παραγωγικότητά τους, η δυνατότητα ανανέωσής τους, η ζωτικότητα και το δυναμικό τους για την άμεση και μελλοντική εξασφάλιση των σχετικών οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών λειτουργιών, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο και που δεν προκαλούν ζημιές σε άλλα οικοσυστήματα».

3.3. Η οικονομική σημασία της δασοκομίας

3.3.1. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται ότι σε σύγκριση με τα αχανή αρκτικά και τροπικά δάση άλλων περιοχών του πλανήτη, οι δασικοί πόροι της ΕΕ ενδέχεται να φανούν ασημαντοί. Εντούτοις με την ένταξη της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, η ΕΕ κατέστη ο δεύτερος κατά σειρά παραγωγός χαρτιού και πριστής ξυλείας στον κόσμο, ο μεγαλύτερος εισαγωγέας δασικών προϊόντων και ο τρίτος σε μέγεθος εξαγωγέας δασικών προϊόντων στον κόσμο.

3.3.2. Κατά συνέπεια οι δασικοί πόροι της ΕΕ έχουν μεγάλη οικονομική σημασία. Αυτή τη στιγμή η αξία της δασικής βιομηχανίας είναι περίπου 300 δισεκατ. ευρώ και το προσωπικό που απασχολείται σε αυτή άμεσα και έμμεσα ανέρχεται σε αρκετά εκατομμύρια άτομα.

3.3.3. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η οικονομική σημασία των δασών δεν προβάλλεται επαρκώς στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δασική στρατηγική. Ωστόσο στο έγγραφο τονίζεται η σημασία του δασικού τομέα για την ανάπτυξη της υπαίθρου, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και το περιβάλλον. Η σημασία των δασών για την παραγωγή ξυλείας και την εκμετάλλευση των δασικών πόρων θα πρέπει να τύχει μεγαλύτερης προσοχής.

3.3.4. Επίσης, οι άλλοι τρόποι οικονομικής εκμετάλλευσης των δασών δεν προβάλλονται στην ανακοίνωση για τη στρατηγική. Αυτοί αφορούν κυρίως τις τουριστικές και ψυχαγωγικές λειτουργίες του δάσους που σε επίπεδο περιφερειών μπορεί να αποδειχτούν ιδιαίτερα σημαντικοί κυρίως δε για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

3.3.5. Η Επιτροπή ετοιμάζει μια ανακοίνωση για τη δασική βιομηχανία στην ΕΕ και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της. Πρόκειται για ένα επίκαιρο και ιδιαίτερα ενδιαφέρον θέμα. Βασικά, με την αύξηση των δασικών πόρων αυξάνεται η ικανότητα της δασικής βιομηχανίας. Επίσης με την αύξηση της επεξεργασίας ξυλείας και με την ανάπτυξη νέων προϊόντων ενδέχεται να αυξηθεί σημαντικά η προστιθέμενη αξία για τις επιχειρήσεις του δασικού τομέα. Εξάλλου η ένταξη της δασικής βιομηχανίας στην οικονομία της αγοράς και η παγκοσμιοποίηση της αγοράς καθορίζει ένα νέο περιβάλλον τόσο για αυτούς που λαμβάνουν τις αποφάσεις για τη δασική βιομηχανία όσο και για τους παραγωγούς ξυλείας.

3.3.6. Όπως έχει αναφερθεί, η ένταξη της Αυστρίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας αύξησε την οικονομική σημασία του δασικού τομέα της ΕΕ. Ο δασικός τομέας — δασοκομία και δασική βιομηχανία — θα πρέπει σε κοινοτικό επίπεδο να θεωρείται ενιαίος. Η διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής δασικής βιομηχανίας είναι σημαντική για την οικονομία και την απασχόληση.

3.4. Πρόγραμμα δράσης 2000 — Μεταρρύθμιση

3.4.1. Θεμέλιος λίθος της στρατηγικής είναι τα δασικά μέτρα που προτείνονται στην πρόταση της Επιτροπής για τον κανονισμό που αφορά την ανάπτυξη της υπαίθρου στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης 2000. Ο κανονισμός για την ανάπτυξη της υπαίθρου εγκρίθηκε το Μάιο του 1999. Σε αυτόν περιλαμβάνεται μια σειρά μέτρων για την ανάπτυξη της υπαίθρου που καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: σφαιρική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αγροτικών ζωνών, απασχόληση, περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη. Τα μέτρα που αφορούν τη δασοκομία θα πρέπει να θεωρηθούν αναπόσπαστο τμήμα του συνόλου αυτού.

3.4.2. Στον κανονισμό για την ανάπτυξη της υπαίθρου προβλέπεται η συνέχιση της εκτέλεσης των υφιστάμενων δράσεων καθώς και η υποβολή νέων μέτρων με τα οποία να προωθείται η βιώσιμη διαχείριση των δασών και να καλύπτονται ειδικά θέματα όπως η βιοποικιλότητα, οι κλιματικές αλλαγές ή η χρήση ξυλείας ως πηγής ενέργειας. Η βελτίωση της ποιότητας του δασικού περιβάλλοντος είναι ένα από τα βασικά στοιχεία των κοινοτικών ενισχύσεων.

Η επίτευξη των στόχων του κανονισμού προϋποθέτει κυρίως τη δημιουργία συλλόγων μεταξύ των ιδιοκτητών δασών και την παροχή τεχνικής βοήθειας προς τις τοπικές αρχές η οποία να χορηγείται σε εκτεταμένες περιοχές των οποίων η διαχείριση γίνεται κατά τρόπο ενιαίο. Η συνέχιση της αναδάσωσης στο πλαίσιο της υφιστάμενης δασοκομίας είναι ιδιαίτερα σημαντική

στις περιοχές που θα ορίσουν οι περιφέρειες, αν ληφθεί υπόψη η σημασία την οποία έχει το δάσος από οικονομικής πλευράς για την περιφερειακή ανάπτυξη. Οι δαπάνες της αναδάσωσης και ο χρόνος που απαιτείται για την απόδοση των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί αιτιολογούν την εφαρμογή παρόμοιων προγραμμάτων στήριξης.

3.4.3. Με τη μεταρρύθμιση αυξάνονται οι ενισχύσεις για τα μέτρα που αφορούν τα δάση. Χορηγείται δε μεγαλύτερο από πριν περιθώριο ελιγμών στις δράσεις που έχουν εγκριθεί σε εθνικό επίπεδο, πράγμα ιδιαίτερα ικανοποιητικό εάν ληφθεί υπόψη η αρχή της επικουρικότητας και οι περιφερειακές διαφορές σε ό,τι αφορά το δασικό τομέα. Με τον τρόπο αυτό κάθε κράτος μέλος μπορεί, μέσω των εθνικών σχεδίων για την ανάπτυξη της υπαίθρου, να καθορίσει τις προτεραιότητες όσον αφορά την κατανομή των ενισχύσεων και των οικονομικών πόρων. Αν και η δασοκομία στηρίζεται περισσότερο από προηγούμενως, ωστόσο η αύξηση των ενισχύσεων εξαρτάται πλήρως από την αύξηση των εθνικών χρηματοδοτήσεων.

3.4.4. Με τη μεταρρύθμιση αυξάνεται η ομάδα των δικαιούχων κυρίως χάρη στην αύξηση των ενισχύσεων προς τη γεωργία. Οι ιδιοκτήτες δασικών εκτάσεων, οι ενώσεις ιδιοκτητών και οι κοινότητες μπορούν να επωφεληθούν των ενισχύσεων αυτών. Οι κοινότητες αποτελούν σημαντική ομάδα τουλάχιστον στην Ισπανία, στη Γερμανία, στη Γαλλία και στην Πορτογαλία.

3.4.5. Η δασοκομία πέρα από τις ενισχύσεις του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμών και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) θα επωφεληθεί και από τις ενισχύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) καθώς και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ). Νέοι σχετικοί κανονισμοί εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του 1999. Το ΕΤΠΑ μπορεί να χορηγεί ενισχύσεις τόσο για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων όσο και για σχέδια υποδομών, τα οποία ευνοούν την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση των περιφερειών. Στόχος των ενισχύσεων πρέπει να είναι μεταξύ άλλων η κατασκευή επαρκούς οδικού δικτύου για τη σύνδεση των απομακρυσμένων περιφερειών ούτως ώστε να στηριχθεί η εκμετάλλευση των δασικών πόρων. Το ΕΚΤ μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της κατάρτισης στο δασικό τομέα.

3.4.6. Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες η ΕΕ έχει χορηγήσει για τα έτη 1994-1999 2,5 εκατ. ευρώ για τη δασοκομία. Η ενίσχυση έχει δοθεί κατά μεγάλο μέρος στην Νότιο Ευρώπη και κυρίως στην Ισπανία, αλλά και στη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιρλανδία. Η ΕΕ έχει χορηγήσει το ήμισυ του συνολικού ποσού σε προγράμματα αναδάσωσης. Το δεύτερο ήμισυ έχει χορηγηθεί για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δασοκομίας, για την ανάπτυξη της αγοράς και την ανάληψη περιβαλλοντικών δράσεων καθώς και για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.

3.4.7. Η μεταρρύθμιση που προτείνεται στο πρόγραμμα δράσης 2000 δημιουργεί νέες δυνατότητες χρησιμοποίησης των πόρων της ΕΕ. Στη δασική στρατηγική δεν προβλέπεται καμιά αξιολόγηση των συνολικών επιπτώσεων των υφιστάμενων κοινοτικών μέτρων στη δασοκομία, πράγμα που δημιουργεί ένα κενό που πρέπει να συμπληρωθεί. Από πλευράς αξιολόγησης της πολιτικής ενισχύσεων καλό θα ήταν να γνωρίζαμε:

— το συνολικό όγκο των κοινοτικών πόρων που έχουν διατεθεί σε δασικά μέτρα,

— την κατανομή των κοινοτικών δράσεων και τις επιπτώσεις τους σε περιφερειακό επίπεδο,

— τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί.

3.4.8. Στόχος της ΕΕ πρέπει να είναι η όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη χρήση των κοινοτικών πόρων. Η σημαντικότερη συνέπεια των δασικών ενισχύσεων είναι η βελτίωση των δυνατοτήτων αξιολόγησης των επιπτώσεων των ενισχύσεων και η ανάπτυξη του συστήματος ενισχύσεων. Η ΕΤΠ θεωρεί σημαντικό στην πολιτική ενισχύσεων των δασικών προγραμμάτων να γίνεται σεβαστή η λειτουργία της αγοράς και να εξασφαλίζεται ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός των δασικών προϊόντων στην

αγορά.

3.5. Απειλές κατά των δασών

3.5.1. Για την προστασία των δασών από τις απειλές που αντιμετωπίζουν απαιτούνται κοινές δράσεις της ΕΕ. Οι κυριότερες απειλές είναι η εκτεταμένη και υπεράνω συνόρων ατμοσφαιρική ρύπανση και οι πυρκαγιές που έχουν ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Εν προκειμένω, τα εθνικά μέτρα είναι πολύ σημαντικά και η ΕΕ τα υποστηρίζει μέσω των μέτρων μεταρρύθμισης που προβλέπονται στο πρόγραμμα δράσης 2000. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικά αυτά τα μέτρα

ενίσχυσης της ΕΕ.

3.5.2. Τα δάση διαδραματίζουν το δικό τους ρόλο στην επιβράδυνση των κλιματικών μεταβολών. Οι κλιματικές μεταβολές προκύπτουν από τα αέρια που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, σημαντικότερο των οποίων είναι το διοξείδιο του άνθρακα. Τα δάση δεσμεύουν άνθρακα και συνεπώς λειτουργούν ως δεξαμενές άνθρακα. Με τη δεσμεύση του άνθρακα προωθείται η βελτίωση της προστασίας και διαχείρισης των δασών, η αύξηση των δασικών εκτάσεων, η αντικατάσταση των ορυκτών καυσίμων από ξυλεία που προέρχεται από δάση τα οποία αποτελούν αντικείμενο βιώσιμης διαχείρισης, και η αντικατάσταση των δασικών προϊόντων που συνεπάγονται μεγάλη κατανάλωση

ενέργειας από προϊόντα ξυλείας.

3.5.3. Η ΕΕ υπογράφοντας το πρωτόκολλο του Κιότο δεσμεύτηκε να μειώσει τις εκπομπές αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η Επιτροπή παρουσίασε εν προκειμένω ανακοίνωση με θέμα «Κλιματικές μεταβολές — Προς

μία στρατηγική της ΕΕ μετά τη διάσκεψη του Κιότο».

3.6. Η ξυλεία ως πηγή ενέργειας

3.6.1. Η αύξηση της χρήσης της ξυλείας για ενεργειακούς σκοπούς καθιστά δυνατή τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που οφείλονται στην παραγωγή ενέργειας, αυξάνει την αυτάρκεια όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας, δημιουργεί προϋποθέσεις για νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες, κυρίως στον τομέα των ΜΜΕ, και συμβάλλει στη βελτίωση της απασχόλησης. Εξάλλου η χρήση ξυλείας για ενεργειακούς σκοπούς

έχει θετικές επιπτώσεις στη διαχείριση των δασών και στην οικονομία.

3.6.2. Στο πλαίσιο της ενεργειακής της πολιτικής η ΕΕ επιθυμεί να αυξήσει τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τούτο σημαίνει επίσης την σημαντική αύξηση της χρήσης ξυλείας ως πηγής παραγωγής ενέργειας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να προωθήσει την ανάπτυξη της τεχνολογίας στον τομέα αυτό υποστηρίζοντας την έρευνα και την κατάρτιση. Οι ενισχύσεις των διαρθρωτικών ταμείων μπορούν για παράδειγμα να συμβάλουν

στην προώθηση χρήσης νέων πηγών και στη δημιουργία

επιχειρήσεων στον τομέα αυτό.

3.7. Πιστοποίηση

3.7.1. Η δημιουργία συστήματος σήμανσης των δασών αποτελεί σήμερα σημαντικό θέμα συζήτησης στο δασικό τομέα. Το θέμα της πιστοποίησης των δασών αναφέρεται επίσης στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη δασική στρατηγική. Η πιστοποίηση των δασών ορίζεται ως διαδικασία που συνίσταται στην επαλήθευση, από ανεξάρτητο φορέα, ότι η διαχείριση των εν λόγω δασών πραγματοποιείται κατά τρόπο βιώσιμο. Εξασφαλίζει δε στους καταναλωτές και στους πελάτες ότι τα προϊόντα που

αγοράζουν κατασκευάστηκαν από πρώτες ύλες που προέρχονται από δάση που αποτελούν αντικείμενο βιώσιμης διαχείρισης.

3.7.2. Η διαχείριση των δασών στην Ευρώπη θεωρείται σε διεθνές επίπεδο ιδιαίτερα ικανοποιητική. Ιδιαίτερα στη δεκαετία του '90, οι αρχές της βιώσιμης διαχείρισης και χρήσης των δασών θα έπρεπε να αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των αποφάσεων σε θέματα δασικής πολιτικής και των χωροταξικών σχεδίων για τα δάση. Η πιστοποίηση των δασών δείχνει τη θετική εξέλιξη

των δασοκομικών μεθόδων και συμβάλλει στην προώθηση του εμπορίου δασικών προϊόντων.

3.7.3. Υπάρχουν δύο συστήματα πιστοποίησης των δασών στην Ευρώπη: το PEFC, πανευρωπαϊκό σχέδιο για την πιστοποίηση των δασών, που υποστηρίζουν οι ιδιοκτήτες δασών και η δασική βιομηχανία και το FSC (Forest Stewardship Council), Συμβούλιο Διαχείρισης των Δασών, που είχε συσταθεί προηγουμένως από μια σειρά περιβαλλοντικών οργανώσεων. Οι ευρωπαϊκές ενώσεις ιδιοκτητών δασών δεν θέλησαν να υιοθετήσουν τις αρχές του FSC διότι θεωρούν ότι δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί στις ευρωπαϊκές μικρές οικογενειακές δασικές εκμεταλλεύσεις. Ωστόσο σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης εφαρμόζονται οι αρχές του FSC

και αναπτύσσεται η προσαρμογή τους στις υφιστάμενες ευρωπαϊκές συνθήκες.

3.7.4. Το PEFC αποσκοπεί στη δημιουργία ενός κεντρικού μηχανισμού που θα περιλαμβάνει τα εθνικά συστήματα πιστοποίησης, πράγμα που θα επέτρεπε να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε χώρας. Γενικά η εξέλιξη του PEFC

αντιμετωπίζεται θετικά. Πράγματι, καλό θα ήταν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις να συμμετέχουν στο έργο ανάπτυξης αυτού του συστήματος.

3.7.5. Η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για τη δασική στρατηγική εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανάπτυξη του πανευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης. Σύμφωνα με το έγγραφο η Επιτροπή θα εξετάσει την περίπτωση συμπληρωματικών δράσεων πιθανόν ως νομικό μέσο για τον καθορισμό των ουσιαστών

απαιτήσεων για τις εθελοντικές πρωτοβουλίες πιστοποίησης και σήμανσης. Ωστόσο η πιστοποίηση αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των φορέων της αγοράς.

3.7.6. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η ανάπτυξη της πιστοποίησης των δασών είναι προς όφελος της ευρωπαϊκής δασοκομίας και βιομηχανίας. Η πιστοποίηση μπορεί να λειτουργήσει ως ένα αποτελεσματικό μέσο επικοινωνίας για την επίτευξη υψηλού επιπέδου διαχείρισης των δασών στην Ευρώπη. Στο σύστημα πιστοποίησης πρέπει να ληφθούν υπόψη η μικρή κλίμακας ευρωπαϊκή δασοκομία, οι περιφερειακές διαφορές όσον αφορά τη διάρθρωση των δασών, το καθεστώς ιδιοκτησίας καθώς και οι

τρόποι χρήσης. Η συζήτηση για την πιστοποίηση διευρύνεται και πιθανόν στο μέλλον να αφορά και άλλους φυσικούς πόρους, με

βάση την εμπειρία από την πιστοποίηση των δασών.

3.8. Χρήσιμες και τυποποιημένες πληροφορίες για τα δάση της Ευρώπης

3.8.1. Στη δασική στρατηγική προβλέπεται η επεξεργασία ενός συστήματος δασικών πληροφοριών και επικοινωνίας (EFICS). Στόχος είναι η παροχή συγκρίσιμων και αντικειμενικών στοιχείων για το δασικό τομέα στην ΕΕ. Στόχος του συστήματος είναι επίσης η ενημέρωση σχετικά με τις κοινοτικές δράσεις που αφορούν τη δασοκομία, καθώς και η παροχή βασικών πληροφοριών για τις εθνικές ή περιφερειακές δασικές πολιτικές και για τα προγράμματα των κρατών μελών. Εξάλλου καθιστά δυνατή τη συλλογή στοιχείων

και την ανάλυσή τους όσον αφορά την μελλοντική ανάπτυξη του δασικού τομέα όσον αφορά το εμπόριο, τη βιομηχανία, την απασχόληση και τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

3.8.2. Οι στόχοι αυτοί είναι φιλόδοξοι. Από την άλλη πλευρά όμως η ανάγκη για τυποποιημένες πληροφορίες είναι ολοένα και μεγαλύτερη, είτε πρόκειται για την εφαρμογή των κριτηρίων και των ευρωπαϊκών δεικτών για μια βιώσιμη διαχείριση των δασών,

είτε για στοιχεία που αφορούν τον έλεγχο των απειλών κατά των δασών, είτε την εξέλιξη των συστημάτων πιστοποίησης ή αξιολόγησης, είτε την εποπτεία των κοινοτικών δράσεων.

3.8.3. Η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ των δράσεων όσον αφορά τη βελτίωση και την ποιότητα της ενημέρωσης. Δημιουργούνται σε διάφορα επίπεδα δυνατότητες για την ανάπτυξη συστημάτων επικοινωνίας, με την βοήθεια των οποίων μπορεί να βελτιωθεί η

συνεργασία των φορέων στο δασικό τομέα και από την άλλη

παρέχονται βασικές πληροφορίες για τις σχετικές με τα δάση δράσεις στο ευρύ κοινό.

4. Συμπεράσματα

4.1. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η διαχείριση και η χρήση των δασών

πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αειφορίας. Δηλαδή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αειφορία από οικολογική, οικονομική και κοινωνική πλευρά.

4.2. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι η σημασία και οι συνθήκες της δασοκομίας και της δασικής βιομηχανίας καθώς και ο τρόπος χρήσης των δασικών εκτάσεων ποικίλλουν σημαντικά από περιοχή σε περιοχή. Συνεπώς, είναι σημαντικό στοιχείο η τήρηση της αρχής

της επικουρικότητας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στον τομέα αυτό, δηλαδή κάθε κράτος μέλος να έχει τη δική του δασική πολιτική.

4.3. Η ΕΤΠ εκτιμά ότι, παράλληλα με τις εθνικές δασικές πολιτικές, η ΕΕ πρέπει να χαράξει μια κοινή δασική στρατηγική, δεδομένου ότι τα δασικά θέματα ανακύπτουν σε πολλά επίπεδα των κοινοτικών δράσεων. Για την υλοποίηση της κοινής στρατηγικής η

Επιτροπή θα πρέπει βελτιώσει το συντονισμό μεταξύ των διαφόρων φορέων στο δασικό τομέα κυρίως με την ενίσχυση της θέσης της μόνιμης δασικής επιτροπής.

4.4. Η ΕΤΠ αναγνωρίζει ότι στη δασική στρατηγική επισημαίνεται επαρκώς η σημασία των δασών για την ανάπτυξη της υπαίθρου, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και για το περιβάλλον. Η οικονομική εκμετάλλευση των δασών όμως δεν έχει τονιστεί επαρκώς. Επειδή στις μεγάλες δασικές ζώνες η εκμετάλλευση των δασικών πόρων και άλλων προϊόντων αποτελεί τον κυριότερο τρόπο χρήσης των δασών απαιτείται η διασφάλιση της διατήρησης των δασών ως πηγής οικονομικής ευημερίας και

απασχόλησης στην Ευρώπη. Τα δάση, σε περιφερειακό επίπεδο, έχουν μεγάλη οικονομική σημασία λόγω του τουριστικού και ψυχαγωγικού τους ρόλου.

Η οικονομική σημασία της δασοκομίας πρέπει να προβάλλεται επίσης στη δράση της ΕΕ που αφορά τη στήριξη της έρευνας στο

δασικό τομέα. Η «αλυσίδα δασικών πόρων», που δημιουργήθηκε και υλοποιήθηκε μέσω του προγράμματος FAIR, πρέπει να ληφθεί υπόψη στη συνέχιση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης.

4.5. Η σημασία των δασών ως πηγής οικονομικής ευημερίας και απασχόλησης συνδέεται στενά με την αυξανόμενη χρήση των δασικών πόρων για την παραγωγή ενέργειας, πράγμα που συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών αερίων που δημιουργούν το

φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η Επιτροπή πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στην απόκτηση τεχνογνωσίας στον τομέα αυτό με δράσεις υπέρ της έρευνας και της κατάρτισης.

4.6. Η ΕΤΠ θεωρεί σημαντικό να αξιολογήσει προσεκτικότερα η Επιτροπή την αποτελεσματικότητα και τις συνέπειες σε περιφερειακό επίπεδο των υφιστάμενων κοινοτικών δράσεων που

αφορούν τη δασοκομία. Ενδείκνυται επίσης ο αυστηρός έλεγχος των αποτελεσμάτων των δράσεων που αφορούν τη μεταρρύθμιση

Ευρώπης. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται δυνατότητες για

την ανάπτυξη συστημάτων επικοινωνίας και παρέχονται βασικές πληροφορίες στο ευρύ κοινό.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

της δασοκομίας στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης 2000.

Η ΕΤΠ κρίνει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις στη δασοκομία πρέπει να είναι περιορισμένες ώστε να εξασφαλιστεί ισορροπία στο πλαίσιο του ανταγωνισμού και να ληφθούν υπόψη οι δυνάμεις της αγοράς. Στα πλαίσια αυτά, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η δασοκομία δεν μπορεί πάντα να αξιολογείται με βάση οικονομικά μεγέθη, επειδή υπάρχουν ορισμένες ορεινές και γεωμορφολογικά ευαίσθητες περιοχές όπου η σημαντικότερη και απολύτως απαραίτητη

υδρογεωλογική λειτουργία του δάσους είναι η προστασία του εδάφους και των γύρω περιοχών από κατολισθήσεις, χιονοστιβάδες και πλημμύρες.

4.7. Δεδομένου του σημαντικού ρόλου που καλείται να διαδραματίσει σε διεθνές επίπεδο η ΕΕ όσον αφορά τη διαχείριση

και την επίλυση των δασικών θεμάτων, η ΕΤΠ θεωρεί ότι πρέπει να θέσει ως στόχο να επιβάλει διεθνώς ένα επίπεδο βιώσιμης διαχείρισης των δασών αντίστοιχο με το ευρωπαϊκό.

4.8. Η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανάπτυξη εθελοντικού χαρακτήρα συστημάτων πιστοποίησης εφόσον με την πιστοποίηση εξασφαλίζεται η βιώσιμη διαχείριση των δασών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και προωθείται η εμπορία και η ανταγωνιστικότητα των δασικών προϊόντων. Στο σύστημα πιστοποίησης πρέπει να ληφθούν υπόψη η μικρή κλίμακας ευρωπαϊκή δασοκομία, οι περιφερειακές διαφορές όσον αφορά τη διάρθρωση των δασών, το καθεστώς ιδιοκτησίας καθώς και ο τρόπος χρήσης. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι για την εναρμόνιση των συστημάτων πιστοποίησης, η Επιτροπή, στις δράσεις της, πρέπει

να λάβει υπόψη τον εθελοντικό χαρακτήρα των συστημάτων αυτών που απευθύνονται άμεσα στους παραγωγούς, στη βιομηχανία και στους αγοραστές προϊόντων ξυλείας.

4.9. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι το σύστημα δασικών πληροφοριών και επικοινωνίας (EFICS) πρέπει να αναπτυχθεί ούτως ώστε να παρέχει πλήρη και τυποποιημένα στοιχεία για το δασικό τομέα της

της Επιτροπής από τις περιφερειών

Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «προσεχή Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔκΔ)»

(2000/C 57/17)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας, όπου επιβεβαιώνεται η βούληση να συγκληθεί Διακυβερνητική Διάσκεψη για την επίλυση των θεσμικών θεμάτων που δεν διευθετήθηκαν στο 'Αμστερνταμ και τα οποία πρέπει να ρυθμιστούν πριν από τη διεύρυνση·

έχοντας υπόψη την απόφαση των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Κολωνίας και του Τάμπερε περί καταρτίσεως Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

έχοντας υπόψη τις δηλώσεις του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ. Prodi, ο οποίος εκτιμά ότι η Διάσκεψη, της οποίας η έναρξη αναμένεται να αποφασισθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι, θα πρέπει να διευρύνει τους εν λόγω στόχους·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών, με ημερομηνία 15 Σεπτεμβρίου 1999, σχετικά με τις θεσμικές πτυχές της διεύρυνσης — «Η τοπική και περιφερειακή διοίκηση στην καρδιά της Ευρώπης»⁽¹⁾·

έχοντας υπόψη την έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπό την προεδρία του κ. Dehaene·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με ημερομηνία 18 Νοεμβρίου 1999, για την προετοιμασία της μεταρρύθμισης των Συνθηκών και την προσεχή Διακυβερνητική Διάσκεψη·

έχοντας υπόψη τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην προετοιμασία της Διακυβερνητικής Διάσκεψης που υιοθετήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 1999·

εκτιμώντας τη διττή δημοκρατική νομιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία βασίζεται τόσο στα κράτη όσο και στους λαούς·

εκτιμώντας το υφιστάμενο δημοκρατικό έλλειμμα το οποίο αναμένεται μοιραία να επιταχίσει μετά από τη διεύρυνση·

εκτιμώντας ότι η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση προϋποθέτει την υιοθέτηση της αρχής της επικουρικότητας·

εκτιμώντας τις επιπτώσεις της διεύρυνσης για την Επιτροπή των Περιφερειών·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 31η σύνοδο ολομελείας της της 17ης και 18ης Νοεμβρίου 1999 (συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου) το ακόλουθο ψήφισμα.

Η Επιτροπή των Περιφερειών,

στη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και στην επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας,

1. θεωρεί ότι οι θεμελιώδεις στόχοι της επόμενης θεσμικής μεταρρύθμισης συνίστανται στην ενίσχυση και στον εκδημοκρατισμό των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, δια της παροχής των κατάλληλων μέσων που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που θέτει η διεύρυνση,
2. είναι, συνεπώς, της γνώμης ότι η Διακυβερνητική Διάσκεψη οφείλει να διευρύνει τους στόχους της και να μην αρκεσθεί στα θεσμικά θέματα που παρέμειναν εκκρεμή στο 'Αμστερνταμ, ήτοι στο μέγεθος και στη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

3. υπενθυμίζει τον πρωταγωνιστικό ρόλο που διαδραματίζει η Επιτροπή των Περιφερειών ως πρέσβειρα έναντι των Ευρωπαίων πολιτών, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην εδραίωση της ευρωπαϊκής ιδέας στην καθημερινή τους ζωή και παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να κατανοούν τις προθέσεις και τους στόχους της Ένωσης και ζητεί πιο ενδεδειγμένη κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων λήψεως αποφάσεων, ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών/τοπικών,

4. ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνυπολογίσει τα αιτήματα της ΕΤΠ κατά την υιοθέτηση της οριστικής θέσεώς της,

(1) CdR 52/99 fin — EE C 374 της 23.12.1999, σ. 15.

5. αιτείται την πλήρη συμμετοχή της στη διαπραγματευτική διαδικασία ενόψει των προσεχών θεσμικών μεταρρυθμίσεων και της κατάρτισης του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος αναμένεται να καταστήσει κατανοητό σε κάθε πολίτη ότι η ευρωπαϊκή του ιθαγένεια αποτελεί πηγή νέων άμεσων δικαιωμάτων,
6. αξιώνει να συμπεριληφθεί στη Συνθήκη ο ρόλος που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έναντι της εφαρμογής και της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας,
7. ζητεί να ενσωματωθεί στη Συνθήκη η αρχή της τοπικής αυτονομίας,
8. αιτείται τη γενίκευση της αρχής της διαβούλευσης με την ΕΤΠ στο πλαίσιο των άτυπων Συμβουλίων,
9. ζητεί τον επαναπροσδιορισμό του αριθμού των μελών που απαρτίζουν την ΕΤΠ, θέτοντας ως ανώτατο όριο τα 350 μέλη,
10. επαναλαμβάνει το αίτημά της περί ενσωμάτωσης στη Συνθήκη της υποχρέωσης να έχουν τα μέλη της πολιτική εντολή ως εγγύηση της νομιμότητάς τους,
11. ζητεί εκ νέου να αναγνωρισθεί στην ΕΤΠ το καθεστώς του θεσμικού οργάνου,
12. αιτείται να παρασχεθεί στην ΕΤΠ δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε περίπτωση παραβίασης των προνομίων της,
13. επιφορτίζει τον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στα εθνικά κοινοβούλια.

Βρυξέλλες, 18 Νοεμβρίου 1999.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Manfred DAMMEYER
